EDITURA UNIVERS

230

1974

GAVRIL TROEPOLSKI

BIM – URECHE NEAGRĂ

O carte de frapantă originalitate, scrisă cu vervă şi deosebită sensibilitate, în care autorul ilustrează fapte şi caractere din viaţa cotidiană şi care se dezvăluie personajului central — cîinele Bim — în peregrinările sale.

Tonul plin de candoare, simplitatea voită a metaforei, precum şi atmosfera ce se degajă din paginile cărţii amintesc de *Micul prinţ* al lui Saint Exupéry.

GAVRIL TROEPOLSKI • BIM – URECHE NEAGRĂ



Lei 7,50

COLECŢIA MERIDIANE



Desenul copertei de *Florin Ciubotaru*

Гавриил Троепольский

БЕЛЫЙ БИМ ЧЕРНОЕ УХО

Наш СОВРЕМЕННИК 1,2—1971

Gavril Troepolski

Bim-Ureche neagră

Traducere de I. OPINCARIU




Editura UNIVERS

București, 1974

Lui Alexandr Trifonovici Tvardovski

CAPITOLUL I

Doi într-o cameră

Se pornea deodată să scîncească jalnic, cu deznădejde parcă, legănîndu-se stîngaci încoace şi încolo... Îşi căuta mama. Atunci Stăpînul îl lua pe genunchi şi-i băga în botişor un biberon cu lapte. Dealtfel, ce-ar fi putut face altceva, el, un căţel de o lună, care nu pricepea nimic din viaţă, dar absolut nimic... Şi mama care, cu toate scîncetele lui, tot nu-i şi nu-i. A încercat el în primele două zile să dea din cînd în cînd cîte un concert plin de tristeţe. Pînă la urmă, adormea în braţele Stăpînului, strîngînd între lăbuţe clondiraşul cu lapte.

După patru zile micuţul apucă să se deprindă cu căldura mîinilor omeneşti. Căţeii sînt cît se poate de receptivi la mîngîieri.

Deocamdată nu-şi cunoştea numele, dar peste o săptămînă se dumiri fără greş că el e Bim.

În două luni descoperi cu uimire felurite obiecte : o masă de scris, uriaşă pentru căţelul nostru, iar pe perete — o puşcă, o geantă de vînător şi chipul încadrat de plete al unui om. Se obişnui repede cu toate astea. Nu i se mai părea extraordinar nici faptul că omul de pe perete nu dădea vreun semn

de viaţă : de vreme ce nu mişca, el încetă să-l mai intereseze în mod deosebit pe căţelul nostru. Ce-i drept, ceva mai tîrziu, mai cu voie mai fără voie, Bim îşi mai arunca din cînd în cînd privirile într-acolo. Ce-o mai fi şi asta ? Să te privească un chip dintr-o ramă, ca dintr-o fereastră ? !

Alt perete însă i se părea mai atrăgător. Acesta era în întregime alcătuit din calupuri pe care Stăpînul le putea scoate afară şi pune la loc. La patru luni, Bim se ridica pe lăbuţele dinapoi şi ajungea singur la peretele cu pricina. Odată trase afară cu dinţii un calup şi se puse să-l cerceteze. Acesta, nu se ştie de ce, începu să foşnească şi-i lăsă lui Bim între dinţi o foaie, pe care, plin de încîntare, căţelul o sfîşie în bucăţele.

— Ce mai e şi asta ? ! strigă Stăpînul. Nu e voie ! Şi-l vîrî pe Bim cu nasul în carte. Nu e voie, Bim ! Nu e voie !

După o asemenea mustrare, om să fii şi tot te laşi păgubaş de lectură, dar Bim — aş : continua să privească lung şi cu încordare cărţile, lăsîndu-şi capul cînd pe o parte, cînd pe alta. Şi, pesemne, ajunse totuşi la concluzia că, „de vreme ce n-am voie să mă ating de cartea asta, m-apuc de alta". Prinse binişor cotorul alteia şi o tîrî sub divan, unde ronţăi la început un colţ al copertei, pe urmă altul... Cu totul absorbit de treabă, o trase în mijlocul camerei şi, în joacă, se puse s-o sfîşie cu labele, săltînd în jurul nefericitei cărţi.

Asta a şi fost clipa cînd a aflat pentru întîia oară ce înseamnă „doare" şi ce e aceea „nu e voie". Stăpînul se ridică de la masă şi îi spuse cu asprime în glas :

— Nu e voie! Şi-l trase de o ureche. Mi-ai făcut ferfeniţă, mă, căposule, *Biblia pentru credincioşi şi necredincioşi.* Şi din nou: Nu e voie! La cărţi — nu e voie! Şi-l mai trase o dată de ureche.

Bim începu să chelălăie şi se lăsă pe spate cu labele în sus. Din această poziţie, el se uita la Stăpîn şi nu izbutea să priceapă: ce se petrece, la urma urmei?

— Nu e voie! Nu e voie! îi repeta întruna Stăpînul, tot vîrîndu-i cartea sub nas... Dar de pedepsit nu-l mai pedepsi. Apoi luînd căţelul în braţe, îl mîngîie şi-i spuse aceleaşi cuvinte: Nu e voie, băieţaş, nu e voie, prostuţule! Pe urmă se aşeză şi-şi puse căţelul pe genunchi.

Astfel, la o vîrstă fragedă şi datorită *Bibliei pentru credincioşi şi necredincioşi*, căpătă Bim de la Stăpînul său prima învăţătură. Bim îi linse mîna şi-l privi atent în ochi.

Ajunsese să-i placă atunci cînd Stăpînul stătea cu el de vorbă, dar de priceput, pricepea doar puţine cuvinte: „Bim" şi „nu e voie". Şi totuşi, cît e de interesant să observi cum îi cad pe frunte şuviţele albe, cum i se mişcă gura plină de bunătate, e atît de plăcut să simţi pe blană atingerea duioasă a degetelor calde! Cuvinte, e drept, înţelegea puţine, în schimb, Bim era acum în stare să-şi dea seama cît se poate de exact dacă Stăpînul e vesel sau, dimpotrivă, trist, dacă-l ceartă sau îl laudă, dacă-l cheamă sau dacă-l goneşte.

Stăpînul se întîmpla să fie uneori şi trist. Atunci, privindu-l pe Bim, vorbea de unul singur:

— Iacă trăim, prostuţule. Tu de ce te uiţi la ea? îl întreba, arătînd spre portretul de pe perete.

Ea, frăţioare, a murit. S-a dus. Nu mai este... Îl mîngîia pe Bim, rostind cu toată convingerea: Bimka, prostuţul meu drag, acum mare lucru tu nu poţi pricepe...

Dar Stăpînul avea dreptate numai în parte, deoarece Bim înţelegea că în clipele acelea Stăpînul nu se va hîrjoni cu dînsul, iar cuvîntul „prostuţule" ştia că-i este adresat lui, ca şi „băieţaş" dealtfel. Aşa încît atunci cînd marele său prieten i se adresa cu „prostuţule" sau „băieţaşule", Bim se apropia numaidecît, de parcă l-ar fi chemat pe nume. Şi de vreme ce îşi însuşise pînă şi inflexiunile din glasul Stăpînului, făgăduia, fireşte, să devină un cîine foarte inteligent.

Dar să fie oare de-ajuns inteligenţa pentru a stabili poziţia unui cîine printre confraţii săi? Din păcate, nu. Cu excepţia darurilor intelectuale înnăscute, cu Bim nu erau chiar toate în regulă.

E adevărat, el se născuse din părinţi de rasă, setteri cu o lungă genealogie. Fiecare strămoş al său avea o fişă personală, un certificat. Mergînd pe firul acestor fişe, Stăpînul ar fi putut să ajungă nu numai pînă la străbunicul şi străbunica lui Bim, ci să şi cunoască, dacă ar fi dorit, pe străbunicul străbunicului şi pe străbunica străbunicii. Ceea ce, fireşte, nu era rău deloc. Dar clenciul era că Bim, în pofida tuturor meritelor sale, avea un mare neajuns, care a tras greu în balanţa destinului său: deşi provenea dintr-o rasă de setteri scoţieni (setter-gordon), Bim avea un colorit cu totul netipic — asta era dandanaua. Conform standardelor referitoare la cîinii de vînătoare de rasă setter-gordon, el trebuia în mod absolut obligatoriu să fie „negru pana corbului, cu reflexe vineţii strălucitoare, şi să fie pre-

văzut, neapărat, cu pete aprinse roşietice, precis conturate ; pînă şi petele albe sînt considerate la gordoni un mare defect cînd apar în locuri care nu figurează în standarde. Iată însă cum ieşise Bim : trupul alb, dar cu pete roşcovane, ba chiar şi cu stropi roşietici abia vizibili... Negre avea numai o ureche şi un picior, dar astea — pana corbului, nu altceva. Urechea cealaltă — de o nuanţă stinsă galben-roşietică. Era chiar de mirare : după toate canoanele era un setter-gordon ; cît despre culoare, Bim n-avea nici în clin, nici în mînecă cu rasa respectivă. Cine ştie ce strămoş foarte, foarte îndepărtat şi-a pus pecetea sa tîrzie pe Bim al nostru... Părinţii lui erau gordoni, iar el — albinos.

Altminteri, cu o astfel de policromie a urechilor sale, şi cu petele de sub ochii mari, isteţi, căprui închis, mutra lui Bim părea şi mai simpatică, mai interesantă, poate mai inteligentă sau, dacă ne putem exprima astfel, mai filozofică, mai meditativă, decît la cîinii obişnuiţi. Şi la drept vorbind, nu ştiu zău dacă expresia „faţă de cîine“ nu-i era mai potrivită decît cuvîntul „bot“. Dar conform canoanelor caninologice, să zicem, în cazul nostru culoarea albă este considerată un simptom al degenerării. În ansamblu privit, Bim este o frumuseţe, dar faţă de standardele privitoare la tipul ideal al blănii e fără tăgadă dubios, ba chiar deficitar. Iată în ce consta ghinionul lui Bim.

Fireşte, Bim nu-şi dădea seama de vinovăţia originii sale, întrucît natura n-a acordat nimănui privilegiul de a-şi alege părinţii. Lui Bim nu-i era dat nici să se gîndească măcar la problema aceasta. El trăia pur şi simplu şi deocamdată se bucura de viaţă.

Stăpînul însă era cuprins de nelinişte : va putea oare să obţină pentru Bim un certificat genealogic care să-i consolideze poziţia printre cîinii de vînătoare, sau acesta va fi proscris pe viaţă ? Asta se va şti abia la vîrsta de şase luni, cînd căţelul (iarăşi legile astea ale caninologiei) se va împlini şi va căpăta înfăţişarea apropiată de ceea ce se cheamă un cîine de rasă.

Proprietarul mamei lui Bim se şi hotărîse să şteargă căţelul alb din evidenţă, adică să-l înece, dar s-a găsit un trăsnit căruia i s-a făcut milă de aşa frumuseţe de cîine. Trăsnitul ăsta era chiar actualul Stăpîn al lui Bim : îi plăcuseră ochii lui inteligenţi, vezi Doamne ! Ce i-a trebuit ? Iar acum, se punea problema : va obţine sau nu Bim certificatul ?

Între timp, Stăpînul se străduia să găsească răspuns la întrebarea de unde această anomalie la Bim. El răscoli toate cărţile despre vînătoare şi despre creşterea cîinilor, ca să facă măcar un singur pas pe calea adevărului şi să dovedească cu timpul că Bim n-are nici o vină. Tocmai cu acest scop, începu el să extragă din diferite cărţi şi să transcrie într-un maculator gros tot ceea ce ar fi putut să constituie probe în favoarea lui Bim ca autentic reprezentant al rasei setterilor. Bim era deja prietenul lui, iar pe prieteni trebuie să-i scoţi din încurcătură. În caz contrar, lui Bim nu-i era sortit să iasă învingător la expoziţii, iar pe pieptul lui n-aveau să-i zornăie medalii de aur ; oricît de strălucit ar fi fost la vînătoare, Bim se va pomeni exclus din tagma cîinilor de rasă.

Cîtă nedreptate domneşte totuşi în lume !

În ultimele luni Bim a pătruns pe nesimţite în viaţa mea şi a ocupat un loc din cele mai trainice. Dar cum de m-a cucerit oare ? Prin bunătate, printr-o nemărginită încredere şi prin duioşie, simţăminte cărora e imposibil să le rezişti, dacă nu cumva printre ele s-a strecurat şi linguşirea... Ea poate apoi, treptat, să prefacă totul — şi bunătatea, şi încrederea, şi duioşia — în minciună. Înspăimîntătoare e slugărnicia. Ferească Dumnezeu ! Dar deocamdată Bim e un căţel mic şi drăgălaş. Toate viitoarele lui însuşiri vor depinde de mine, de stăpînul lui.

Ciudat mi se pare însă că acum remarc la mine manifestări pe care mai înainte nu le-aş fi putut observa. De pildă, dacă privesc vreo pictură în care se află şi imaginea unui cîine, mă interesez, înainte de orice, de coloritul şi de rasa lui. E o manifestare a neliniştii : oare Bim va primi sau nu certificatul ? În urmă cu cîteva zile am fost la muzeu, la o expoziţie de artă, unde atenţia mi-a fost atrasă de tabloul lui J. Bassano (sec. XVI) *Moise scoate apă din stîncă*. În prim plan este zugrăvit un cîine, în mod evident, un prepelicar, cu un colorit, totuşi, ciudat : corpul alb, dar cu un bot negru, străbătut de o dungă albă... *Urechile, negre şi ele*, iar nasul — alb. Pe umărul stîng — o pată neagră, cum neagră este şi o coapsă. Slab şi prăpădit, el soarbe cu lăcomie dintr-o strachină apa atît de mult aşteptată.

Al doilea cîine, cu blana mare, *are şi el urechile negre*. Epuizat de sete, cu capul pe genunchii stăpînului, el aşteaptă cu smerenie apa.

Alături un iepure, un cocoş, iar în stînga — doi miei.

Ce a vrut să spună artistul, aşezînd cîinele în prim plan printre oameni ? A vrut, pesemne, să spună că oamenii au îndrăgit cîinii încă din cele mai vechi timpuri şi niciodată nu i-au părăsit, nici măcar la nenorocire, nici chiar atunci cînd poporul se afla în pragul pieirii... Iar cîinii au rămas devotaţi şi credincioşi omului, gata chiar să piară împreună cu el.

Tabloul lui J. Bassano e vechi de peste trei sute de ani. Nu cumva negrul şi albul îi vin lui Bim încă din vremurile acelea ? E cu neputinţă. Te pui totuşi cu natura ?

Oricum, e puţin probabil că toate astea mă vor ajuta să-l scap pe Bim de acuzaţiile care i se pot aduce referitor la anomaliile prezentate de coloritul corpului şi urechilor sale. Ba cu cît vor fi mai vechi antecedentele, cu atît mai vîrtos va fi învinuit de atavism şi de imperfecţiune.

Nu, nici vorbă, trebuie să iscodesc altceva. Dacă vreun caninolog va face aluzie la pictura lui J. Bassano, voi putea, în ultimă instanţă, să-i ripostez pur şi simplu : ce legătură au urechile negre din pictura lui Bassano ?

Ia, să căutăm noi fapte mai apropiate în timp de Bim.

Un citat din standardele cîinilor de vînătoare : „Setterii-gordon au apărut în Scoţia... Rasa s-a plămădit *la începutul celei de-a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea*... Setterii scoţieni din zilele noastre şi-au păstrat forţa şi masivitatea scheletului, dobîndind însă un mers mai rapid. *Sînt cîini cu firea*

blîndă, liniştită, ascultători şi buni... Ei încep să lucreze de timpuriu şi cu uşurinţă, fiind folosiţi cu succes în mlaştini, în păduri. Au o poză caracteristică, calmă, trăsături bine conturate, o statură impozantă, cu capul la nivelul greabănului..."

Din *Cîinii,* lucrare în două volume de L. P. Sabaneev, autorul unor cărţi remarcabile cum ar fi *Calendarul vînătorului* şi *Peştii Rusiei :*

„Dacă ţinem seama că la originea setterului se află cea mai veche rasă de cîini de vînătoare, care *în decursul multor secole* a dobîndit, ca să spunem aşa, o educaţie domestică, atunci n-avem să ne mirăm că setterii reprezintă poate cea mai evoluată şi *mai inteligentă rasă*".

Aşa va să zică ! Prin urmare, Bim e un cîine de rasă inteligentă. Asta ar putea să ne fie de folos.

Din aceeaşi carte a lui L. P. Sabaneev :

„În anul 1847, Peerland din Anglia a adus în dar Marelui duce Mihail Pavlovici doi setteri minunaţi, de o rasă extrem de rară... Cîinii nu erau de vînzare şi au fost schimbaţi pe un cal care costase două mii de ruble..."

Aşa deci. Îi adusese în dar şi a scos pe ei preţul a douăzeci de iobagi. Dar ce vină au cîinii ? Şi ce are Bim cu asta ? Oricum, nu ne e de folos.

Dintr-o scrisoare adresată lui L. P. Sabaneev de către S. V. Penski, naturalist amator, vînător şi crescător de cîini, vestit în vremea aceea :

„În timpul războiului Crimeii am văzut la Suhovo-Kobîlin, autorul *Nunţii lui Crecinski,* un setter roşu foarte frumos, iar la pictorul Piotr Sokolov din Riazan nişte setteri galbeni-bălţaţi."

Aha, începem să ne apropiem de miezul problemei. Interesant : chiar şi scriitorul satiric avea pe atunci un setter. Iar pictorul — unul galben-bălţat. Dar sîngele tău, Bim, sîngele tău nu cumva îţi vine de la ăştia ? Ar fi o idee ! Dar de unde naiba atunci o ureche neagră ? Nu mai pricep nimic.

Din aceeaşi scrisoare :

„Un soi de setteri roşii a crescut şi Bers, doctor de curte la Moscova. Pe una din căţelele sale, de culoare roşie, el o încrucişă *cu un setter negru* de-al răposatului împărat Alexandr Nikolaevici. Ce fel de cîini au ieşit şi ce s-a făcut cu ei — nu ştiu ; *ştiu numai că pe unul dintre ei l-a crescut la el, la ţară, contele Lev Nikolaevici Tolstoi.*“

Stop ! Nu cumva ? Dacă moşteneşti piciorul şi urechea neagră de la cîinele lui Lev Nikolaevici Tolstoi, atunci, tu, Bim, eşti un cîine fericit, cel mai fericit dintre toţi cîinii de pe lume... Chiar dacă n-ai un pedigriu personal... Marele scriitor îndrăgea cîinii.

Şi iarăşi din aceeaşi scrisoare :

„*Pe cîinele cel negru, proprietate imperială,* l-am văzut la Ilinsk, după dineul la care împăratul invitase pe membrii conducerii societăţii de vînătoare din Moscova. Era un exemplar masiv, splendid, de cîine de interior, cu un cap superb, cu o blană foarte frumoasă, dar care aducea foarte puţin a setter ; în plus, picioarele le avea prea lungi, unul dintre ele fiind *cu desăvîrşire alb*. Se spune că setterul acesta fusese dăruit răposatului împărat de un oarecare pan polonez. Umbla chiar zvonul că respectivul setter n-ar fi un pursînge.“

Înseamnă că panul polonez l-a cam tras pe sfoară pe împărat ? Posibil. Asta se poate întîmpla şi cînd e vorba de domeniul cîinilor. Şi cîinele ăsta negru, imperial, fir-ar să fie ! Dealtfel, mai e şi sîngele căţelei galbene a lui Bers... Ea poseda „un miros excepţional şi o isteţime remarcabilă". Prin urmare, Bim, chiar dacă admitem că piciorul l-ai moştenit de la cîinele cel negru al împăratului, tu, în întregime, ai putea fi urmaşul îndepărtat al cîinelui marelui scriitor... Dar nu, Bimka, astea-s palavre ! Cît despre cîinele imperial, să nu suflăm un cuvinţel. Nici n-a existat, şi cu asta basta. Asta ne mai lipseşte !

Şi-atunci ce-mi mai rămîne în eventualitatea unei dispute în apărarea lui Bim ?

Pe Moise trebuie să-l lăsăm la o parte din motive lesne de înţeles. Suhovo-Kobîlin cade şi el din cauză că e prea mult de atunci şi din cauza coloritului. Îl păstrăm pe Lev Nikolaevici Tolstoi : a) e mai aproape în timp decît toţi ; b) tatăl cîinelui său era de culoare neagră, iar mama de culoare roşie. Ar merge. Ce te faci însă cu tatăl ? E cîinele negru, imperial ! Iată unde-i buba.

Oricum aş suci-o, oricum aş învîrti-o, trebuie să trec sub tăcere cercetările făcute asupra strămoşilor îndepărtaţi ai lui Bim. Aşadar, caninologii vor lua o hotărîre numai în funcţie de pedigriul părinţilor lui Bim, aşa cum se şi cuvine : nu există în arborele genealogic nici un cîine alb şi... aleluia. Iar din punctul lor de vedere, Tolstoi n-are nici un amestec. Au şi dreptate. La urma urmei, în felul ăsta, oricine poate încerca să demonstreze că i se

trage cîinele din cîinele scriitorului... ba chiar că el însuşi, proprietarul, provine din familia lui Lev Nikolaevici Tolstoi. Mai ştii ? Într-adevăr, cîţi Tolstoi nu se găsesc în zilele noastre ? Cu grămada. Cîtă frunză şi iarbă ! Te trec fiorii numai cînd te gîndeşti !

Oricît ar fi de dureros, dar sînt gata, pe cale raţională fireşte, să mă împac cu gîndul că Bim e ursit să rămînă un paria printre cîinii de rasă. Păcat. Mai rămîne o posibilitate : Bim e un cîine de rasă intelectuală.

— Stăm prost, Bim, foarte prost, oftă Stăpînul, lăsînd tocul şi ascunzînd caietul în sertar.

Auzindu-se strigat, Bim se ridică din culcuş, se aşeză pe partea dinapoi, îşi înclină capul pe urechea cea neagră, de parcă ar fi vrut să asculte numai cu cea galben-roşietică. Şi asta îl făcea foarte simpatic. Prin toată înfăţişarea sa, el grăia : „Tu eşti prietenul meu bun şi drag. Te ascult. Ce altceva mai doreşti ?"

Pe Stăpîn întrebarea asta a lui Bim îl înveseli brusc şi spuse :

— Bravo, Bim ! Vom trăi sub acelaşi acoperiş, chiar şi fără arbore genealogic. Eşti un cîine bun. Şi cîinii buni sînt iubiţi de toată lumea. Îl luă pe Bim pe genunchi şi-i mîngîie blăniţa, murmurînd : E bine. Oricum, e bine, băiete.

Lui Bim îi era cald şi bine. Acum pricepu pentru tot restul vieţii : „Bine" — asta înseamnă mîngîiere, recunoştinţă şi prietenie.

Şi Bim adormi. Ce-l interesează pe el cine-i Stăpînul ? Principalul e că era bun şi apropiat.

— Ei, tu, ureche neagră, picior împărătesc, rosti în şoaptă Stăpînul, punîndu-l binişor pe Bim în culcuşul lui.

Stătu apoi îndelung la fereastră, cu privirile pierdute în noaptea viorie întunecată, după care se întoarse spre portretul femeii :

— Vezi, mi-e mai uşor. Nu mai sînt singur. Nici nu apucase să bage de seamă că în singurătatea lui se obişnuise pe nesimţite să vorbească cu „ea" cu voce tare. Nu numai cu „ea", dar chiar şi cu sine, iar pe urmă şi cu Bim. Uite, nu mai sînt singur, repetă, adresîndu-se portretului.

Bim dormea.

Aşa îşi duceau traiul în doi, în aceeaşi cameră. Bim creştea un cîine zdravăn. Foarte curînd află că pe Stăpîn îl cheamă „Ivan Ivanîci". Căţel isteţ, ager la minte, ce mai... Încetul cu încetul înţelese că n-ai voie să te atingi de nimic ; la obiecte şi la oameni ţi-e îngăduit doar să priveşti. Şi că în general *nimic nu e voie,* dacă nu permite sau nu porunceşte Stăpînul. Aşa încît expresia „nu e voie" deveni legea fundamentală a vieţii lui Bim. Iar ochii lui Ivan Ivanîci, intonaţia, gesturile, comenzile rostite răspicat şi cuvintele lui de mîngîiere ajunseră să fie unicul ghid în existenţa lui Bim. Mai mult chiar. Hotărîrile lui cu privire la o acţiune oarecare, luate independent, nu aveau voie să vină în contradicţie cu dorinţele Stăpînului. În schimb, Bim se deprinse treptat să intuiască anumite intenţii ale prietenului său. Iată, de pildă, Stăpînul stă în faţa ferestrei şi priveşte, priveşte în depărtare şi se gîndeşte, se gîndeşte. Atunci Bim se aşază alături şi priveşte şi el, şi se gîndeşte şi el. Omul nu ştie

la ce se gîndeşte cîinele, iar Bim, prin toată înfăţişarea sa, parcă spune : „Acuşi bunul meu prieten o să se aşeze la masă, o să se aşeze negreşit. O să se învîrtească puţin prin odaie, după aceea o să se aşeze şi o să înceapă să umble cu un beţişor pe o foaie albă, şi foaia are să foşnească uşor. Asta va dura cam mult, de aceea am să mă aşez şi eu puţin lîngă dînsul". Apoi îşi vîră nasul în palma caldă. Iar Stăpînul spune :

— Ei, gata, Bimka, la treabă. Şi, într-adevăr, se aşază la lucru.

Iar Bim se face colac la picioarele lui sau, dacă i se porunceşte „la loc", se retrage în culcuşul său şi se pune pe aşteptat. Va aştepta privirea, cuvîntul, gestul. Dealtfel, după cîtăva vreme, avea voie să-şi părăsească locul şi să-şi facă de lucru cu un ciolan rotund, cu neputinţă de ronţăit, dar bun de ascuţit dinţii — mă rog, adică ronţăie cît pofteşti, dar să nu-ţi deranjezi Stăpînul.

Dar cînd Ivan Ivanîci îşi acoperă faţa cu palmele şi se sprijină cu coatele pe masă, Bim se apropie şi-şi pune capul cu urechile sale de culori diferite pe genunchii Stăpînului. Şi stă aşa. Ştie : el are să-l mîngîie. Ştie : cu prietenul său ceva nu-i în regulă. Iar Ivan Ivanîci îi este recunoscător în asemenea clipe :

— Mulţumesc, scumpule, îţi mulţumesc, Bimka. Şi începe din nou să fîşîie cu beţişorul pe hîrtia albă.

Aşa era acasă.

Cu totul altceva însă era în luncă, unde amîndoi uitau de toate, unde puteai să fugi, să zburzi, să alergi după fluturi, să te tăvăleşti prin iarbă, unde totul ţi-era îngăduit. Totuşi, după opt luni de

viaţă, Bim trebuie să asculte şi aici de poruncile stăpînului : „Hai-hai !", adică „te poţi juca" ; „Înapoi !" e foarte clar ; „Culcat !" e cît se poate de limpede ; „Hop !" sări peste asta ; „Caută !" găseşte bucăţica de brînză ; „Alături !" mergi lîngă mine, dar numai în stînga mea ; „La mine !" iute la Stăpîn, capeţi o bucăţică de zahăr. Şi pînă la vîrsta de un an Bim mai descoperi sensul multor altor cuvinte. Cei doi prieteni se înţelegeau din ce în ce mai bine, se iubeau şi trăiau, om şi cîine, pe picior de egalitate.

Odată însă se petrecu ceva care schimbă cu totul viaţa lui Bim şi-l făcu să se maturizeze în cîteva zile. Şi asta s-a putut întîmpla numai pentru că Bim descoperi la stăpînul său cu totul pe neaşteptate un mare, un uimitor neajuns.

Dar iată despre ce e vorba. Într-o zi umbla Bim prin luncă ca prîsnelul, căutînd minuţios şi stăruitor bucata de brînză azvîrlită de stăpîn... Deodată, printre miresmele felurite ale pămîntului, rîului, ierburilor şi florilor, el adulmecă o undă neobişnuită şi tulburătoare : mirosul unei păsări necunoscute, al unei păsări cu totul deosebite de acelea pe care le ştia Bim... De astă dată nu erau nici vrăbii, nici piţigoi de luncă, nici codobaturi, nici alte asemenea păsări mărunţele, cu care nu face să-ţi pierzi vremea încercînd să le prinzi, cum altminteri şi încercase cîndva. Era un miros neştiut, care-ţi răscolea sîngele. Bim se opri şi întoarse capul spre Ivan Ivanîci care, fără să observe nimic, o coti în altă direcţie. Bim rămase surprins : prietenul ăsta nu are miros. Înseamnă aşadar că e infirm ! Şi atunci Bim hotărî *de unul singur :* trăgînd încetişor de lesă şi, fără să mai privească la Ivan Iva-

nîci, începu să se apropie de locul cu pricina. El păşea tot mai cu grijă, parcă alegînd locul pentru fiecare labă, ca să nu foşnească, ca să nu agaţe vreun cotor uscat. În cele din urmă mirosul se simţi atît de tare, încît Bim nu mai fu în stare să meargă mai departe. Şi cu laba dreaptă din faţă suspendată în aer, rămase ţintuit locului, îngheţă, făcîndu-se parcă stană de piatră. Părea acum statuia unui cîine, opera unui sculptor iscusit. Iată primul lui aret, semnul dintîi al deşteptării patimii vînătoreşti ajunsă pînă la deplina uitare de sine.

Dar stăpînul se apropie şi mîngîie cîinele cuprins de un tremur uşor :

— Bine, bine, băiatule. Bine. Şi apucîndu-l de zgardă : Înainte... Înainte...

Bim însă nu poate, nu e în stare. Ivan Ivanîci îl trage :

— Înainte... Înainte...

Şi Bim o porni ! Încetişor, încetişor. Mirosul acela necunoscut e aproape, foarte aproape. Deodată însă porunca răsună răspicat :

— Înainte !!!

Bim se năpusti. Prepeliţa ţîşni bătînd puternic din aripi. Bim se smuci şi începu s-o fugărească nebuneşte, din toate puterile.

— Înaapooi ! strigă stăpînul.

Dar Bim nu auzea nimic, de parcă nici n-ar mai fi avut urechi.

— Înaapooi ! Şi un şuierat. Înaapooi ! Şi din nou şuierul.

Bim alergă turbat pînă cînd pierdu prepeliţa din ochi, iar apoi, încîntat şi vesel, se întoarse. Dar ce poate să însemne asta ? Stăpînul e posomorît, îl priveşte cu asprime, nu-l mîngîie. Totul este cît

se poate de clar : prietenul său nu adulmecă nimic. Nefericit prieten... Bim îi linse mîna încetişor, manifestînd prin aceasta un mişcător sentiment de milă pentru văditul neajuns ereditar al fiinţei celei mai apropiate.

Stăpînul spuse :

— N-ai priceput nimic, prostuţule ! Şi înseninat : Ia să ne apucăm de treabă, Bimka, dar cumsecade. Îi desprinse zgarda, îi puse alta în loc (incomodă), de care prinse o curea lungă. Hai, caută !

Acuma Bim umbla după *mirosul* prepeliţei, şi atîta tot. Ivan Ivanîci îl mîna într-acolo unde dispăruse prepeliţa. Lui Bim nu-i dădea prin cap că prietenul său observase, desigur cu o oarecare aproximaţie, locul unde se lăsase prepeliţa după hăituiala aceea atît de ruşinos neizbutită (de adulmecat, stăpînul fireşte nu adulmeca, dar de văzut, vedea).

Şi iată din nou mirosul acela ! Fără să ia seama la curea, Bim se smuceşte şi trage, şi trage, îşi înalţă capul şi trage în sus... Încremeneşte din nou în poziţie de pîndă ! Pe fundalul asfinţitului te uimeşte prin neobişnuita sa frumuseţe, care nu este dat oricui să o înţeleagă. Vibrînd de emoţie, Ivan Ivanîci îşi înfăşură capătul curelei pe mînă şi porunci cu glas scăzut :

— Înainte... Înainte...

Bim se lăsă condus. Şi iarăşi se opri.

— Înainte !!!

Bim se aruncă înainte, ca şi prima oară. De astă dată prepeliţa îşi luă zborul cu un foşnet aspru de aripi. Şi iarăşi Bim dădu să se năpustească

într-o goană nebună pe urmele păsării, dar... smucitura curelei îl sili să sară îndărăt.

— Înapoi !!! strigă stăpînul. Nu e voie !!!

Dezechilibrîndu-se, Bim căzu. Nu pricepea de ce toate astea. Şi smuci cureaua, pornind în direcţia prepeliţei.

— Culcat !

Bim se întinse.

Şi totul se repetă încă o dată, dar acum cu altă prepeliţă. De astă dată Bim simţi smucitura curelei mai devreme ca adineauri şi, dînd ascultare poruncii, se supuse, tremurînd tot de emoţie, de patimă, dar şi de necaz şi de tristeţe în acelaşi timp, ceea ce era vizibil în toată înfăţişarea sa, de la nas pînă în vîrful cozii. Îl durea din cale-afară ! Şi nu numai de la cureaua aceea tare, nesuferită, ci şi de la ghimpii pe care-i simţea înlăuntrul zgărzii.

— Iac-aşa, Bimka. N-ai ce-i face, aşa trebuie... Ivan Ivanîci îl dezmierdă pe Bim, mîngîindu-i blana.

Din ziua aceea Bim deveni un adevărat cîine de vînătoare. Din ziua aceea Bim pricepu că numai şi numai el, el singur poate să afle unde se ascunde pasărea, şi că în această privinţă stăpînul e cu totul neajutorat, iar nasul îl are numai aşa, de frumuseţe. Pentru Bim începu adevărata slujbă, la baza căreia se aflau următoarele cuvinte : nu e voie, înapoi, bine.

Ei, şi pe urmă mai era şi puşca ! O detunătură, şi prepeliţa se prăbuşea ca opărită.

Şi apoi, nu era defel nevoie s-o fugăreşti, vezi bine. Atîta doar : să dai peste ea, s-o faci să-şi ia zborul, şi să te culci, că restul rămînea pe seama

prietenului. Acţionau de la egal la egal. Stăpînul n-avea miros, cîinele n-avea puşcă.

Aşa încît calda prietenie dintre ei, devotamentul reciproc se prefăcură în fericire, pentru că fiecare îl înţelegea pe celălalt şi nici unul nu cerea partenerului său mai mult decît acesta ar fi putut să-i ofere. Ceea ce este temelia, întregul sens al prieteniei.

Către vîrsta de doi ani Bim devenise un excelent cîine de vînătoare, cinstit şi credincios. Cunoştea de pe acum aproape o sută de cuvinte referitoare la vînătoare şi la gospodărie ; dacă Ivan Ivanîci spunea : „Adu" — el se executa fără întîrziere ; la porunca : „Papucii" — Bim se şi înfiinţa cu ei ; la fel şi cînd Stăpînul îi cerea : „Adu strachina" — el o şi aducea ; iar numai ce auzea : „Pe scaun !", că se şi aşeza. Dar ce mai tura-vura ! Te ghicea după ochi ; era destul o privire binevoitoare a stăpînului pentru cineva, ca omul să înceapă să se numere din acea clipă printre cunoscuţii lui Bim ; dimpotrivă, dacă omul era privit fără prietenie, atunci şi Bim îl întîmpina duşmănos, uneori chiar mîrîind ; el sesiza chiar şi linguşeala (linguşeala onctuoasă) în glasul străinului. Dar Bim n-ar fi muşcat pe nimeni niciodată, măcar să-l fi călcat pe coadă. Noaptea el obişnuia să avertizeze prin lătrături că de foc se apropie un necunoscut, dar să muşte, ferit-a sfîntul. Era o rasă inteligentă, nici nu mai încape vorbă.

Pentru că veni vorba de inteligenţă... Bim ajunse singur, chiar cu mintea lui, la concluzia că dacă zgîrie la uşă, i se deschide. Se întîmpla uneori ca Ivan Ivanîci, îmbolnăvindu-se, să nu poată ieşi cu

Bim la plimbare. Atunci îi deschidea şi-i dădea drumul singur pe afară. Bim alerga un pic, îşi făcea treburile, aşa cum se şi cuvenea, apoi dădea fuga acasă. Ajuns în faţa casei, se ridica pe labele dinapoi, zgîria la uşă, scheuna discret, rugător şi uşa se deschidea. Tîrşîindu-şi greoi picioarele prin vestibul, stăpînul îi ieşea înainte, îl dezmierda şi se întindea din nou în pat. Asta atunci cînd, el, om în vîrstă, nu se simţea bine, lucru care dealtfel se întîmpla din ce în ce mai des şi pe care Bim nu putea să nu-l observe. Bim îşi vîrî temeinic în cap : e destul să zgîrii la uşă, că neapărat ţi se deschide ; de aceea şi există uşile, pentru ca fiecare să poată intra ; cere voie şi ţi se dă drumul înăuntru. Din punctul său de vedere, cîinesc, aceasta devenise o convingere fermă.

Numai că Bim nu ştia şi nici nu putea să ştie cîte decepţii şi necazuri îi rezervă pentru viitor o asemenea naivă încredere, n-avea habar şi nici nu putea să aibă că sînt pe lume uşi la care, oricît ai zgîria, rămîn mereu închise.

Ce va fi mai departe nu ştim, dar deocamdată atîta ne rămîne să spunem : Bim, cîinele cu un miros excepţional, continua să stîrnească îndoieli, drept care nu obţinu certificatul genealogic. Ivan Ivanîci îl duse de două ori la expoziţie, dar fu exclus din competiţie fără calificativ. Proscris, aşadar.

Şi totuşi Bim nu era o nulitate ereditară, ci un cîine adevărat, remarcabil : el începuse să urmărească păsările încă de la vîrsta de opt luni. Şi încă cum ! Am dori să credem că înaintea lui se deschide un viitor minunat.

CAPITOLUL 2

Primăvara în pădure

În timpul celui de-al doilea sezon de vînătoare, adică în al treilea an de viaţă pentru Bim, Ivan Ivanîci îi făcu cunoştinţă cu pădurea. Era deosebit de interesant atît pentru cîine, cît şi pentru stăpîn. În lunci şi pe cîmpie, totul este limpede : spaţiu, iarbă, ogoare, pe stăpîn îl ai tot timpul sub ochi, n-ai decît să umbli de colo-colo, să cauţi după pofta inimii, să găseşti, să iei poziţia de pîndă, să aştepţi comanda. O adevărată încîntare ! Pe cînd aici, în pădure, e cu totul, dar cu totul altceva.

Era o primăvară timpurie.

Cînd veniră aici pentru prima oară, amurgul abia se lăsase, dar în pădure, deşi frunzişul încă nu apăruse, era deja întuneric. Pe pămînt totul era în tonuri întunecate : trunchiurile arborilor, frunzele castanii închise, rămase din toamnă, firele uscate de iarbă, de aceeaşi culoare şi ele, bătînd însă în cenuşiu... Chiar şi fructele măceşului de un rubiniu intens toamna, acum, după ce ieşiseră din iarnă, păreau nişte boabe de cafea.

De la adierea vîntului ramurile abia foşneau, subţiratec, golaş... Ele se îmbrăţişau parcă, ba atingîndu-se cu vîrfurile, ba mîngîindu-se întrebător cu crenguţele : n-ai revenit încă la viaţă ? Legănîndu-şi încetişor creştetul, copacii, chiar aşa desfrunziţi cum erau, păreau vii. Totul era cuprins de un freamăt tainic, învăluit în miresme dense : şi copacii, şi frunzişul de sub picioare, moale, răspîndind mirosul acela primăvăratic al pămîntului de pădure, şi paşii

lui Ivan Ivanîci, şovăitori şi liniştiţi. Şi ghetele lui foşneau, iar urmele miroseau cu mult mai tare decît în cîmpie. După fiecare copac se ascundea ceva necunoscut, misterios. Tocmai de aceea Bim nu se îndepărtează mai mult de douăzeci de paşi de Ivan Ivanîci. Aleargă cîţiva paşi înainte, la stînga, la dreapta, se întoarce repede şi-l priveşte drept în faţă, cu o întrebare nerostită : „Cum de-am nimerit aici ?“

Ivan Ivanîci îi ghiceşte nedumerirea : nu pricepi cum e treaba ? Aşteaptă. Ai să înţelegi, Bimka. Ai să înţelegi. Ai numai puţină răbdare.

Şi-aşa mergeau, cercetîndu-se unul pe altul.

Dar iată că se opriră într-o poiană largă, aflată la răscrucea a două cărări : de aici, drumuri în toate părţile. Ivan Ivanîci se postase lîngă o tufă de aluni. Se întorsese cu faţa spre zare şi privea în sus. Şi Bim, la rîndul său, se uită străduindu-se din toate puterile să ghicească ce trebuie descoperit acolo unde stăpînul îşi îndreptase privirile.

Sus era lumină, dar aici, jos, se făcea tot mai întuneric. Cineva foşni prin pădure, apoi se linişti. Mai foşni o dată, şi se aşternu din nou tăcerea. Bim se lipi de piciorul lui Ivan Ivanîci, întrebîndu-l parcă : „Ce-i acolo ? Cine-i acolo ? Poate dăm o fugă să vedem ?“

— Un iepure, rosti abia şoptit stăpînul. Toate-s bune, Bim, toate-s bune. Un iepure. Lasă-l să fugă.

Ei, dacă „toate-s bune“, înseamnă că e-n regulă. „Un iepure“, şi asta era de înţeles : nu de puţine ori, dînd de urma unui animal mic, auzise acest cuvînt. Odată a şi văzut iepurele, a încercat chiar

să-l ajungă din urmă, dar s-a ales cu un aspru avertisment şi a fost şi pedepsit. Nu e voie !

Aşadar, prin apropiere foşnise un iepure. Da' mai departe ce-o fi ?

Deodată, pe sus, cineva nevăzut, necunoscut, prinse să horăie : „Hor-hor !... Hor-hor !... Hor-hor !"... Bim fu primul care auzi şi tresări. Stăpînul tresări şi el. Amîndoi priveau în sus, numai în sus... Pe neaşteptate deasupra cărării, pe fondul cerului colorat în roşu şi vînăt, se ivi o pasăre. Zbura drept spre dînşii şi scotea din cînd în cînd ţipete, de-ţi venea să crezi că ai de-a face nu cu o pasăre, ci cu un animal, care umblă pe sus horăind. Era totuşi o pasăre. Părea destul de mare. Zbura fără zgomot (nu ca prepeliţa, potîrnichea sau raţa). Într-un cuvînt, pe sus zbura ceva necunoscut.

Ivan Ivanîci ridică puşca. Ca la comandă, Bim se întinse, fără să piardă pasărea din ochi... În pădure împuşcătura răsună cu o violenţă şi putere, cum nu-i mai fusese dat lui Bim să audă. Ecoul ei se rostogoli, stingîndu-se departe, departe.

Pasărea pică în tufişuri, dar cei doi prieteni o găsiră repede. Ivan Ivanîci o puse înaintea lui Bim şi zise :

— Ia la cunoştinţă, frăţioare : ăsta e *sitar*. Şi-i repetă : sitar...

Bim îl mirosi, îi atinse cu laba ciocul prelung, apoi se aşeză uimit, tresărind din labele dinainte şi mişcîndu-le întruna. Asta însemna, fără îndoială, că-şi spune în sinea lui : „Asemenea ciocuri eu n-am mai văzut. Aşa cioc mai zic şi eu !"

Iar pădurea fremăta uşurel, din ce în ce mai slab. Apoi se linişti de tot, de parcă cineva neştiut

ar fi fîlfîit încetişor dintr-o aripă uriaşă deasupra copacilor pentru cea din urmă oară şi ar fi poruncit : să contenească foşnetul. Ramurile încremeniră, iar arborii păreau să adoarmă, tresărind arar în semiîntuneric.

Mai trecură în zbor trei sitari, dar Ivan Ivanîci nu mai ridică arma. În bezna care se lăsase, nu mai putură distinge ultima pasăre, îi auziră numai glasul, dar Bim fu totuşi surprins : de ce prietenul nu trăsese, măcar în primele două, care se vedeau încă bine ? Bim era tulburat. Ivan Ivanîci se uita pur şi simplu la cer sau, cu privirile coborîte, asculta liniştea. Tăceau amîndoi.

Există clipe cînd vorbele sînt de prisos pentru un om, şi cu atît mai mult pentru un cîine !

La urmă numai, înainte de plecare, Ivan Ivanîci rosti :

— E frumos, Bim ! Viaţa începe din nou. E primăvară.

Din intonaţia glasului, Bim înţelese că prietenul său se simţea bine acum. Şi, dînd din coadă, îl îmboldi cu botul în genunchi : chipurile, e bine, ce mai !

...Cu alt prilej ei veniră în pădure într-o dimineaţă, nu prea devreme, dar fără puşcă de astădată.

Mugurii dolofani şi aromaţi ai mestecenilor, mirosurile tari ale rădăcinoaselor, efluviile delicate ale colţilor de iarbă străpungînd pămîntul — totul era atît de nou şi de încîntător. Totul era scăldat în soare în afară de pădurea de pini. Dar şi aici pătrundea pe alocuri aurul razelor. Şi era linişte. Era linişte şi ăsta era lucrul cel mai de seamă. Şi

ce minunată e liniştea unei dimineţi de primăvară în pădure !

Bim deveni mai îndrăzneţ de astă-dată : totul se vedea acum foarte bine (nu ca atunci, în amurg). Şi el zburda în pădure după pofta inimii, fără să-şi piardă totuşi din ochi stăpînul. Era din cale-afară de frumos.

În cele din urmă, Bim simţi un miros vag de sitar. Trase de curea. Luă poziţia clasică de pîndă. Ivan Ivanîci îl trimise „Înainte“, dar de împuşcat n-avea cu ce să împuşte. Îi mai ordonă şi „culcat“, aşa cum se şi cuvine cînd pasărea trebuie să ţîşnească. Era absolut de neînţeles : stăpînul vede sau nu ? Bim îl privi pieziş pînă se convinse că stăpînul vedea.

La fel se petrecură lucrurile şi cu al doilea sitar. De astă-dată atitudinea lui Bim părea să arate că se simte oarecum jignit : privea încordat, se abătea din drum, ba chiar făcea tentative de nesupunere. Într-un cuvînt, nemulţumirea lui creştea şi căuta o ieşire. Tocmai de aceea faţă de cel de-al treilea sitar care ţîşnise din tufişuri Bim se comportă ca un cîine oarecare. Numai că după sitar nu poţi alerga prea departe : se topeşte printre ramuri cît ai clipi din ochi. Bim se întoarse necăjit şi, colac peste pupăză, mai înghiţi şi o muştruluială. Ce să-i faci ? Se trase într-o parte, se întinse şi oftă adînc (grozav se mai pricep cîinii la treburi de-astea).

Toate ar mai fi fost, mă rog, suportabile, dacă Bim n-ar mai fi suferit şi un al doilea afront. De data asta, descoperi la stăpînul său un nou neajuns : după ce că era înzestrat cu un miros atît de rudimentar, îi mai plăceau şi lucrurile urît mirositoare...

Dar să vedem ce s-a întîmplat.

Odată Ivan Ivanîci se opri, se uită în jur şi începu să adulmece (bineînţeles, anapoda!). Apoi se apropie de un copac, se lasă jos şi prinse să mîngîie gingaş, cu un singur deget, o floare mică, mititică... Pentru Ivan Ivanîci ea părea lipsită de miros, dar pentru Bim trăsnea, nu alta, răspîndind o miasmă insuportabilă. Şi ce-o fi găsit stăpînul la floricica aia, că stă lîngă dînsa surîzînd? Fireşte, Bim se prefăcu că îi face şi lui plăcere, dar asta aşa, numai din respect pentru Ivan Ivanîci. De fapt însă era uimit peste măsură.

— Priveşte, priveşte numai, Bim! exclamă Ivan Ivanîci şi-i aplecă botul spre floare.

Lucrul era de-a dreptul insuportabil pentru Bim şi el se întoarse cu spatele. După care, fără să mai zăbovească o clipă, se îndepărtă să se lungească într-o poieniţă... Toată înfăţişarea lui părea să spună: „N-ai decît să-ţi miroşi floricica!" Divergenţele ar fi impus o clarificare neîntîrziată a relaţiilor dintre ei, dar chipul stăpînului, întors spre Bim, se luminase de un rîs fericit. Şi asta îl ofensa. „Ia te uită la el, mai şi rîde".

Stăpînul însă era cu floarea lui:

— Salut, vestitorule!

Bim înţelese cît se poate de exact: urarea nu era pentru dînsul.

În sufletul cîinelui, dacă ne putem exprima astfel, se furişă gelozia. Astfel se petrecuseră lucrurile în ziua aceea. Abia acasă relaţiile dintre ei se mai restabiliră oarecum. Pentru Bim însă ziua era ratată: dăduseră peste vînat, dar nu trăseseră, Bim fugărise pasărea din proprie iniţiativă şi înghiţise o papară. Colac peste pupăză, mai era şi floarea. Nu, orice ai

spune, şi cîinii pot avea uneori parte de o viaţă de cîine, fiindcă îşi duc existenţa sub semnul celor trei formule „cheie“ : „Nu e voie“, „Înapoi“, „Bine“.

Atîta doar că nici Bim şi nici Ivan Ivanîci habar n-aveau că ziua aceea, cînd îşi vor aduce aminte de ea, li se va părea foarte fericită.

Însemnările stăpînului

Pădurea era ostenită de povara iernii, mugurii treziţi la viaţă nu începuseră încă să se desfacă, amărîtele de cioturi rămase de la tăierea din iarnă nu prinseseră să dea mlădiţe, dar scoteau sevă, frunzele moarte, brune, mai acopereau pămîntul ca o pătură, iar ramurile golaşe nu foşneau, ci numai se mîngîiau uşor între ele, cînd pe neaşteptate ajunse la mine mirosul brînduşei ! Abia, abia perceptibil, era totuşi mireasma vieţii care se trezea, şi de aceea, măcar că era cu totul vagă, mă înfiorai de plăcere. Mă uitai în jurul meu... Era chiar lîngă mine, jos, o floricică, picătură infimă din seninul cerului, acest prim vestitor simplu şi sincer al bucuriei şi fericirii, pentru cel căruia acestea îi sînt hărăzite, accesibile. Dar, oricum, pentru oricine, şi pentru omul fericit, şi pentru cel lipsit de noroc, brînduşa e o podoabă a vieţii.

Aşa se petrec lucrurile şi printre noi, oamenii : există fiinţe modeste şi cu inima curată, „mici“ şi „neînsemnate“, dar cu suflet mare. Tocmai oamenii aceştia împodobesc viaţa, cuprinzînd în făptura lor tot ce-i mai de preţ în specia umană : bunătate,

simplitate, încredere. În acelaşi fel şi brînduşa ne apare ca o picătură de cer pe pămîntul acesta...

Peste cîteva zile (ieri), am poposit cu Bim din nou în acelaşi loc. Cerul apucase să risipească pe pămînt mii de stropi din seninul său. Mă uit cu atenţie după primul, după cel mai curajos. Pare-mi-se, ăsta e. O fi sau n-o fi el ? Nu ştiu. Sînt acum atît de mulţi, încît nu-l mai poţi distinge, s-a pierdut printre cei care au venit după dînsul, s-a făcut una cu ei. Şi doar e atît de mic, dar atît de temerar, atît de tăcut şi totuşi atît de energic, încît parcă anume de dînsul s-au speriat ultimele îngheţuri şi au capitulat, ridicînd la marginea pădurii în zori, în chip de steag alb, ultima promoroacă. Viaţa păşeşte înainte.

...Cît îl priveşte pe Bim, ce să priceapă el toate astea ! Ba chiar s-a simţit jignit la început, a simţit muşcătura geloziei. De altminteri, nici măcar cînd florile au umplut pădurea, nu le-a învrednicit cu vreo atenţie. Iar la lecţia de dresaj s-a purtat, mă rog, nu cine ştie ce : lipsa armei l-a indispus. Noi ne aflăm pe trepte diferite de dezvoltare, totuşi sîntem foarte, foarte apropiaţi unul de altul. Natura creează după o lege stabilă : fiinţele au nevoie unele de altele ; începînd cu formele cele mai elementare şi sfîrşind cu cele mai înalte forme de dezvoltare ale vieţii, totul se supune acestei legi... Aş fi putut eu oare să îndur singurătatea atît de apăsătoare dacă n-ar fi fost Bim ?

...Cîtă nevoie aveam de *ea !* Şi *ei* îi plăceau, ca şi mie dealtfel, brînduşele ! Trecutul îmi apare ca un vis...

Dar prezentul nu este şi el oare un vis ? Dar pădurea de ieri, respirînd a primăvară, cu seninul

cerului împrăştiat pe pămînt, n-a fost şi ea un vis ? Oricum, visele albastre sînt un balsam dumnezeiesc, fie şi efemer. Efemer, nici vorbă. Asta deoarece, dacă pînă şi scriitorii s-ar apuca să predice doar visele albastre, întorcînd spatele culorii cenuşii, omenirea, considerînd prezentul ca veşnic şi în viitor, ar renunţa să se mai preocupe de viitor. Sensul pieirii în timp constă în faptul că prezentul trebuie să devină numai trecut. Nu stă în puterea omului o asemenea poruncă : „Opreşte-te, soare !" Timpul însuşi nu poate fi oprit, nu poate fi ţinut în loc. El este impetuos şi implacabil, totul există în timp şi în mişcare. Iar acela care umblă numai după o tihnă albastră, stabilă, este cu totul al trecutului, fie că e un tînăr preocupat doar de sine, fie un om foarte bătrîn, vîrsta n-are importanţă. Albastrul are o rezonanţă proprie, sunetul său evocă clipa trecătoare de tihnă, de uitare. Asemenea clipe nu trebuie irosite în zadar.

Dacă aş fi scriitor, m-aş adresa astfel cititorilor mei : „O, tu, Omule fără de astîmpăr care te gîndeşti la viitor, care pătimeşti în numele lui, în veci glorie ţie ! Cînd vei simţi nevoia să-ţi odihneşti sufletul, du-te, cînd se desprimăvărează, în pădure, să întîlneşti brînduşele, şi vei trăi visul minunat al realităţii. Grăbeşte-te, căci peste cîteva zile s-ar putea ca brînduşele să dispară... Şi e păcat să te lipseşti de amintirea nălucirii plină de vrajă pe care ţi-o dăruie natura. Mergi şi te odihneşte. Poporul spune că brînduşele poartă noroc."

...Iar Bim trage la aghioase. Şi visează, se vede : dă din picioare, pesemne aleargă în somn. Mult îi mai pasă ăstuia de brînduşe ; albastrul el îl percepe numai ca cenuşiu. (Aşa e făcută vederea la

cîini.) E ca şi cum natura ar fi creat un calomniator al realităţii. Încearcă să-l convingi pe acest drag prieten să privească din punct de vedere uman. Taie-l, omoară-l, el tot pe a lui are s-o ţină. Ce vreţi ? E un cîine cu personalitate.

CAPITOLUL 3

Primul inamic al lui Bim

Trecu şi vara, o vară veselă pentru Bim, încărcată de bucurii, plină de prietenia sa cu Ivan Ivanîci. Drumeţiile pe luncă şi pe baltă (fără armă), zilele însorite, scăldatul, serile liniştite pe malul apei... Ce pretenţii ar mai putea avea un cîine ? Nici una. Asta-i sigur.

În timpul antrenamentelor şi dresajului se întîlneau şi cu alţi vînători, cu care nu întîrziau să facă cunoştinţă, pentru că fiecare dintre ei era însoţit de un cîine. Chiar înainte ca stăpînii lor să intre în vorbă, cîinii îşi dădeau tîrcoale, închegînd o conversaţie laconică pe limba canină a gesturilor şi privirilor :

„Tu cine eşti : un el sau o ea ?" se interesa Bim, adulmecîndu-şi interlocutorul unde se cuvenea (toate astea, fireşte, numai de formă).

„Vezi şi singur, ce mai întrebi", răspundea dînsa.

„Cum o mai duci ?" întreba vesel Bim.

„Muncim !" lătra ascuţit interlocutoarea, sărind cochet într-o parte, cu toate patru picioarele.

După care fiecare se grăbea spre stăpînul său, relatîndu-i despre cunoştinţa făcută. Iar cînd cei doi vînători se aşezau la taclale la umbra vreunui tufiş sau a unui copac, cîinii se zbenguiau pînă le ieşea limba de-un cot. Atunci se întindeau în preajma stăpînilor şi trăgeau cu urechea la conversaţia lor înceată şi intimă.

Ceilalţi oameni, în afară de vînători, prezentau puţin interes pentru Bim : oameni, şi gata. Sînt cumsecade, desigur, dar nu sînt vînători !

Pe cîtă vreme cîinii, ăştia sînt de toate felurile.

Odată, în luncă, întîlni o căţeluşă ciufulită, de două ori mai mică decît el, o căţeluşă neagră. Se salutară rezervat, fără cochetărie. Dar despre ce cochetărie putea fi vorba, de vreme ce noua cunoştinţă, la toate întrebările obişnuite în asemenea împrejurări, răspundea dînd alene din coadă :

„Mi-e foame".

Din bot îi duhnea a şoarece. Şi, adulmecîndu-i buzele, Bim o întrebă uimit :

„Ai mîncat vreun şoarece ?"

„Am mîncat, îi răspunse. Mi-e foame". Şi se apucă să ronţăie o tulpiniţă albă, noduroasă, de trestie. Bim dori să guste şi el din tulpiniţa de trestie, dar căţeluşa, protestînd, o ţinea întruna :

„Mi-e foame".

Bim se aşeză şi aşteptă pînă cînd ea ronţăi totul, şi o pofti să vină cu el. Ea îl urmă fără să crîcnească, alergînd în trap uşor, ciufulită, dar curată. (Pesemne îi plăcea să se scalde, aşa cum le place mai tuturor cîinilor, din care cauză nici nu poţi întîlni cîini murdari, nici măcar printre cei vagabonzi.) Bim o aduse la stăpînul său, care urmărea de departe cum făcuse cunoştinţă prietenul

său. Dar omul străin nu cîştigă dintr-o dată încrederea Ciufulitei şi ea se aşeză la distanţă, în pofida faptului că Bim alerga de colo-colo, de la stăpîn la dînsa şi înapoi, chemînd-o, căutînd s-o convingă. Ivan Ivanîci îşi scoase rucsacul din spinare, dibui acolo o bucată de cîrnat, tăie o felioară şi o aruncă Ciufulitei :

— La mine, la mine, Ciufulito. La mine.

Bucăţica căzu la vreo trei metri de dînsa. Înaintînd cu prudenţă, ea se întinse pînă la bucata de cîrnat, o înfulecă şi rămase pe loc. Cu bucăţica următoare se dădu mai aproape. Iar apoi ajunse să mănînce chiar la picioarele omului, ba îi şi îngădui s-o mîngîie, deşi cu oarecare teamă. Bim şi Ivan Ivanîci îi dăruiră astfel tot rotogolul de cîrnat : stăpînul îi arunca cîte o bucăţică, iar Bim o lăsa numai pe Ciufulita să mănînce. Totul s-a petrecut după tipic : la prima bucăţică — s-a apropiat, la a doua — a venit şi mai aproape, la a treia şi la a patra — iat-o la picioarele omului căruia avea să-i slujească cu credinţă şi devotament. Aşa gîndea Ivan Ivanîci. El o pipăi pe Ciufulita, o bătu pe grumaz şi zise :

— Are nasul rece, e sănătoasă. E bine. Şi le porunci amîndurora : Marş, marş !

Ciufulita nu pricepea asemenea cuvinte, dar, cînd îl văzu pe Bim alergînd ca o sfîrlează prin iarbă, se dumiri : trebuia să alerge. Şi, fireşte, începură să zburde în felul lor, încît Bim şi uită pentru ce se găsea acolo. Ivan Ivanîci nu făcea obiecţii, ci mergea, mergea întruna, fluierînd uşurel.

Pînă în apropierea oraşului, Ciufulita îi însoţi cuminte, dar odată ajunşi la periferie, se aşeză la marginea şoselei şi nu fu chip s-o mai urneşti din

loc. O chemară, o momiră, degeaba. Aşa şi rămase şezînd, petrecîndu-i cu privirea. Dăduse greş Ivan Ivanîci, nu orice cîine poate fi ademenit.

Bim nu ştia şi nici nu putea şti că şi Ciufulita avea stăpîni, care locuiseră în căsuţa lor micuţă, că strada pe care se aflase căsuţa fusese în întregime demolată şi că stăpînilor Ciufulitei li se repartizase un apartament confortabil la etajul al patrulea.

Într-un cuvînt, Ciufulita fusese lăsată în voia soartei. Ea găsise totuşi şi casa cea nouă, şi uşa stăpînilor, dar acolo fu bătută şi izgonită. Şi iat-o trăind de una singură. Prin oraş umblă numai noaptea, ca mai toţi cîinii vagabonzi. Ivan Ivanîci se dumirise pe dată despre ce era vorba, dar lui Bim n-avea cum să-i explice toată povestea. Bim pur şi simplu nu voia s-o părăsească ! Se uita mereu în urmă, se oprea din cînd în cînd şi-şi aţintea privirile la Ivan Ivanîci. Dar acesta îşi vedea de drum.

Dacă ar fi ştiut că o soartă amară îl va lega pe Bim de Ciufulita, dacă ar fi ştiut cînd şi unde le va fi dat celor doi să se regăsească, n-ar fi continuat să meargă atît de liniştit. Dar pînă şi pentru om viitorul rămîne o taină.

...Trecu şi cea de-a treia vară. O vară bună pentru Bim, deloc rea pentru Ivan Ivanîci. Într-o noapte, stăpînul închise fereastra şi spuse :

— E un pui de ger, Bimka, primul pe anul ăsta !

Bim nu înţelese. Se ridică, îşi vîrî nasul pe întuneric în genunchiul lui Ivan Ivanîci, ceea ce voia să însemne : „Nu înţeleg“.

Ivan Ivanîci cunoştea bine limbajul ăsta al cîinilor — limbajul privirilor şi al mişcărilor. Aprinse lumina şi întrebă :

— Nu înţelegi, prostuţule ? După care îl lămuri cît se poate de precis : Mîine mergem la sitari. *Si-tari !*

Oh, cuvîntul ăsta îi era cunoscut lui Bim ! Sări în sus şi-şi linse prietenul pe bărbie.

— Mîine la vînătoare, Bim, *la vînătoare !*

Ce mai ! Bim începu să se gudure, să se învîrtească ca o sfîrlează, să-şi muşte coada, să scheaune, apoi se aşeză şi-şi pironi privirile pe chipul lui Ivan Ivanîci. Smocurile labelor dinainte îi tresăreau. „Vînătoare", acest cuvînt încîntător era pentru Bim cheia fericirii.

Dar stăpînul porunci :

— Iar deocamdată, la culcare. Apoi stinse lumina şi se culcă.

Restul nopţii Bim şi-l petrecu dormind lîngă patul prietenului său. Dacă şi ăsta se mai poate chema somn ! Şi el, şi chiar Ivan Ivanîci, cînd aţipeau, cînd se trezeau în aşteptarea zorilor.

Dimineaţa îşi făcură împreună rucsacul, şterseră de unsoare ţevile puştii, luară un dejun frugal (nu trebuie să te-ndopi înainte de vînătoare), verificară cartuşiera mutînd cartuşele dintr-un lăcaş în altul. Era mult de lucru în timpul scurt al pregătirilor : stăpînul se duce la bucătărie, se înfiinţează şi Bim în bucătărie ; stăpînul are treabă în cămară — hob şi Bim acolo, stăpînul scoate din rucsac o cutie de conserve (fusese prost aşezată) — Bim o înşfacă şi o vîră la loc ; stăpînul controlează cartuşiera, Bim îl supraveghează (nu cumva să facă vreo greşeală) ; pînă şi în husa puştii trebuia să-şi

bage nasul de cîteva ori (e oare puşca la locul ei ?) ; şi colac peste pupăză, tocmai în asemenea clipe de neastîmpăr să te mănînce după ureche de emoţie... Ridică laba, scarpină-te, fire-ar a naibii, cînd şi aşa ai la treabă, pînă peste cap.

În sfîrşit, gata şi cu pregătirile. Bim e în culmea fericirii. Păi cum ! Stăpînul şi-a pus scurta vînătorească, şi-a aruncat pe umăr geanta de vînătoare, a luat puşca.

— La vînătoare, Bim ! La o mică vînătoare... repetă el.

„La vînătoare, la o mică vînătoare !" spuneau ochii lui Bim în extaz. Era aproape gata să scheaune de recunoştinţă şi de iubirea care-i umplea sufletul faţă de unicul său prieten pe lumea asta.

În momentul acela intră în casă un om. Bim îl cunoştea, îl întîlnea prin curte, dar îl considera puţin interesant şi nedemn de vreo atenţie. Un om cu picioarele scurte, gros, cu o figură lătăreaţă. Rosti cu o voce de bas, uşor dogită :

— Salut, care va să zică ! Şi, ştergîndu-şi faţa cu batista, luă loc pe un scaun. Aşa !... La vînătoare, care va să zică ?

— La vînătoare, pufni nemulţumit Ivan Ivanîci, la sitari. Da' poftiţi, poftiţi, faceţi-vă comod.

— Aşa deci... la vînătoare... Va trebui să mai întîrziaţi puţin, care va să zică.

Bim, nedumerit şi atent, îşi rotea privirile de la stăpîn la musafir. Ivan Ivanîci rosti aproape mînios :

— Nu vă înţeleg. Fiţi mai explicit.

Şi în clipa asta Bim, blîndul nostru Bim, după un mîrîit surd, începu pe neaşteptate să latre. Aşa ceva nu i se mai întîmplase de cînd era pe lume :

să latre acasă şi la un musafir. Musafirul nu se sperie, părea indiferent faţă de cele întîmplate.

— La loc ! porunci la fel de mînios ca adineauri Ivan Ivanîci.

Bim se supuse ; se întinse în culcuş, cu botul pe labe şi cu privirile îndreptate asupra Musafirului.

— Ia te uită ! E ascultător, care va să zică. A-şaa. Înseamnă deci că el îi latră şi pe locatari cînd intră tot aşa, să zicem, ca şi pe vulpi ?

— Niciodată. Niciodată şi pe nimeni. E pentru prima oară. Pe cuvînt de cinste ! se aprinse Ivan Ivanîci. Dealtfel, n-are nici în clin, nici în mînecă cu vulpile.

— Aşa-a, rosti iarăşi, tărăgănat, Musafirul. Să intrăm în subiect.

Ivan Ivanîci îşi scoase scurta şi geanta :

— Vă ascult.

— Dumneavoastră aveţi, cum s-ar zice, un cîine, începu Musafirul. Şi scoţînd din buzunar o hîrtie : Iar eu am o plîngere împotriva lui. Uitaţi-vă. Şi întinse hîrtia stăpînului. Ivan Ivanîci citea cu tulburare crescîndă. Observînd aceasta, Bim, cu de la sine voie, se ridică din culcuş şi se aşeză la picioarele prietenului, ca pentru a-l apăra... Pe Musafir nu-l mai învrednicea cu vreo privire, deşi Bim continua să stea la pîndă.

— Prostii, rosti Ivan Ivanîci, care se mai linişise. Fleacuri. Bim e un cîine blînd, n-a muşcat şi nici n-are să muşte vreodată pe cineva, n-are să facă rău nimănui. E un cîine bine crescut.

— He-he-he ! făcu Musafirul, scuturîndu-şi pîntecele. Şi strănută într-un mod cu totul deplasat. Ho, javră ! şi-l privi pe Bim fără pică.

Bim îi întoarse spatele, nu fără a înţelege că tocmai despre dînsul e vorba. Şi oftă.

— Cum se poate să cercetaţi astfel reclamaţiile ? se interesă Ivan Ivanîci, potolit de astă-dată şi cu zîmbetul pe buze. Înmînaţi plîngerea pîrîtului, s-o citească personal. Eu v-aş fi crezut chiar şi din simpla relatare.

Bim prinse în ochii Musafirului un licăr de veselie. Iar acela rosti :

— În primul rînd, aşa se cuvine. În al doilea rînd, reclamaţia nu-i împotriva dumneavoastră, ci împotriva cîinelui. Iar cîinelui n-am de gînd să i-o dau s-o citească.

Şi izbucni în rîs.

Stăpînul chicoti şi el niţeluş. Bim nici măcar nu zîmbi : ştia că se vorbeşte despre dînsul, dar ce anume nu putea să se lămurească... Musafirul ăsta prea era de neînţeles. El arătă cu degetul spre Bim şi zise :

— Cîinele trebuie dat afară. Şi cu mîna făcu un gest în direcţia uşii.

Bim pricepu că i se cere foarte limpede : pleacă ! Dar nu se îndepărtă de stăpînul său nici măcar cu un centimetru.

— Da' chemaţi-o aici pe reclamantă să stăm de vorbă, poate ne înţelegem, se rugă Ivan Ivanîci.

În pofida aşteptărilor, Musafirul ieşi şi se înapoie foarte repede cu o femeie :

— Uite-o, care va să zică, pe mătuşica.

Bim o cunoştea şi el : mică de statură, gălăgioasă şi grasă, ea şedea zile întregi pe o bancă, în curte, cu alte femei, care n-aveau, se vede, altă treabă. Odată, Bim îi linsese chiar mîna (nu dintr-un exces de sentimentalism pentru persoana ei,

ci aşa, faţă de specia umană în general), ceea ce o făcu să urle şi să strige ceva spre ferestrele deschise, aşa de tare, că răsună întreaga curte.

Ce striga ea acolo, Bim nu putu să înţeleagă, dar el se sperie şi o rupse la fugă şi, ajuns acasă, începu să zgîrie la uşă. Asta era toată vina lui faţă de Mătuşica. Şi iat-o acum intrînd în casă. Cum s-a mai tulburat ! La început se lipi de picioarele stăpînului, iar cînd acesta îl mîngîie, Bim, cu coada între picioare, se furişă în culcuş, de unde privi încruntat la femeie. Nu pricepea o iotă din spusele Mătuşichii, care cîrîia ca o coţofană, arătîndu-şi tot timpul mîna. Dar din gesturi, din privirile ei mînioase, Bim înţelese : toate astea se întîmplau pentru că linsese mîna, dar nu ăluia de s-ar fi cuvenit. Era încă naiv Bim, tînăr, de aceea nici nu se prea descurca în de-alde astea.

Se prea poate ca prin cap să-i fi trecut şi alte gînduri : „Sînt vinovat, desigur, dar acum nu mai am ce face". Oricum, asta păreau să exprime ochii săi.

Numai că lui Bim nici prin minte nu-i dădea că împotriva lui era formulată o învinuire mincinoasă.

— A vrut să mă muşte ! Să mă muştee ! ! ! Era cît pe-aci să mă muşte !

Întrerupînd croncănitul Mătuşichii şi adresîndu-se direct lui Bim, Ivan Ivanîci zise :

— Bim ! Ia adu-mi tu papucii.

Bim se execută cu dragă inimă şi se întinse în faţa stăpînului. Ivan Ivanîci îşi scoase ghetele de vînătoare şi-şi vîrî picioarele în papuci.

— Acum du ghetele de-aici.

Bim făcu şi treaba asta : luă ghetele pe rînd şi le duse, una cîte una, sub cuier.

Mătuşica amuţise, cu ochii mari de uimire. Musafirul îl lăudă pe Bim :

— Bravoo ! Ia te uită, ştie care va să zică. Şi-o privi pe Mătuşică cu ostilitate parcă. Mai ştie şi altceva ?

— Dar şedeţi, şedeţi, o pofti Ivan Ivanîci şi pe Mătuşică.

Ea se aşeză, ascunzîndu-şi mîinile sub şorţ. Stăpînul puse un scaun lîngă Bim şi-i porunci :

— Bim ! Pe scaun !

Lui Bim nu era nevoie să-i repeţi ceva. Acum toată lumea şedea pe scaune. Mătuşica îşi muşcă buzele. Musafirul îşi legăna satisfăcut piciorul, repetînd întruna :

— Iese frumos, frumos, tare frumos.

Stăpînul însă îşi miji cu viclenie ochii spre Bim :

— Ia, adă laba. Şi-i întinse lui Bim mîna. Cei doi se salutară.

— Acuma, prostuţule, dă-i bineţe Musafirului, zise, arătîndu-l cu degetul.

Musafirul întinse mîna :

— Hai noroc, frăţioare, hai noroc, care va să zică.

Bim îndeplinea tot ritualul cu eleganţă, ca la carte.

— Şi nu muşcă ? întrebă precaut Mătuşica.

— Vai de mine, şi dumneata ! se minună Ivan Ivanîci. Întindeţi-i mîna şi spuneţi : „lăbuţa !"

Femeia îşi scoase mîna de sub şorţ şi i-o întinse lui Bim :

— Numai să nu mă muşti, îl preveni ea.

Ei bine, e cu neputinţă să descriem ce s-a întîmplat. Bim făcu un salt spre culcuş, se propti cu spatele în colţ şi, privindu-şi ţintă stăpînul, luă fără zăbavă o poziţie de apărare. Ivan Ivanîci se apropie de el, îl mîngîie, îl apucă de zgardă şi-l aduse în apropierea reclamantei :

— Dă-i lăbuţa, hai dă-i-o...

Dar Bim nu-i dădu laba, şi pace. Se întoarse cu spatele şi-şi aţinti privirea în duşumea. Era pentru prima oară că Bim nu-i dădea ascultare. Şi, posomorît, se tîrî iarăşi la colţ încet, vinovat şi abătut.

Vai şi ce-a mai ieşit din asta ! Mătuşica începu să zuruie ca o hîrîitoare dogită :

— Dar m-ai jignit ! zbiera ea la Ivan Ivanîci. O scîrbă de cîine oarecare să nu mă bage în seamă pe mine, o femeie sovietică ! Şi împungea aerul cu degetul în direcţia lui Bim. Las' că... Las' că... Aşteptaţi numai !

— Ho, ajunge ! strigă pe neaşteptate la ea Musafirul. Baţi cîmpii, care va să zică. Nu te-a muşcat şi nici n-avea de gînd s-o facă. Se teme de tine ca dracul de tămîie.

— Şi tu nu zbiera, încercă ea să se apere.

La care Musafirul replică scurt :

— Gura ! Şi adresîndu-se stăpînului : Cu de-alde astea, nu poţi altfel. Şi din nou către Mătuşică : Ia te uită ! Halal „femeie sovietică" !... Şterge-o ! urlă el. Dacă te mai prind că nu laşi lumea în pace, te fac de două parale. Vezi-ţi de drum ! După care îi făcu reclamaţia bucăţele, chiar în faţa ei.

Cuvîntul din urmă al Musafirului Bim îl înţelese de minune. Iar Mătuşa plecă tăcută, ţinînd trufaş capul şi fără să învrednicească pe careva cu

privirea, deşi Bim acum nu-şi mai lua ochii de la dînsa, continuînd să privească ţintă uşa, chiar şi după ce femeia ieşise şi zgomotul paşilor ei apucase să se stingă.

— Hm, aţi fost cu ea... cam brutal, îşi dădu cu părerea Ivan Ivanîci.

— Altfel nici nu se putea, vă spun eu: toată curtea a întors-o pe dos, o ştiu. Odată ce spun, ştiu, care va să zică. Apoi cu un gest semnificativ: Sînt sătul pînă-n gît de bîrfitoarele şi de intrigantele astea. Asta n-are ce face toată ziua şi iscodeşte pe cine să mai muşte. Dă-le frîu liber unora ca ea, şi-ţi răstoarnă tot imobilul cu susul în jos. În tot timpul acesta, Bim urmărea expresia chipurilor, gesturile, intonaţia şi înţelegea foarte bine: Musafirul şi Stăpînul nu erau deloc duşmani, ba, mai mult, după toate aparenţele, îşi purtau stimă unul altuia. I-a mai observat el îndelung, cît timp au mai stat de vorbă despre cine ştie ce. Dar de vreme ce aflase principalul, restul nu-l mai interesa în mod deosebit. Se apropie de Musafir şi i se aşeză la picioare, voind parcă să spună: „Vă rog să mă scuzaţi".

Însemnările stăpînului

Azi a fost preşedintele comitetului de locatari şi a cercetat o reclamaţie împotriva cîinelui. A cîştigat Bim. Dealtfel, musafirul meu a judecat ca Solomon. E un talent înnăscut!

De ce oare în primele momente Bim a mîrîit la el? A, am înţeles! Eu nu i-am întins mîna şi l-am întîmpinat cu asprime (a trebuit să amîn vî-

nătoarea, nu ? !), iar Bim a procedat conform firii sale canine : duşmanul stăpînului este duşmanul meu. Or, în cazul acesta mie ar trebui să-mi fie ruşine şi nu lui Bim. E uluitor cît de fină este la el înţelegerea intonaţiei, a expresiei feţei, a gesturilor ! Trebuie să am întotdeauna în vedere acest amănunt.

Am avut o convorbire interesantă cu preşedintele comitetului de locatari. Pînă la urmă a ajuns să mă tutuiască.

— Tu, zice, închipuie-ţi numai : am o sută cincizeci de apartamente în imobilul meu ! Iar patru-cinci intrigante, care n-au altceva mai bun de făcut, sînt în stare să pună atîtea la cale, că n-ar mai fi chip de trăit. Toţi le cunosc, toţi se tem de ele şi le blestemă într-ascuns. Păi, împotriva unui locatar rău murmură pînă şi scaunul closetului. Zău aşa !... Duşmanul meu cel mai înverşunat care-i ? Tocmai omul care trîndăveşte. La noi, frăţioare, poţi să nu lucrezi şi tot ai burta plină. Între noi fie vorba, sincer să fiu, ceva nu-i în ordine aici. Nu e, şi gata... Poţi să nu munceşti. Ca să vezi ! Tu, de pildă, ce faci ?

— Scriu, îi răspund, cu toate că nu-mi era clar dacă omul glumeşte sau vorbeşte serios (ceea ce se întîmplă destul de des la cei cu umor).

— Dacă şi asta mai e muncă ! Şezi şi nu faci nimic, iar de plătit pesemne ţi se plăteşte, nu ?

— Mi se plăteşte, îi răspund. Dar primesc destul de puţin, am cam îmbătrînit... Trăiesc din pensie.

— Da pînă la pensie ce-ai fost ?

— Ziarist. Am lucrat pe la gazete. Iar acum mai scriu cîte ceva acasă.

— Scrii ? repetă el cu condescendenţă.

— Scriu.

— Ei, de vreme ce asta-i situaţia, dă-i înainte... Desigur, eşti om cumsecade, asta-i limpede, da vezi tu... E aici o chichiţă. De primit pensie primesc şi eu, o sută de ruble, dar muncesc totuşi ca preşedinte al comitetului de locatari... şi fără plată, ţine seama de asta. M-am deprins să muncesc toată viaţa în posturi de conducere ; am fost menţinut în nomenclatură şi nici retrogradat n-am fost. Pînă la urmă însă a început şi coborîşul : mai jos, mai jos, tot mai jos... Ultimul post — o mică uzină. Acolo mi-au fixat şi pensia. Iar pensie personală nu mi-au dat, a fost un mic chiţibuş... Dar de muncit, fiecare e dator să muncească. Aşa gîndesc eu.

— Da' nici munca mea nu e uşoară ! am încercat să mă justific.

— Ce ? Scrisul ? Fleacuri. Dacă ai fi fost mai tînăr, mă luam şi de tine. Ei, odată ce primeşti pensie... Altminteri, dacă sînt tineri şi nu muncesc, îi scot din imobil : sau munceşti, sau te cară cît mai departe de-aici.

Ce-i drept, omul e spaima leneşilor din imobil. Se pare că acum sensul vieţii lui este să-i piseze pe trîntori, pe clevetitori şi pe paraziţi, dar să-i şi educe pe toţi, fără excepţie, ceea ce şi face cu dragă inimă. Să-i dovedesc însă că şi scrisul e o muncă a fost cu neputinţă : recurgea fie la mici şiretlicuri de un umor insinuant, fie adopta pur şi simplu o atitudine de condescendenţă (lasă-i, chipurile, să scrie, există trîntori şi mai şi).

A plecat îmbunat, fără gînduri ascunse, şi, mîngîindu-l pe Bim, i-a spus :

— În ce te priveşte, vezi-ţi de treabă, care va să zică. Da' cu Mătuşica să n-ai de-a face. Iar către mine: Ei, cu bine, scrie... Ce să-i faci, asta-i situaţia.

Ne strînserăm mîinile. Bim îl petrecu pînă la uşă, dînd din coadă şi privindu-l drept în faţă. Bim avea acum o nouă cunoştinţă: Pavel Titîci Rîdaev, „Paltitîci" în viaţa de toate zilele.

În schimb, Bim se procopsi cu un duşman: Mătuşica, singurul dintre oameni în care nu avea încredere. Cîinele intuise în ea bîrfitoarea.

Vînătoarea însă era compromisă pentru azi. Aşa se întîmplă: te aştepţi la o zi bună şi ai parte numai de neplăceri. Se întîmplă.

CAPITOLUL 4

Pădurea ruginie

Într-una din zilele următoare, dis-de-dimineaţă, ieşiră amîndoi din casă. La început merseră cu tramvaiul, pe platformă. Conductoarea era o cunoştinţă de-a lui Ivan Ivanîci şi de-a lui Bim. Aşa încît, cum era şi firesc, Bim o salută, cînd dînsa se dădu jos să schimbe macazul. Ea îl bătu după ureche, dar Bim nu-i linse mîna, ci pur şi simplu, şezînd, se foi pe picioarele din faţă şi bătu cu coada un salut potrivit împrejurării.

Apoi, în afara oraşului, călătoriră cu un autobuz, în care, la ora aceea atît de matinală, să fi fost doar patru-cinci persoane. La urcare şoferul a bol-

mojit ceva, repetînd cuvintele „cîine" şi „nu-i permis". Bim şi-a dat seama cu uşurinţă despre ce e vorba, după expresia feţei : şoferul nu voia să-i ia şi pe dînşii şi asta era neplăcut. Un călător a intervenit în favoarea lor, altul, dimpotrivă, a ţinut partea şoferului. Bim urmărea cearta cu mare interes. Pînă la urmă şoferul a coborît din autobuz. La scară stăpînul i-a întins o hîrtiuţă gălbuie, a urcat împreună cu Bim, s-a aşezat pe o banchetă şi a oftat cu amărăciune : „He-he-he !"

Bim băgase de seamă încă mai demult că oamenii schimbă între ei nişte hîrtiuţe cu un miros aparte. Odată, simţind că una dintre hîrtiuţele aflate pe masă miroase a sînge, şi-a vîrît nasul într-însa, străduindu-se să-i atragă atenţia stăpînului... Lui însă — nesimţitorul ! — nici nu i-a păsat... El atîta ştia : „Nu e voie". Ba a şi încuiat hîrtiile în sertarul mesei. Alte hîrtii — ce-i drept, curate deocamdată — miros a pîine, a salam, a magazin alimentar în general, dar majoritatea — a mîini, sumedenie de mîini. Oamenii iubesc hîrtiile astea şi le ascund în buzunar sau în sertar, ca stăpînul. Deşi în asemenea treburi Bim nu se descurca absolut deloc, de un lucru îşi dădu seama cu uşurinţă : a fost de-ajuns ca stăpînul să-i dea şoferului hîrtiuţa, că cei doi şi deveniră prieteni. Dar de ce a oftat Ivan Ivanîci, Bim n-a înţeles, ceea ce era evident din privirea sa încordată, aţintită în ochii prietenului său. În general, nici despre puterea magică a hîrtiuţelor el n-avea cea mai mică idee... Aşa ceva era inaccesibil inteligenţei canine... El nu ştia că, în ce-l priveşte, hîrtiuţele acestea îi vor fi cîndva fatale.

De la şosea la pădure au mers pe jos.

Ivan Ivanîci s-a oprit la marginea pădurii să-şi mai tragă sufletul, în timp ce Bim, prin apropiere, cerceta împrejurimile. El nu mai văzuse vreodată o asemenea pădure. Pădurea ca pădurea, la urma urmei era aceeaşi... Ei mai fuseseră aici şi primăvara, veniseră şi vara (aşa, în hoinăreală), numai că acum totul, totul, de jur împrejur era galben şi purpuriu, de părea că arde şi luminează dimpreună cu soarele.

Copacii abia-abia începuseră să-şi lepede veşmintele, iar frunzele cădeau legănîndu-se tăcut şi lin în văzduh. Aerul era răcoros şi străveziu şi de aceea totul părea vesel în jur. Toamna mireasma pădurii e cu totul deosebită, e unică, e atît de persistentă şi de pură, încît Bim îşi putea simţi stăpînul de la zeci de metri depărtare. El adulmecă de la mare distanţă şoarecele-de-pădure, dar nu-i luă urma (ştia că-i vorba de un fleac!)... Iată însă că un miros viu îl trăsni în nas, de departe, dar cu atîta putere, încît Bim încremeni pentru o clipă. Veni foarte aproape şi se pomeni lătrînd la un bulgăre încărcat de ţepi.

Ivan Ivanîci se ridică de pe buturugă şi se apropie de Bim :

— Nu e voie, Bim ! Nu e voie, prostuţule. Asta-i un arici. Înapoi ! Şi-l luă pe Bim de-acolo.

Înseamnă, prin urmare, că ariciul e un animal micuţ şi cumsecade, de care n-ai voie să te atingi.

Acum Ivan Ivanîci se aşeză din nou pe buturugă şi îi porunci şi lui Bim să se aşeze... Apoi îşi scoase şapca, o puse jos lîngă dînsul şi prinse să contemple frunzele şi să asculte liniştea pădurii. Ei, şi se putea altminteri, un surîs îi lumină chipul !

În clipele acelea arăta aşa cum arăta întotdeauna înaintea vînătorii.

Asculta şi Bim.

Sosi în zbor o coţofană, cîrîi ce cîrîi cu impertinenţă şi se duse. Sărind din creangă în creangă, se apropie şi o gaiţă, care scoase un ţipăt ca un mieunat de pisică şi se făcu nevăzută, sărind precum apăruse. Dar iată şi o pitulice mititică numai la o palmă de dînşii : „Ţuit, ţuit ! Ţuit, ţuit !" Ce să te faci cu una ca ea ! Nu-i mai mare decît cărăbuşul, da numai aşa o ţine : ţuit, ţuit ! Parcă ţi-ar da bineţe.

Încolo... tăcere.

Şi iată stăpînul se ridică, scoate puşca din husă, o încarcă. Bim începe să tremure de emoţie. Ivan Ivanîci îl bate blînd pe grumaz, ceea ce sporeşte tulburarea lui Bim.

— Ei, băiete... caută !

Bim ţîşni ! Îşi dădu drumul ca o sfîrlează mică, făcînd slalom printre copaci, în mers pitulat, elastic şi aproape fără zgomot. Ivan Ivanîci se ţinea încetişor după el, încîntat de activitatea prietenului său. Acum pădurea şi toate frumuseţile ei trecură pe planul al doilea : principalul era Bim, atît de graţios, de pătimaş, cu mersul său ca fulgul de uşor. Din cînd în cînd Ivan Ivanîci îl chema lîngă dînsul şi-i poruncea să se culce, ca să se mai liniştească, să-şi mai tragă sufletul. Dar în curînd Bim porni în pas măsurat, stăpîn pe meserie. Mare artă e şi munca setterului ! Iată-l în galop uşor, cu capul sus ; nu trebuie să-l aplece ca să caute pe pămînt : el culege mirosurile din văzduh... Iar în timpul acesta blana mătăsoasă se lipeşte strîns de gîtul său sculptural... E atît de frumos, tocmai pen-

tru că ţine capul ridicat, cu demnitate, cu siguranţă, cu patimă.

Ceasurile acestea erau pentru Ivan Ivanîci ceasuri de uitare. El uita războiul, dădea uitării necazurile vieţii sale trecute şi singurătatea sa. Chiar şi Kolea, fiul său iubit, care-i fusese răpit de războiul cel crud, parcă s-ar fi aflat cu el, şi parcă el, tatăl său, îi dăruia bucurie din bucuria lui, chiar şi acum, cînd nu mai era în viaţă. Doar şi el fusese vînător ! Morţii nu pleacă din viaţa acelor ce i-au iubit, atîta doar că nu îmbătrînesc, rămînînd veşnic tineri în inima celor vii. Aşa şi cu Ivan Ivanîci : rana din suflet i se cicatrizase, dar de durut îl durea mereu. La vînătoare însă orice durere sufletească devine un pic mai uşoară. Fericit cel ce s-a născut vînător !

Dar iată că Bim şi-a încetinit mersul, a micşorat ocolurile şi, după o scurtă oprire, a pornit mai departe cu pasul rar, furişat. E ceva felin în mişcările sale moi, prudente, line. În clipa aceasta şi-a întins capul la nivelul trunchiului. Cu fiecare părticică a corpului, pînă şi cu coada întinsă, împodobită cu păr lung, Bim se concentrează asupra unui fir de miros. Un pas... o labă ridicată. Un pas — şi altă labă se opreşte în aer pentru o fracţiune de secundă şi coboară fără zgomot. În sfîrşit laba dreaptă dinainte, ca aproape întotdeauna, încremeneşte, fără să mai atingă pămîntul.

Din urmă, cu puşca în cumpănire, vine abia simţit Ivan Ivanîci. Sînt ca două stane acum : omul şi cîinele.

Pădurea amuţise. Frunzele de aur ale mesteacănului, scăldate în sclipirile razelor de soare, abia se mai mişcau. Se potoliseră şi tinerele vlăstare

dimpreună cu stejarul gigant, tatăl şi întemeietorul neamului lor. Tremurau în tăcere frunzele cenuşiu-argintii care mai rămăseseră pe plopii de munte. Iar pe frunzişul galben, răspîndit pe pămînt, stătea cîinele, una din cele mai izbutite creaţii ale naturii şi ale răbdătoarei fiinţe omeneşti. Nici un muşchi măcar nu i se mişca ! În astfel de clipe Bim pare pe jumătate mort, într-o stare asemănătoare unei transe provocate de extaz şi patimă. Iată ce înseamnă aretul clasic în pădurea ruginie.

— Înainte, băiete...

Bim sili sitarul să zboare.

O bubuitură !

Pădurea tresări, şi ecoul dădu glas nemulţumirii şi ofensei pe care le resimţea. Aveai impresia că mesteacănul, care se căţărase pînă la hotarul pădurilor de stejari şi de plopi, s-a cutremurat de spaimă. Stejarii suspinară ca nişte uriaşi. Plopii de munte din preajmă îşi mai lepădară degrabă nişte frunze.

Sitarul căzu ca un bulgăre. Bim îl aduse conform tuturor regulilor. Dar stăpînul, după ce-l mîngîie pe Bim, aducîndu-i mulţumiri pentru treaba frumos executată, luă pasărea în palmă, se uită la ea şi rosti îngîndurat :

— Fire-ar să fie, n-ar fi trebuit...

Bim nu pricepu şi îşi opri privirea pe faţa lui Ivan Ivanîci, care continua să vorbească :

— Asta numai pentru tine, Bim, pentru tine, prostuţule. Altminteri nu merita.

Şi iarăşi Bim nu putu să înţeleagă. Nu era pe măsura lui să înţeleagă aşa ceva. Iar stăpînul în tot restul vînătorii a tras aiurea, de parcă ar fi

fost orb. Cel puţin asta a fost impresia lui Bim. Din cale-afară de nemulţumit s-a simţit cîinele mai cu seamă atunci cînd stăpînul nici n-a ridicat arma să tragă într-un alt sitar. În schimb, pe ultimul l-a doborît dintr-o dată.

Se înapoiară acasă după ce se înserase, obosiţi şi senini, plini de duioşie unul faţă de celălalt. Bim, de pildă, n-a voit să înnopteze în culcuşul său. Scoţîndu-şi aşternutul de acolo, îl tîrî lîngă patul lui Ivan Ivanîci şi se culcă alături, pe duşumea. Gestul lui nu era lipsit de tîlc : nu-l mai puteai goni la loc, fiindcă-şi adusese „locul" cu sine. Ivan Ivanîci îl mîngîie după ureche şi îl bătu pe grumaz. Se părea că cei doi legaseră o prietenie veşnică.

În timpul nopţii însă, Ivan Ivanîci din anumite motive a gemut uşor, s-a ridicat din pat, a înghiţit nişte tablete şi s-a culcat la loc. La început, Bim a ascultat cu încordare şi şi-a privit prietenul, apoi i-a lins mîna care-i atîrna din pat.

— Schija... Schija, Bimka... umblă. E prost, băiete, spuse Ivan Ivanîci, ţinîndu-şi mîna în dreptul inimii.

Expresia „e prost" era pentru Bim o foarte veche cunoştinţă şi nici cuvîntul „schijă" nu-l auzea pentru prima oară, dar de înţeles nu-l înţelegea. Cu toate fibrele fiinţei lui canine intuia însă că acesta e un cuvînt neliniştitor, rău, sinistru.

Dar totul trecu cu bine : dimineaţa, după plimbare, Ivan Ivanîci se aşeză, ca de obicei, pe scaun, îşi puse în faţă o foaie albă şi începu să foşnească peste ea cu beţişorul.

Ieri a fost o zi fericită. Toate au mers ca pe roate : toamnă, soare, pădure ruginie, munca plină de graţie a lui Bim. Şi totuşi simt o oarecare amărăciune în suflet. De ce oare ?

În autobuz Bim a observat, fără îndoială, că am oftat, şi, e tot atît de evident, nu m-a înţeles. Un cîine nu-şi poate închipui, categoric, că am dat şperţ şoferului. Unui cîine i-ar păsa prea puţin de asta. Da' mie ? Oare e vreo deosebire între a da o rublă pentru un „lucru" mărunt, sau douăzeci — pentru unul mai serios, sau o mie — pentru o treabă de mare anvergură ? Oricum, tot ruşinos e. Parcă ţi-ai vinde conştiinţa la tarabă pe fleacuri. Fireşte, Bim se află pe o treaptă mult inferioară în raport cu omul, de aceea nici c-ar putea pricepe vreodată problemele astea.

Nu-i este dat să priceapă nici faptul că aceste hîrtiuţe şi conştiinţa se află uneori într-o dependenţă directă. Dar ştiu că sînt caraghios ! Doar nu poţi pretinde unui cîine mai mult decît poate : să umanizezi un cîine mi se pare cu neputinţă. Şi încă ceva : a început să-mi fie milă să ucid sălbăticiunile. Bătrîneţea, fără îndoială. Totul în jur era atît de frumos, şi deodată pasărea aceea ucisă... Nu sînt nici vegetarianul şi nici făţarnicul care, descriind suferinţele animalelor ucise, le înfulecă cu plăcere carnea ; dar pînă la sfîrşitul zilelor mele îmi fixez o limită : un sitar-doi la fiecare vînătoare, nu mai mult. Şi dacă nu vînez nici unul, apoi cu atît mai bine... Dar atunci cîinele de vînătoare din Bim s-ar pierde, iar eu însumi aş fi nevoit să cumpăr păsările pe care le-ar ucide altul pentru mine.

Nu, asta ar fi prea de tot... S-o lăsăm baltă... Şi, la urma urmei, cu cine port toată discuţia asta? Evident, cu mine însumi: o singurătate prelungită duce în mod oarecum inevitabil la o dedublare a personalităţii. Veacuri de-a rîndul, cîinele l-a salvat pe om de o asemenea eventualitate.

Atunci, de unde gustul acela amar lăsat de ziua de ieri? Şi numai de aceea de ieri oare? N-am pierdut din vedere o anumită idee? Prin urmare, ziua de ieri: visuri de fericire şi... rubla gălbuie; pădurea ruginie şi... pasărea ucisă. Oare ce-i asta? Nu cumva o tranzacţie cu propria-mi conştiinţă?

Stop! Iată ideea care-mi scăpase ieri: nu de tranzacţie e vorba, ci de remuşcarea şi de durerea pentru toţi oamenii care ucid fără folos, atunci cînd îşi pierd omenia. Din trecut, din amintirile trecutului, se trage şi creşte în mine mila pentru păsări şi animale.

Îmi aduc aminte.

Apăruse o dispoziţie a conducerii Asociaţiei Vînătorilor cu privire la nimicirea coţofenelor ca păsări dăunătoare, ceea ce se justifica, chipurile, prin observaţiile biologilor. Şi toţi vînătorii ucideau coţofenele cu conştiinţa împăcată. A apărut apoi o dispoziţie similară referitoare la păsările din neamul „răpitoarelor". Erau şi astea omorîte. Aşa şi cu lupii. Ăştia cel puţin au fost aproape cu totul nimiciţi. Pentru un lup se acorda un premiu de trei sute ruble (bani vechi), iar pentru piciorușele de gaie sau de coţofană, aduse la Asociaţia Vînătorilor, primeai cinci copeici, sau poate cincizeci, nu-mi aduc aminte.

Pe neaşteptate însă, într-o nouă dispoziţie, gaia şi coţofana sînt proclamate păsări folositoare, şi nu

duşmani ai celorlalte păsări ; nimicirea lor e interzisă. Foarte severul ordin de nimicire este înlocuit cu tot atît de severa interdicţie.

Mai rămăsese acum numai o singură pasăre care, declarată în afara legii, putea fi nimicită în voie : cioara cenuşie. Ea distruge, chipurile, cuiburile celorlalte păsări (delict de care fusese, dealtfel, învinuită fără drept de apel şi coţofana). În schimb nimeni nu este tras la răspundere pentru otrăvirea cu substanţe chimice nocive a păsărilor din regiunile de stepă şi de silvo-stepă. Căutînd să apărăm pădurile şi cîmpiile de dăunători, noi nimiceam păsările, iar nimicind păsările, distrugeam... pădurile. Nu cumva vinovată era cioara cenuşie, sanitarul şi însoţitorul din totdeauna al societăţii omeneşti ?

Cioara cenuşie e de vină ! — iată justificarea cea mai sigură, elementară, a adevăraţilor vinovaţi de moartea păsărilor.

Experienţele îndelungate cu moartea sînt ceva îngrozitor. De pe acum se şi ridică împotriva lor savanţii biologi şi vînătorii cinstiţi, de pe acum lupta pentru protejarea păsărilor şi pădurilor a început să se desfăşoare pe scară internaţională.

Mi-am ridicat eu oare la momentul oportun glasul împotriva unor asemenea experienţe ? Nu. Şi aceasta îmi provoacă mustrări de conştiinţă. Ce palid şi lipsit de vigoare ar răsuna în prezent glasul meu, dacă antedatîndu-mi afirmaţiile aş rosti :

„Cruţaţi cioara cenuşie, acest sanitar excepţional al locurilor populate de oameni, salvaţi-o de distrugere, fiindcă ne ajută să curăţăm de murdării locurile dimprejurul nostru, în acelaşi mod în care un scriitor satiric înlătură din sînul societăţii mur-

dăriile spirituale ; scăpaţi cioara cenuşie tocmai pentru asta ; chiar dacă mai şterpeleşte ouă de pe la celelalte păsări, la asta e şi bună cioara cenuşie : pentru ca celelalte păsări să înveţe să-şi construiască cuiburile cu mai multă pricepere ; nu lăsaţi pradă nimicirii pe această neastîmpărată zeflemistă, unica pasăre atît de naiv obraznică, încît e în stare de pe copac să-i trîntească omului drept în faţă : „Ca-a-arr !" (Cară-te, prostule !) Cum te-ai îndepărtat, a şi coborît şi, croncănind batjocoritor, se apucă din nou să înfulece o bucată de carne stricată pe care nici un cîine n-ar pune gura ; feriţi cioara cenuşie, acest satiric al lumii înaripatelor, feriţi-o de exterminare ! Nu vă fie teamă de ea. Priviţi cum micuţele rîndunele, unindu-se, o ciugulesc şi o izgonesc din locurile unde e curat şi fără dînsa ; cîrîind răutăcios, ea zboară acolo unde se simte duhoare de putreziciune. Salvaţi cioara cenuşie !"

Într-adevăr, toate acestea ar apărea şi fără vigoare şi lipsite de dovezi. Nu-i nimic. Las' să rămînă aşa, în caieţelul ăsta închinat lui Bim. Chiar în clipa asta, aşa am să şi scriu pe copertă : „Bim". Aici, tot ce voi scrie va fi numai pentru mine însumi. Am început însemnările acestea doar de dragul salvgardării onoarei lui Bim, vinovat încă din născare, dar ele iau amploare din ce în ce mai mare, cuprinzînd nu numai ce este în legătură cu Bim, ci şi cu propria mea persoană. Nimeni, probabil, nu le va tipări : pentru cine ar putea prezenta interes o carte „despre un cîine, despre mine" ? Pentru nimeni. Aşa încît aş vrea să folosesc cuvintele lui Kolţov :

Fugara faimă nu mi-a fost ispită :
Nu fac din vers o joacă gratuită,
Vremi dragi, amici, îmi sînt imbold fierbinte,
Lor — versul meu spre-aducere-aminte.

...Iar Bim stă întins şi ziua în amiaza mare : ai muncit, nu glumă, prietene, eşti doldora de miresmele binefăcătoare ale pădurii ruginii.

Ah, pădurea ruginie, pădurea ruginie ! Ea ne dăruie o părticică de fericire şi un loc pentru meditaţii. Toamna, în pădurea însorită, omul devine mai curat.

CAPITOLUL 5

La „bătaie" în Rîpa Lupilor

Într-o zi de toamnă, trecu pe la Ivan Ivanîci un om, de la care mirosea a puşcă şi a cîine. Deşi nu era echipat ca un vînător, ci îmbrăcat în mod obişnuit, ca toţi oamenii neinteresanţi, totuşi Bim a prins de la el şi un miros discret de pădure, a simţit în palmele lui şi urmele mirosului de armă, iar pe ghetele lui şi mireasma frunzişului de toamnă. Fireşte, Bim şi-a împărtăşit toate aceste impresii adulmecîndu-l pe oaspete, aruncîndu-şi privirile spre stăpînul său şi dînd energic din coadă. Pe om îl vedea pentru prima oară, dar numaidecît, fără nici un fel de îndoială sau ezitări, recunoscu într-însul camaradul.

Oaspetele cunoştea limba cîinilor, de aceea i se şi adresă cu duioşie :

— M-a recunoscut, m-a recunoscut. Bravo, bine, foarte bine. Îl mîngîie pe cap şi rosti sigur şi clar : Şezi !

Bim îndeplini ordinul : se aşeză, trecînd cu nerăbdare de pe un picior din faţă pe altul. Era numai ochi şi urechi.

Stăpînul şi oaspetele îşi strînseră mîinile, schimbînd priviri calde, prietenoase.

„Foarte bine !" spuse Bim cu un scurt hămăit.

— Inteligent cîine, se pronunţă oaspetele, aruncîndu-şi privirile spre Bim.

— E bun Bim, mai bun nici că se poate ! confirmă Ivan Ivanîci.

Stătură puţin de vorbă în trei cîtăva vreme, iar apoi oaspetele-vînător scoase din buzunar o hîrtie, o desfăcu şi, începînd să umble cu degetul pe suprafaţa ei, zise :

— *Iată aici... aici,* chiar în inima Rîpei Lupilor. Eu însumi i-am chemat urlînd ca lupul. Cinci mi-au dat răspunsul : trei venetici, doi de baştină. Pe unul l-am şi văzut. Ditamai lupul !

Bim cunoştea cuvintele folosite de stăpînul său în timpul urmăririlor : „aici-aici, aici-aici". Şi-şi încordă atenţia. Dar fu rostit cuvîntul „lu-pul !" ; făcu ochii mari : era miasma aceea îngrozitoare a cîinelui de pădure, miasmă de care se speriase cîndva Bim, miasma despre care stăpînul, arătînd nişte urme, repeta atunci, înspăimîntîndu-l : „Lupul ! Ăsta-i lupul, Bim". Iată că acum şi vînătorul vorbise pe acelaşi ton : „Ditamai lu-pul !"

Oaspetele plecă, după ce avusese grijă să-şi ia rămas bun şi de la Bim.

Ivan Ivanîci se apucă să încarce cartuşele, introducînd în ele boabe mari de plumb, peste care turnă făină de cartofi.

Noaptea, Bim avu un somn agitat.

Iar cu mult înainte de a se crăpa de ziuă, Bim şi cu stăpînul, cu puşca la spate, ieşiră pe stradă şi se opriră la colţ. În curînd sosi o maşină mare, încărcată cu vînători. În maşina închisă, şedeau pe banchete, tăcuţi şi solemni. Ivan Ivanîci îl urcă mai întîi pe Bim, iar apoi se sui şi dînsul. Vînătorul de ieri îi spuse lui Ivan Ivanîci :

— Eh, asta nu ! La ce l-ai luat şi pe Bim ? !

— Cîinii n-au ce căuta la bătaie. Dă-l jos ! răsună cu asprime glasul cuiva. O lătrătură, şi s-a dus „bătaia".

— Bim n-are să latre, spuse Ivan Ivanîci, încercînd parcă să se justifice. Doar nu-i copoi.

Au mai fost obiecţii din partea altora, dar pînă la urmă oaspetele de ieri zise :

— Bine. Te ţin cu Bim în rezervă. Există, Ivan Ivanîci, un loc... S-a mai întîmplat ca lupul să se strecoare, pe ocolite, printre fanioane, pînă acolo, prin surpătură.

Bim îşi dădu seama că nu vor să-l ia. Încercă şi el să-şi convingă vecinii, dar pe întuneric nimeni nu pricepu asta. Şi totuşi, maşina se puse în mişcare.

Soarele răsărise cînd se opriră la pichetul unui pădurar cunoscut. Coborîră toţi fără zgomot, fără să scoată o vorbă. Şi Bim, fireşte. Apoi, în şir, unul după altul, merseră multă vreme de-a lungul liziereі. Nimeni nu fuma, nu tuşea ; oamenii păşeau cu grijă să nu bocăne cu cizmele, călcau aidoma cîinilor ; căci toţi ştiau care, unde şi ce trebuie să

facă. Numai Bim n-avea habar, dar şi el păşea ca o umbră pe urmele stăpînului. Acesta, din mers, îi atinse urechea ; bine, adică, bine, Bim.

În fruntea tuturor, ca un şef, mergea oaspetele — vînătorul de ieri. Şi, la un semn al lui cu mîna ridicată, se opriră toţi. Trei din faţă se strecurară în pădure ca pisicile, fără un foşnet măcar, şi curînd se înapoiară. Acum Şeful ridică cascheta deasupra capului şi o repezi înainte. La acest semn, jumătate din efectivul vînătorilor porni după el... Printre aceştia, în urmă, Ivan Ivanîci şi Bim. Aşa încît Bim era ultimul. Nimeni altul n-ar fi putut să meargă atît de liniştit ca el. Stăpînul îl ducea totuşi de lesă.

La semnul Şefului, primul vînător, care mergea după dînsul, se opri după o tufă şi încremeni. În curînd şi al doilea rămase nemişcat în dreptul unui stejăriş, apoi al treilea, şi aşa, unul cîte unul, îşi ocupară poziţiile. Cu Şeful rămăseseră doar Ivan Ivanîci şi Bim. Ei înaintau cu şi mai multă precauţie decît adineauri. Acum, Bim putu să observe că alături cu drumul era întins un fir, de care atîrnau nemişcate bucăţi de pînză aducînd cu nişte flăcări. În cele din urmă, Şeful îi plantă şi pe ei doi într-un loc, şi apoi se întoarse de unde veniseră.

Cu urechea sa fină Bim reuşea totuşi să-i audă paşii, deşi oamenilor li se părea că nimeni nu-i poate auzi. Bim simţi că Şeful îi condusese şi pe ceilalţi vînători la posturile lor, dar la o asemenea distanţă încît, pe măsură ce se îndepărtau, nici chiar Bim nu mai era în stare să distingă vreun foşnet.

Coborî tăcerea. Încordata, neliniştitoarea tăcere a pădurii. Bim o simţi şi după cum stăpînul încremenise parcă la locul său şi apoi din zvîcnetul

genunchilor lui, şi din felul cum acesta deschise puşca, o încărcă cu cartuşe şi o închise la loc, toate fără cel mai uşor zgomot, pentru ca apoi să redevină o stană de piatră într-o încordată aşteptare. Stăteau la adăpostul unei tufe de alun din preajma unei surpături împînzite de mărăcini. Iar în jur se înălţa un puternic codru de stejari, neprietenos şi tăcut în clipele acelea. Fiecare copac — un uriaş ! Între ei, desişul de tinere vlăstare sublinia şi mai mult forţa nemaipomenită a pădurii seculare.

Bim se prefăcuse într-un ghem de atenţie : şedea nemişcat, doar nasul îi umbla după mirosuri. Pentru moment însă nu remarcase nimic deosebit, întrucît în aer nu se simţea nici cea mai uşoară adiere. Şi asta pe Bim îl tulbura. La cea mai mică boare, el ştia întotdeauna ce se află acolo, înaintea lui, şi citea pe undele de aer ca pe rîndurile unei cărţi. Dar ia încearcă să fii calm cînd aerul e nemişcat, şi încă într-un asemenea codru, şi mai cu seamă cînd îl ai în preajmă pe bunul tău prieten care mai e şi foarte agitat.

Şi deodată începu.

O detunătură de semnalizare sfîşie tăcerea, prefăcînd-o în fîşii prelungi ; ecoul răspunse, vuind cînd ici, cînd colo, cînd undeva departe.

Iar în urma lui, şi în ton parcă cu vuietul pădurii, răsună de dincolo de zare glasul Şefului :

— Por-ne-e-eşte ! Oho-ho-ho-ho-ho-o-o !

Ivan Ivanîci se aplecă pînă în dreptul urechii lui Bim şi-i şopti aproape imperceptibil :

— Culcat !

Bim se supuse. Tremura tot.

— Oho-ho-ho-o-o ! urlau în depărtare vînătorii-gonaşi.

Liniştea se fărîmiţase acum în fel de fel de glasuri, necunoscute, furioase, sălbatice. Oamenii începuseră să bată cu ciomegele în copaci, să învîrtească o hîrîitoare, care turuia cît o sută de coţofene în primejdie de moarte. Lanţul gonaşilor se apropia cu ţipete, cu vuiet şi salve trase în aer.

Şi iată... Bim adulmecă un miros cunoscut încă din tinereţea lui : lupul ! El se lipi de piciorul stăpînului, se ridică un pic — numai un pic ! — pe labe şi-şi întinse coada. Ivan Ivanîci înţelese totul. Îl văzură amîndoi : de-a lungul fanioanelor, în afară de bătaia puştii, se ivise un lup. Mergea în salturi mari, cu capul lăsat, cu coada ţeapănă. Într-o clipită se făcu nevăzut. Chiar în momentul acela, aproape instantaneu, răsunară în lanţ cîteva împuşcături, după care urmă o a doua serie.

Se umplu de vuiet pădurea. Se tulbură parcă furioasă pădurea.

Urmă încă o detunătură. Asta chiar în preajmă. Iar strigătele — mai aproape, tot mai aproape.

Lupul, un uriaş lup bătrîn, apăru pe neaşteptate. El sosise pe surpătură, ascuns de mărăciniş... La vederea fanioanelor, se opri brusc, de parcă ar fi dat de ceva. Aici însă, deasupra surpăturii, fanioanele stăteau agăţate mai sus decît celelalte, la trei staturi ale fiarei. Iar vacarmul făcut de oameni o înghesuia tot mai strîns. Fără prea multă hotărîre parcă, ba chiar lipsit de energie, lupul trecu dedesubtul fanioanelor, ajungînd la vreo cincisprezece metri de Ivan Ivanîci şi de Bim. Iată-l făcînd cîteva salturi, timp în care omul şi cîinele izbutiră să-şi dea seama că fiara e rănită : o pată de sînge i se întinsese pe şold, botul îi era înecat într-o spumă roşietică.

Ivan Ivanîci trase.

Sărind scurt, pe toate patru picioarele, lupul, fără să întoarcă capul, se roti cu tot corpul spre locul de unde se trăsese şi... rămase nemişcat. Cu fruntea lui lătăreaţă, zdravănă, cu ochii injectaţi de sînge, cu colţii rînjiţi, scăldaţi în spumă roşietică... Şi totuşi nu avea o înfăţişare jalnică. Era frumoasă sălbăticiunea asta liberă. O, nu, lupul nu fusese un laş. Ar fi voit să rămînă în picioare chiar şi acum, fiara asta mîndră, dar... căzuse lată, dînd tot mai rar din labe. Apoi, domolindu-se, liniştindu-se, încremeni.

Bim nu mai putu să îndure. Dintr-o săritură luă poziţia de aret. Dacă aret se mai putea numi ! Cu blana zbîrlită pe spinare, cu perii aproape ţepeni pe grumaz, cu coada strînsă între picioare : un aret furios şi laş în acelaşi timp, un aret urît împotriva fratelui său, mîndrul rege al cîinilor, mort acum şi de-aceea inofensiv, dar înspăimîntător încă prin mirosul său înfricoşător, prin sîngele său. Bim îşi ura fratele. Bim avea încredere în om, lupul nu. Bim se temea de fratele său ; lupul, deşi rănit de moarte, nu avusese frică de dînsul.

...Iar cercul urletelor se strîngea tot mai mult. Mai răsună o împuşcătură. Şi, ca un ecou, a doua. Pesemne, un lup, trecut prin ciur şi prin dîrmon, se arătase foarte aproape de lanţul vînătorilor şi, se vede treaba, izbutise să se strecoare printre verigile lui în ultima clipă, cînd oamenii îşi pierduseră deja vigilenţa şi se apropiaseră unii de alţii. In cele din urmă apăru din nişte tufişuri Şeful. Se apropie de Ivan Ivanîci şi, privindu-l pe Bim, spuse :

— Ia te uită ! Nici nu mai aduce a cîine : fiară în toată legea. Doi lupi au şters-o totuşi. Unul e rănit.

Ivan Ivanîci îl mîngîia pe Bim, îl dezmierda, căuta să-l liniştească, dar cîinele, cu toate că blana îşi recăpătase înfăţişarea obişnuită, se tot învîrtea pe loc, gîfîia cu limba scoasă şi se ţinea departe de oameni. Cînd cei doi vînători se îndreptară spre hoitul lupului, Bim refuză să-i însoţească. Mai mult chiar : încălcînd toate regulile cunoscute, se îndepărtă la vreo treizeci de metri, tîrînd lesa după dînsul. Acolo se întinse, rezemîndu-şi botul de frunzele galbene şi tremurînd ca de friguri. Cînd reveni lîngă dînsul, Ivan Ivanîci putu să observe că la Bim albul ochilor devenise roşu-sîngeriu. Fiară, ce mai !

— Ah, Bimka, Bimka... Suferi ? Suferi, desigur. Aşa trebuie, băiete. Trebuie.

— Ia seama, Ivan Ivanîci, spuse Şeful, vederea lupului poate nenoroci un prepelicar. Va începe să se teamă de pădure. Cîinele e un sclav, lupul e o fiară liberă.

— Nu zic ba, numai că Bim are de-acum patru ani, e un cîine matur. Cu pădurea nu-l bagi în sperieţi. În schimb în pădurea unde umblă lupii el nu se va mai dezlipi de mine şi, cum va simţi vreo urmă, îmi va şi da de veste : „Lupii !“

— Adevărat. Se ştie doar că lupii înşfacă prepelicarii ca pe nişte pui de găină. Pe ăsta al dumitale însă n-aş crede : nu va mai face un pas fără dumneata, dacă le adulmecă urma.

— Aşa e ! Atîta doar că pînă la un an, nu trebuie să-l sperii cu lupul. Da' aşa !... Ce să-i faci ! Nu-i nimic, lasă să treacă şi prin asta !

Ivan Ivanîci îl luă pe Bim, iar Şeful rămase lîngă lup să-i aştepte pe gonaşi.

După ce se adunară cu toţii la pichet, vînătorii băură cîte un păhărel şi începură să pălăvrăgească, însufleţiţi şi bine dispuşi. Bim însă zăcea covrig, înstrăinat şi singuratic, lîngă un gard de nuiele. Aspru, cu ochii injectaţi, zdrobit, molipsit parcă de duhul lupului. Ah, dacă Bim ar fi ştiut că soarta îl va mai arunca din nou, cîndva, chiar în această pădure !

Se apropie de el pădurarul de la pichetul de pază din partea locului şi, aşezîndu-se pe vine, îl mîngîie pe spinare :

— Bun cîine, bun. Inteligent. N-a scos un hămăit şi nici n-a început să urle cît a durat „bătaia".

Pe aici toţi iubeau cîinii.

Dar cînd vînătorii se suiră în camion, unde Ivan Ivanîci îl urcă şi pe Bim, acesta sări jos, ca pisica, şi zbîrlindu-se, începu să scheaune : nu dorea să stea alături de cei trei lupi morţi.

— Oho ! făcu Şeful. Ăsta de-acum are să se descurce.

Un vînător gras, necunoscut, coborî nemulţumit din cabină şi se căţără greoi în spate... După care Ivan Ivanîci şi Bim luară loc în cabina maşinii.

Au mai fost apoi la vînătoare de sitari. Nu prea des... Dar, ca întotdeauna, Bim făcea o treabă grozavă. Totuşi era de ajuns să adulmece urma lupului că lăsa baltă vînătoarea şi venea să se lipească de picioarele stăpînului... Nu mai făcea un pas nici în ruptul capului. Era felul lui de a exprima răspicat cuvîntul „lup". Şi asta nu era rău. Iar după „bătaie", el începu să-l iubească şi mai mult

pe Ivan Ivanîci şi să creadă cu şi mai multă tărie într-însul. Bim credea în bunătatea omului. E o mare fericire să crezi. Şi să iubeşti. Fără o asemenea încredere, cîinele nu mai e cîine, ci un lup slobod sau (ceea ce-i şi mai rău) un cîine vagabond. Între aceste două alternative are de ales orice cîine, dacă a încetat să mai aibă încredere în omul pe care l-a părăsit sau de care a fost izgonit. Dar vai de cîinele care şi-a pierdut pe omul-prieten iubit... El îl va aştepta, el îl va căuta. El nu va putea fi atunci nici lup slobod, nici cîine vagabond obişnuit, ci va rămîne acelaşi cîine, devotat şi credincios prietenului pierdut, dar un cîine singuratic pînă la capătul zilelor sale.

N-am să-ţi povestesc, dragă cititorule, vreuna din numeroasele istorioare adevărate despre devotamentul manifestat de un cîine de-a lungul multor ani, pînă la sfîrşitul vieţii sale. Am să-ţi povestesc numai despre Bim, cel cu urechea neagră.

CAPITOLUL 6

Adio, prietene !

Într-o bună zi, după vînătoare, Ivan Ivanîci se întoarse acasă, îi dădu de mîncare lui Bim şi, fără să cineze, se culcă în pat, lăsînd lumina aprinsă. În ziua cu pricina Bim avusese de lucru, nu glumă, aşa încît adormi repede şi nu mai auzi nimic. În zilele următoare însă, Bim băgă de seamă că stăpînul se întinde în pat din ce în ce mai des, chiar

şi ziua-n amiaza-mare, că pare cuprins de tristeţe fără vreun motiv aparent şi că uneori geme de durere. Timp de mai bine de o săptămînă, Bim s-a plimbat de unul singur, ieşind cîte puţin, aşa, pentru diverse nevoi. În cele din urmă, Ivan Ivanîci căzu la pat. Abia de mai izbutea să se tîrască pînă la uşă ca să-i dea drumul afară sau să-l primească pe Bim înăuntru.

Într-un rînd, stînd întins în pat, scoase un geamăt din cale-afară de dureros. Bim se apropie, se aşeză lîngă pat, cu ochii ţintă la prietenul său. Apoi îşi lăsă capul pe mîna întinsă. Cît de mult se schimbase la faţă prietenul său : chipul îi devenise grozav de palid, cearcăne întunecate i se săpaseră sub ochi, barba nerasă îi năpădise obrajii. Ivan Ivanîci îşi întoarse capul spre Bim, şi cu glasul slăbit, rosti încet :

— Ei ? Ce ne facem, băieţaş ?... Mi-e rău, Bim, rău. Schija mi-a ajuns... pînă la inimă. E jale, Bim.

Glasul său suna ca niciodată înainte, încît Bim fu cuprins de tulburare. Începu să măsoare camera în lung şi-n lat, zgîriind mereu uşa cu ghearele, chemîndu-l parcă pe Ivan Ivanîci : „Hai, zău, scoală-te, să mergem, să mergem". Dar lui Ivan Ivanîci îi era frică să se şi mişte. Bim se aşeză din nou lîngă dînsul şi prinse să scheaune încetişor.

— La urma urmei, Bimka, hai să încercăm, abia îngăimă Ivan Ivanîci şi se ridică prudent în capul oaselor.

După ce şezu un pic pe marginea patului, se sculă în picioare şi, cu o mînă sprijinindu-se de perete, cu cealaltă ţinîndu-se de piept, păşi încetişor spre uşă. Bim mergea lîngă dînsul, fără să-şi des-

prindă privirile de la prietenul său. Nu dădu din coadă niciodată, nici măcar o singură dată, de parcă ar fi vrut să spună : „Ei, uite că merge. Hai, încet-încet, hai."

Ajuns pe palier, Ivan Ivanîci sună la uşa vecină şi, cînd se ivi o fetiţă, Liusea, îi spuse ceva. După care fetiţa o zbughi înăuntru şi se înapoie curînd însoţită de Stepanovna, o bătrînică. A fost de ajuns ca Ivan Ivanîci să-i spună şi ei acelaşi cuvînt „schijă", ca ea să înceapă să se agite. Îl luă apoi de braţ şi-l conduse înapoi la pat :

— Trebuie să staţi culcat, Ivan Ivanîci. Culcat. Iaca aşa, aprobă ea cînd îl văzu din nou întins pe spate. Culcat. Numai culcat. Luă cheile de pe masă şi plecă în grabă ; aproape că alerga, cu paşii ei mărunţi de femeie bătrînă.

Fireşte, Bim înregistră cuvîntul „culcat" repetat de trei ori, ca şi cum i-ar fi fost adresat şi lui însuşi. El se întinse lîngă pat, cu ochii ţintă la uşă : starea de plîns a stăpînului, tulburarea Stepanovnei şi faptul că luase de pe masă cheile, toate acestea îl impresionară pe Bim, care se afla acum într-o stare de veghe încărcată de nelinişte.

Curînd, la urechea lui ajunse zgomotul făcut de o cheie băgată în broască ; un zăngănit, uşa se deschise şi nişte voci răsunară în vestibul. Apoi intră Stepanovna urmată de trei persoane străine, două femei şi un bărbat, în halate albe. De la ei mirosea altfel decît de la ceilalţi oameni. Era un miros asemănător mai curînd celui răspîndit de cutia atîrnată pe perete, pe care stăpînul o deschidea numai atunci cînd spunea : „Mi-e rău, Bim, mi-e al dracului de rău".

Bărbatul se apropie cu pas hotărît de pat, dar... ca o fiară, Bim sări la el, îşi propti labele în pieptul lui şi lătră de două ori din toate puterile.

„Afară ! Afară !" urlă Bim.

Bărbatul se dădu înapoi şi îl împinse pe Bim, iar femeile se năpustiră în vestibul, în timp ce Bim, tremurînd din tot corpul, se aşeză lîngă pat. Era clar că ar fi fost gata mai curînd să-şi dea viaţa, decît să îngăduie unor necunoscuţi să se apropie de prietenul său în momente atît de grele pentru dînsul.

Rămas la uşă, medicul spuse :

— Tii, ăsta cîine ! Ce-i de făcut ?

Atunci Ivan Ivanîci, printr-un gest, îl chemă pe Bim mai aproape şi, întorcîndu-se puţin spre el, îl mîngîie pe cap. Iar Bim se strînse lîngă prietenul său. Îi lingea gîtul, faţa, mîinile...

— Apropiaţi-vă, şopti Ivan Ivanîci, cu ochii în ochii doctorului.

Acesta se apropie.

— Daţi-mi mîna.

El dădu mîna.

— Noroc.

— Noroc, răspunse doctorul.

Bim îşi lipi nasul de mîna doctorului, ceea ce, pe limba cîinilor, însemna : „N-ai ce face ! Fie şi aşa : prietenul prietenului e şi prietenul meu."

Oamenii aduseră o targă pe care îl întinseră pe Ivan Ivanîci. El rosti cu greutate :

— Stepanovna... dragă... ai grijă de Bim. Dimineaţa dă-i drumul. Vine repede înapoi, singur... Bim are să mă aştepte. Şi lui Bim : Aşteaptă... Aşteaptă.

Cuvîntul „aşteaptă" Bim îl cunoştea : lîngă magazin — „Şezi, aşteaptă", lîngă raniţă, la vînătoare

— „Şezi, aşteaptă“. De data asta, el scînci puţin şi dădu din coadă, adică : „Oh, prietenul meu are să se întoarcă ! Pleacă, dar are să se întoarcă în curînd“.

De înţeles însă îl înţelese doar Ivan Ivanîci, ceilalţi nu pricepură, lucru de care Bim îşi putu da seama din privirile lor. Bim se aşeză lîngă targă şi întinse laba. Ivan Ivanîci i-o strînse.

— Aşteaptă, băieţaş. Aşteaptă.

Dar lui Bim nu-i mai fusese dat să vadă niciodată ca din ochii prietenului său apa să se rostogolească ca nişte boabe de mazăre.

După ce targa fu scoasă şi broasca trosni sec, se lungi lîngă uşă cu labele din faţă întinse înainte. Capul şi-l puse lateral, direct pe duşumea : aşa zac cîinii cînd se simt rău sau sînt trişti ; ei şi mor, cel mai ades, într-o astfel de poziţie.

Bim însă nu muri de tristeţe, cum s-a întîmplat cu acel cîine-călăuză, care mulţi ani de-a rîndul îşi dusese viaţa alături de un orb. Cîinele-călăuză se culcase lîngă mormîntul stăpînului, refuzînd mîncarea adusă de oamenii miloşi de prin cimitir. În a cincea zi, la răsăritul soarelui, cîinele muri. Acesta-i un fapt autentic şi nu vreo născocire. Pe vînători, cărora le sînt cunoscute devotamentul şi dragostea cîinilor, rar i-ai putea auzi exprimîndu-se despre aceste animale : „A crăpat“. Ei vor spune întotdeauna despre un cîine ca despre un om : „A murit“.

Nu, Bim nu muri. Lui Bim i se spusese limpede : „Aşteaptă“. El are încredere : prietenul are să vină. De cîte ori nu s-a întîmplat să-i spună : „Aşteaptă“, pentru ca apoi să revină negreşit.

Să aştepte ! Iată tot scopul vieţii lui Bim în clipa de faţă.

Cît de greu însă i-a fost să stea noaptea aceea de unul singur, cît de dureros ! Ceva nu era în regulă, era altfel ca de obicei... Halatele au izul nenorocirii. Şi Bim prinse să tînjească.

La miezul nopţii, cînd răsări luna, nu mai putu să îndure. Chiar şi cu prietenul său lîngă dînsul, pe Bim îl nelinişte a întotdeauna luna asta : are şi ochi, nişte ochi morţi cu care se uită la tine, şi-apoi luminează cu o strălucire moartă, rece ; şi Bim îşi căuta adăpost de teama ei în vreun ungher întunecat. Şi acum te cuprind fiorii de la privirea ei, iar stăpînul nu-i lîngă tine. Aşa se face că în puterea nopţii, începu să urle prelung, cu ecou, să urle ca înaintea unei năpaste. Îşi închipuia că va fi auzit de cineva, şi poate chiar de stăpînul său.

Veni Stepanovna.

— Ei, ce-i cu tine, Bim ? Ce ? Ivan Ivanîci nu-i. Vai, vai, vai, ce nenorocire.

Bim nu-i răspunse nici cu privirea şi nici cu coada. Era cu ochii ţintă la uşă. Stepanovna aprinse lumina şi se duse. Pe lumină i se păru mai suportabil, luna se îndepărtase, se micşorase parcă. Bim îşi schimbă locul şi veni chiar sub bec, cu spatele la lună. Nu după multă vreme însă se aşeză din nou lîngă uşă : să aştepte.

Dimineaţa, Stepanovna aduse nişte caşă şi o turnă în castronul lui Bim. El nici nu se mişcă măcar de la locul său. Aşa se purtase şi cîinele-călăuză : nu se ridica nici atunci cînd i se aducea mîncarea.

— Uită-te la el ce simţitor e ! Nici nu-ţi vine să crezi. Hai, du-te la plimbare, Bim. Ea deschise larg uşa. Du-te la plimbare.

Bim își înălță capul, privind-o pe bătrînă cu atenție. Cuvîntul „plimbare" îi e cunoscut, înseamnă „liber", iar „Du-te, du-te la plimbare" — deplină libertate. O, Bim știa ce-i aceea libertate : să faci tot ce-ți îngăduie stăpînul. Dar iată, el nu este acum aici, iar cineva îi spune : „Du-te la plimbare". Ce fel de libertate o mai fi și asta ?

Stepanovna nu se pricepea să se poarte cu cîinii, nu știa că asemenea cîini cum era Bim îl înțeleg pe om și fără cuvinte, iar acelea pe care le cunosc au pentru ei o mulțime de înțelesuri și, de la caz la caz, foarte diferite. În simplitatea ei, bătrîna spuse :

— Nu vrei cașă, *du-te și caută tu altceva.* Ție îți place și ierbușoară. Te pomenești că dai de ceva și pe la gunoi. (Bătrîna, naivă, nu avea de unde să știe că Bim nu se atingea de gunoaie.) Du-te *de caută.*

Bim se sculă, ba chiar tresări. Ce-i asta „caută" ? Ce să caute ? „Caută" înseamnă : caută bucățica de brînză ascunsă, caută vînatul, caută un obiect pierdut sau ascuns. „Caută" — e un ordin, dar *ce* să caute, asta rămînea să hotărască Bim pe parcurs, după împrejurări. Dar acum, ce să caute ?

Toate acestea le spunea Stepanovnei cu ochii, cu coada, mutîndu-și trupul, întrebător, cînd pe o labă, cînd pe alta, dar ea nu pricepu o iotă și repetă :

— Du-te de te plimbă. *Caută* !

Și Bim se năpusti pe ușă. Zbură pe trepte de la etajul întîi și o zbughi în curte. Să caute, să-și caute stăpînul ! Iată ce să caute, nimic altceva : așa înțelesese el. Iată, aici se aflase targa. Da, aici. Iată și urmele oamenilor cu halate albe, mirosul lor era aproape stins. Iată urma mașinii. Bim descrise un

cerc şi intră în el. (Aşa ar fi procedat şi un cîine lipsit de orice talent.) Iarăşi urma aceea. Merse după ea, ieşi pe stradă şi, după colţ, o pierdu brusc : aici tot drumul mirosea a cauciuc. Urme omeneşti erau multe şi de toate felurile, dar cele de maşină se făcuseră una şi de nedeosebit. Aceea însă, urma aceea de care avea nevoie, ieşind din curte, o luase după colţ, deci trebuia mers într-acolo.

Bim alergă pe o stradă, pe alta, se întoarse acasă, dădu ocol în fugă locurilor unde se plimbase cu stăpînul, nu găsi vreun semn, nicăieri. Odată, zări de departe o şapcă în carouri. Ajunse omul din urmă. Nu, nu era el. Privind mai atent în jur, ajunse la concluzia că mulţi, foarte mulţi, poartă şepci cadrilate. De unde avea să ştie că în toamna asta se puseseră în vînzare numai şepci cadrilate, drept care ele plăceau *tuturor*. Înainte vreme, nu remarcase parcă amănuntul acesta, deoarece cîinii îşi îndreaptă atenţia în primul rînd spre partea inferioară a veşmintelor omului (partea pe care, de altfel, o şi memorează). Asta li se trage, de veacuri, încă de la lup, de la natură. Bunăoară, vulpea... Dacă vînătorul s-a pitit după un tufiş des, care-l ascunde numai pînă la brîu, nu va fi văzut de vulpe. Să nu se mişte, fireşte, sau să nu bată vîntul, care să-i poarte în jur mirosul. Aşa că întîmplării cu şapca Bim îi atribui un anume sens, oarecum vag : în sus n-ai ce căuta, întrucît capetele oamenilor pot fi de aceeaşi culoare şi asemănătoare între ele.

Se nimerise o zi senină. Pe anumite străzi frunzele pătau pe alocuri trotuarele, pe altele stăteau pe jos grămadă, aşa că lui Bim nu i-ar fi scăpat

nici cea mai imperceptibilă urmă. Dar... nimic, nicăieri.

Spre amiază, pe Bim îl cuprinse deznădejdea. Şi, pe neaşteptate, într-una din curţi, el dădu de urma tărgii : uite, aici stătuse ea mai înainte. După care firul aceluiaşi miros ajunse la el şi dintr-o parte. Bim porni pe fir ca pe un drum bătut. Pragurile vorbeau despre prezenţa oamenilor în halate albe. Bim zgrepţănă la o uşă. Îi deschise o fată, tot în halat alb. De spaimă, ea sări înapoi. Dar Bim o salută cu toate mijloacele de care dispunea, întrebînd : „Stăpînul meu nu-i aici ?"

— Pleacă, pleacă ! începu să strige fata şi-i închise uşa. Apoi o crăpă puţin şi chemă pe cineva : Petrov ! Goneşte cîinele, altminteri şeful are să-mi tragă o săpuneală, are să înceapă să se burzuluiască : „Ce-i aici, serviciul de urgenţă sau crescătorie de cîini !" Goneşte-l !

De la garaj veni un om în halat negru, bătu din picior, ameninţîndu-l pe Bim, şi strigă fără răutate, mai mult din obligaţie, ba chiar cu oarecare plictiseală :

— Îţi arăt eu ţie, ticălosule ! Şterge-o ! Şterge-o !

Asemenea cuvinte ca „şef", „crescătorie de cîini", „goneşte-l", „îmi trage o săpuneală", „să se burzuluiască" şi cu atît mai mult „serviciul de urgenţă" erau cu totul de neînţeles pentru Bim, ba nici nu le mai auzise vreodată. Dar cuvinte ca „pleacă" şi „şterge-o", combinate cu o intonaţie sau alta, le înţelegea de minune. Asupra sensului lor nu se putea înşela. Se îndepărtă în fugă la o oarecare distanţă şi, aşezîndu-se, se apucă să privească la uşa cu pricina. Dacă oamenii ar fi ştiut ce anume caută Bim, pesemne că l-ar fi ajutat,

deşi pe stăpînul lui nu-l aduseseră aici, ci-l transportaseră direct la spital. Dar ce poţi face atunci cînd numai cîinii îi înţeleg pe oameni, în vreme ce oamenii nu-i înţeleg întotdeauna pe cîini şi nici chiar pe propriii lor semeni.

În treacăt fie spus, lui Bim asemenea idei profunde îi erau inaccesibile ; după cum de neînţeles rămînea pentru el şi temeiul pentru care i se refuza accesul pe uşa unde zgrepţănase cu cele mai cinstite gînduri, încrezător şi sincer, uşa în spatele căreia, după toate probabilităţile, se afla prietenul său.

Bim a aşteptat pînă pe înserate lîngă o tufă de liliac cu frunzele veştede. Soseau maşini, din ele coborau oameni în halate albe, care sprijineau sau conduceau pe cîte cineva ; cînd şi cînd din maşină era scos cîte un om pe targă... Atunci Bim se apropia puţin şi verifica mirosul : nu, nu era el. Către seară, cîinele mai atrase şi atenţia altora. Unul îi aduse o bucăţică de salam, dar Bim nu se atinse de ea ; altul încercă să-l apuce de zgardă — Bim o luă la goană ; pînă şi unchiaşul acela în halat negru trecu de cîteva ori pe lîngă el şi, oprindu-se, îl privi cu simpatie şi nu mai bătu din picior. Bim şedea ca o stană, fără să spună nimănui nimic. Aştepta.

Spre seară îi dădu prin minte : şi dacă stăpînul e acasă ? Şi o porni grăbit, în galop uşor.

Prin oraş gonea un cîine frumos, îngrijit, cu părul strălucitor, un cîine alb, cu o ureche neagră. Văzîndu-l, nu te puteai abţine să nu spui : „Ah, ce splendid cîine de vînătoare !“

Bim zgrepţănă la uşa casei sale, dar ea rămase închisă. Atunci, făcîndu-se colac, se culcă lîngă prag.

Nu-i ardea nici de mîncat, nici de băut, nu-i ardea de nimic. Tînjea.

Stepanovna se arătă pe palier.

— Ai venit, amărîtul de tine !...

Bim dădu din coadă numai o singură dată. („Am venit !")

— Ei, atunci ia, şi îmbucă ceva. Şi îi împinse talerul cu caşa de dimineaţă.

Bim nici n-o atinse.

— Am ştiut eu : ai avut singur grijă să mănînci. Isteţule ! Hai, dormi. Şi închise uşa după dînsa.

În noaptea aceea Bim nu mai urlă. Dar nici nu se dezlipi de lîngă uşă : trebuia să aştepte !

Dimineaţa însă începu iarăşi să se agite. Să caute, să-şi caute prietenul ! Asta-i tot rostul vieţii lui. Iar cînd Stepanovna îi dădu drumul, trase mai întîi o fugă pe la oamenii în halate albe. Dar de data asta un grăsan striga la toată lumea, repetînd mereu cuvîntul „cîine". Oamenii începură să arunce cu pietre în Bim, deşi intenţionat pe alături, să-l ameninţe cu beţe şi în cele din urmă careva îl croi al naibii de rău cu o nuia lungă, uscată.

După ce se îndepărtă de acolo în fugă, Bim se aşeză şi, oferindu-şi o clipă de răgaz, hotărî pesemne : stăpînul nu poate fi aici, altminteri oamenii nu l-ar fi izgonit cu atîta cruzime. Şi cu capul plecat, Bim îşi văzu de drum.

Prin oraş umbla singuratic şi trist un cîine umilit pe degeaba.

Nimeri pe o stradă animată. Oameni — cîtă frunză şi iarbă... Şi toţi se grăbesc, schimbînd rareori, din fugă, cîteva cuvinte... Se scurg undeva, se scurg întruna. Cu siguranţă că lui Bim îi dădu prin cap : „Dar dacă trece şi *el* pe-aici ?" Şi fără

pic de logică, se aşeză la umbră, la un colţ de stradă, în preajma unei portiţe, şi prinse să urmărească oamenii cu privirea, nelăsînd să-i scape aproape nici unul.

Mai întîi Bim putu să remarce că toată lumea duhneşte a fum de maşină, în care se amestecă şi alte mirosuri de intensităţi diferite.

Iată, trece un om slab, înalt, încălţat cu ghete mari, scîlciate rău. Într-o plasă el duce nişte cartofi ca aceia de care aducea acasă şi stăpînul. Slăbănogul duce cartofi, dar miroase a tutun. Păşeşte repejor, se grăbeşte, de parcă ar vrea să ajungă din urmă pe cineva. Dar asta e doar o părere... Toţi parcă vor să ajungă pe alţii din urmă. Şi toţi caută ceva, ca la exerciţiile de vînătoare, pe cîmp... Altminteri la ce ar alerga de colo-colo pe stradă, de ce ar pătrunde în fugă pe uşile caselor, ca apoi să iasă la fel de precipitat şi iar să înceapă să umble pe stradă ca prîsnelul ?

— Salutare, Ureche neagră ! îi aruncă în treacăt slăbănogul.

„Noroc", îi răspunse mohorît Bim, măturînd cu coada pămîntul şi continuînd să privească oamenii ţintă, cu neslăbită atenţie.

Iar în urma slăbănogului vine un om îmbrăcat în salopetă, de la care miroase precum peretele după ce l-ai lins (a perete umed). Omul e albcenuşiu aproape din cap pînă-n picioare. Ţine o cîrjă lungă cu barbă la capăt şi poartă cu dînsul o taşcă grea.

— Da' cu tine ce mai e ? îl întrebă el pe Bim, oprindu-se în dreptul lui. Te-ai pus *să-ţi aştepţi* stăpînul sau te-ai rătăcit ?

„Da, *să aştept*", răspunse Bim, bătînd pe loc cu labele dinainte.

— Dacă aşa e treaba, atunci iaca, na-ţi ; scoase din geantă o pungă, îi oferi lui Bim o bomboană şi, mîngîindu-l după urechea lui cea neagră, îi spuse : Hai mănîncă, mănîncă. (Bim nu se atinse de bomboană.) E dresat. Intelectual ! Nu mănîncă ăsta din blid străin. Şi-şi văzu de drum liniştit, fără grabă, nu ca ceilalţi.

Cum, necum, dar lui Bim omul îi păru cumsecade : el ştia ce înseamnă să aştepţi, el a spus „să aştepţi", el l-a înţeles pe Bim.

Un individ din cale-afară de gras, cu un baston gros în mînă, cu ochelari negri groşi pe nas, duce o mapă groasă : totul la dînsul e gros. Răspîndeşte în jur un miros puterric de hîrtie, dintr-acelea pe care stăpînul obişnuia să foşnească cu beţişorul, la care se adaugă, pare-se, şi izul acela de hîrtii galbene, pe care stăpînul le băga întotdeauna în buzunar. Se opri lîngă Bim şi spuse :

— Pfui ! Asta-i culmea ! Am ajuns s-o văd şi pe-asta : o javră în plin bulevard.

Din portiţă răsări şi portarul cu mătura în mînă şi se apropie de Grasu care i se adresă, arătîndu-l pe Bim :

— Vezi ? Cum s-ar zice, e pe teritoriul dumitale ? Ai ?

— Aşa e, văd, şi, întorcînd mătura cu barba în sus, se sprijini într-însa.

— Vezi... Nu vezi nimic, mormăi supărat Grasu. Nici măcar bomboana n-a halit-o. E ghiftuit. Nu se mai poate trăi pe lumea asta ! conchise, înfuriat de-a binelea.

— N-ai decît, nu trăi dacă nu poţi, i-o întoarse portarul şi adăugă nepăsător: Ia te uită, bietul de dumneata, abia te mai ţii pe picioare de slab ce eşti.

— Mă jigneşti ! urlă Grasu.

Se opriră şi trei băieţandri care, privind ba la Grasu, ba la Bim, se amuzau nu se ştie de ce.

— Ce v-a găsit rîsul ? Ce-i de rîs aici ? Îi spun... uite, un cîine ! O mie de cîini, cîte două-trei chile de carne fiecare, gata două-trei tone pe zi. Vă daţi seama ce înseamnă asta ?

Unul dintre băieţi ripostă :

— Trei chile nu-ţi mănîncă nici cămila.

Calm, portarul puse lucrurile la punct :

— Cămilele nu se hrănesc cu carne.

Pe neaşteptate înşfăcă mătura de coadă şi începu s-o agite cu violenţă pe asfalt, lîngă picioarele lui Grasu.

— Păzea, cetăţene ! Hai ! Cu cine vorbesc ? !

Scuipînd în urmă, Grasu se îndepărtă. Rîzînd, îşi căutară de drum şi cei trei băieţi. Lăsă măturatul şi portarul şi, după ce mîngîie cîinele pe spinare, mai stătu ce stătu şi spuse :

— Stai. *Aşteaptă.* Are să vină. Şi intră pe portiţă.

Din toată ciondăneala asta atît izbutise Bim să desluşească, „carne“, „cîine“, poate şi „javră“, dar prinsese intonaţia vocilor şi, ce-i mai important, *văzuse totul*, ceea ce era suficient pentru ca un cîine inteligent să poată ghici : Grasu o ducea greu, portarul — bine, unul e om rău, celălalt — bun. Care altul mai bine decît Bim ar fi putut să ştie că în zori pe stradă nu vezi decît portari şi că aceştia poartă respect cîinilor. Faptul că portarul

îl izgonise pe Grasu într-o anumită măsură îi făcuse chiar plăcere lui Bim. În general însă această întîmplătoare şi neserioasă poveste reuşise numai să-l distragă pe Bim, deşi poate că i-a fost folositoare în sensul că el începea acum să priceapă, chiar dacă nu destul de limpede, că oamenii nu sînt toţi la fel ; pot fi şi buni, şi răi. Ce mai, e şi asta ceva, am spune noi ca observatori din afară. Dar, deocamdată, pentru Bim faptul n-avea nici cea mai mică însemnătate, lui nu-i ardea de aşa ceva : el continua să cerceteze neobosit trecătorii.

Unele femei răspîndeau în jur un miros ascuţit, insuportabil, ca de lăcrimioare, florile acelea albicioase, a căror mireasmă îţi izbeşte nările şi te împiedică să adulmeci. În asemenea împrejurări, Bim întorcea capul, îşi ţinea respiraţia, atît de mult îi displăcea. Majoritatea femeilor aveau buzele de aceeaşi culoare ca şi steguleţele pe care le văzuse Bim la vînătoarea de lupi, culoare care, nici ea, nu-i era pe plac, ca dealtfel tuturor animalelor, dar mai vîrtos cîinilor şi taurilor. Femeile, aproape toate, duceau ceva în mînă. Bim izbuti să remarce că bărbaţi cu poveri apar destul de rar, femei în schimb — adeseori.

...Iar Ivan Ivanîci tot nu-i şi nu-i. Dragă prietene ! Unde, unde-i fi tu ?

Oamenii curgeau într-un şuvoi neîntrerupt. Dorul lui Bim se mai ogoise parcă niţel, se risipise printre oameni şi el continua să privească cu mai multă încordare înainte... Nu se arată cumva *el* ?... Azi Bim va aştepta aici. Va aştepta !

Lîngă el se proţăpi un individ cu buze cărnoase, fleşcăite, cu chipul brăzdat de zbîrcituri, cîrn, cu ochii bulbucaţi, şi începu să urle :

— Asta-i o porcărie ! (Oamenii începură să se oprească.) În jurul nostru bîntuie gripa, fel de fel de epidemii, cancerul la stomac, iar aici ce văd ? zicea arătînd spre Bim. Aici, în mijlocul poporului, în mijlocul masei de oameni ai muncii, aici stă un cuibar de infecţie !

— Nu orice cîine e o infecţie. Uitaţi-vă la el, cît e de drăguţ, ripostă o fată.

Cîrnul o măsură cu privirile din cap pînă-n picioare şi, indignat, îi întoarse spatele :

— Cît primitivism ! De cît primitivism daţi dovadă, tovărăşico.

Şi uite aşa... Hei, dacă Bim ar fi fost om ! Dar iată că se apropie Mătuşica aia, chiar ea, în persoană, „femeia sovietică“, limba aceea ascuţită. La început pe Bim îl cuprinse spaima, dar apoi, cu blana zbîrlită la grumaz, luă o poziţie de apărare. Iar Mătuşica începu să turuie, adresîndu-se tuturor celor care stăteau în jur, la o oarecare distanţă de Bim.

— E o adevărată sălbăticiune, ce mai ! M-a şi muşcat. M-a muşcat ! zise, arătîndu-le tuturor mîna.

— Unde v-a muşcat ? întrebă un tînăr, cu o mapă în mînă. Arătaţi-ne şi nouă.

— Vezi-ţi de treabă, mucosule ! Şi îşi ascunse mîna.

Cu excepţia Cîrnului, toţi izbucniră în hohote de rîs.

— Aşa te-au învăţat la institut, diavole, va să zică, asta-i educaţia pe care ai primit-o, ticălosule ! se năpusti ea asupra studentului. Nu mă crezi pe mine, femeie sovietică ? Da’ ce-are să se aleagă de capul tău ? Unde o să ajungem, dragi cetăţeni ? Sau s-a isprăvit cu Puterea Sovietică ?

Tînărul roşi şi izbucni :

— Dacă aţi şti cum arătaţi, l-aţi invidia pe acest cîine. Făcînd un pas spre Mătuşică, răcni : Cine v-a dat dreptul să jigniţi oamenii ?

Cu toate că lui Bim înţelesul cuvintelor îi rămăsese ascuns, nu mai putu să se stăpînească : făcu un salt în direcţia Mătuşichii, o lătră cît îl ţineau puterile şi se propti în cele patru labe, abţinîndu-se însă şi de la alte acţiuni (pentru ce-ar fi putut să urmeze nu era în stare să garanteze). Era inteligent ! Dar oricum, nu era mai mult decît un cîine.

Mătuşica începu să zbiere cît o ţinea gura :

— Miliţia ! Miliţia !

Undeva răsună un ţignal, şi cineva, apropiindu-se, strigă :

— Circulaţi, cetăţeni ! Vedeţi-vă de treburile voastre ! Era un miliţian (în ciuda iritării, Bim dădu uşor din coadă). Cine a ţipat ? ! Dumneavoastră ? o întrebă miliţianul pe Mătuşică.

— Dînsa, confirmă tînărul.

Se băgă şi Cîrnul în vorbă.

— Voi ce păziţi aici ? Ce alte treburi aveţi ? începu el să-l piseze pe miliţian. Cîini, cîini pe bulevardul unei reşedinţe regionale ?

— Cîini ! urlă Mătuşica.

— Şi pitecantropi sălbatici ca ăştia ! răcni studentul.

— Ăsta m-a jignit ! replică aproape hohotind de plîns Mătuşica.

— Cetăţeni, circulaţi ! Iar Mătuşichii, tînărului şi Cîrnului : Dumneavoastră, cu toţii, poftiţi la miliţie.

— Da' cîinele ? ! şuieră Mătuşica. Pe oamenii cumsecade îi cară la miliţie, iar pe cîine...

— Nici nu mă gîndesc, i-o taie miliţianului tînărul. Se apropie şi un al doilea miliţian.

— Ce se întîmplă aici ?

Un om cu cravată şi pălărie, judicios şi plin de demnitate, dădu lămuriri :

— Iacă, prăpăditul aista de student nu vrea să meargă la miliţie, nu se supune. Ăştia doi vor, dar aista nu vrea. Asta-i nesupunere. Şi asta nu se cade. Dacă te duc, trebe de mers. Ce mai tura-vura... şi, întorcîndu-le tuturor spatele, îşi vîrî în ureche degetul mare, ca pentru a-şi lărgi canalul auditiv. Era vădit un gest demonstrînd convingerea, încrederea în trăinicia propriilor sale idei şi superioritatea necondiţionată faţă de toţi cei prezenţi, chiar şi faţă de miliţieni.

Cei doi miliţieni schimbară nişte priviri şi-l luară totuşi cu ei pe student. În urma lor păşiră Cîrnul şi Mătuşica. Cu excepţia fetişcanei aceleia simpatice, oamenii se împrăştiară, fără să-i mai acorde vreo atenţie cîinelui ! Ea se apropie de Bim, îl mîngîie, dar plecă şi dînsa după miliţieni. Din proprie iniţiativă, după cum conchise Bim. El privi după dînsa, bătu pasul pe loc, după care o rupse la fugă, o ajunse din urmă şi porni alături, într-un pas cu fata.

Om şi cîine, mergeau împreună la miliţie.

— Pe cine aşteptai tu, Ureche neagră ? îl întrebă ea, oprindu-se din mers.

Bim se aşeză abătut şi lăsă capul în jos.

— Şi vai, cum ţi se mai văd coastele, drăguţule. Am să-ţi dau de mîncare, aşteaptă puţin, îţi dau îndată de mîncare, Ureche neagră.

Iată că de-acum, de cîteva ori, lui Bim i se spusese „Ureche neagră". Şi stăpînul îi spusese cîndva : „Ei, tu, Ureche neagră !" De mult, de mult de tot, încă în copilărie. „Unde, unde eşti tu, prietenul meu ?" se gîndea Bim. Şi plecă mai departe cu fata, trist şi amărît.

La miliţie intrară împreună. Acolo ţipa Mătuşica, urla Cîrnul ; studentul, cu capul plecat, nu scotea o vorbă, iar la birou şedea un miliţian necunoscut, care-i privea pe cei trei cu vădită ostilitate.

Fata zise :

— L-am adus pe vinovat. Şi arătă spre Bim. E animalul cel mai simpatic. Am văzut şi am auzit tot, de la bun început. Tînărul ăsta, şi făcu semn cu capul spre student, n-are nici o vină.

Ea relată totul calm, arătînd cînd spre Bim, cînd spre unul din cei trei. Încercară s-o întrerupă, dar miliţianul le tăie vorba cu asprime, ba Mătuşichii, ba Cîrnului. Avea o atitudine evident binevoitoare faţă de fată. În încheiere ea se adresă în glumă cîinelui :

— Am spus adevărul, Ureche neagră ? Şi, întorcîndu-se spre miliţian, mai adăugă : Mă cheamă Daşa. Apoi către Bim : Eu sînt Daşa. Ai înţeles ?

Bim căuta să demonstreze cu toată fiinţa sa că el o stimează pe fată.

— Ia vino tu *la mine*, Ureche neagră. *La mine* ! îl chemă miliţianul.

O, dar Bim cunoştea aceste cuvinte : „la mine". Le ştia bine. Şi se apropie.

Acesta îl bătu uşurel pe grumaz, îl luă de zgardă, cercetă numărul şi făcu nişte însemnări. Iar lui Bim îi porunci :

— Culcat !

Bim se execută, aşa cum se cuvine : picioarele dinapoi adunate sub corp, picioarele din faţă întinse înainte, capul — ochi în ochi cu interlocutorul şi puţintel într-o parte.

Acum miliţianul se interesa la telefon :

— Asociaţia *vînătorilor* ?

„Vînătoare !" tresări Bim. „Vînătoare" ! Ce-ar putea să însemne asta aici ?

— Asociaţia vînătorilor ? Miliţia. Uitaţi-vă la nr. 24. Un setter... Cum nu-i ? Nu se poate. *E un cîine frumos*, dresat... La consiliul orăşenesc ? Bine. Lăsă receptorul şi-l ridică apoi din nou, mai puse nişte întrebări şi începu să facă nişte însemnări, repetînd cu voce tare : Setter... cu defecte ereditare exterioare, lipsesc dovezi referitoare la pedigriul lui, stăpînul lui e *Ivan Ivanovici Ivanov*, strada Proezjaia nr. 41. Mulţumesc. După care se adresă fetei : *Bravo*, Daşa. Am dat de stăpînul lui.

Bim începu să se zbenguie, îşi vîrî botul în genunchiul miliţianului, îi linse Daşei mîna şi-şi aţinti privirile în ochii ei, aşa cum ştiu să facă numai cîinii inteligenţi, tandri şi credincioşi. Pricepuse că este vorba despre Ivan Ivanîci, prietenul său, fratele său, Dumnezeul său, cum ar fi spus un om într-o asemenea împrejurare. Şi vibra de emoţie.

Miliţianul pufni cu asprime la adresa Mătuşichii şi a Cîrnului :

— Duceţi-vă. Bună ziua.

Unchiaşul se porni să-l cicălească pe ofiţerul de serviciu :

— Şi cu asta, basta ? Cum are să mai fie ordine la noi după aşa ceva ? I-au dat nas !

— Hai, du-te, du-te, nene. La revedere. Du-te, mai odihneşte-te.

— Ce mă iei cu nene? „Taică“, „tăicuţă“, aşa ar trebui. Nici să se adreseze cumsecade oamenilor nu mai ştiu, javrele dracului. Şi împungîndu-l cu degetul pe student : Şi încă mai vreţi să le faceţi ăstora educaţia, mîngîindu-i pe căpşor... Asta are să vă înghită, uite aşa : hap ! Aveţi numai puţintică răbdare ! Şi scoase un lătrat autentic, natural, ca un cîine adevărat.

Bim, fireşte, nu rămase dator.

Ofiţerul de serviciu izbucni în rîs :

— Ia te uită, taică, cîinele te înţelege, îţi ţine partea.

Iar Mătuşica, speriată de acest dublu lătrat, al omului şi al cîinelui, se trase spre uşă din faţa lui Bim, ţipînd cît o ţinea gura :

— Pe mine m-a lătrat, pe mine ! Nici măcar la miliţie nu poate găsi protecţie o femeie sovietică !

În cele din urmă cei doi îşi văzură de drum.

— Da' cu mine ce faceţi ? Mă reţineţi ? întrebă posomorît studentul.

— Eşti obligat să te supui, drăguţă. De vreme ce te-a invitat, trebuie să vii. Regulamentul...

— Regulamentul ? În care regulament scrie să duci la miliţie ca pe un hoţ un om cumsecade ? Aleia ar fi trebuit să-i daţi cincisprezece zile, da voi... voi... ! şi plecă, după ce-l trase pe Bim de ureche.

Acum Bim chiar că nu mai înţelegea nimic : oamenii răi înjură miliţia, oamenii de treabă o înjură şi ei, iar miliţianul rabdă, ba mai şi rîde. Într-o asemenea treabă, pesemne nici chiar un cîine inteligent nu poate să se descurce.

— Îl duceţi singură ? o întrebă pe Daşa ofiţerul de serviciu.

— Singură. *Acasă*, Ureche neagră, *acasă.*

Acum Bim mergea înainte, întorcîndu-şi mereu capul spre Daşa şi aşteptînd-o : ştia foarte bine cuvîntul „acasă“, şi o conducea chiar într-acolo. Oamenii însă nu-şi închipuiau că el ar fi ajuns şi singur la casa lui, Bim li se părea un cîine nu prea inteligent ; numai Daşa înţelesese totul, doar Daşa, fetişcana asta blondă, cu ochii mari, visători şi calzi, în care Bim se încrezuse din prima clipă. Şi o conduse la uşa casei sale. Ea sună, dar nu-i răspunse nimeni. Mai sună o dată, la vecini acum. Apăru Stepanovna. Bim o salută : era evident mai bine dispus decît ieri şi părea să spună : „A venit Daşa. Am dus-o pe Daşa“. (N-am putea traduce cu alte cuvinte privirile pe care Bim le arunca pe rînd cînd Stepanovnei, cînd Daşei.)

Femeile vorbeau în şoaptă, rostind numele lui „Ivan Ivanîci“ şi cuvîntul „schijă“, apoi Stepanovna deschise uşa. Bim o poftea pe Daşa înăuntru, neluîndu-şi ochii de la dînsa. Dar ea luă mai întîi strachina, mirosi caşa şi spuse :

— S-a acrit. Azvîrli caşa în găleata de gunoi, spălă strachina şi o puse din nou pe duşumea. Mă întorc numaidecît. *Aşteaptă*, Ureche neagră.

— Îl cheamă Bim, o corectă Stepanovna.

— Aşteaptă, Bim. Şi Daşa ieşi.

Stepanovna se lăsă pe un scaun, Bim se aşeză în faţa ei, fără să-şi ia nici o clipă ochii de la uşă.

— Tu de fapt eşti un cîine isteţ, se porni Stepanovna. Ai rămas de unul singur, şi iaca, înţelegi cine îţi vrea binele. Uită-te şi la mine, Bimka, şi eu... la bătrîneţe stau cu o nepoţică. Părinţii au

adus-o pe lume, şi au plecat în Siberia, şi de crescut, eu am crescut-o. Şi ea, nepoţica adică, tare mă mai iubeşte, ţine *la mine* din toată inima.

Vorbindu-i lui Bim, Stepanovna îşi descărca sufletul în faţa ei însăşi. Se întîmplă uneori că oamenii, neavînd cu cine să vorbească, se adresează unui cîine, unui cal îndrăgit sau văcuţei care îi hrăneşte. Sînt însă cîini care, dotaţi cu o inteligenţă excepţională, recunosc cu uşurinţă pe omul nefericit şi-şi manifestă întotdeauna compasiunea. În cazul nostru atitudinea era reciprocă : Stepanovna se plînge în mod vădit lui Bim, iar pe Bim îl doare, Bim suferă din cauză că oamenii în halate albe i-au luat prietenul ; căci toate neplăcerile de peste zi reuşiseră doar să-i estompeze întrucîtva durerea care acum însă izbucni cu o şi mai mare putere. Deosebi în cuvîntul Stepanovnei cîteva vorbe cunoscute : „bine“ şi „la mine“, rostite cu o căldură plină de tristeţe. Cum era şi firesc, se lipi de dînsa şi-şi puse capul pe genunchii ei, iar Stepanovna îşi duse batista la ochi.

Daşa se înapoie cu un pacheţel. Bim se apropie liniştit de fată, se întinse cu burta pe duşumea, îşi puse o labă pe unul din pantofii ei, şi capul pe cealaltă labă. Era felul lui de a spune : „Îţi mulţumesc“.

Daşa scoase din hîrtie două pîrjoale şi doi cartofi şi puse totul în strachină :

— Ia.

Bim nu se apropie de mîncare, deşi se făcuseră trei zile de cînd nu pusese nimic în gură. Daşa îl mîngîia uşurel pe grumaz şi-l îndemna cu blîndeţe :

— Ia, Bim, ia.

Glasul Daşei era catifelat, mîngîietor, liniştit ; mîinile calde şi gingaşe, duioase. Dar Bim întoarse spatele mîncării. Daşa îi deschise lui Bim gura şi îi vîrî o pîrjoală. Bim o ţinu aşa multă vreme, privind cu mirare la fată, timp în care pîrjoala lunecă singură pe gîtlej. Aşa se petrecură lucrurile şi cu a doua. Aşa şi cu cartofii.

— Trebuie hrănit cu de-a sila, spuse Daşa Stepanovnei. Tînjeşte după stăpîn, de-aia nici nu mănîncă.

— Ce spui ! se minună Stepanovna. Cîinele îşi găseşte singur. Sînt atîţia cîini vagabonzi şi oricum mănîncă.

— Ce mă fac cu tine ? îl întrebă Daşa pe Bim. În felul ăsta te prăpădeşti.

— Nu piere, o asigură Stepanovna. Un cîine atît de deştept nu se prăpădeşte. Am să-i dau cîte o fiertură de caşă în fiecare zi. Ce să le faci ? Suflete şi ele.

Daşa păru să se gîndească la ceva, apoi îi scoase zgarda.

— Nu-i daţi drumul lui Bim, pînă cînd nu aduc zgarda. Vin mîine dimineaţă pe la vreo zece... Da' acum *Ivan Ivanîci* unde-i ? o întrebă ea pe Stepanovna.

Bim tresări : era vorba de Ivan Ivanîci.

— L-au transportat la Moscova cu avionul. Operaţia la inimă e foarte complicată. *Schija* e acolo, aproape.

Bim era numai ochi şi urechi : „schija“, iar „schija“. Cuvîntul ăsta avea o rezonanţă funestă. Dar dacă ele vorbesc despre Ivan Ivanîci, înseamnă că undeva el tot trebuie să se afle. Trebuie să-l caute. Să-l caute !

Daşa plecă. Apoi şi Stepanovna. Şi iarăşi Bim rămase să-şi petreacă noaptea de unul singur. Acum vrînd-nevrînd tot mai aţipeşte, dar numai pentru cîteva minute. Şi de fiecare dată, ca să-l viseze pe Ivan Ivanîci, acasă sau la vînătoare. Şi atunci Bim sărea de la locul său, se uita în jur, umbla prin odaie, adulmeca pe la colţuri, îşi încorda auzul să prindă ceva în tăcerea nopţii şi se culca din nou lîngă uşă. Îl durea zdravăn lovitura de la nuieluşă, dar asta era floare la ureche faţă de marea lui amărăciune şi incertitudine.

Să aştepte. Să aştepte. Să strîngă dinţii şi să aştepte.

CAPITOLUL 7

Căutările continuă

În dimineaţa asta Bim mai că nu plînse. Soarele trecuse de-acum de marginea de sus a ferestrei şi nimeni nu mai venea. Îşi ciulea urechile la paşii locatarilor de pe scara lor, care treceau prin dreptul uşii, coborînd de la etajele superioare sau urcîndu-se mai sus. Toţi paşii îi erau cunoscuţi, dar *el* nu-i şi nu-i. În sfîrşit auzi, fără îndoială, pantofiorii Daşei. Ea e ! Bim îşi manifestă prezenţa pe limba lui. Traduse în grai omenesc, strigătele lui voiau să spună : „Te aud, Daşa !“

— Acu' ! acu' ! răspunse fata şi sună la Stepanovna.

Intrară împreună la Bim. El dădu bineţe fiecăreia, apoi se năpusti la uşă, unde se opri, întorcînd capul spre cele două femei. Dînd rugător din coadă, cerea cu insistenţă : „Deschideţi. Trebuie să caut".

Daşa îi puse zgarda pe lăţimea căreia era acum fixată o plăcuţă de alamă avînd gravată inscripţia următoare : „Îl cheamă Bim. Îşi aşteaptă stăpînul. Îşi cunoaşte bine casa. Locuieşte singur în apartament. Oameni buni, nu-l oropsiţi". Daşa îi citi Stepanovnei inscripţia.

— Ce suflet bun ai ! zise Stepanovna bătînd din palme. Înseamnă că iubeşti cîinii ?

Daşa îl mîngîie pe Bim şi răspunse parcă la altă întrebare :

— Bărbatul m-a lăsat, băiatul mi-a murit... Şi am treizeci de ani. Am locuit într-o cameră mobilată. Plec.

— Singură ? Vai de sufletul tău, drăguţa de tine, începu s-o căineze Stepanovna. Păi, asta-i...

Daşa însă i-o tăie :

— Am plecat. Iar din prag adăugă : Deocamdată nu-i daţi drumul lui Bim, să nu se ia după mine.

Bim încercă să se strecoare pe uşă o dată cu Daşa, ea îl împinse însă înapoi şi ieşi cu Stepanovna.

Dar nu trecu mai mult de un ceas că Bim se puse să scheaune, apoi începu să urle cu multă tristeţe în glas ; erau acele urlete la care se gîndesc oamenii cînd obişnuiesc să spună : „Îmi vine să urlu ca un cîine".

Stepanovna îl lăsă afară (Daşa era acum departe) :

— Hai, du-te, du-te. Desează îţi pregătesc o fiertură.

Bim nu dădu nici o atenţie vorbelor ei şi nici în ochi nu i se uită, ci se rostogoli pe scări în jos şi, ţuşti, în curte. Se învîrti pe-acolo ca o sfîrlează, ieşi în stradă, zăbovi o clipă, de parcă s-ar fi gîndit la ceva, după care începu să citească mirosurile rînd pe rînd, nebăgînd în seamă nici măcar copacii pe care se impregnaseră semnăturile confraţilor săi, semnături pe care orice cîine ce se respectă e obligat să le citească.

Cît ţinu ziua, Bim nu dădu de vreo urmă a lui Ivan Ivanîci. Iar spre seară, aşa, pentru orice eventualitate, se abătu şi prin parcul cel nou din cartierul recent construit al oraşului. Acolo, vreo patru băieţi băteau mingea. Nu prea zăbovi aici, cercetă împrejurimile cît îl ţinu nasul şi era gata să-şi vadă de drum. Dar un puşti de vreo doisprezece ani se desprinse de grupul de copii care se jucau, se apropie de Bim şi începu să-l contemple cu interes.

— Al cui eşti ? îl întrebă, ca şi cum Bim ar fi putut să-i dea vreun răspuns la întrebare.

Bim mai întîi îl salută : dădu din coadă, dar fără veselie, înclinîndu-şi capul într-o parte şi-apoi în alta. Asta avea, în acelaşi timp, şi semnificaţia unei întrebări : „Da' tu ce fel de om eşti ?"

Băiatul pricepu că deocamdată cîinele n-are încredere deplină într-însul şi, apropiindu-se cu curaj, îi întinse mîna :

— Noroc, Ureche neagră.

Cînd Bim îi dădu laba, băiatul strigă :

— Copii ! Veniţi încoace, veniţi încoace !

Ei veniră în fugă, dar se opriră cu toţii, prudenţi, la o oarecare distanţă.

— Uitaţi-vă ce ochi inteligenţi are ! rosti cu admiraţie primul băiat.

— Te pomeneşti că-i şcolit, observă judicios un puşti dolofan. Tolea, Tolka, ia spune-i ceva, vezi dacă înţelege !

Al treilea, ceva mai răsărit decît ceilalţi, se pronunţă cu autoritate :

— E dresat. Ia te uită, are şi o plăcuţă la gît.

— Aş, de unde, ripostă un ştrengar slăbuţ. Altminteri n-ar fi atît de costeliv şi de abătut.

Într-adevăr, Bim slăbise îngrozitor în absenţa stăpînului şi-şi pierduse înfăţişarea de odinioară : avea acum pîntecul supt, părul neţesălat îi atîrna în laţe încîlcite şi-şi pierduse pe spinare luciul de altădată. Tristeţea şi foamea nu dăruiesc frumuseţe nici cîinilor.

Tolik îl atinse pe Bim pe frunte, iar acesta îi cercetă pe toţi cu privirea şi-şi manifestă acum deplina sa încredere. Apoi, cu toţii, pe rînd, îl mîngîiară şi Bim nu avu nimic împotrivă. Îndată se şi stabiliră relaţii bune, iar într-o atmosferă de înţelegere reciprocă te afli întotdeauna aproape de o prietenie din cele mai cordiale. Tolik le citi tuturor cu glas tare inscripţia de pe plăcuţa de alamă şi exclamă :

— El e Bim ! Trăieşte de unul singur în apartament ! Copii, îi e foame. Hai, fuga acasă şi veniţi numaidecît : cară fiecare ce poate.

Bim rămase cu Tolik, iar copiii se împrăştiară în fugă. Acum băiatul se aşeză pe bancă, iar Bim se lungi la picioarele lui, oftînd din rărunchi.

— Rău de tine, Bim, nu-i aşa ? îl întrebă Tolik, mîngîindu-l pe cap. Unde-o fi stăpînul tău ?

Bim îşi vîrîse nasul într-o ghetuţă a copilului şi zăcea aşa. Curînd se iviră unul după altul şi ceilalţi copii. Dolofanul aduse o plăcintă, Nălţuţul —

o bucată de salam, Slăbuţul — două clătite. Lăsară toate în faţa lui Bim, dar acesta nu se învrednici nici măcar să le miroasă.

— E bolnav, îşi dădu Slăbuţul cu părerea. Poate e chiar molipsitor. Şi făcu cîţiva paşi îndărăt.

Dolofanul, fără vreun motiv aparent, îşi frecă mîinile de pantalonaşi şi se îndepărtă şi el. Năltuţul duse salamul la nasul lui Bim şi conchise categoric :

— N-o să mănînce. N-are chef.

— Mama îmi spunea că toţi cîinii sînt molipsitori, se tot ferea Dolofanul, şi ăsta chiar că-i bolnav.

— Atunci şterge-o, pufni mînios Tolik. Să nu te mai prind pe-aici... „Molipsitor". Pe cei molipsitori îi iau hingherii, iar ăsta, uite, are şi plăcuţă.

Judiciosul argument avu efect : puştimea făcu din nou roată în jurul lui Bim. Tolik îl trase în sus de zgardă. Bim se aşeză. Tolik îi ridică buza cea moale şi observă o crăpătură în fundul maxilarelor, acolo unde se sfîrşesc şirurile dinţilor ; rupse o bucăţică de salam şi o introduse în această crăpătură. Bim o înghiţi. Apoi încă o bucăţică care, şi ea, fu înghiţită. Astfel o scoaseră la capăt cu salamul, în aprobarea unanimă a celor prezenţi. Cu toţii priveau cu încordare, iar Dolofanul, cu fiecare înghiţitură a lui Bim, înghiţea şi el, în sec, ca şi cum i-ar fi dat o mînă de ajutor lui Bim. Bucăţile de plăcintă era însă cu neputinţă să i le vîre în gură, căci se risipeau. Pînă la urmă, Bim îşi luă singur plăcinta, se lungi pe burtă ; apoi aşeză plăcinta între labe, se uită ce se uită la ea şi o mîncă. Procedase astfel, asta era evident, din consideraţie pentru Tolik. El are mîini atît de duioase şi o privire atît de blîndă, dacă nu chiar tristă, lui îi e

atît de milă de Bim, încît la atîta căldură sufletească acesta a cedat. Bim se purtase şi pînă atunci în mod deosebit cu copiii, acum însă se convinse definitiv că oamenii cei mici sînt buni fără excepţie, pe cîtă vreme cei mari sînt foarte diferiţi ; printre aceştia pot fi şi oameni răi. Fireşte, el nu avea de unde şti că mai tîrziu oamenii cei mici ajung mari şi diferiţi şi ei, dar problema aceasta, adică cum şi de ce din oamenii cei mici şi buni cresc oameni mari şi răi, asemenea Mătuşichii şi Cîrnului, nu era de competenţa unui cîine. El înghiţi pur şi simplu plăcinta de dragul lui Tolik şi cu asta, basta. Ceea ce îi făcu bine, de aceea nu refuză nici clătitele. Unde mai pui că într-o săptămînă Bim mînca abia pentru a doua oară.

Primul care luă cuvîntul după ospăţ fu Tolik :

— Ia să încercăm să aflăm ce ştie să facă !

Slăbuţul spuse :

— La circ, dacă trebuie să sară, li se strigă : „Hop“ !

Bim se ridică puţin şi-l privi ţintă pe băieţaş, de parcă ar fi vrut să-l întrebe : „Peste ce — hop ? !“

Doi băieţi prinseră o curea de cîte un capăt, iar Tolik dădu comanda :

— Bim ! Hop !

Bim sări cu uşurinţă peste un obstacol atît de simplu. Toţi erau în extaz. Dolofanul comandă răspicat :

— Culcat ! Bim se culcă (mă rog, pentru voi, cu plăcere !).

— Şezi, îi ceru Tolik. (Bim se aşeză.) Adu ! şi-şi aruncă şepcuţa.

Bim aduse şepcuţa. Tolik îl îmbrăţişă de încîntare, iar dinspre partea lui, nici Bim nu-i rămase dator şi-l linse drept pe obraz.

Fireşte, Bim începu să se simtă cu mult mai bine în compania acestor oameni micuţi. Dar iată că s-a apropiat un unchiaş, agitînd un baston. Se apropiase pe nesimţite, încît copiii l-au observat abia cînd i-au auzit întrebarea :

— Al cui e cîinele ?

Cu pălăria cu boruri înguste, cu funda cenuşie în locul cravatei, cu sacoul gri, cu pantalonii gri deschis, cu bărbuţa scurtă, căruntă, cu ochelarii pe nas, avea o înfăţişare impunătoare. Fără să-şi ia ochii de la Bim, repetă :

— Totuşi al cui e cîinele, copii ?

Şi Nălţuţul, şi Tolik răspunseră amîndoi o dată.

— Al nimănui, spuse cu naivitate primul.

— Al meu, spuse cu prudenţă Tolik. În momentul de faţă, e al meu.

Tolik îl mai văzuse şi în alte rînduri pe Unchiaşul Cenuşiu : se preumbla de unul singur şi plin de importanţă în jurul parcului. Odată chiar ducea un cîine, care se încăpăţîna şi nu voia să-l urmeze. Iar într-un rînd se apropiase de copii ca să-i bată la cap, ba că nu ştiu să se joace ca mai înainte, ba că nu ştiu ce-i politeţea şi că primesc o educaţie proastă, nu aşa, ca înainte, ba că oamenii au luptat, încă în timpul războiului civil, pentru unii ca dînşii, care nu preţuiesc toate acestea şi nu se pricep la nimic şi că-i mai mare ruşinea.

În acea zi îndepărtată, cînd Cenuşiul le făcuse morală, Tolik avea nouă ani. Acum împlinise doisprezece, dar pe unchiaşul acesta nu-l uitase. În

clipa aceea, Tolik îl strîngea pe Bim în braţe, spunînd : „E al meu".

— Ei, cum rămîne : e al nimănui sau e al lui ? întrebă unchiaşul, adresîndu-se tuturor şi arătîndu-l pe Tolik.

— Are o plăcuţă, se amestecă în vorbă, parcă într-un ceas rău, Dolofanul.

Cenuşiul se apropie de Bim, îl mîngîie uşurel pe ureche şi începu să citească inscripţia de pe zgardă. Bim simţi fără putinţă de îndoială : de la Cenuşiul mirosea a cîini, un miros vechi, îndepărtat, dar mirosea. Îl privi pe om în ochi şi pe loc fu cuprins de neîncredere, neîncredere în glasul lui, în căutătura lui, pînă şi în mirosurile lui. Era cu neputinţă ca un om să fi strîns într-însul aşa, pur şi simplu, mirosurile îndepărtate ale unor cîini diferiţi. Bim se lipi de Tolik, încercînd să se desprindă de Cenuşiul, dar acesta nu-i dădea drumul.

— Nu e voie să minţi, băieţaş, îi spuse cu reproş lui Tolik. După plăcuţă nu e cîinele tău. Ruşine, băieţaş. Nu cumva părinţii te-au învăţat să minţi ? Ce-are să fie de capul tău cînd ai să creşti mare ? He, he, he ! El scoase din buzunar o lesă mică şi-o prinse de zgardă.

Tolik înşfăcă lesa şi strigă :

— Nu-l atingeţi ! Nu vi-l dau !

Cenuşiul îi îndepărtă mîna.

— Eu am datoria să duc cîinele la locul cuvenit. S-ar putea chiar să fie nevoie şi de un procest-verbal (chiar aşa şi pronunţase cuvîntul : „procest"). Poate pe stăpînul lui l-a dat gata alcolul (chiar aşa rostise : „alcolul"). Dacă aşa stau lucrurile, atunci cîinele trebuie confiscat. Asta-i slujba mea

— trebuie să fac totul cinstit, omeneşte. Asta-i. Îi găsesc locuinţa, verific... Să vedem dacă e adevărat.

— Dar în plăcuţă n-aveţi încredere? îl întrebă Tolik cu imputare în glas, gata să izbucnească în lacrimi.

— Am încredere, băieţi, am deplină încredere. Dar... Ridică un deget şi rosti pe un ton didactic, aproape solemn: Crede, dar verifică! Şi-l luă pe Bim.

Bim se împotrivi, se uită la Tolik, îl văzu izbucnind în plîns de necaz, dar apoi — ce să-i faci! — se duse totuşi după Cenuşiul... Mergea cu coada între picioare, cu capul în pămînt; arăta într-un hal fără hal. Prin toată înfăţişarea sa părea să spună: „Aşa-i viaţa noastră de cîine, cînd stăpînul nu e nicăieri".

Să-l muşte de coapsă şi s-o şteargă era o treabă de nimic, dar Bim era un cîine inteligent: mergea unde era dus.

Merseră pe o stradă, pe care se înălţau case noi. Toate noi. Toate cenuşii şi atît de asemănătoare, că pînă şi Bim s-ar fi putut rătăci printre ele. Într-una din casele-gemene, urcară la etajul al doilea, cu care prilej Bim putu să remarce că şi uşile erau toate la fel.

Le deschise o femeie într-o rochie cenuşie:

— Iarăşi ai adus? Doamne, Dumnezeule!

— Fără gălăgie! i-o tăie cu asprime Cenuşiul. Îi scoase zgarda lui Bim şi i-o arătă: Na, uită-te. Punîndu-şi ochelarii, femeia cercetă obiectul, iar el continuă: Habar n-ai. În toată republica eu sînt unicul colecţionar de semne de recunoaştere pentru cîini. Iar plăcuţa asta nu-i de colo! Face cinci sute!

Totul era pentru Bim de neînţeles, absolut de neînţeles, nici un cuvînt cunoscut, nici un gest familiar, nimic. Iată-l pe Cenuşiul trecînd din vestibul în cameră, cu zgarda în mînă. De-acolo îl chemă :

— Bim, la mine !

Bim se codi ce se codi şi intră cu băgare de seamă. În odaie privi în jurul său, fără să se apropie de Cenuşiul, ci aşa, aproape din prag. Pe un perete, unde nu era nimic altceva, atîrnau îmbrăcate în catifea nişte plăci de lemn pe care erau înşirate semne de recunoaştere pentru cîini : numere, plăcuţe, medalii cenuşii şi medalii galbene, cîteva lese frumoase şi zgărzi, nişte botniţe perfecţionate şi alte ustensile din domeniul canin, pînă şi un laţ de capron pentru strangulare, al cărui rost, fireşte, lui Bim îi rămînea ascuns ; pînă şi unui om i-ar fi fost imposibil să înţeleagă de unde şi-l procurase proprietarul colecţiei. Pentru Bim era o sfoară obişnuită, nimic mai mult.

Bim privea cu atenţie la Cenuşiul care răsucea în mîini zgarda ; cu un cleşte patent desprinse plăcuţa pe care o fixă apoi în mijlocul uneia dintre plăcile de lemn, pe catifea ; procedă la fel şi cu numărul, după care îi puse zgarda lui Bim şi-i zise :

— Eşti un cîine de treabă.

La fel îi vorbea cîndva şi stăpînul, dar de astă dată Bim nu crezu. Ieşi în vestibul şi se aşeză la uşă, spunînd : „Dă-mi drumul ! N-am ce face aici".

— Dă-i acum drumul, zise femeia. La ce l-ai mai cărat aici ? Să i le fi luat pe stradă.

— Nu se putea, puştii se ţineau scai. Şi nici acum nu se poate : îl văd fără plăcuţă şi mă dau

de gol... Aşa că să-şi petreacă noaptea aici, pînă-n zori. Culcat ! îi porunci el lui Bim.

Bim se întinse lîngă uşă : ce putea să facă ! Şi unde mai pui că n-ar fi avut decît să se pornească să urle din răsputeri, să se zbată, să se năpustească asupra Cenuşiului, şi gata ! I-ar fi dat drumul. Dar Bim ştia să aştepte. Pe urmă era şi ostenit, atît de sleit de puteri, încît pentru cîteva clipe chiar şi la uşa asta străină îl fură somnul, un somn agitat, ce-i drept.

Era prima noapte cînd Bim nu se întorsese acasă. Simţi aceasta cînd îşi reveni din toropeală. Nu-şi dădu seama pe dată unde se află. Cînd înţelese, fu cuprins de tristeţe. Cu atît mai mult cu cît îl visase pe Ivan Ivanîci ; de fiecare dată, abia apuca să aţipească că-l şi vedea, iar cînd se trezea încă mai simţea căldura mîinilor lui, cunoscute de pe vremea cînd căţeluşul abia deschisese ochii. Unde-i el, bunul, dragul meu prieten ? Unde ? De neîndurat e dorul. Apăsătoare singurătatea. Şi de ea n-ai cum să scapi. Şi, colac peste pupăză, Cenuşiul ăsta care sforăie ca un iepure înşfăcat de ogar. Şi ce mai duhneşte a stîrvuri de cîine de la plăcile îmbrăcate în catifea. Iar dorul ăsta ! Şi Bim începu să scheaune. După care scoase două lătrături scurte, urmate de nişte urlete abia îngînate, aidoma copoiului care, după ospăţul îmbelşugat din ajun, dă de urma iepurelui. Şi în cele din urmă nu se mai putu abţine şi începu să urle prelung.

„Hau-hau-hau ! Hau-hau, oameeeni, se văieta el. Mi-e greu, vai cît mi-e de greu fără prieten. Daţi-mi drumul, daţi-mi drumul să-l caut. Hau-hau-hau, oameeeni, hau !“

Cenuşiul sări în sus, aprinse lumina şi începu să-l ciomăgească pe Bim, şuierînd :

— Taci, taci, lepădătură ! Aud vecinii. Na ! Na !

Bim se ferea de lovituri, apărîndu-şi instinctiv capul, şi gemea, ca un om : „Oh... Ah-h... Ah-hr-r... Oh..."

Totuşi omul cel rău făcu ce făcu şi-l pocni în cap. Pentru cîteva clipe Bim rămase fără cunoştinţă şi începu să zvîcnească din picioare. Îşi reveni însă repede, sări la o parte de lîngă uşă, se propti cu spatele într-un ungher şi-şi arătă colţii. Era pentru prima oară că-şi arăta colţii.

Cenuşiul se trase înapoi :

— Ia te uită ! Mă mai şi sfîşie, diavolul... Şi-i deschise larg uşa.

Dar Bim nu credea nici măcar în faptul că uşa e deschisă cu adevărat, nu crezu nici chiar atunci cînd Cenuşiul îi spuse :

— Ieşi, ieşi. Du-te, Bim, plimbă-te. Hai, cuţulache, du-te.

Nu avea încredere în acest ton duios, insinuant, în această linguşeală şi slugărnicie, după loviturile primite. Oh, linguşirea după lovituri era o nouă descoperire pe care o făcea Bim în viaţa sa. Mătuşica şi Cîrnul erau pur şi simplu oameni răi. Da' ăsta... pe ăsta Bim prinsese de-a dreptul ură. Îl ura ! Bim începea să-şi piardă încrederea în om. Da, chiar aşa.

Bim îşi întinse gîtul, îşi rînji colţii şi... o porni în direcţia Cenuşiului, calm, dar ferm, cu paşi rari, dar siguri. Cenuşiul se strînse la perete :

— Ce ţi-a venit ? ! Ce ţi-a venit ? !

Femeia în cămaşă de noapte urla la Cenuşiul :

— Ai făcut-o de oaie ! Are să te muşte !

Bim îşi dădu seama că unchiaşul cel fioros s-a speriat de dînsul, că moare de frica lui. Ceea ce lui Bim îi spori hotărîrea : făcu un salt, îl apucă pe duşmanul, care se răsucise cu spatele, de partea moale şi se năpusti pe uşa dată de perete. Bim fugea, simţind în gură gustul de carne omenească din coapsa celui pe care-l ura cu toate fibrele ființei sale. Nu, Bim nu se considera nefericit şi jalnic, dimpotrivă, acum era plin de curaj, iar curajul se împleteşte întotdeauna, chiar şi la dihor, cu mîndria şi cu sentimentul propriei demnităţi.

În negura dinaintea zorilor Bim, alerga pe stradă, cu zgardă încă, dar fără plăcuţa cu nr. „24". La început, în graba lui, a apucat într-o direcţie greşită, adică nu înspre oraş, ci în afara oraşului (mai departe nu mai erau case). Se întoarse şi nimeri în acelaşi labirint de case semănînd toate între ele. S-a învîrtit de colo-colo, a alergat în cerc, şi a nimerit tot la clădirea de unde fugise. De aici însă, o porni grăbit în direcţia cuvenită, ajutat fiind de o împrejurare firească, puţin cunoscută oamenilor : ieri, cînd Cenuşiul îl trăsese încoace, înregistrase la un colţ semnătura unui confrate, la alt colţ — a altuia ; iar acum, alergînd de la colţul pe care-l recunoscuse după acest indiciu la colţul următor, se găsi pe drumul cel bun. Îţi trebuie cu adevărat un simţ excepţional nu numai pentru a găsi o casă în locurile acestea, dar şi pentru a putea să ieşi de aici. Bim avea un astfel de simţ şi o minunată agerime.

Se luminase de ziuă cînd ajunse acasă, urcă la uşa dragă, şi începu să zgrepţăne. Nu primi nici un răspuns. Mai zgrepţănă puţin ; aceeaşi tăcere. Mai important rămînea însă faptul că la uşă nu des-

coperi vreo urmă de-a lui Ivan Ivanîci. Şi era încă prea devreme pentru ca Stepanovna, în somnul de dimineaţă, să audă apelurile lui Bim. Şi se aşeză îngîndurat în faţa uşii.

Îl durea tot corpul de la lovituri, îi vuia capul, avea o puternică senzaţie de greaţă, era sleit de puteri. Şi cu toate acestea o porni din nou. Porni să-şi caute prietenul. Dealtfel, cine altul decît Bim ar fi putut să-l caute ?

Prin oraş alerga un cîine cu înfăţişare tristă, dar un cîine devotat, credincios şi curajos.

CAPITOLUL 8

Întîmplarea de la macaz

Zilele se scurgeau unele după altele. Bim nici nu le mai băga în seamă. Străbătea oraşul cu regularitate de-a lungul şi de-a latul şi ajunse să-l cunoască în cele mai mici amănunte. Acum mergea după un itinerar stabilit în prealabil ; dacă oamenii l-ar fi desluşit, ar fi putut să-şi controleze ceasurile după Bim. Cînd apărea la parc, era ora cinci dimineaţa, la gară — şase, la uzină — şapte şi jumătate, pe bulevard — douăsprezece, cînd se ivea pe malul stîng, era patru după-amiază şi aşa mai departe.

Mai făcu şi cunoştinţe noi printre oameni. Bim ajunse la concluzia că majoritatea sînt buni, şi ăştia umblau pe stradă în tăcere, pe cîtă vreme cei răi la suflet pălăvrăgeau întotdeauna fără măsură. În-

tîlni şi oameni care miroseau a ulei şi a fier (pe aceştia îi mai întîlnise şi înainte, dar aşa, doar cîte unul). Acum îi vedea zilnic în jurul orei opt dimineaţa curgînd ca un fluviu mare spre nişte porţi, intrînd apoi pe uşile unei gherete.

Aici deveneau guralivi ca nişte grauri, aşa încît era cu neputinţă să distingi vreun cuvînt, ceea ce, de altminteri, nu prezenta vreun interes pentru Bim. El îşi ocupa locul în afara albiei fluviului omenesc şi privea, şi aştepta.

— Hei, Ureche neagră ! Salutare ! îi dădea bineţe în fiecare dimineaţă un flăcăiandru în salopetă albastră, după care punea în faţa lui Bim un pachet cu mîncare anume păstrat. Mai trăieşti, ai ? Hai noroc. Şi-i întindea lui Bim laba sa bună, omenească, butucănoasă, dar plină de căldură.

Alţii îi dădeau mîna în tăcere, îl salutau şi-şi vedeau de drum, grăbiţi, mai departe. Aici nimeni nu l-a oropsit vreodată pe Bim.

Acum, Bim se învăţase încetul cu încetul să-i deosebească pe oameni după categorii. Iată, de pildă, se întîmpla ca ades să-i iasă în cale o băbuţă grasă, cu picioarele ca nişte butuci. Era veşnic atît de mulţumită, vioaie, cu chipul strălucind de fericire... Dar numai ce da cu ochii de Bim, că începea să sforăie ca o pisică, să scuipe, ridica sacoşa cu alimente la pieptul opulent şi de fiecare dată rostea aceleaşi cuvinte :

— Pfui, ce scîrboşenie ! Oare nu pot fi stîrpite toate javrele astea care ne calcă pe nervi ! Şi încă se mai şi spune : „Miliţia mea mă apără“. Cum să nu ! Halal te mai apără !... Iar aici orice potaie, ziua-n amiaza-mare, poate să-ţi sfîşie fusta cît ai

zice peşte. Şi miliţiei ce-i pasă ? Pentru miliţie noi sîntem a cincea roată la căruţă.

Ţinînd seama de faptul că ea repeta mereu unul şi acelaşi lucru, Bim, în simplitatea sa canină, socoti că pe băbuţă aşa o şi cheamă : „A Cincea Roată". Dar ceea ce ştia cu siguranţă era că de dînsa n-ai voie să te apropii. Nu avea importanţă că el nu-i înţelegea cuvintele în afară de propria ei poreclă, în schimb auzea şi vedea. De aceea, Bim îşi impuse o regulă : de astfel de oameni să nu te apropii, de ei să nu te legi. Apoi începu să-şi dea seama (poate cumva prin miros ?) pe cine anume trebuie să ocolească, de cine să se ferească. Oameni buni erau în imensă majoritate, oameni răi — cîte unul, dar cei buni se temeau de cei răi. Bim nu se temea de ei, dar nici nu-i erau pe plac. La Bim cunoaşterea oamenilor se lărgea şi se adîncea, iar din punct de vedere canin nu mai era un diletant şi un idealist ţinut în puf, gata să dea din coadă în faţa oricărui trecător. În scurtă vreme devenise un cîine jigărit, dar serios, care avea un ţel în viaţă : să caute şi să aştepte.

Şi iată că odată, dis-de-dimineaţă, cercetînd mirosurile pe unul din trotuare, rămase buimac de bucurie. Se opri, sforăi şi o porni în goană ca un cîine turbat, surd şi orb la tot ce se întîmpla în jurul lui. Astfel ar fi putut să pară, de fapt însă el alerga pe o urmă proaspătă : pe aici trecuse Daşa ! Abia, abia trecuse.

Urma îl conduse la gară. Să pătrundă înăuntru era cu neputinţă : oameni, oameni fără număr ; chiar şi pe stradă, la un fel de ferestruică, se striveau unii pe alţii, ţipau, gîfîiau, urlau cît îi ţinea gura, ca nişte copoi care au înşfăcat un iepure şi-l

sfîşie acum în bucăţi, fără să mai dea ascultare nici harapnicului şi nici cornului. În asemenea împrejurări s-a dovedit imposibil să ia urma Daşei... Urma se pierduse. Atunci, Bim dădu ocol gării şi ieşi pe peron. Aici oamenii se aţineau în grupuri în preajma uşilor unor căsuţe lunguieţe pe roţi şi nu mai urlau, nici nu se mai înghesuiau, ci, dimpotrivă, se îmbrăţişau, se sărutau şi chiar jucau pe loc, la uşa căsuţei. Nimeni nu-i acorda vreo atenţie lui Bim care, de aceea, putea să umble liber, ca o sfîrlează, printre picioarele oamenilor şi să citească concentrat urmele de pe peron.

Şi deodată, la una din uşi, simţi mirosul Daşei. Dădu să treacă pragul, dar o femeie cu o placă mare pe piept îl goni. Totuşi Bim nu se lăsă : se apucă să adulmece pe la ferestre şi să privească înăuntru. Apoi observă că ultimele care intraseră în căsuţă fuseseră două femei în halate albe. Era gata să se repeadă spre ele, dar căsuţele o porniseră încetişor. Bim se năpusti la ferestre. În mintea lui de cîine străfulgeraseră, se pare, două concluzii juste : Daşa era acolo, acolo erau şi oamenii în halate albe, înseamnă că acolo poate fi şi Ivan Ivanîci. Poate ! Nu fusese dus oare şi el de oameni în halate albe ?

Şi Bim, sărmanul Bim, acum nefericitul Bim, la început alergă uşor într-un pas cu căsuţa, privind pe geam. Şi tocmai atunci l-a şi zărit Daşa.

— Bim ! Bi-im !!!! începu să strige. Dragul meu Bim ! A venit să mă conducă. Bunul meu Bim ! Bi-i-im ! Bi-i...

Glasul îi devenea tot mai slab şi mai slab. Căsuţa se îndepărta repede. Iar Bim, în ciuda tuturor stră-

daniilor, cu toate că-şi încordase toate puterile, rămînea tot mai mult în urmă.

A alergat apoi cîtăva vreme după ultima căsuţă, pînă cînd aceasta a pierit cu totul în depărtare, a fugit şi mai departe pe acelaşi drum, pentru că o ţinea întruna drept înainte. A alergat multă vreme. Şi în cele din urmă, abia trăgîndu-şi sufletul, căzu între şine, întinzîndu-şi toate cele patru labe, sufocîndu-se şi scheunînd încetişor. Îi pierise şi ultima nădejde. Nu mai dorea să se ducă nicăieri, da' nici n-ar fi putut, nu mai dorea nimic, nu mai voia nici măcar să trăiască.

Cînd un cîine îşi pierde orice speranţă, se stinge în chipul cel mai firesc : liniştit, fără murmur, în nişte suferinţe de nimeni cunoscute. Nu e treaba lui Bim şi nici n-ar fi pe măsura capacităţii lui de înţelegere ideea că, dacă în general n-ar exista deloc speranţa, dar nici măcar o picătură pe tot pămîntul, atunci şi oamenii ar pieri pînă la unul de disperare. Pentru Bim totul era mai simplu : simţea o durere mare în piept, iar prietenul îi lipsea, şi cam asta era tot. Ca şi lebăda care, după pierderea iubitei, se înalţă în tării, de unde se aruncă precum un bolovan în abis ; ca şi cocorul care, pierzîndu-şi scumpa şi unica sa pereche, se întinde cît e de mare cu aripile desfăcute şi strigă, şi strigă, implorînd de la lună propria sa moarte, aşa şi Bim : zăcea şi i se năzărea în delir prietenul unic şi de neînlocuit şi era gata la orice, deşi el însuşi nu-şi dădea seama de asta. Acum însă tăcea. Nu e om pe pămînt care să fi auzit murind un cîine. Cîinii mor în tăcere.

Ah, dacă Bim ar fi băut în aceste clipe cîteva înghiţituri de apă ! Da' aşa, cu siguranţă, că nu s-ar mai fi ridicat niciodată, dacă...

Se apropie o femeie. Era îmbrăcată în scurtă şi în pantaloni vătuiţi, avea capul legat cu o basma. O femeie puternică, masivă. Pesemne că la început şi-a închipuit că Bim şi murise. Aplecîndu-se asupra lui, îngenunchind, trase cu urechea : Bim mai respira încă. Într-atîta se jigărise de cînd se despărţise de prietenul său, încît, fireşte, n-ar fi trebuit să încerce cursa pe care o săvîrşise în urmărirea trenului. Fusese o nebunie. Dar oare în asemenea cazuri chibzuinţa are vreo însemnătate, chiar cînd e vorba de oameni ? Femeia îi luă capul în palmă şi-l ridică puţin :

— Ce-i cu tine, cuţulache ? Ce ai, Ureche neagră ? După cine goneai aşa, sărăcuţule ? Femeia aceasta, cam bolovănoasă, avea un glas cald şi liniştit. Ea coborî pe taluz, aduse apă în mănuşa de foaie de cort, ridică din nou capul lui Bim, o apropie, muindu-i botul într-însa. Bim linse apa. Apoi, legănîndu-şi istovit capul, întinse gîtul şi mai linse o dată. Şi începu să lipăie. Femeia îl mîngîia pe spinare. Pricepuse totul : cineva, o fiinţă iubită, plecase definitiv ; şi e îngrozitor, de neîndurat, să petreci pe cineva pentru totdeauna, e ca şi cum ai îngropa pe cineva de viu.

Ea se jelui lui Bim :

— Şi cu mine s-a întîmplat la fel... Şi pe tata, şi bărbatul mi i-am petrecut la război... Vezi, Ureche neagră, sînt de-acum femeie bătrînă... şi tot nu pot să uit... Şi eu am alergat în urma trenului... şi eu am căzut... şi mi-am dorit moartea... Bea, dragul meu, bea, sărăcuţule...

Bim bău din mănuşă aproape toată apa. Acum se uită în ochii femeii şi se încrezu pe dată în ea : e un om bun. Şi-i linse, îi linse mîinile crăpate, grosolane, linse picăturile care se scurgeau din ochii ei. Astfel, pentru a doua oară în viaţă, Bim află gustul lacrimilor omeneşti : prima oară au fost lacrimile stăpînului, acum — bobiţele acestea străvezii, strălucind în soare, atît de sărate de durerea neostoită.

Femeia îl luă în braţe şi-l duse de pe şine pe taluz.

— Stai culcat aici, Ureche neagră. Stai culcat. Mă întorc. Şi se duse acolo unde cîteva femei trebăluiau pe şine.

Bim privi în urma ei cu ochi tulburi. Dar apoi, cu un imens efort, se ridică şi, clătinîndu-se, se tîrî încetişor după dînsa. Femeia întoarse capul şi-l aşteptă. El se apropie tîrîş şi se întinse la picioarele ei.

— Stăpînul te-a părăsit ? îl întrebă. A plecat ?

Bim oftă. Şi ea înţelese.

Se apropiară împreună de grupul acela de muncitori. Aici erau numai femei, îmbrăcate ca şi Omul cel Bun, în preajma cărora se afla şi un bărbat cu căciula dată pe ceafă şi cu pipa între dinţi. El întrebă supărat :

— Te-ai procopsit cu un cîine, Matriona ? Şi cine are să mai lucreze ? Ei, Matriona, Matriona... Tot arătînd-o cu degetul, rostea acelaşi cuvînt : Matriona.

Bim sesiză că Omul cel Bun e Matriona. Ea îi porunci să şadă la marginea căii, în timp ce, cu ajutorul unui cleşte uriaş, împreună cu celelalte femei, apuca o traversă.

— Unu-doi, trageţi ! urla bărbatul. Încă o dată ! Şi încă o dată ! striga el, cu mîinile în şolduri, şi chiar plin de semeţie.

La fiecare strigăt, femeile răspundeau prin smucituri unite în aşa fel că bîrna, strînsă de cleşti din toate părţile, le dădea ascultare şi se tîra după ele. La fiecare asemenea smucitură, chipurile femeilor deveneau purpurii de încordare, iar uneia dintre ele, sfrijită şi slabă, dimpotrivă, faţa îi pălea, dacă nu i se învineţea chiar. Pe femeia asta Matriona o trase la o parte şi-i vorbi la fel cum îi vorbise stăpînul cîndva lui Bim, gonindu-l :

— Du-te ! Odihneşte-te, că altfel îţi dai sufletul. Şi bărbatului : Hai, urlă, ce mai aştepţi, anticristule !

— Unu-doi, trageţi ! croncăni omul şi, îndreptîndu-şi căciula, începu să îngaime cu trudă parcă : Hai, neveste, încă o dată ! Omu-i dus în Caucaz ! A făcut-o iarăşi lată ! S-a-nsurat, ciuma, după ucaz ! Stop ! Lăsaţi jos *strumentele !*

Cuvîntul „ciuma" îl mai auzise Bim şi de la Cîrnul : un cuvînt rău. Celelalte cuvinte nu le pricepu.

Iar femeile puseră deoparte cleştii, luară nişte pene de fier şi începură să le bată cu nişte ciocane lungi şi grele. Matriona înfigea dopul cu uşurinţă, din trei lovituri, jucîndu-se parcă, în vreme ce Sfrijita ofta şi gemea la fiecare lovitură.

— Ah-ha ! Oh-ha !

— Dă-i, dă-i ! striga din cînd în cînd Ciuma, şi-şi umplea pipa cu tutun. Dă-i, dă-i, Anisia ! El se apropie de femeie : Tare şi cu forţă, trage spre tine, arde-o, şi are să meargă mai uşor !

Anisia era Sfrijita. Ea pierdea cu fiecare pană mai multă vreme decît celelalte şi pînă la urmă rămase de căruţă. Şi atunci, sub privirile femeilor, se întîmplă ceva ciudat şi de neînţeles pentru ele : abia tîrîndu-se, Bim se apropie de Anisia, şi, ca şi Matrionei, îi linse bietele mănuşi din foaie de cort. Cu toatele se opriră din lucru şi se uitară uimite la Bim.

Apoi, la porunca Ciumei, se aşezară între tufe şi mîncară, fiecare din legăturica sa. Şi-l hrăniră şi pe Bim. Nu refuză mîncarea. Lua acum hrana din mîna unor oameni cumsecade. Pentru dînsul asta însemna salvarea.

Spre seară, începu să dea semne de nelinişte : se apropia de Matrioana, se aşeza, dădea moale din labele dinainte, o privea în ochi, iar se îndepărta, se întindea pe pămînt, pentru ca numaidecît să revină şi din nou să se îndepărteze.

— Vrei să te duci, Ureche neagră ? îl ghici Matriona. Ei, du-te, pleacă, Ureche neagră. Unde-aş putea eu să te adăpostesc ? N-am unde. Du-te.

Bim îşi luă rămas bun şi plecă încet, la pas, nu ca un cîine. O porni înapoi de-a lungul căii ferate. Calea, de-aia-i cale, ca să-ţi arate încotro s-o iei şi dacă ai luat-o în direcţia cuvenită nu te rătăceşti niciodată. Numai că tot corpul îl durea îngrozitor de la loviturile primite în ajun de la Cenuşiul ; în timpul mersului îi venea greu să respire, dar n-avea ce face, trebuia să meargă. Mai prinsese puţină vlagă mulţumită acelor femei de treabă, şi pe urmă însăşi cărăruia de lîngă şine era netedă şi lină. Obişnuindu-se treptat, încetul cu încetul, o porni la trap. E uimitor cît sînt de vivace cîinii, şi cît de uşor dau uitării răul ce li se face !

Şi dacă te uitai de la distanţă, nu vedeai nimic extraordinar în asta : de-a lungul căii ferate alerga un cîine bolnav. Şi cu asta, basta.

În apropierea oraşului, dintr-o cale se făcură două : încă o pereche de fîşii nesfîrşite de fier se aşternu alături. Apoi se făcură trei. Nu departe de cabină, pe neaşteptate, prinseră să clipească pe rînd doi ochi roşii : stîngul, dreptul, stîngul, dreptul, cînd într-o parte, cînd în cealaltă. Nici o fiară nu iubeşte roşul ; lupul, de pildă, nici nu e măcar în stare să sară peste un cordon de steguleţe roşii, iar o vulpe care a nimerit într-o astfel de încercuire rămîne pe loc două, trei zile, şi chiar şi mai mult. Aşa încît Bim se hotărî să evite uriaşii ochi roşii, vii. El trecu pe linia a treia, se opri, îşi fixă privirile asupra roşului care clipea, silindu-l să şovăie în hotărîrea de a merge mai departe. Şi deodată ceva îi scrîşni sub picioare...

Bim scoase un urlet din cauza durerii înfiorătoare, dar nu putu să-şi tragă laba dintre şine : la macaz nimerise într-o menghină cumplită. Din urletul lui Bim s-ar fi putut înţelege atîta doar : „Vai, mă doare ! Ajutaţi-i-i-mă !“ Oameni în preajmă nu sînt. Oamenii nu sînt vinovaţi. Şi să-şi roadă propria labă, cum face uneori lupul căzut în capcană, cîinele nu poate... El aşteaptă ajutor, speră în ajutorul omului.

Dar asta ce mai e ? Doi ochi albi, imenşi, strălucitori, luminează acum calea şi îl orbesc pe Bim. Înaintează încet şi neîndurător. Bim se face ghem de durere şi spaimă şi nu mai scoate nici un sunet, presimţind nenorocirea. Dar fiinţa zăngănitoare cu ochii aceia strălucitori încremeni la vreo treizeci de paşi, iar în zona luminată sări din beznă un om

care se apropie în fugă de Bim. După care, numaidecît, apăru şi al doilea.

— Cum ai nimerit aici, sărmane ? îl întrebă primul pe Bim.

— Ce-i de făcut ? îl întrebă al doilea pe tovarăşul său.

De la ei mirosea aproape la fel ca de la şoferi, amîndoi purtau caschete cu nişte medalii mari.

— Pentru oprire căpătăm o săpuneală, chiar dacă sîntem lîngă staţie, spuse primul.

— Acum tot aia e, răspunse al doilea şi intră în cabină.

Bietul nostru Bim pricepu după intonaţie (nu din cuvinte) : aceştia erau salvatorii lui. Auzi cum în cabină se pornise să ţîrîie strident o sonerie, pentru ca peste o clipă menghina să-i elibereze laba. Dar Bim nu putea să se mişte, înţepenise. Atunci, unul dintre oameni îl ridică şi-l scoase în afara căii. Acolo Bim începu să se învîrtească pe loc ca un titirez, lingîndu-şi degetele strivite. Şi totuşi (ce spirit de observaţie au şi cîinii !) auzi glasuri de la ferestrele şi uşile trenului ; acum, nemaifiind orbit de lumină, văzu din întuneric, lateral, trenul ; voci felurite repetau cuvintele „cîine“ şi „de vînătoare“, cuvinte bine cunoscute.

Bim era recunoscător oamenilor buni, inimoşi. Chiar aşa. Undeva, cineva schimbase macazul la linia pe care mergea Bim. Şi ce-l priveşte acum pe acel „cineva“ că unui cîine oarecare i-a fost prins piciorul şi cîinele a devenit infirm. Oricum însă, cîinele acesta nu va mai merge niciodată pe calea ferată ; el a înţeles asta, aşa cum încă din tinereţe înţelesese că, pe acolo pe unde aleargă maşinile, n-are voie să umble.

Bim sărea pe trei picioare, chinuit, mutilat. Se oprea des şi-şi lingea degetele amorţite, umflate, de la laba rănită... Sîngele contenise încetul cu încetul, dar el linse şi linse întruna, pînă cînd fiecare dintre degetele diforme deveni curat ca oglinda. Era foarte dureros ceea ce făcea el acum, dar altă ieşire nu era ; orice cîine ştie asta : te doare, da' rabdă, te doare, da' linge, te doare, da' taci.

...La uşa dragă ajunse şchiopătînd, mult după miezul nopţii. Nu ! Iarăşi nici urmă de Ivan Ivanîci. Bim ar fi vrut să zgîrie la uşă, ca de obicei, dar îşi dădu seama că asta nu se putea : cu piciorul bolnav îi era cu neputinţă nu numai să se ridice pe labele dinapoi, dar nici măcar să şadă. Putea doar să stea în cele trei labe sau să se întindă cît era de lung. Atunci, îşi împinse nasul în colţul uşii şi cercetă mirosurile dinlăuntru : stăpînul nu era acolo. Înseamnă că plecase de tot. Stătu aşa multă vreme, sprijinindu-şi parcă în cap trupul slăbit. Se apropie apoi de uşa Stepanovnei şi sonor, scurt, disperat rosti : „Ham ! Îs aici".

Stepanovna oftă :

— Ah, Doamne-Dumnezeule ! Da' unde te-au aranjat aşa ? Deschise uşa, îi dădu drumul şi intră împreună cu el în apartamentul lui. Vai ţie, cuţulache, cuţulache, căţel nenorocit, ce mă fac acum cu tine ? Şi ce-are să spună Ivan Ivanîci ?

Bim era gata să se culce în mijlocul camerei şi tocmai îşi întinsese picioarele, cînd... Cum adică ? „Ivan Ivanîci ?" Bim înălţă capul, şi-l întoarse anevoie spre Stepanovna şi o privi, o privi, fără să-şi ia ochii de la dînsa, întrebînd-o în mod evident : „Ivan Ivanîci ? Unde ?"

Stepanovna nu se pricepea să se poarte cu cîinii, nu ştia cum să-i hrănească, cum să-i îngrijească, în schimb mila nu-i era străină. Poate de aceea sentimentul acesta o şi ajută acum să-l înţeleagă pe Bim, să-şi dea seama că la auzul numelui stăpînului, „Ivan Ivanîci", în cîinele bolnav s-a aprins o scînteie de speranţă.

— Da, da, Ivan Ivanîci, întări ea. Aşteaptă-mă puţin : mă întorc numaidecît. Şi ieşi în grabă. Reveni fără întîrziere cu o scrisoare în mînă şi o duse la nasul lui Bim : Iaca, vezi ? Ne-a trimis Ivan Ivanîci o scrisoare.

Bim, sărmanul Bim, mort şi înviat din morţi, strivit şi salvat, bolnav şi fără pic de speranţă, Bim începu să tremure. Îşi înfundă nasul în scrisoare, apoi îşi plimbă nările pe margini : da, da, da... iată pe aici, încoace şi încolo, pe tot plicul şi-a apăsat *el* degetele... Cînd Stepanovna ridică plicul de pe duşumea şi scoase dintr-însul o scrisoare, cu un efort, Bim se sculă şi se întinse după dînsa ; apoi ea scoase din acelaşi plic o foaie de hîrtie complet albă şi o puse în faţa lui Bim. El se porni să dea din coadă : aici era scris mirosul degetelor lui Ivan Ivanîci, da, el şi-a şters degetele într-adins.

— Şi ţi-a trimis-o, îi spune Stepanovna. Aşa şi scrie : daţi-i lui Bim foaia asta nescrisă. Ea îşi apropie degetul arătător de hîrtie, repetînd întruna : Ivan Ivanîci... Ivan Ivanîci...

Brusc, sfîrşit de puteri, Bim se lăsă pe duşumea şi se întinse, punîndu-şi capul pe foaie. Lacrimi i se rostogoliră din ochi. Bim plîngea pentru prima oară în viaţă. Erau lacrimi de speranţă, lacrimi binecuvîntate, ascultaţi ce vă spun, lacrimile cele

mai frumoase de pe lume, tot atît de frumoase ca lacrimile izvorîte din bucuria revederilor sau din fericire.

...Pe legea mea, dragă cititorule ! Crede-mă : setterul ştie să rîdă şi să plîngă.

...Stepanovna începea să-l înţeleagă pe Bim, dar ea mai înţelese şi faptul că nu-i stă în puteri, că nu poate să se descurce cu el de una singură. Vreme îndelungată şezu lîngă Bim, gîndindu-se la propria ei viaţă. Şi cît ar mai fi vrut să se înapoieze în satul în care se născuse şi crescuse, şi cum mai tînjea în aceste colivii de piatră, în care oamenii ani de zile nu ajung să se cunoască, chiar dacă locuiesc în aceeaşi casă sau pe aceeaşi scară. Cu toate acestea însă o duse capul să-i dea apă lui Bim.

Şi cîtă nevoie avea el acum de apă ! Se ridică puţin şi bău cu lăcomie, risipind picături pe duşumea, după care se culcă din nou în aceeaşi poziţie. Bim închise ochii, părînd c-a aţipit.

Se crăpa de ziuă cînd Stepanovna ieşi pe nesimţite, de parcă i-ar fi fost teamă să nu tulbure un om greu bolnav.

Iar în mijlocul camerei zăcea doar un cîine singuratic.

Nici Bim singur nu ştie cît a dormit : poate cîteva ceasuri, poate cîteva zile. Îl trezi o durere ascuţită la picior. Era ziuă, pentru că soarele lumina pe cer. În ciuda durerii, adulmecă foaia de hîrtie. Mirosul stăpînului devenise mai slab şi mai îndepărtat, dar asta nu mai avea nici o însemnătate. Important era că el există, că el se află undeva şi că el trebuie căutat. Bim se sculă, bău din strachină pe

săturate şi o porni prin locuinţă în trei labe ; asta-i provoca durere, dar el mergea, mergea din cameră în vestibul şi înapoi, dădea ocol camerei. Instinctul îi spunea : dacă ţi-a amorţit o parte a corpului, dacă te doare, atunci trebuie să umbli. Curînd se învăţă să înainteze fără să pricinuiască dureri labei strivite : trebuia s-o ţină uşor ridicată şi nu s-o tîrască pe duşumea. Astfel durerea nu mai e atît de mare. Şi cînd Stepanovna îi aduse de mîncare, spre bucuria ei, el dădu din coadă şi chiar mîncă. Şi la urma urmei, la drept vorbind, de ce să nu fi mîncat, dacă se ivise o speranţă, şi în mintea lui de cîine apăruseră cele două cuvinte magice : „să caute“ şi „să aştepte“.

Dar în ciuda rugăminţilor, în pofida insistenţelor lui, Stepanovna nu-i dădu drumul afară („Stai acasă, eşti bolnav“). Pînă la urmă se lămuri şi ea că Bim e o fiinţă vie, că trebuie şi el să iasă afară pentru anumite nevoi. Fireşte, ea nu ştia că au fost cazuri în care cîinii au murit prin perforarea intestinului gros ori s-au sufocat din cauza constipaţiei, cînd erau ţinuţi închişi mai mult de trei zile. Asta s-a întîmplat nu o dată.

O milă omenească fără margini şi o nesfîrşită bunătate a inimii i-au condus Stepanovnei paşii în viaţă. Nimic mai mult. Ea prinse lesa de zgardă şi ieşi. Iar Bim începu să şchiopăteze lîngă dînsa.

În curte, într-un colţ îndepărtat, ca într-un tablou, stăteau două fiinţe : o femeie bătrînă, căruntă, şi un cîine şchiop şi jigărit.

Copilaşii ieşeau sărind de pe la scările blocului, grăbindu-se spre şcoală, dar mulţi dintre ei dădeau fuga şi întrebau :

— Bunicuţo, bunicuţo, de ce umblă Bim în trei picioare ?

Sau :

— Bimka, te doare ?

Dar la şcoală trebuiau să se ducă : să mergi la şcoală e o mare răspundere, prima mare răspundere în viaţă faţă de familie, faţă de învăţători, faţă de prieteni. De aceea, nici nu zăboveau prea mult, o luau la goană. Această împrejurare s-a dovedit a fi foarte importantă atît pentru Stepanovna, cît şi pentru Bim, deşi ei nu bănuiau nimic, ci, atunci cînd se făcu timpul, plecară pur şi simplu acasă.

La scară le ieşi înainte Paltitîci (Pavel Titîci Rîdaev), care se adresă Stepanovnei :

— Va să zică aşa. Cîinele ăsta e un cîine de preţ, trebuie să ai grijă de el. De vreme ce stăpînul ţi l-a încredinţat, am să-ţi dau un sfat : ţine-l legat în lanţ. Neapărat. Altminteri o şterge. N-ai cum să-l păzeşti. A ţîşnit pe uşă şi poţi să-i pui sare pe coadă.

— Da' cum să pui în lanţ un asemenea cîine inteligent ? replică Stepanovna cu oarecare îndoială.

— Adică cum ? Trebuie eu să te învăţ ? De un lucru să ţii seama : fără stăpîn şi fără lanţ, cîinele dă de gustul libertăţii. Şi atuncea gata...

— Da' o să se înrăiască, are să ajungă cîine de pază.

— Da' pricepe o dată, femeie ignorantă ! Are să se înrăiască, în schimb are să trăiască. În lanţ, în lanţ cu el — iacă ce trebuie să-ţi intre în cap. Pentru că-i vreau binele zic : în lanţ cu el !

Să nu se supună preşedintelui comitetului de locatari Stepanovna nu putea. De aceea ea cumpără

un lănţişor de o rublă şi zece copeici, cu care-l scotea pe Bim în curte. Acasă însă desprindea lanţul de zgardă şi-l azvîrlea într-un ungher. Vicleană băbuţă Stepanovna asta : împăca şi capra şi varza ! Dealtfel, ea personal a avut prilejul să iasă cu Bim doar de două-trei ori... Asta din cauza unor evenimente neobişnuite care s-au desfăşurat în jurul numelui lui Bim.

CAPITOLUL 9

Un mic prieten. Zvonuri false.
Un tainic denunţ împotriva lui Bim
şi o digresiune a autorului

La şcoală, împărtăşindu-şi noutăţile, chiar la prima recreaţie, copiii răspîndiră un zvon : că la ei în curte se află un cîine care umbla înainte în patru labe, iar acuma umblă numai în trei, că e slab, slab de tot, dar că nu fusese slab, că avea părul lins, şi că acum îl are încîlcit, că fusese vesel şi că acuma e trist şi că pe cîinele ăsta îl cheamă Bim ; pe stăpînul lui l-au dus la Moscova pentru operaţie, iar acum are grijă de cîine bunicuţa Stepanovna.

Zvonul ajunse la urechile unuia dintre învăţătorii-metodişti. La şedinţa ordinară pe raion a lucrătorilor din învăţămînt de a doua zi, acesta, într-un expozeu interesant, a tratat problema cam aşa : creşte o tînără generaţie minunată ; ea „se împărtăşeşte din ideea binelui, care include în sine

mila ca atare faţă de orice vieţuitoare de pe Pămînt". Toate acestea le-a argumentat prin interesul profund al elevilor unei şcoli faţă de un cîine necunoscut, cu o ureche neagră, al cărui stăpîn a fost internat pentru vreme îndelungată în vederea unei operaţii.

Trei zile la rînd în toate şcolile raionului, învăţătorii le-au vorbit copiilor despre mila faţă de animale şi le-au povestit cu cîtă bunătate şi căldură s-au purtat faţă de un cîine elevii de la şcoala X. Dar cei mai prevăzători au avut totuşi grijă să-i prevină pe copii că, în asemenea cazuri, cîinele nu cumva să fie turbat... pentru că atunci ei trebuia să se păzească. Şi la şcoala unde învăţa Tolik învăţătoarea le-a vorbit despre acelaşi lucru, dar cu simplitate şi cu căldură :

— Ei copii, gîndiţi-vă, gîndiţi-vă numai ! spunea ea. Un om rău i-a rupt cîinelui un picior. (În varianta aceasta ajunsese zvonul printre învăţători : ce vreţi ? Zvonul e zvon !) Ceea ce e nedemn de un om sovietic ! Iar nefericitul cîine cu urechea neagră a rămas pe veci infirm. Ea îşi găsi în caiet pagina de care avea nevoie şi continuă : Ia hai, copii, să scriem noi o compunere, mică şi sinceră, pe o temă liberă : „Eu iubesc animalele". Pentru o expunere liberă şi ca să nu faceţi vreo confuzie, iată, vă dau şi un mic plan-chestionar.

Şi scrise cu creta pe tablă, trăgînd cu ochiul în caiet :

1. Cum îl cheamă pe cîinele vostru ?
2. E alb, negru sau cum este ?
3. Are urechi ascuţite sau pleoştite ?
4. Are coadă sau e scurt de coadă ?

5. De ce rasă e, dacă lucrul acesta e cunoscut acasă ?
6. E blînd sau rău ?
7. Te joci cu el, şi dacă te joci, cum ?
8. Muşcă sau nu ? Dacă muşcă, pe cine anume ?
9. Tata şi mama îl iubesc ?
10. De ce îţi iubeşti tu cîinele ?
11. Cum te porţi tu cu celelalte animale (găini, gîşte, oi, reni, şoareci şi altele) ?
12. Ai văzut vreodată un elan ?
13. De ce oamenii mulg vacile şi nu-i mulg şi pe elani (animale domestice şi sălbatice) ?
14. Trebuie oare să iubim animalele ?

Tolik şedea ca pe ghimpi, nu era în stare să scrie un rînd. Nemaiputînd să se abţină, în mijlocul tăcerii generale, el întrebă :

— Anpalna, da' cum îi zice cîinelui cu urechea neagră ?

Învăţătoarea îşi aruncă o privire în carneţel şi răspunse :

— Bem.

— Bim ! strigă Tolik, ridicînd întreaga clasă în picioare cu această exclamaţie. Daţi-mi voie să plec, Anpalna. Vă rog ! Mă duc să-l caut pe Bim, îl cunosc, e un cîine foarte blînd. Vă rog ! se ruga el cu lacrimi în glas, gata să-i sărute Anpalnei mîinile în semn de recunoştinţă.

— Tolia ! i se adresă severă Anna Pavlovna. Îi împiedici pe ceilalţi să lucreze. Gîndeşte-te şi scrie compunerea.

Tolik se aşeză. Privea la foaia de hîrtie imaculată, dar de văzut îl vedea pe Bim. Aveai impresia că se concentrase asupra temei libere, laolaltă cu

toţi, dar el scrisese doar titlul: „Eu iubesc animalele". Numai cu puţin înainte de a se suna, începu să scrie repede-repede răspunsurile. Chiar şi după ce se sunase, continua să aştearnă rînduri grăbite, pe cînd Anna Pavlovna, ca de obicei în asemenea cazuri, şedea la catedră aşteptînd răbdătoare. În cele din urmă, mohorît, nemulţumit nu se ştie din ce cauză, îşi puse şi Tolik compunerea în faţa Annei Pavlovna. Şi ieşi.

Astfel că lucrarea lui a fost predată cea din urmă, de aceea, ca întotdeauna, Anna Pavlovna o citi în primul rînd pe aceasta (se afla deasupra).

Tolik răspundea precis, dacă nu chiar în plus, la toate întrebările temei libere. Opera sa cuprindea chiar şi încercări poetice, deşi plagiate în mod vădit dintr-un cîntecel popular, cunoscut de oricare băieţandru. În linii mari, scrisese cam aşa:

Eu iubesc animalele

Îl cheamă Bim. E alb şi are o ureche neagră. Urechile îi sînt pleoştite. Are o coadă în toată puterea cuvîntului. E de vînătoare, nu ciobănesc. E blînd. M-am jucat cu el o dată, dar nu ştiu ce unchiaş pisălog mi l-a luat, boşorogul dracului, aschimodia afuristă! Nu muşcă. Mama şi tata nu-l pot iubi, pentru că e un cîine străin, cu o plăcuţă galbenă la gît. De ce-l iubesc, nu ştiu, îl iubesc pur şi simplu. Iubesc găinile, gîştele, oile, renii, şoarecii, dar de şoareci mă tem. Elani n-am văzut deocamdată, ei nu trăiesc în oraşe. Oamenii mulg vacile, ca să fie lapte în magazine şi ca să îndeplinească planul. („Şi barem dacă s-ar îndeplini!" reflectă Anna Pavlovna.) Oamenii nu mulg elanii pentru că în magazine nu se găseşte lapte de elan

şi laptele ăsta nu-i trebuie nimănui. Trebuie să iubim animalele, iar cîinele este cel mai bun prieten al omului. Am şi compus un cîntecel acuma :

Şi elanul e bun,
Şi renul e bun,
Şi şoarecele e bun,
Da' cîinele-i mai bun.

Eu am mai crescut şi cobai, dar mama mi-a spus că ei împut apartamentul de să te ţii de nas şi i-a dat unei fetiţe străine. Da' pe Bim tot am să-l găsesc eu, chiar dacă dvs. nu mi-aţi dat voie să plec. Tot am să-l găsesc, dacă am spus că-l găsesc, am să-l găsesc. Oricît aţi fi dvs. de Anna Pavlovna, pentru mine tot aia e".

Annei Pavlovna îi ieşiră ochii din orbite : „A depăşit orice măsură ! Uite, drăcuşorul, ce-i trece prin minte. Mîţa blîndă..." Ultima idee n-o duse pînă la capăt, deoarece n-ar fi fost pedagogic ; şi, cu conştiinţa datoriei împlinite, îi puse un doi.

Iată dar ce ieşi din toate astea. Anna Pavlovna era apreciată, copiii o iubeau şi ei şi îi dădeau ascultare, cu excepţia cîtorva elemente, de care, dealtfel, nu e lipsită nici o clasă. Educaţia e o treabă complicată, foarte complicată, vă rog să mă credeţi, de aceea, pesemne, Tolik a şi scris o astfel de compunere, domeniu în care avea de fapt o experienţă foarte redusă. Scrisese ceea ce scrisese, simţindu-se pur şi simplu jignit în mod inexplicabil şi, fireşte, fără să-şi dea seama, dacă avem în vedere amănuntul că despre cobai Anna Pavlovna nici nu pomenise în tema dată. S-ar putea ca mai tîrziu, crescînd mai mare, el să-şi înţeleagă greşeala

săvîrşită în copilărie, dar în momentul de faţă, nici nu-i dădea prin cap aşa ceva. Mai mult, nici nu mai reveni în clasă după recreaţie. Ceea ce era deja un fapt ieşit din comun.

Tolik plecă din cartierul său nou, într-un alt cartier, mai vechi, la şcoala X şi se interesă pe la copii despre toate : cînd l-au văzut pe Bim şi unde locuieşte el. Spre marea sa bucurie, el mai află că piciorul nu e deloc rupt, ci că atîrnă numai, după care, împreună cu copiii, o porni spre casa aceea, la Bim.

Apăsă pe butonul soneriei. Bim răspunse cu o întrebare : „Ham ! Cine-i acolo ?"

— Sînt eu, Tolik ! strigă musafirul. Apoi îl auzi pe Bim, care, sprijinindu-şi nasul de o crăpătură, sforăia şi trăgea aer în piept. Bim, eu sînt, Tolik.

Bim se porni să scheaune, începu să latre. El striga : „Noroc, Tolik !"

Şi băiatul îl înţelese ; pentru întîia oară înţelese o propoziţie în limbajul acesta al cîinilor.

Auzind lătrăturile şi convorbirea dintre copil şi cîine, Stepanovna ieşi în prag :

— Ce-i cu tine, băiete ?

— Eu am venit la Bim.

Şi totul se lămuri cu uşurinţă. Cei doi intrară împreună.

Tolik nu-l recunoscu pe Bim : nu, cîinele ăsta jigărit, cu pîntecul supt, cu blana năpîrlită, cu umbletul şui, cu coastele străpungîndu-i pielea, ăsta nu era Bim. Dar ochii inteligenţi şi plini de duioşie spuneau : „Eu sînt Bim". Tolik se aşeză pe vine şi dezlegă cîinele. Adulmecîndu-l, Bim se porni să-i lingă hăinuţa, bărbia, mîinile, pentru ca în cele

din urmă să-şi lase botul pe vîrful ghetuţei lui Tolik. Părea că se liniştise.

Stepanovna îi povesti lui Tolik, acestui băieţaş străin, tot, tot ce ştia despre Bim şi despre Ivan Ivanîci, dar nu fu în stare să-i explice unde şi cine îi strivise laba :

— Soarta, conchise ea. Şi cîinii, fiecare cu soarta lui.

Stătea de vorbă cu băiatul liniştită, deşi cu amărăciune, vorbea de la egal la egal, fără ca, în ciuda bătrîneţii sale, să-şi dea aere faţă de dînsul, fără să bănuiască măcar cît de bogată era propria ei experienţă de viaţă.

— Da' unde-i plăcuţa ? întrebă Tolik. Doar avea o plăcuţă. Am citit-o eu.

— Avea. Da' pe tine cum te cheamă ?

— Tolik.

— Tolik... Frumos nume. Da, avea o plăcuţă. I-a luat-o cineva, se vede. Lui Tolik îi străfulgeră prin minte : „Unchiaşul Cenuşiu, el i-a luat-o". Dar se feri să spună asta cu glas tare, întrucît nu era sigur. Şi ce-am să mă fac cu el, Dumnezeule ? întrebă Stepanovna, uitîndu-se la Bim. Milă mi-e de el, da' de făcut nu ştiu ce să fac. I-ar trebui un veterinal.

— Veterinar, o corectă Tolik, fără să-şi dea seama nici dînsul de superioritatea sa asupra bătrînei, răspunzîndu-i apoi la întrebarea „ce e de făcut" : Am să vin în fiecare zi după şcoală şi am să-l plimb. Se poate ?

Aşa îşi găsi Bim un micuţ prieten. Acesta venea zilnic, după masă, străbătînd întreg oraşul pentru Bim, îl plimba prin curte, pe străzi, prin parc şi,

spre satisfacţia tuturor copiilor, spunea cu mîndrie :

— Cîinele e cel mai bun prieten al omului.

Sensul acestor cuvinte era cu totul altul decît acela cuprins în compunerea scrisă sub imperiul jignirii.

Şi Tolik mai era ferm hotărît : are să-l găsească pe Unchiaşul Cenuşiu şi are să vorbească cu dînsul pe şleau. Începu să-l pîndească în noul său cartier. Şi cum-necum, se întîlni cu dînsul faţă-n faţă.

— Nene, îl întrebă, dîndu-şi şepcuţa pe ceafă şi punîndu-şi mîinile la spate, de ce i-aţi luat plăcuţa lui Bim ?

— Ce, nu cumva ai căpiat, băieţaş ? îi răspunse acesta la întrebare cu o alta.

— Dumneavoastră l-aţi luat cu plăcuţa. N-am văzut numai eu.

— Şi i-am dat drumul cu plăcuţa. M-a şi muşcat. Şi cînd muşcă de parcă ar fi lup, n-ai încotro, îi dai drumul.

— Nene, minţiţi : Bim e un cîine blînd.

— Eu ? Eu mint, jigodie ?... Unde-ţi sînt părinţii ? Unde-ţi sînt părinţii ? Spune ! se oţărî el.

În parte, Cenuşiul avea dreptate. Chiar aşa, în parte. Nu minţea afirmînd că a fost muşcat de Bim, şi indignarea îi era pe deplin justificată, dar minţea, negînd că ar fi desprins plăcuţa de pe zgardă. El socotea ca punct de plecare al celor întîmplate tocmai muşcătura lui Bim şi nu scoaterea plăcuţei, iar, într-o demonstraţie, schimbul de locuri între cauză şi efect este întotdeauna un argument foarte avantajos. Era profund convins că spune adevărul, dar faptul că nu spunea întregul adevăr nu

părea să-l mai intereseze. Şi apoi, cine ştie unde se află cauza şi unde efectul : cîinele l-a muşcat mai înainte sau plăcuţa a fost luată mai întîi ? Şi asta aşa va rămîne : o taină pentru toată lumea. Dar Tolik era profund convins că Bim n-ar fi putut să-l muşte pe Cenuşiul, pentru că unchiaşul era om şi nu un iepure sau o vulpe. De aceea mai zise încă o dată :

— Nene, mă trageţi pe sfoară. Mai mare ruşinea.

— Şterge-o, lătră unchiaşul. Şi-şi văzu de drum, şchiopătînd şi cam într-o rînă (pesemne Bim îl înşfăcase zdravăn).

E uimitor cum se întîmplă ca ambele părţi să aibă dreptate, cînd unul spune o jumătate de adevăr, iar celălalt n-o cunoaşte pe a doua.

Iar Cenuşiul se gîndea pe drum : „Are să se ducă cu mucoşii ăia la miliţie şi are să mă dea de gol, ăia or să vină şi or să vadă colecţia. Nu, pe asta n-o dau. E a cinci suta. E jubiliară. Aş da douăzeci de alte insigne în locul ei. Oricare..." Şi luă următoarea hotărîre : „Cea mai bună apărare e atacul".

Ajuns acasă, scrise o petiţie pe care o depuse la punctul veterinar. Iată ce se putea citi în această petiţie :

„Un cîine fugar (un setter degenerat cu o ureche neagră), repezindu-se la mine, m-a muşcat, smulgîndu-mi o bucată de carne dintr-o anumită parte a organismului, după care a luat-o la fugă...

Alerga ca turbat, cu coada lăsată şi capul în pămînt, cu ochii injectaţi... Ori îl prindeţi şi-l stîrpiţi, lucru pentru care trebuie să daţi dispoziţii

echipei de hingheri, ori am să vă reclam mai sus pentru birocratismul vostru şi pentru că nu puneţi suflet în activitate" — şi aşa mai departe.

Medicul veterinar începu să se agite :

— În ce loc v-a muşcat ? Cînd ? Unde ? În ce împrejurări ?

Cenuşiul minţea de îngheţau apele, dar fără pic de imaginaţie. Pentru medic, însă, totul era limpede din fişa întocmită victimei, şi anume : muşcat pe stradă de un cîine vagabond ! El ridică receptorul şi chemă pe sanitarul de serviciu al dispensarului antirabic.

Curînd, literalmente în cîteva minute, sosi cu maşina o doctoriţă. Îi dădu jos Cenuşiului pantalonii, îl examină şi începu să-l chestioneze :

— Cîte zile au trecut ?

— Vreo zece zile, răspunse Cenuşiul, ajuns fără voie pacient.

— Peste patru zile veţi turba, afirmă categoric doctoriţa. Dar întrucît pacientul nu păru deloc impresionat de această sentinţă, în mintea ei se născură pesemne oarecare îndoieli, pentru că îi mai puse şi alte întrebări : Da' de cîte luni n-aţi mai făcut baie ?

— Să tot fie a treia sîmbătă, dinaintea muşcăturii. Mi-a fost frică să nu întind murdărie peste rană, să nu se obrintească... Cu locul ăsta nu-i de glumit...

— Chiar că nu e de glumit cu locul ăla al dumitale. E sensibil ca un televizor. (Era glumeţ de felul lui simpaticul ăsta de medic veterinar.)

— Ai pus-o de mămăligă ! exclamă doctoriţa, după ce mai cercetă o dată cu atenţie rana. La dispensar, repede la dispensar ! Îţi facem urgent

nişte injecţii antirabice, în burtă... timp de şase luni.

— Da ce-aţi înnebunit ! urlă Unchiaşul Cenuşiu.

— Nicidecum, i-o tăie calm medicul veterinar. Nu vă supuneţi de bunăvoie, folosim forţa, vă ridicăm de-acasă cu miliţia, dacă sînteţi atît de înapoiat.

— Eu ! Înapoiat ? ! zbieră Cenuşiul. Da' ştiţi unde am lucrat eu pe vremuri ?

— Asta pe mine nu mă interesează, răspunse doctoriţa. La dispensar ! adăugă pe un ton şi mai aspru decît adineauri.

Acum reclamantul era obligat să se ducă cu regularitate la injecţii, în anumite zile şi la anumite ore. Nu era nici o bucurie. Nimerise din lac în puţ : cîinele îl muşcase de fund, iar doctorii îl înţepau în burtă. Dar iată ce s-a întîmplat mai departe.

Cum s-a întîlnit el cu acea Mătuşică rămîne o taină pentru noi. Da' cum-necum, cei doi s-au întîlnit. Se prea poate ca ei să se fi cunoscut dinainte (probabil, chiar aşa a şi fost), dar în ziua aceea se văzură pe stradă. Asemenea indivizi se simt unii pe alţii, precum simte pescarul pe pescar, prostul de prost, şi calomniatorul pe calomniator. S-au întîlnit, aşadar, şi au intrat în vorbă. Ieşi la iveală că el umblă strîmb de la muşcătura unui cîine cu o ureche neagră.

— Da' îl cunosc ! Zău, îl ştiu ! hîrîi Mătuşica. Şi pe mine m-a muşcat.

Cenuşiul ştia bine că ea îndrugă minciuni, totuşi zise :

— Eu personal am făcut o petiţie ca să-l prindă şi să-l stîrpească. Aşa mi-a dictat mie conştiinţa.

— Şi just v-a dictat ! îl susţinu cu însufleţire Mătuşica.

— O să scrieţi şi dumneavoastră... dacă, fireşte, sînteţi un om cinstit.

— Eu ? Eu n-am să mă dau în lături !

Şi chiar în aceeaşi zi, duse o petiţie tot acolo, la punctul veterinar. În adîncul sufletului, Cenuşiul gîndea :

„Dacă minţi, atunci lasă să te înţepe şi pe tine doctorii în burtică". Lui nu-i plăcea să i se îndruge minciuni şi se mîndrea cu asta. Ei, şi Mătuşica nimeri şi ea din lac în puţ : zbieră, ocărî pe toată lumea, minţi pe cît era nevoie, mai exact despre faptul că rana era neînsemnată şi că s-a cicatrizat, arătă cu degetul o veche cicatrice de la mînă, după care ţipă iar cît o ţinea gura că este o femeie sovietică cinstită, că a scris spre folosul tuturor şi că, drept pedeapsă, tot ei îi ciuruiesc pîntecul.

Oricît ar părea de ciudat, dar, nu se ştie de ce, Mătuşichii îi dădură drumul, după ce-i luară adresa şi îi spuseră că, cică, or să treacă a doua zi pentru lămuriri pe la dînsa pe-acasă. Oricum însă Mătuşica prinse să-l urască pe Bim cumplit, ca şi pe Cenuşiul dealtfel, dar ceva mai puţin, cu toate că el fusese acela care-i făcuse bucata.

În legătură cu aceste două petiţii, peste două zile apăru în gazeta regională o notiţă :

„Există temeiuri să presupunem că un cîine, un setter degenerat, cu o ureche neagră, muşcă trecătorii. Pe cei care cunosc locul unde se află cîinele, cît şi pe cei care au fost muşcaţi îi rugăm să anunţe la adresa... pentru prinderea cîinelui, în vederea analizei şi spre a preîntîmpina eventualele

consecinţe. Cetăţeni ! Apăraţi-vă sănătatea proprie şi sănătatea celorlalţi, nu tăinuiţi !"... Şi altele asemenea.

În zilele următoare sosiră şuvoi scrisorile cititorilor. Într-una din ele se aduceau la cunoştinţă următoarele : „...(în ziua cutare, a lunii cutare, a anului curent)... un cîine fugea în direcţia gării (un setter degenerat, cu o ureche neagră), nu vedea nimic înaintea ochilor şi o ţinea întins înainte ; cîinii zdraveni nu gonesc astfel — drept înainte sau de-a curmezişul prin piaţă — ci ocolesc obstacolele sau obiectele care le ies în cale. Coada o avea lăsată în jos şi chiar şi botul îl ţinea aproape de pămînt. Cîinele sus-amintit (un setter degenerat, cu o ureche neagră) e primejdios în deplinul sens al cuvîntului, putînd să muşte pe orice cetăţean al Uniunii Sovietice şi chiar pe vreun turist străin, din ăi de se aflǎ pe la noi, şi de aceea trebuie prins şi lichidat fără nici un fel de cercetări despre care se vorbeşte în nota respectabilei noastre gazete".

Sub scrisoare se aflau douăsprezece semnături.

Au mai fost şi alte scrisori (parcă poţi să le înşiri pe toate). Ca de exemplu : „...Un cîine exact la fel, dar fără o ureche neagră, gonea şi el întins înainte"... sau : „Oraşul este invadat de cîini, şi care dintre ei e turbat, nu-i chip să-ţi dai seama", sau : „Cîinele nu e turbat defel, voi înşivă aţi turbat, veterinalilor". Sau : „Dacă comitetul regional nu-i în stare să pună la punct şi pe scară mare nimicirea planificată, eşalonată pe ani a cîinilor, atunci încotro mergem, tovarăşe redactor ? Unde ne e planul ? Unde-i critica eficientă şi de ce nu plecaţi urechea la ea ? Să facem pîine ne pricepem, da'

cînd e vorba să apărăm sănătatea omului muncitor nu ne mai țin balamalele. Eu sînt un om cinstit și spun întotdeauna drept în față adevărul golgoluț. Și, între altele fie spus, nu mă tem de nimeni. Și voi mai gîndiți-vă la vorbele mele. Mie unul mi s-a acrit : scrie omul, scrie, da' ce folos".

În general, sosiseră atîtea scrisori, încît a luat naștere o întreagă discuție, în urma căreia a apărut articolul redacțional „Tom în locuință", conținînd extrase dintr-o scrisoare a unui docent de la institutul pedagogic. Docentul respectiv era în mod evident un inamic al cîinilor. De ce anume e greu de presupus, dar pentru copii și tineret importanța educativă a părerilor sale era imensă : dacă aceștia aveau să-l înțeleagă corect, atunci se vor apuca încă din copilărie să gîtuie cîinii, manifestîndu-și în felul acesta grija pentru sănătatea oamenilor muncii. În ce-i privește pe oamenii care țin cîinii pe lîngă casă, față de ei copiii trebuie să-și arate dezaprobarea strigîndu-le în colectiv și într-un singur glas pe stradă : „Trîntorilor !" (astfel îi califica docentul pe cei ce iubeau cîinii), „Jegoșilor !" (operă a aceluiași docent).

Așa cum se arată mai sus, nu ni se pare posibil să enumerăm toate scrisorile, dar cu ultima vom face totuși o excepție. Avea două rînduri cu totul. Un cititor punea pur și simplu o întrebare : „Dar dacă are amîndouă urechile negre, să-l nimicim ?" Era un cititor cu spirit practic, cu totul în afara perceperii abstracte a lumii. Cu toate acestea, scrisoarea nu-și găsi locul nici în articol, nici în presă în general, și rămase chiar și fără răspuns. Închipuiți-vă numai cîtă lipsă de respect față de cerințele omului !

Dar mai există, mai există încă şi cititori buni la inimă ; ei, slavă Domnului, n-au dispărut cu totul. Un asemenea cititor nu va pierde prilejul să-şi exprime părerea şi să condamne. Aşa se întîmplă şi în povestea noastră : Bim era căutat în tot oraşul, cîinele acesta blînd era ponegrit peste tot. Şi pentru ce, mă rog ? De acord, Bim muşcase pe cineva, să admitem că acesta-i adevărul, dar felul cum erau prezentate împrejurările în care se petrecuseră faptele şi afirmaţia că Bim ar fi fost turbat erau minciuni sfruntate. Cititorul grijuliu le băgase pe toate în aceeaşi oală şi nu din vina sa : el nu bănuia c-ar fi la mijloc o calomnie, ale cărei picioare, deşi scurte, sînt foarte solide.

Redactorul însă remarcă la timp că discuţia aceasta e anarhică, provocată pesemne de omul muşcat de cîine, că e cu totul neorganizată, întîmplătoare ; procedă cu înţelepciune anunţînd cu corp de literă special (cu caracterele acelea care nu pot trece neobservate de cititorul obişnuit al gazetei) : „Cîinele Ureche neagră a fost prins. Redacţia pune punct discuţiei pe această temă. Manuscrisele nu se înapoiază".

Redactorul în cauză era umorist, ceea ce nu era pe placul „cititorului-militant".

De fapt însă redactorul nu spunea adevărul : nimeni nu-l prinsese pe Bim. Toată povestea era că Tolik, după ce aflase la şcoală despre anunţ, găsi casa unde locuia medicul-veterinar, sună şi, cînd i se deschise, spuse :

— În legătură cu Urechea neagră, cu Bim.

Problema se lămuri numaidecît : în ziua următoare Tolik plecă după Bim, şi-l aduse, aşa şchiop,

la punctul veterinar, la doctor. După ce-l examină, doctorul spuse :

— Numai minciuni în toată discuţia asta. Cîinele nu-i turbat, ci bolnav. E bătut şi mutilat. Ei, şi ăştia îşi mai zic „oameni", oftă el fără vreun motiv limpede.

Apoi îi examină laba bolnavă, îl auscultă, îi prescrise o alifie pentru picior, îi dădu o infuzie pentru stomac şi, petrecîndu-i pe cei doi prieteni, băiatul şi cîinele, îl întrebă la despărţire pe Tolik :

— Da pe tine cum te cheamă, eroule ?

— Tolik.

— Eşti un flăcău de treabă, Tolik. Bravo !

La plecare, şi Bim îi mulţumi doctorului, de la care mirosea a medicamente. Numai că dînsul nu era bolnav defel, ci, dimpotrivă, un om înalt, zdravăn, cu priviri blînde.

„Om bun, îi spuse Bim din coadă şi din ochi. Sînteţi un om foarte bun !"

...Cititorule-prieten ! Nu cititorul acela care-şi închipuie că fără scrisorile sale demascatoare cîinii i-ar mînca pe toţi cetăţenii şi cetăţenele, nu despre el e vorba. Altul eşti, cititorul meu, eu ţie mă adresez. Îţi cer iertare dacă, într-o povestire liric-optimistă despre un cîine, mai strecor uneori una sau două imagini satirice. Nu mă acuza de încălcarea legilor creaţiei, deoarece fiecare scriitor are „legile" sale proprii. Nu mă învinui, dragă cititorule, nici de amestec de genuri, fiindcă însăşi viaţa e un amestec : binele şi răul, fericirea şi nefericirea, bucuria şi tristeţea, adevărul şi minciuna, trăiesc unele lîngă altele şi atît sînt de apropiate între ele, că uneori e greu să le deosebeşti. Ar fi fost mult

mai rău pentru mine, dacă ţi-ai fi dat seama că mă folosesc de jumătăţi de adevăruri, asemănătoare unor butoaie pe jumătate goale. Şi ca să dovedeşti deosebirea dintre un butoi pe jumătate gol şi unul pe jumătate plin n-ar avea sens.

Principalul — eu sînt pentru asta ! — e să scrii despre toate, şi nu despre unul şi acelaşi lucru. Ultima alternativă e dăunătoare. Gîndeşte-te ! Dacă s-ar scrie numai despre bine, ce mare chilipir, ce baftă pentru răul din jurul nostru ; dacă s-ar scrie numai despre fericire, atunci oamenii ar înceta să vadă şi nefericirea şi nici nu i-ar mai băga în seamă pe cei nenorociţi, iar dacă am sta să scriem doar despre ce e grav şi sublim, oamenii n-ar mai stigmatiza prin rîs hidoşenia.

CAPITOLUL 10

Pentru bani

Datorită strădaniilor lui Tolik şi ale Stepanovnei, Bim s-a înzdrăvenit. Iar după vreo două săptămîni laba începu să se cicatrizeze, cu toate că, faţă de celelalte, rămăsese lăbărţată, lătăreaţă ; Bim încerca să calce pe ea, dar deocamdată cu grijă, abia, abia, aşa, de probă numai. Blana, ţesălată de Tolik, îi redase lui Bim o înfăţişare cît se poate de cuviincioasă. Dar capul continua să-l doară fără încetare : de la loviturile Cenuşiului parcă se stricase ceva înlăuntru. Uneori simţea că-l ia cu ameţeală ; atunci se oprea şi, cuprins de uimire, aştepta să

vadă ce are să i se întîmple. Apoi însă, slavă Domnului, ameţeala dispărea pînă la criza următoare. Aşa şi cu omul traumatizat sau năucit de o nedreptate. Pe neaşteptate, dar nu îndată, ci numai după un timp, simte că încep să-i ţiuie urechile, să i se învîrtească ceva în cap, că-i sare inima din loc şi, clătinîndu-se, se opreşte locului într-o dureroasă aşteptare a ceea ce urmează să se petreacă cu dînsul ; după aceea, toate trec, pentru ca în unele cazuri să nu se mai repete niciodată. Totul vine şi totul trece. Şi omul e un animal, atîta doar că-i mai sensibil decît celelalte.

Abia toamna tîrziu, cînd se pusese de-acum bine îngheţul, Bim o porni pe toate cele patru labe, continuînd însă să şchiopăteze puţin. Piciorul îi devenise, nu se ştie de ce, ceva mai scurt. Da, Bim rămăsese infirm, deşi cu capul lucrurile parcă se mai aranjaseră. Chiar aşa, totul vine şi totul trece.

Asta încă n-ar fi fost mare lucru, dar stăpînul tot nu-i şi nu-i. Iar foaia din plic şi-a pierdut de mult orice miros şi zace într-un ungher ca o hîrtie obişnuită, cu totul nefolositoare. Bim se simţea acum în stare s-o pornească din nou în căutarea prietenului, dar Tolik nu-l scăpa din lesă cînd mergeau la plimbare. Tolik se mai temea încă de anunţul acela din ziar şi de Unchiaşul Cenuşiu, ba uneori chiar şi trecătorii îl întrebau : „Da' nu cumva ăsta-i cîinele acela turbat, cu o ureche neagră ?" Tolik nu răspundea şi pleca grăbit, privind în urmă. Ar fi putut răspunde : „Nu, nu-i cîinele acela", ceea ce ar fi pus capăt discuţiei. Dar nu ştia să mintă şi nici să-şi ascundă sentimentele : spaima, temerile, îndoielile şi altele asemenea ; dimpotrivă

chiar, toate acestea se manifestau la el în mod deschis şi fără înconjur, minciunii el îi spunea minciună, adevărului — adevăr. Ba mai mult, într-însul se năştea simţul umorului, al unui umor autentic, ca unul din mijloacele de exprimare a adevărului şi care te face să rosteşti fără umbră de zîmbet lucrurile cele mai hazlii, deşi poate în suflet simţi că-ţi vine aproape să plîngi. Întîia manifestare a acestui simţămînt, al cărui substrat el însuşi încă nu-l înţelegea, a fost tocmai compunerea aceea. Dealtfel, el nu pricepea încă nimic cum trebuie, ci numai începea să intuiască vag cîte ceva.

Aşadar, un băieţaş cu pantalonaşi sport, de stofă, cu ghetuţe galbene, cu o hăinuţă maro deschis şi cu o şepcuţă flanelată de toamnă, însoţit de un cîine şchiop, urma în fiecare zi, pe înserat, unul şi acelaşi itinerar. Era întotdeauna atît de curat şi de îngrijit, că cine-l vedea nu putea să nu-şi spună : „Se vede cît de colo că-i de familie bună".

Locuitorii din partea locului se deprinseseră cu dînsul, iar unii ajunseseră să se întrebe : „Al cui o fi oare acest băiat atît de frumos şi de cuminte ?"

Cu nepoţica Stepanovnei, Liusea, o fetiţă bălană, liniştită şi modestă, de-o vîrstă cu dînsul, Tolik se împrieteni la cataramă, deşi n-ar fi putut spune de ce se sfia s-o invite la plimbare. În schimb, în locuinţa lui Ivan Ivanîci, se jucau uneori cu Bim, care-i răsplătea pentru asta cu o iubire plină de devotament şi cu o neslăbită atenţie. Stepanovna se aşeza lîngă ei cu împletitura şi se bucura privind la dînşii.

Odată, după ce-i îndreptară lui Bim smocurile de la picioare şi pămătuful din coadă, Liusea îl întrebă pe băiat :

— Tatăl tău e aici, în oraş ?

— Aici. Atîta doar că-l duce dimineaţa la lucru cu maşina şi îl aduce înapoi seara, foarte tîrziu. Vine îngrozitor de ostenit ! Ne spune că „are nervii încordaţi la maximum".

— Şi mama ?

— Mama n-are niciodată timp. Ba vine spălătoreasa, ba are de curăţat parchetul, ba are treabă cu croitoreasa, ba sună întruna telefonul. N-are o clipă de răgaz. Nici măcar pentru şedinţa cu părinţii nu-şi găseşte vreme.

— E greu, îl aprobă Liusea, oftînd din toată inima, şi cu privirile umbrite de tristeţe. Îi pusese lui Tolik aceste întrebări numai pentru că ea însăşi era mereu cu gîndul la tatăl şi la mama ei. De aceea şi spuse : Iar tata şi mama sînt departe. Au plecat cu avionul. Am rămas numai noi două : eu cu bunicuţa...

Tolik privea cu uimire la Liusea şi la Stepanovna : pentru el era absolut de neînţeles ca tata şi mama să nu fie împreună cu copiii lor. Stepanovna îi citi gîndurile :

— Şi de plecat noi nu putem pleca : trebuie să ţinem apartamentul, altminteri ni-l ia... Acu' trebuie să-l păzesc şi pe ăsta, pînă se întoarce Ivan Ivanîci. Cum altfel ! Mai încape vorbă : sîntem doar vicinii lui Ivan Ivanîci.

Bim o privi ţintă pe Stepanovna şi ghici : Ivan Ivanîci trăieşte ! Da' unde-i ? Să-l caute, trebuie să-l caute. Şi începu să ceară să i se dea drumul. Dorinţa i se dovedi irealizabilă. Se lungi lîngă uşă şi se puse să aştepte. Părea că nu mai are nevoie de nimeni dintre cei prezenţi. Să aştepte, iată ţelul existenţei sale. Să caute şi să aştepte.

Tolik remarcase că bunicuţa Stepanovna vorbeşte incorect — „vicinii" ; acum însă, spre deosebire de comportarea lui la prima întîlnire, tăcu, pentru că începuse s-o respecte pe bătrînă, deşi, dacă l-ai fi întrebat, n-ar fi putut să-ţi explice de ce. Bunica era pur şi simplu o bătrînă cumsecade. Iată, pînă şi Bim, şi el o iubeşte pe Stepanovna. Tolik aşa îl şi întrebă :

— Bimka, tu o iubeşti pe Stepanovna ?

Bim nu numai că-i cunoştea pe toţi pe nume, nu numai că ştia că nu există nici o vieţuitoare fără numele ei, nici măcar cîinele cel mai prăpădit, ci se şi executa fără greş cînd copiii îi porunceau cui să-i aducă papucii. Aşa şi acum, după privirile lui Tolik şi ale Stepanovnei, după zîmbetul ei, îşi dădu seama că tocmai despre dînsa e vorba, drept care se apropie de bătrînă şi-şi puse capul pe genunchii ei.

Înainte vreme, Stepanovna fusese indiferentă faţă de cîini (cîinele-i cîine, numai bătaie de cap), dar Bim o făcu să-l iubească, prin blîndeţea, încrederea şi devotamentul său faţă de omul-prieten.

Cît erau de inimoase şi simpatice aceste patru fiinţe într-un apartament străin — trei oameni şi un cîine. Sufletul Stepanovnei era şi el învăluit de căldură şi linişte. Ce-i mai trebuie omului la bătrîneţe ?

Mai tîrziu, peste ani şi ani, Tolik îşi va aduce aminte de aceste ceasuri petrecute în amurgul care-şi cernea prin geamul ferestrei lumina liliachie. Îşi va aduce aminte. Fireşte, îşi va aduce aminte doar dacă sufletul îi va rămîne deschis pentru semenii săi şi dacă de inimă nu i se va prinde lipi-

toarea neîncrederii... Pînă una-alta, reveni la realitate.

— La nouă trebuie să fiu acasă. La nouă fix trebuie să mă culc. Liusea, mîine îţi aduc un album de desen şi creioane colorate cehoslovace de care nu găseşti în nici un magazin, oricît ai da. Străine !

— Zău ? ! se bucură Liusea.

— Da' tu i-ai spus tatălui tău unde te duci ? îl întrebă Stepanovna.

— Nuuu... De ce ?

— Trebuie să-i spui. Da' cum se poate, Tolik ? Neapărat.

— Da' el nici nu mă întreabă. Şi nici mama. Eu la ora nouă sînt acasă întotdeauna.

Pe cînd Tolik se pregătea de plecare, Bim s-a tot rugat să-i dea drumul, dar rugăminţile i-au fost zadarnice. Ei îl păzeau şi se îngrijeau cu dragoste de dînsul, fără să ţină seamă că el suferea şi tînjea după prietenul său, măcar că şi pe ei îi iubea.

În ziua următoare Tolik nu mai apăru. Şi ce l-a mai aşteptat Liusea pentru albumul şi creioanele pe care nu le găseşti în magazine, oricît ai da. Cum l-a mai aşteptat ! Ea şi lui Bim i-a repetat de cîteva ori :

— Şi Tolik care nu-i aici. Şi Tolik care nu mai vine.

Fireşte, Bim îi înţelegea neliniştea, pentru că timpul cînd trebuia Tolik să vină trecuse. De aceea, împreună cu Liusea privea pe fereastră strada, aşteptîndu-l nerăbdător pe băieţaş. Dar Tolik nu se ivi.

„I-a spus tatălui său", se gîndi bătrîna, dar cu glas tare spuse altceva :

— Ce-o să ne facem cu cîinele... Are să fie rău de noi fără Tolik. Şi cine are să-l plimbe pe Bim ?

Liusei i se strîngea inimioara, care îi prevestea ceva rău.

— Mare încurcătură, căzu ea de acord cu un tremur în glas.

Bim se apropie de ea, îi privi mînuţele cu care-şi acoperise chipul delicat şi scheună uşurel (adică, lasă, Liusea, lasă). Îşi aminti cum uneori, şezînd la masă sprijinit în coate, şi Ivan Ivanîci îşi acoperea faţa cu palmele. Era semn rău — Bim ştia asta. Şi Bim întotdeauna, în asemenea cazuri, se apropia de dînsul, iar stăpînul îl mîngîia pe cap şi-i spunea : „Îţi mulţumesc, Bim, îţi mulţumesc". Aşa şi Liusea acum : îşi luă o mînuţă de pe obraz şi-l mîngîie pe cap.

„Ei, şi cu asta — basta, Liusenka, şi cu asta basta. De ce să plîngi ? Tolik are să vină. Are să vină, n-ai grijă, draga mea. Tolik are să vină".

Bim se îndreptă şchiopătînd spre uşă, de parcă ar fi vrut să spună : „Tolik are să vină. Hai să-l căutăm".

— Vrea afară, zise Stepanovna. Am început acum să-l înţeleg. Şi să nu-l duci, nu se poate. E doar şi el un suflet...

Liusea ridică puţin bărbia şi, parcă altfel decît de obicei, rosti cu hotărîre :

— Am să-l duc eu singură.

Stepanovna băgă de seamă pe loc : se maturizează fetiţa ei văzînd cu ochii. Era amărîtă şi ea că Tolik n-a venit.

...O fetiţă cu un cîine mergeau pe stradă. În cale le ieşiră trei băieţandri.

— Fetiţo, fetiţo, se porni să turuie unul, un pistruiat, căţelul tău e bărbăţel sau muieruşcă ?

— Eşti un prost ! i-o tăie scurt Liusea.

Toţi trei făcură cerc în jurul Liusei şi al lui Bim, iar dînsa era gata să izbucnească în plîns la prima bădărănie întîlnită în viaţa ei. Dar, observînd că lui Bim părul i se zbîrlise pe grumaz şi că el coborîse puţin capul, se îmbărbătă deodată şi strigă cu asprime :

— Căraţi-vă de-aici !

Bim scoase un asemenea lătrat, se smuci în aşa fel, că cei trei se risipiră care încotro. Iar Pistruiatul, luînd-o la sănătoasa şi simţindu-se umilit de propria sa spaimă, se porni să strige cu un glăscior de ciovică :

— Huo ! Huo ! O fetişcană se plimbă cu un dulău ! Huo ! Ruşine ! Huo ! Huo !

Liusea fugi spre casă cît o ţineau puterile. Bim, fireşte, după dînsa. Pentru întîia oară în viaţă, întîlnea un om mititel şi rău, pe Pistruiat.

După o asemenea întîmplare, Bim căpătă din nou învoirea să iasă de unul singur, după vechiul obicei. La început, Liusea se ţinea după dînsul şi, oprindu-se la colţ, îl urmărea, fluierîndu-l băieţeşte, să nu se îndepărteze prea mult. Apoi, Stepanovna îi dădu drumul, singur, dis-de-dimineaţă. De atunci se obişnui să umble fără însoţitor. Se înapoia pe înserat şi mînca cu plăcere.

Dar — ca un făcut ! — odată, la o răscruce, cînd trecea peste linia tramvaiului, cineva îl strigă :

— Bim !

El întoarse capul. În uşa tramvaiului apăru figura cunoscută a unei manipulante :

— Noroc, Bim !

Bim se apropie alergînd şi-i întinse laba.

Era femeia aceea cumsecade, care-l ducea pe Bim cu stăpînul la vînătoare, pînă la staţia autobuzului. Ea !

— Parcă nu ţi-am mai văzut de mult stăpînul ! Nu cumva Ivan Ivanîci s-a îmbolnăvit ?

Bim tresări : ea ştie, poate la dînsul se şi duce !

Cînd vagonul se puse în mişcare, sări înăuntru. O călătoare ţipă sălbatic, un călător începu să zbiere („Maarş !"), cîţiva izbucniră într-un rîs plin de simpatie pentru Bim. Manipulanta opri tramvaiul, ieşi din cabină, îşi linişti călătorii (lucru pe care Bim îl observă cît se poate de limpede) şi-i spuse lui Bim :

— Du-te, Bim, du-te. Nu e voie. Şi, împingîndu-l binişor, adăugă : Fără stăpîn nu e voie. Fără Ivan Ivanîci nu e voie.

N-ai ce-i face : dacă nu e voie înseamnă că nu e voie. Bim se aşeză, şi după ce şezu puţin, o porni la trap în direcţia în care plecase tramvaiul. Pe aici trecea cu stăpînul, pe aici — asta-i sigur : iată cotitura din preajma turnului, iată-l şi pe miliţianul din post, pe aici !

Bim alerga după linia tramvaiului, fără s-o traverseze nici măcar la cotituri. Miliţianul fluieră. Bim îşi întoarse capul din mers şi-şi continuă goana. Îi respecta pe miliţieni : oamenii ăştia nu-l supărau niciodată ; ţinea minte şi momentele cînd fusese dus pentru prima oară la miliţie, nimic nu uita cîinele ăsta inteligent ; de-acolo plecase cu Daşa acasă şi totul fusese atît de frumos. Şi pe

deasupra, văzuse de multe ori pe un milițian însoțit de un cîine negru la culoare, puternic și, la prima vedere, cît se poate de serios... Făcuse chiar cunoștință cîndva cu cîinele ăsta, pe trotuar. Ivan Ivanîci și milițianul îi lăsară să se apropie unul de altul, oferindu-le posibilitatea să pălăvrăgească după pofta inimii.

„De la dînsul miroase a pădure“, spuse cîinele cel negru, privindu-l pe milițian.

— Am fost ieri la vînătoare, confirmă Ivan Ivanîci.

„Ce spilcuit ești!“ îi spuse Bim cîinelui negru, după ce săvîrși cuvenita procedură a adulmecării.

„Păi da' cum! Așa mi-e slujba!“, dădu dintr-un ciot de coadă cîinele negru.

Ca semn al prieteniei care se închega, cei doi își puseră semnătura pe același copac, undeva, jos.

Milițianul e om de treabă, ce mai tura-vura, iubește cîinii, în privința asta nimeni n-ar putea să-l inducă în eroare sau să-l amăgească pe Bim.

Și el își vedea de drum, alergînd de-a lungul liniei de tramvai, dar pe alături, întrucît i se întipărise în minte că, dacă umbli pe panglicile de fier, te alegi cu laba strivită.

La capătul liniei, făcu un ocol după mersul tramvaiului și se opri la stație. Șezu puțin, privi în jur: toți oameni cumsecade. Așa! Și asta e ceva. De aici, el și Ivan Ivanîci traversau strada — iute spre locul acela cu o scîndurică țintuită pe un stîlp. Bim se apropie fără grabă și se așeză la un rînd nu prea mare de oameni care așteptau autobuzul. Se uită în jurul său: iarăși nu băgă de seamă vreun om rău în preajmă.

Cînd sosi autobuzul, şirul de oameni se scurse înăuntru pe uşă, iar Bim urcă ultimul, aşa cum îi şade bine oricărui cîine care-şi cunoaşte lungul nasului.

— Unde te vîri ? strigă şoferul. Dar îl mai privi odată pe Bim şi rosti tărăgănat : Ia stai, stai niţel. Da' eu te ştiu pe tine !

Bim îşi dădu seama fără greş că ăsta-i amicul acela care luase hîrtiuţa din mîna stăpînului. Şi porni să dea din coadă.

— Mă ţine minte, suflet de cîine ! exclamă şoferul. Apoi, după ce stătu puţin pe gînduri, îl chemă pe Bim în cabină : La mine !

Bim se aşeză, lipindu-se de peretele cabinei să nu-l stînjenească, se aşeză pradă emoţiei : era tocmai şoferul care-i ducea cîndva pînă la pădure, la vînătoare.

Autobuzul huruia întruna şi mergea fără întrerupere. Se opri la staţia de la pădure, unde întotdeauna Bim cobora cu Ivan Ivanîci. Aici Bim se înfierbîntă ! Începu să zgîrie la uşă, să scheaune, să se roage pe un ton plîngător : „Dă-mi drumul. Acolo trebuie să mă duc".

— Şezi ! zbieră şoferul cu asprime.

Bim se supuse. Autobuzul porni din nou să huruie. Un călător se apropie de şofer şi, arătînd spre Bim, întrebă :

— E al tău cîinele ?

— Al meu, răspunse acesta.

— E dresat ?

— Nu prea... Dar e inteligent. Vrei să vezi ? Ia priveşte : culcat !

Bim se culcă.

— Nu cumva mi-l vinzi ? Al meu s-a prăpădit... Am o turmă de oi pe care o duc la păscut.

— Ţi-l vînd.

— Cît ?

— Una de douăş' cinci.

— Oho ! exclamă călătorul dîndu-se înapoi, după ce-l mîngîiase pe Bim după ureche. E un cîine bun.

Cuvintele acestea îi erau foarte cunoscute lui Bim, erau cuvintele stăpînului şi dădu din coadă în semn de simpatie faţă de străin.

Bim n-avea nici cea mai mică idee asupra direcţiei în care călătorea. Dar privind prin parbriz, observa drumul, ca orişice cîine care merge pentru prima oară într-un loc necunoscut : aşa obişnuiesc cîinii, ca să nu uite niciodată drumul înapoi. La oameni, de-a lungul veacurilor, acest instinct s-a şters sau e aproape de dispariţia totală. Şi-i păcat. E foarte folositor să nu uiţi drumul înapoi.

La una din staţiile următoare, omul acela de treabă, de la care mirosea a iarbă, coborî din autobuz. Şoferul coborî şi el, lăsîndu-l pe Bim în cabină. Bim îi urmărea, fără să-i scape din ochi. Iată-l pe şofer arătînd spre Bim, iată cum îl ia pe după umeri pe Omul cel Bun, care, zîmbind, scoase nişte hîrtiuţe şi i le întinse, apoi, după ce-şi aruncă rucsacul pe umeri, intră în cabină, îşi dădu jos cureaua, o legă de zgarda lui Bim şi zise :

— Ei, să mergem. Şi, după ce făcu vreo cîţiva paşi, întoarse capul şi întrebă : Da' cum îl cheamă ?

Şoferul îl priveşte întrebător pe Bim, apoi pe cumpărător, după care răspunde fără şovăială :

— Ureche neagră.

— Hai că nu-i cîinele tău. Recunoaşte !

— E al meu, e al meu Ureche neagră, ce mai. Şi plecă.

Şi aşa, Bim fu vîndut pe bani.

El înţelegea că ceea ce se petrece nu e în regulă, nu e deloc în regulă. Dar omul care mirosea a iarbă era evident un om bun şi Bim porni alături de dînsul, dar trist şi răvăşit sufleteşte.

Merseră ei ce merseră în tăcere, cînd deodată omul i se adresă lui Bim :

— Nu, tu nu eşti Ureche neagră : cîinii nu poartă astfel de nume. Iar dacă ţi s-o găsi stăpînul, are să-mi înapoieze cincisprezece ruble. Mai încape vorba ?

Bim îl privea cu capul aplecat într-o parte, de parcă ar fi voit să spună : nu te înţeleg, omule.

— Cît despre tine, frăţioare, se vede cît de colo că eşti un cîine bun, un cîine deştept.

Şi iată, el rostise încă o dată nişte cuvinte pe care atît de des le repetase stăpînul. De astă-dată Bim începu să dea din coadă în semn de recunoştinţă pentru duioşia omului.

— Ei, dacă aşa stau lucrurile, să rămînem împreună, încheie omul.

Şi porniră mai departe. Pe drum, Bim încercă totuşi de vreo două ori să stea locului, trăgînd de lesă şi arătînd cu privirea în urma lor (dă-mi drumul, adică, trebuie să merg în altă parte).

Omul se oprea, mîngîia cîinele şi îi vorbea :

— ...Lasă, hai, fii cuminte.

Ar fi fost un fleac să smucească de cureluşă o dată, de două ori şi s-o rupă. Dar Bim ştia : de aia există lesa ca oamenii să poată conduce cîinele, ca el să nu meargă nici mai departe şi nici mai aproape decît s-ar fi cuvenit. Şi renunţă la rugăminţile sale.

La început merseră prin pădure. Copacii, golaşi, reci şi domoliţi de puiul de ger din ziua aceea, erau îngînduraţi şi tăcuţi, iarba pălită era vlăguită şi încîlcită, deprimantă. Lui Bim îi era urît, şi basta.

Apoi dădură de cîmpul pe care se întindea grîul de toamnă ce acoperea pămîntul ca un covor moale şi vesel. Bim se simţi ceva mai uşurat : întinderi de necuprins, mult, nemaipomenit de mult cer, un om fluierînd vesel lîngă tine, toate acestea îi plăceau cînd era cu Ivan Ivanîci. Dar cînd drumul ajunse la arătura neagră de toamnă, totul revedeni destul de trist : pămîntul cenuşiu-negricios, cu pete alburii, fără urmă de bulgări, părea cu desăvîrşire mort, cu slabe semne de viaţă pe alocuri. Era un pămînt acoperit de colb, secătuit.

Omul lăsă drumul, pătrunse în arătură şi, bătătorind pămîntul cu călcîiul, oftă :

— E rău, frăţioare, îi spuse lui Bim. Asta-i furtuna neagră. E rău, frăţioare...

Cuvintele „e rău, frăţioare" îi erau bine cunoscute lui Bim de la stăpînul său, şi ştia că asta înseamnă amărăciune, tristeţe sau „ceva nu-i în regulă", iar cuvintele „furtună neagră" le luă ca „ureche neagră" într-o nouă interpretare, pe care nu avusese încă prilejul s-o audă. Faptul că asta ar fi în legătură cu pămîntul era pentru Bim totuşi de neînţeles. Evident, omul îşi dădu seama de situaţie :

— Desigur, tu eşti cîine, tu n-ai habar de nimic. Da' cui să-i spun ? Iată că mă căinez în faţa ta, Ureche neagră... Ia stai puţin !... Se uită la Bim şi adăugă : Fie şi Ureche neagră. Merge pentru

un cîine — Ureche neagră. Dacă aşa mi-a ieşit din gură, fie şi aşa.

Ei, şi ce să mai vorbim ? Încă înainte de a ajunge în sat, Bim ştia că acum este Ureche neagră ; omul îi repetase de atîtea ori şi cu atîta duioşie :

— Ureche neagră sună bine. Sau : Bravo, Ureche neagră, ai un mers frumos. Sau altceva în genul acesta, da' neapărat cu apelativul „Ureche neagră".

Aşadar, pentru bani, oamenii vînduseră numele adevărat al lui Bim. Tot e bine că Bim habar n-avea de asta, după cum ignora şi faptul că, pentru hîrtiuţele acelea, unii oameni îşi pot vinde cinstea, credinţa şi sufletul. Ferice de cîine, care nu ştie toate astea !

Dar acum Bim era nevoit să-şi dea uitării şi numele. Ce să-i faci, înseamnă că aşa a fost să fie. Numai că pe prietenul său, pe Ivan Ivanîci, n-avea să-l uite. Deşi pentru Bim începea o altă viaţă, complet diferită de tot ce fusese în trecut, pe Ivan Ivanîci nu-l putea uita.

CAPITOLUL 11

Ureche neagră la ţară

Satul, în care a fost adus Bim, l-a uimit pur şi simplu. Şi aici trăiau oameni, dar toate erau altfel decît acolo unde se născuse şi crescuse el. Căsuţe mici, construite direct pe pămînt şi fără scări la intrare, nenumărate praguri, căsuţe cu uşi lipsite de broaşte care să ţăcăne. În timpul nopţii, e drept,

uşile se încuie cu zăvorul pe dinăuntru. Toate căsuţele sînt acoperite cu foi cu muchii, albe-cenuşii. Dimineaţa, la acelaşi ceas, din fiecare căsuţă se înalţă fumul. Totuşi, ele nu pleacă şi nu zboară nicăieri, ci stau pe loc, rînduri-rînduri, fumegînd domol şi paşnice, fără scrîşnete.

Dar ce i se păru lui Bim (acum Ureche neagră) lucrul cel mai de mirare era că aici, împreună cu oamenii, trăiau diferite animale şi păsări : vaci, găini, gîşte, oi, porci, cu care el făcu cunoştinţă, dar nu dintr-o dată. Animalele aveau în dosul fiecărei căsuţe de-a oamenilor propriile lor căsuţe, acoperite uneori cu paie, iar alteori cu stuf şi îngrădite de un perete scund cu crăpături din nuiele şi vreascuri împletite. Şi nici unul nu face rău celuilalt, nici oamenii animalelor şi păsărilor, nici animalele oamenilor şi nici nu trage nimeni cu puşca în ele.

În prima zi, lui Bim îi aşternură fîn într-un ungher al tindei. Omul îl legă cu o funie, îi dădu de mîncare pe săturate şi, îmbrăcîndu-şi mantua, plecă undeva. Restul zilei Bim îl petrecu în singurătate, într-o tăcere şi-o linişte desăvîrşită. Pe înserat auzi foşnind pe pămînt copitele cailor, le auzi intrînd în curte, din staul îi ajunse la urechi mugetul vacii (parcă cerea ceva). Iar în curînd veni şi omul acela, însoţit acum de un băiat în manta, cu cizme, cu căciulă pe cap şi cu un băţ lung în mînă. Chipul băiatului era la fel de ars de soare ca şi al omului cel bun, şi de la el mirosea a oaie.

— Ei, Alioşa, uite, noul tău tovarăş, spuse băiatului omul în vîrstă.

Cei doi veniră foarte aproape de Bim.

— Tătucă, da' nu muşcă ?

— Nu, Alioşa, ăştia nu muşcă... Hei, băiete, Ureche neagră... Ureche neagră e un cîine blînd. Şi-l bătu uşurel pe spate.

Bim stătea culcat şi-l cerceta cu încordare pe băiat. Acesta îl mîngîie şi dînsul :

— Ureche neagră... Ureche neagră... şi întorcîndu-se spre omul mai în vîrstă : Tătucă, fuge dacă-l dezlegăm ?

— Să mai aşteptăm deocamdată. Apoi păşi pe uşă în casă.

Bim se sculă de jos, se aşeză şi-i dădu băiatului laba, ceea ce voia să însemne : „Bună ziua. Tu eşti bun".

— Tătucă ! strigă băiatul. Tătucă, ia vină !

Omul se întoarse.

— Bună ziua, Ureche neagră ! zise băiatul, întinzîndu-i mîna.

Bim îşi repetă salutul. Amîndoi oamenii îi priveau politeţea cu vădită bunăvoinţă. Aceste prime momente de cunoaştere reciprocă erau foarte importante pentru Bim : el află că acela care-l adusese aici se numeşte Tătucă, iar băiatul — Alioşa. Pînă şi cîinii obişnuiţi, de curte, fără nimic remarcabil învaţă repede numele oamenilor, darmite Bim... Da' ce să mai vorbim ! Noi ştim cu ce fel de cîine avem de-a face.

Era în amurg, cînd sosi şi o femeie. Era îmbrăcată într-un chip ciudat : capul îi era înfăşurat în două basmele, pufoaica stătea întinsă să plesnească pe dînsa, iar pantalonii ei semănau cu aceia purtaţi de femeia cea cumsecade de la calea ferată, femeia care bătea crampoane. Numai că de la asta mirosea a pămînt şi a sfeclă (aşa, o rădăcină dulce, care nici lui Bim, se vede treaba, nu i se părea de le-

pădat). Ea intră în casă, acolo stătu de vorbă cu bărbaţii, după care, fără întîrziere, străbătu bocănind tinda către curte, cu o găleată în mînă. Acum Bim se dumiri, fără să se mişte de la locul său, că o uşă dădea din tindă în uliţă, alta — la animale, a treia în casă. Dar de ajuns la ele nu putea să ajungă : nu-i dădea voie funia. Iată, cam asta era tot ce izbutise Bim să afle.

Se culcă din nou.

Din curte miroase a oaie, miroase de trăsneşte. Ce sînt oile, Bim ştia de multă vreme. Ele trăiesc, după cum îşi închipuia el înainte, în turmă şi umblă pe cîmp, nefăcînd nimic altceva decît să mănînce şi să zbiere. Iar lîngă ele se află mereu un om în manta din foaie de cort care ţine un băţ lung cu un cîrlig la capăt ; unul de ăştia se apropiase odată de Bim şi de Ivan Ivanîci, pe cînd se odihneau lîngă un stog de fîn, şi-i strînsese stăpînului mîna ; cu omul mai era şi un dulău mare, flocos, cu care Bim făcu cunoştinţă într-un fel neobişnuit. La început Flocosul, făcîndu-şi vînt, se năpustise la Bim lătrînd cu furie, dar Bim se întinsese pe spate cu labele în sus, întrebînd : „Ce s-a întîmplat ? Cu ce ţi-am greşit ?“

Buna-cuviinţă, fireşte, birui grosolănia, iar Flocosul, după ce-l adulmecă pe Bim, îi linse pîntecul şi, îndepărtîndu-se puţin, îşi puse semnătura pe un bolovan. Bim făcu acelaşi lucru. În general, asta însemna : să facem pace. Şi în timp ce stăpînul lui Bim tăifăsuia cu stăpînul Flocosului, ei se jucară de-a prinselea şi leapşa, cu care prilej Bim se dovedi atît de iute şi de sprinten faţă de celălalt, încît îşi cîştigă stima făţişă a noii sale cunoştinţe. La despărţire (trebuia totuşi să plece fiecare după

stăpînul său) mai mirosiră piatra şi schimbară nişte priviri cu înţeles.

„Tu să mai dai pe-aici şi altă dată“, îi spuse Bim şi o porni sărind mai departe.

„Ei, cu munca asta a mea...“ spuse Flocosul şi se tîrî către turmă, cu capul în pămînt.

Aşa se petrecuseră lucrurile. Acum, iată, iar miroase a oaie. Mirosul ăsta care-i răscolea amintirile nu putea să nu i-l aducă în minte lui Bim pe Ivan Ivanîci ; şi acum, într-o tindă străină, într-o casă străină, în semiîntunericul amurgului, i se făcu dor, tare dor.

Apoi auzi cum prinseră să lovească ritmic pe ceva de fier, cu un zumzet, nişte ţîşnituri : ţîşt-ţîşt ! ţîşt-ţîşt ! Bim habar n-avea ce-i aceea : ţîşt-ţîşt ! ţîşt-ţîşt ! Sunetele necunoscute se stinseră şi numaidecît din curte intră femeia cu aceeaşi găleată în mînă. Iar din găleată mirosea a lapte ! Minunat mai mirosea ! La oraş Bim nu simţise niciodată un asemenea miros de lapte, nici măcar o singură dată, acesta parcă era alt miros, totuşi de lapte, fără îndoială. La oraş, laptele răspîndeşte mirosul de mînă omenească, e lipsit de mireasma a fel de fel de ierburi şi, ce-i de-a dreptul uimitor, nu miroase a vacă. Pe cîtă vreme aici toate astea se contopeau într-o aromă încîntătoare, care te ţintuieşte locului prin minunatul său parfum ca de trandafir. Ce să mai lungim vorba : dacă pînă şi omul deosebeşte uneori laptele de „lapte“, păi atunci cum să nu observe asta Bim al nostru, înzestrat cu un miros atît de fin, cum să nu rămînă ca vrăjit de mirosul în care mîna omenească se amestecă cu florile şi ierburile ? De aceea, el ţîşni de la locul său şi începu să dea

din coadă în fața femeii. E puțin probabil însă ca aceasta să fi putut înțelege încîntarea lui Bim.

În cei patru ani lungi ai vieții sale el nu văzuse, din păcate, nici măcar o singură dată cum se mulge vaca. Iar laptele miroase totuși a vacă. Așa rămase Bim cu o anumită nedumerire : erau unele lucruri pe care le ignora. Dealtfel, orice cîine ignoră o mulțime de lucruri. În asta nu-i nimic de rușine. Iar cîinele care pretinde, să presupunem, că le știe pe toate, și că e sigur de faptul că poate da lecții altora ce să facă și încotro să alerge, nu este crezut nici măcar de o găină ; nu interesează că e mai tare decît găina, ea tot se îndoiește de spusele lui.

Și sînt asemenea cîini, vă spun eu. Să luăm, de pildă, scotch-terrierul : ăsta arborează o mutră de parcă din căpățîna lui ca o cărămidă ar da pe dinafară diferite idei (are barbă, mustăți lungi, sprîncene — ce mai, filozof !) ; de fapt însă e un nătărău, comandă, își înjură stăpînul tot timpul, ca un neurastenic, umblă cu fel de fel de tertipuri. Și foloase ? Ioc ! Numai să pozeze se pricepe. Iar în cap are tărîțe, ca să nu zicem golul cel mai desăvîrșit.

Nu, Bim e cu totul altfel : la el ce-i în gușă și-n căpușă. Dacă nu cunoaște ceva, atunci expresia feței lui îți spune : ce nu știu, nu știu și gata. Dacă detestă pe cineva, atunci îi spune verde : „Tu ești un om rău. Pleacă de-aici ! Ham !“ Și îl latră uneori, de să-l ferească Dumnezeu !

Însă pe femeia care face rost de undeva de un asemenea lapte dumnezeiesc nu putea să n-o respecte. De aceea, nu-și mai desprindea privirea de la ușa pe care ieșise femeia cu găleata.

Dar de pe uliţă se apropie cineva şi dădu cu putere uşa de perete.

„Cine-i ? întrebă scurt Bim. Ham !"

Musafirul sări iute înapoi din tindă. Din casă ieşi Tătuca, aprinse lumina în tindă şi întrebă :

— Cine-i acolo ?

— Eu, brigadierul, răspunse necunoscutul.

După care păşi în tindă şi cei doi îşi strînseră mîinile (înseamnă că sînt prieteni — nu e cazul să latru) şi se apropiară de Bim.

Tătuca se aşeză pe vine şi, mîngîindu-l pe Bim, îi spuse :

— Bravo ţie, Ureche neagră. Bravo, îţi cunoşti rosturile slujbei. Eşti un cîine bun. Apoi îl dezlegă şi-i dădu drumul în odaie.

Şi amănuntul cel mai important : în odaie se găsea şi o găină şchioapă. Bim o luă la ochi şi făcu aretul, ridicînd una din labele dinainte, dar asta fără prea multă convingere : ceea ce voia să însemne : „Ce fel de pasăre mai e şi asta ? Parcă n-am mai văzut..."

— Ia te uită, brigadierule ! exclamă Tătuca. Da' ăsta-i un cîine de aur, Ureche neagră la toate e meşter !

Şi întrucît găina nu-l băga cîtuşi de puţin în seamă pe Bim, acesta se aşeză, privind totuşi pieziş la dînsa, ceea ce pe limba lui avea semnificaţia unor scurte dar foarte cuprinzătoare cuvinte : „Cum a putut să... Ei, poftim ! Las' c-ai să vezi tu !..." Şi-şi ridică ochii la oamenii din odaie.

— Şi nici de găini nu se atinge ! observă încîntat Alioşa.

Bim îi studia cu atenţie, privindu-i drept în faţă.

— Da' ce ochi are ! Mămucă, da' ce ochi ! Parcă-s omeneşti, se bucura Alioşa. Vin la mine, Ureche neagră... la mine !

Putea oare Bim să rămînă nepăsător faţă de o bucurie atît de sinceră ? Se apropie de Alioşa şi se aşeză lîngă el.

În jurul mesei se înfiripă taifasul. Tătuca desfundă o sticlă, Mămuca aduse o gustare. Brigadierul goli paharul pînă la fund. Şi Tătuca la fel. Şi Mămuca. Alioşa însă, nu se ştie de ce, nu bău... El mînca şuncă cu pîine. Băiatul aruncă o bucăţică de pîine în mijlocul odăii, dar Bim nici nu se clinti (ar fi trebuit să i se spună : „Ia !“)

— Intelectual, se vede treaba, observă brigadierul îmbujorat de băutură, nu mănîncă pîine.

Găina se apropie şchiopătînd şi şterpeli bucăţica destinată lui Bim. Toată lumea rîdea, în timp ce Bim privea ţintă la Alioşa : nu-ţi arde de rîs atunci cînd, chiar şi într-o atmosferă de prietenie, lipseşte înţelegerea reciprocă.

— Aşteaptă puţin, Alioşa, spuse Tătuca. Aşeză o bucăţică de pîine pe duşumea, goni găina şi i se adresă direct lui Bim : Ia, Ureche neagră ! Ia !

Bim înghiţi cu plăcere bucăţica gustoasă de pîine, cu toate că era sătul.

Brigadierul puse şi el o bucăţică de şuncă.

— Nu e voie ! îl preveni brigadierul.

Bim nu se mişcă. Găina şchiopătă legănîndu-se spre şuncă, dar fu de-ajuns să încerce s-o apuce, că Bim mîrîi la ea, gata-gata s-o împingă cu botul. Pasărea se refugie şchiopătînd sub pat. Într-un cuvînt, comedie, nu alta.

— Ureche neagră, ia ! îngădui brigadierul.

Bim mîncă cu decenţă bucăţica de şuncă.

— Ce mai ! strigă Tătuca. Vorbea tare, iar după ce se îmbujoră, deveni şi mai cumsecade. Ureche neagră e minunea minunilor ! Ba îl şi strînse în braţe.

„De treabă oameni", gîndi Bim. Îi mai plăcuseră şi mustăţile lui Tătuca, moi, ca blana, aşa cum le simţise, cînd omul îl îmbrăţişase.

După aceea s-au întins la o discuţie, din care Bim înţelegea doar un singur cuvînt „oi" ; în schimb însă îi apăru destul de limpede că cei doi bărbaţi se cam certaseră la început.

— Ei, Hrisan Andreevici, hai să vorbim despre problemele noastre. Brigadierul puse mîna pe umărul lui Tătuca. Vor oile să mănînce sau nu vor ?

— Vor, răspunse Tătuca. Numai că sorocul meu s-a împlinit, eu eram pînă la Pocroave, iar Pocroavele au trecut.

— Sînt oi proprietate personală şi nu ale colhozului, şi doresc şi ele să se hrănească. Mie colhoznicii mi-au împuiat de-acum urechile : n-a dat zăpada, iarbă de păscut este, şi oaia trebuie să mănînce ce mai e pe cîmp, pînă dă zăpada. Şi au dreptate.

— Cu oile, pînă dă zăpadă... Da' ce, eu îs de fier ? Da' Alioşka... Alioşka îi de fier ?

— Pînă dă zăpada, Hrisan Andreevici, o ţinea morţiş brigadierul. Îţi plătim îndoit. Ai priceput ?

— Nici gînd, nu se lăsa nici Tătuca. Muierii mele i s-a acrit la sfeclă, trebuie să-i dau o mînă de ajutor, şi tu îi tot dai zor cu „pînă cade zăpada".

Şi cu toate astea, bătură palma pe deplin înţeleşi : „cu oile, pînă dă zăpada". Apoi brigadierul fu petrecut în cerdac de ceilalţi trei, care uitaseră de Bim.

Mă rog, ieşi şi el în cerdac, făcu un ocol prin ogradă, zăbovi puţin la gardul de nuiele, zăbovi inspirînd mirosurile de oaie, de care erau legate nişte amintiri despre omul iubit, unic, şi se aşeză, neştiind ce trebuie să facă.

E noapte. O noapte neagră de toamnă la ţară, o noapte calmă, pîndind cu fereală iarna, deşi gata să-i iasă în întîmpinare. Totul în această noapte îi este necunoscut lui Bim.

În general, cîinilor nu le place să umble noaptea (în afară doar de cîinii vagabonzi, care fug de om, care au pierdut încrederea într-însul), dar Bim... Ce să mai vorbim ! Bim era deocamdată pradă îndoielilor. Da' şi Alioşa — e un omuleţ atît de bun.

Glasul lui Alioşa îi risipi îndoielile. Cuprins de nelinişte, începu să strige cît îl ţinea gura :

— Ureche nea-a-a-gră !

Bim se apropie în fugă şi intră după el în tindă. Alioşa îl duse la locul lui, îi potrivi fînul în culcuş, îl alintă puţin şi plecă la culcare.

Totul e învăluit în tăcere. Nu se aud nici tramvaie, nici troleibuze, nici sirene, nu se aude nici unul din zgomotele obişnuite.

O nouă viaţă începuse.

Azi Bim aflase că lui Tătuca îi mai zice şi Hrisan Andreevici, că tot el e şi Tata, şi că Mămuca mai e şi Petrovna, Alioşa însă e numai Alioşa. În afară de asta, pe găină el n-o dispreţuia, dar nici n-o respecta : pasărea, după felul în care înţelegea lucrurile un cîine, trebuie neapărat să zboare, pe cîtă vreme asta umblă numai... De aceea nici nu e demnă de stimă, ca o pasăre fără aripi ce era şi oloagă pe deasupra. Da' să luăm oile : ele i-l aduc în minte pe Ivan Ivanîci ; apoi şi de la Alioşa mi-

roase a oaie... De la Petrovna a pămînt şi a sfeclă... Iar miresmele acestea ale pămîntului l-au tulburat întotdeauna pe Bim. Poate că are să vină aici şi Ivan Ivanîci...

Încălzindu-se în fînul parfumat, Bim adormi. În fînul acesta, a cărui mireasmă te face să surîzi fără să vrei, pînă şi omul adoarme repede... Datorită miroznei de fîn proaspăt omului îi apare, în pragul somnului, în ochi o lumină albastră. Or, Bim era cu mult mai sensibil decît omul : de aceea fiecare nuanţă, pînă şi cea mai fină, a acestei arome îl liniştea, îi alina dorul.

Pe Bim îl deşteptă cîntecul cocoşului. Îl mai auzise şi altădată, de multe ori, dar nu atît de aproape, ăsta era chiar dincolo de perete, era răsunător, prelung, mîndru : „Cu-cu-ri-gu-u-u !“ Îi răspunseră ca un ecou toţi cocoşii din sat. (Ceva mai tîrziu Bim va afla că acest cocoş e acela care dă tonul şi că asemenea cocoşi sînt de obicei ai dracului.) Bim stătea şi asculta muzica aceea uimitoare : răsuna în ecouri prin tot satul, cînd de ici, cînd de colo, după cum îi venea rîndul cocoşului. Cel din urmă, un cocoşel vlăguit, cîntă de unul singur, scoţînd un strigăt răguşit, scurt, cu totul nedemn de un cocoş care se respectă. Cu timpul, Bim avea să se dumirească că tocmai ăştia sînt cocoşii fricoşi, care o iau la sănătoasa chiar şi la vederea unui confrate străin strecurat în domeniile lor, deşi, după toate regulile de viaţă ale obştei galinacee, laşii ăştia au obligaţia de a asigura liniştea găinilor ce le sînt date în grijă. Pe cînd ei dau bir cu fugiţii, ticăloşii. În schimb, un cocoş din ăsta e fără milă faţă de puişorii străini, pe care-i ciocăneşte, căzătura dracului, cînd orice cocoş, dacă nu-i lipsit de sentimen-

tul propriei demnităţi, nu se atinge niciodată de puişorul rătăcit în preajma lui cine ştie de unde. Unul ca ăsta a şi cîntat ultimul, şi numai atunci, pesemne, cînd s-a convins că nu greşeşte ora. Oamenii ar spune despre un asemenea cocoş că-i un oportunist, dar pe Bim îl amuza pur şi simplu. Dealtfel, Bim nici n-avea habar, asta din lipsă de experienţă, că nimeni, niciodată, nu ţine socoteala timpului după nişte stîrpituri neisprăvite de cocoşi ca ăştia.

Bim se întinse şi începu să picotească. Deodată cîntarea se revărsă din nou peste sat de la un capăt la altul. Şi Bim se aşeză ascultînd din nou cu mare plăcere. Apoi cîntară cocoşii şi pentru a treia oară, cu glasuri şi mai puternice, mai pline, şi mai înălţătoare, zău aşa. Ah, frumos mai cîntau ! Tare frumos ! Dar ce făceau ei acolo în depărtare, nu-şi putea închipui. Bim nu ştia deocamdată că acest cor îl înjghebaseră la ferma de păsări a colhozului, cîntînd după nişte note nescrise, frumuseţile acelea de cocoşi albi ca spuma laptelui şi siguri de sine. Şi de data aceasta, de n-ar fi fost încuiat în tindă, ar fi tras neapărat o fugă să privească şi să asculte mai de aproape o astfel de minune. Dar tinda era celula lui.

Prin crăpătura uşii se strecurase treptat-treptat, firavă, lumina cenuşie a zorilor unei zile de toamnă. Bim se sculă şi cercetă tinda : colo o putinică cu sămînţă, într-un ungher o despărţitură cu ştiuleţi de porumb, în altul nişte căpăţîni de varză. Asta era totul.

Iese Petrovna cu găleata. Bim îi dă bineţe. Se duce ea în curte, hop şi Bim după dînsa. Se aşază ea sub vacă, Bim e şi el pe aproape. Ţîşniturile

prinseră să răsune în găleată şi Bim începu să se mişte pe labele dinainte de uimire : lapte ! Vaca stătea liniştită şi rumega absentă ; şi parcă şuşuia şi gîlgîia o drăgălaşă cisternă vie cu robinetele deschise.

Petrovna sfîrşi de muls, îl chemă pe Bim („Ureche neagră !“), îi turnă nişte lapte în strachină şi-i spuse : „Nu e voie“, după care, zăbovind o clipă : „Ia“... Izbucni apoi într-un rîs cald şi se grăbi în casă.

Ah, Doamne, Dumnezeule, ce mai lapte ! Călduţ, înmiresmat, dăruindu-ţi parfumul ierburilor şi al florilor, mirosul cîmpului — toate dimpreună şi pe deasupra (asta-i sigur !) şi mirosul mîinilor Petrovnei, şi nu pur şi simplu al mîinilor omeneşti în general, aşa cum i se păruse ieri, de la distanţă, lui Bim. Bim lipăi totul, linse pînă la ultimul strop, apoi îşi făcu toaleta de dimineaţă şi cercetă sumar curtea. Vaca îl întîmpină cu deplină încredere, ba îl şi linse pe cap, pentru care Bim îi atinse cu vîrful limbii nasul zgrunţuros, mirosind a lapte ; oile din ţarc începură să bată din copite spre el, ameninţîndu-l parcă, dar se liniştiră pe dată, întrucît se lămuriseră că Bim nu are nici un fel de intenţii agresive ; scroafa şi cei doi purceluşi, la început, nu-l învrednicîră pe Bim nici cu cea mai mică atenţie, ci pur şi simplu făcură între ei un schimb de grohăituri ironice, fără ca măcar să se mişte din loc, deşi stăteau cu capetele spre Bim, lîngă ostreţe. Aşa îl primiră patrupedele. Da' găinile, ei, da-a ! La drept vorbind, nu atît găinile, cît cocoşul cel roşu. Ăsta numai ce zbură de pe poiată că şi începu să bată din aripi şi să turuie cu răutate : „Co-co-co-co-co !“ Ba se şi năpusti ca un uliu asupra lui Bim.

Cocoşul cel roşu, cu creastă sîngerie, lovi cîinele cu pieptul şi cu ghearele. (Iată ce cocoşi sînt pe lumea asta !) Bim mîrîi la el o dată drept răspuns şi, făcîndu-şi vînt, îl pocni cu laba. Şi pe loc, chiar în clipa aceea, lăsîndu-şi în jos aripile şi gîrbovindu-se, cocoşul se refugie într-un colţ al curţii, la găinile adunate într-un cîrd neliniştit de spectatori plini de compătimire : o ştersese dinaintea lui Bim cu totul umilit, dar apăru în faţa lor cu o aureolă de erou. Ba începu chiar să se sumeţească : „Iată cum l-am !... Iată cum, iată cum !“ Găinile, într-un singur glas, îl elogiau în mod vădit, atît cît sînt în stare găinile. Şi ce credeţi ? Bim începu să privească la cocoş chiar cu stimă. Orice ai spune, dar lui Bim încă nu-i fusese dat să vadă ca o pasăre să se năpustească cu atîta curaj asupra unui cîine. Iar asta înseamnă totuşi ceva.

— Ce-i tărăboiul ăsta ? întrebă Hrisan Andreevici, ieşind din tindă în curte. Şi către găini : Huşşş ! S-au speriat de cîine, nebunele. Îl luă apoi pe Bim de zgardă, îl apropie de găini, zăbovi cu el puţin în preajma lor şi-i dădu drumul.

Bim se îndepărtă şi le întoarse spatele : ia mai dă-le încolo ! De-atunci cocoşul şi găinile nu se mai apropiară de Bim, dar nici de temut nu se mai prea temeau de dînsul, ci aşa, începe cîte una să cotcodăcească şi apoi o şterge din calea lui. Lui nici că-i pasă ! Găinile umblă, nu zboară, nu înoată ; şi pe deasupra nimeni nu trage în ele, ceea ce înseamnă că nici măcar nu sînt păsări, ci aşa, un fel de vieţuitoare care-ţi stîrnesc rîsul. Cocoşul — mă rog, e altceva : şi zboară pe acoperiş, şi dă de veste cînd se apropie cineva străin, uneori chiar înaintea lui Bim, şi se pricepe să cîrmuiască cu demnitate ; el

personal nu pune gura pe viermi, ci își cheamă supușii și, uneori, le și împarte viermii. Așa încît cocoșul își merită pe deplin titlul.

Ținînd seama de faptul că de o săptămînă lui Bim încă nu i se dăduse drumul afară din curte, el ajunse, oarecum de la sine, stăpîn aici : stă întins în mijlocul curții și urmărește totul cu ochii. Pe găini, după patru zile, le cunoștea pe toate după cioc, iar cînd sări gardul o găină străină, o fugări prin toată curtea în așa hal, încît păsării i-a mai turuit încă multă vreme pliscul, în timp ce ba se refugia în vreun ungher, ba se întorcea și bătea pasul pe loc, privind în urmă cu spaimă și curiozitate. Să mori de rîs, nu alta !

Un purceluș, de pildă, s-a oferit singur să-i fie prieten la cataramă : s-a apropiat de Bim, a grohăit, l-a atins ușurel cu rîtul umed pe grumaz, după care s-a apucat să-l privească cu ochișorii săi bălani și prostuți. Bim îl linse pe rît, ceea ce purcelușului îi făcu o enormă plăcere : sări în sus de încîntare și începu să rîme în preajma lui Bim, scormonind pămîntul de sub picioarele sale. Condescendent, Bim se mută mai încolo, dar godacul după el : bolborosi ceva de neînțeles (porcii și cîinii nu se înțeleg unii cu alții, precum nu se înțeleg străinii), ba chiar se și întinse pe jos, strîngîndu-se în spinarea caldă, îmblănită, a lui Bim. De aceea, cînd, într-o zi rece, Bim nu s-a simțit în largul său (ușa spre tindă era închisă în timpul zilei), nimeni nu s-a mirat să-l vadă dormind între cei doi purceluși, pe așternutul moale, încălzit din două părți. Împotriva acestei prietenii nu făcea vreo obiecție nici mama purcelușilor, dimpotrivă chiar ; de fiecare dată cînd Bim se înființa în culcușul lor, ea începea să

geamă tare din cauza afluxului de bunăvoinţă şi nicidecum de durere. Dealtfel, Bim sesiză fără efort această particularitate a limbii porceşti, deşi, după aceea, nu izbuti să mai înregistreze nici cel mai mic progres în domeniul lingvisticii. Şi, la urma urmei, nu-i chiar atît de important să ştii limba cuiva. Cîinele şi porcul se deosebesc din toate punctele de vedere, ceea ce nu-i împiedică să convieţuiască în pace şi bună înţelegere.

Bim era foarte bine hrănit şi, pe deasupra, nici purceluşii, mărişori de-acum, cît Bim pe jumătate, nu făceau caz dacă uneori mai lua şi el cîte o probă din troacă. În fiecare dimineaţă căpăta cam un litru de lapte, ceea ce aici era socotit un fleac. S-ar părea că asta e tot ce şi-ar putea dori un cîine. Dar curtea este curte, o celulă-lagăr, îngrădită de o împletitură de nuiele, cu o portiţă şi porţi mari, veşnic închise. Să zacă întins, să păzească găinile, să facă educaţia purceilor — asta nu-i treabă pentru un cîine de vînătoare, categoric nu... Şi încă pentru un cîine înzestrat cu un miros excepţional, de felul aceluia de care, aşa cum ştim noi mai demult, dispunea Bim al nostru.

Se deprinsese cu ograda, cu populaţia ei, nu se mai minuna de viaţa îndestulată. Dar cînd din luncă se pornea vîntul, Bim începea să umble neliniştit de la un gard la altul sau se ridica pe labele dindărăt în faţa împletiturii de nuiele, de parcă ar fi vrut să se apropie măcar cît de puţin de tării... Stătea privind în sus la cerul pe care zburau porumbeii uşori, slobozi. Ceva îl rodea pe dinăuntru şi intuia, deşi nu prea limpede, că, în pofida vieţii îndestulate de care avea parte şi a atitudinii ome-

noase a celor din jurul său, ceva deosebit de însemnat îi lipsea.

...Ah, porumbei, porumbeii mei, habar n-aveţi ce înseamnă un cîine sătul, lipsit de libertate !

Bim mai simţea apoi şi că n-au încredere într-însul, de vreme ce nu-i dau drumul afară. In fiecare dimineaţă, Hrisan Andreevici şi Alioşa îşi scoteau oile din curte şi, cu mantalele pe ei şi ciomegele în mîini, plecau cu ele pentru toată ziua. Iar pe Bim, oricît se ruga, îl lăsau în curte.

Şi iată, într-o zi, pe cînd Bim zăcea cu nasul vîrît în gardul de nuiele, vîntul aduse spre dînsul nişte veşti : pe aici era lunca şi undeva, în preajmă, şi pădurea. Libertatea era lîngă dînsul ! Privi printr-o crăpătură : văzu trecînd în fugă un cîine. Atunci îi fu peste puteri să mai rabde. Scurmă pămîntul sub gardul de nuiele o dată, a doua oară, apoi iar şi iar şi se puse pe treabă cît îl ţineau puterile : cu labele dinainte săpa şi arunca pămîntul sub pîntec, iar cu cele dindărăt îl azvîrlea mai departe ; pînă şi cu laba strivită putea să muncească, chiar dacă nu cu eficienţa cuvenită.

Nu avem de unde şti ce s-ar fi întîmplat pînă la urmă, dar cînd Bim tocmai ducea la bun sfîrşit săpătura, intrară în curte oile. Văzuseră cum de sub împletitura de nuiele se împrăştie pămînt în toate părţile şi se îmbulziră îndărăt spre portiţa unde se afla Alioşa care le mînase de la păşune. Oile îl răsturnară pe Alioşa şi se buluciră de-a lungul uliţei ca apucate. Alioşa porni în fugă după ele, în timp ce lui Bim nu-i păsa de nimic : el continua să sape fără întrerupere.

Se apropie însă Hrisan Andreevici şi-l apucă de coadă. Şi Bim încremeni ca mort, în vizuina sa.

— Te-a cuprins dorul, Ureche neagră ? îl întrebă Hrisan Andreevici, trăgîndu-l uşurel de coadă, gest prin care-l chema pe Bim înapoi.

Bim ieşi afară. Ce poţi să faci, cînd eşti tras de coadă ?

— Ce-i cu tine, Ureche neagră ? ! se miră Hrisan Andreevici şi se dădu înapoi buimăcit. Nu cumva ai turbat ?

Ochii lui Bim erau injectaţi, el tresărea iritat, ducîndu-şi botul cînd într-o parte, cînd în alta, sufla precipitat, de parcă abia-abia s-ar fi întors de la o vînătoare încordată. Alerga neliniştit prin curte şi în cele din urmă începu să zgîrie portiţa, cu ochii la Hrisan Andreevici.

Acesta stătea în mijlocul curţii, adîncit în gînduri. Bim se apropie de dînsul, se aşeză şi prinse să-i vorbească din ochi cît se poate de clar : „Trebuie să mă duc acolo, la libertate. Dă-mi drumul, dă-mi drumul !" Implorător, se lungise pe burtă şi prinse să scheaune încetişor şi cu atîta jale, încît Hrisan Andreevici se aplecă asupra lui şi începu să-l alinte :

— Ei, Ureche neagră, Ureche neagră... Pînă şi cîinele duce dorul libertăţii. Fir-ar să fie ! Apoi îl cheamă pe Bim în tindă, îi potrivi fînul, îl legă cu funia şi-i aduse o strachină cu carne.

Asta a fost totul. Şi e trist. Viaţa îndestulată fără libertate ajunsese să-i fie nesuferită lui Bim.

Pe carne nu puse gura.

CAPITOLUL 12

Pe întinsul cîmpiilor.
O vînătoare neobişnuită. Fuga

Dimineaţa, ca în fiecare zi, în casa lui Hrisan Andreevici totul se repetă conform ordinii obişnuite: resorturile zilei de muncă se puseră în mişcare o dată cu cel de al treilea şi ultimul cîntat al cocoşilor, apoi vaca începu să mugească, Petrovna o mulse şi aprinse focul în sobă; Alioşa ieşi şi-l mîngîie pe Ureche neagră, acum atît de îndrăgit. Tătuca dădu nutreţ vacii, hrăni porcii şi împrăştie în curte grăunţe pentru găini, după care cu toţii se aşezară la masă să dejuneze. În dimineaţa aceea Bim nici măcar nu se atinse de laptele cel aromat, cu toate că Alioşa s-a rugat de el şi a tot căutat să-l înduplece. Apoi, în timp ce părinţii trebăluiau prin casă, Alioşa cără apă şi rîni grajdul vacii şi iarăşi veni să-l roage pe Bim să mănînce, îl vîrî cu botul în strachină, dar, vai, Ureche neagră devenise deodată aproape cu totul străin. Cînd pregătirile de muncă erau pe sfîrşite, Hrisan Andreevici ascuţi un cuţit enorm pe care-l piti deasupra uşii.

Cînd răsări soarele, Petrovna se înfăşură în straiele sale groase şi în broboade, luă o traistă şi cuţitul acela enorm, pe care-l ascuţise Tătuca, şi plecă. În urma ei, după ce-şi îmbrăcaseră mantalele, ieşiră în curte şi Alioşa şi tatăl său, şi se auzi cum mînă oile în uliţă.

Îl lăsaseră oare singur pe Bim, legat de lanţ, în tinda aceea întunecoasă? Bim nu mai putu răbda şi se porni să urle amar şi deznădăjduit.

Şi iată că portiţa dinspre uliţă se deschise, intră Hrisan Andreevici, îl dezlegă pe Bim şi-l scoase afară. Apoi închise portiţa pe dinafară şi se îndreptă spre cîrdul de oi, unde aştepta Alioşa. După ce-i puse în mînă funia de care era legat Bim, trecu în frunte şi strigă :

— Hai la drum, ha-a-ai !

Oile se uniră după el de-a lungul uliţei. Din fiecare curte se mai alipeau de turmă ici încă cinci, colo alte zece, aşa încît, la ieşirea din sat, se închegase o turmă bunicică. În frunte păşea mereu Hrisan Andreevici, în urmă Alioşa şi cîinele.

Ziua se arăta geroasă, uscată, pămîntul sub picioare era tare, aproape ca şi asfaltul de la oraş, numai că mai bulgăros ; prinse chiar să fulguiască des, acoperind pentru un timp soarele, dealtfel şi aşa destul de rece, după care ninsoarea conteni. Asta nu mai era toamnă, dar nici iarnă încă, ci pur şi simplu un răstimp de veghe, cînd iaca-iaca trebuie să-şi facă apariţia dalba iarnă, care, deşi aşteptată, se iveşte întotdeauna pe nepusă masă. Oile tropăiau vioi cu copitele şi behăiau, tăifăsuind în graiul lor ovin tărăgănat, pe care, zău, e cu neputinţă să-l înţeleagă cineva. Uitîndu-se cu atenţie, Bim putu să observe că în fruntea turmei, păşind pe urmele lui Hrisan Andreevici, mergea un berbec cu coarnele răsucite, iar în urma tuturor, chiar în faţa lui Alioşa, o oiţă mică, şchioapă. Ca să nu rămînă în urmă, Alioşa o îmboldea din cînd în cînd uşurel cu cîrligul din vîrful băţului şi striga :

— Tătucă, mai zăboveşte olecuţă ! Oiţa cea şchioapă n-o poate ţine aşa !

Fără să se întoarcă, acela micşora pasul şi, împreună cu el, îşi încetinea mersul întreaga turmă.

Bim mergea ţinut de funie. Vedea cît de grav călca Tătuca în fruntea oilor, cum se supuneau ele celui mai mic gest al său, cu cîtă pricepere, cu cîtă concentrare veghea Alioşa asupra oilor din spate şi pe de lături. Iată că una se desprinde de celelalte şi, păscînd iarba îngălbenită, se răzneşte de turmă. Alioşa se repezi cu Bim după dînsa şi strigă :

— Încotro ai luat-o-o ? ! Şi azvîrli în calea ei cu băţul.

Oaia se întoarse. În stînga, alte trei simţiră dorinţa să-şi manifeste independenţa şi o întinseră spre un ochi verzui de iarbă ; dar Alioşa se repezi iarăşi ca adineaori şi iarăşi le făcu să treacă la locul lor. Bim pricepu pe dată că nici o oaie n-are voie să se îndepărteze de suratele ei şi, în cursa următoare pe care o făcu împreună cu Alioşa, lătră la oaia care încălcase ordinea şi disciplina : „Ham-ham-ham !", avertizînd fără răutate, ca şi Alioşa, pe infractoare, adică : „Încotro ai luat-o-o ? !"

— Tătucă ! Auzi ? făcu Alioşa.

Hrisan Andreevici se întoarse şi strigă aprobator :

— Bravo, Ureche neagră !

Pe povîrnişul rîpei ridică băţul deasupra capului şi strigă tot atît de tare :

— Dă-i drumu-ul ! Şi, rărind pasul, se porni acum să taie calea turmei.

Alioşa făcu şi el ca taică-său, dar aici, la urmă, el păşea grăbit, sărind din cînd în cînd, împingînd oile spre Hrisan Andreevici. Şi atunci, puţin cîte puţin, turma se risipi pe arii din ce în ce mai largi, pentru ca în cele din urmă, şi fără a înceta să pască iarba, să se rînduiască într-un singur şir, nu mai gros de trei sau patru oi. Acum Hrisan An-

dreevici se opri, întorcîndu-se cu faţa spre turmă, şi cuprinse oile dintr-o privire. Alături de dînsul se proţăpise şi căpetenia — un berbec. Păstorul scoase din traistă un coltuc de pîine, tăie nişte coajă şi o dădu, nu se ştie de ce, berbecului. Bim n-avea de unde şti că berbecul acesta trebuia în mod obligatoriu nu numai să nu se teamă de păstor, ci să-l şi iubească. De aceea, din cauza ignoranţei sale, el vedea în gestul acesta confirmarea faptului că Tătuca e un om cumsecade, şi nimic altceva. Dar, sincer vorbind, Tătuca mai era şi un om şiret pe deasupra : berbecul se ţinea uneori după dînsul ca un cîine şi răspundea întotdeauna la chemările glasului său. Lui Bim, fireşte, îi era peste putinţă să pătrundă întreaga înţelepciune a ciobanului. Iar Hrisan Andreevici ştia cît se poate de bine că un berbec prost, într-o turmă mică şi încă fără cîine, o ia razna şi-ţi cară oile la dracu-n praznic... Ajunge numai să-l scapi din ochi o clipă, să aţipeşti de osteneală sau toropit de căldura soarelui. Nu, nici vorbă, berbecul ăsta era o căpetenie deosebită, un berbec dresat, de aceea el şi pe Bim îl acceptă din toată inima.

Hrisan Andreevici îşi aprinse luleaua şi-i spuse lui Alioşa :

— Tu lasă-le mai domol, lasă-le, aici au mîncărică bună.

...Da' ce-ţi închipui, iubite cititorule ? Să hrăneşti oaia toamna, tîrziu, e într-adevăr o treabă a naibii de grea : dacă încape pe mîna unui nepriceput, apoi, după o săptămînă, jumătate din turmă dă ortul popii chiar cu nutreţ bun, îl calcă în picioare, şi cu asta — basta ! Dacă dimpotrivă omu-i cu cap, atunci pînă şi pe o păşune mai prăpădită, oaia-i

sătulă şi grasă. Cît despre Hrisan Andreevici, acesta găseşte mijlocul să-şi hrănească turma pînă şi pe terenuri virane şi pe la margini de sat, ba chiar şi sub nasul tractoarelor, care ară ogoarele de toamnă. Da' pentru asta trebuie să ai talent şi vocaţie, şi dragoste pentru animale ! E o muncă uriaşă păscutul oilor şi, în general, şi o muncă frumoasă, fiindcă omul-păstor, uneori fără să se gîndească măcar la asta, se simte o părticică integrantă a naturii şi totodată stăpînul şi binefăcătorul ei. În asta constă şi întreaga înţelepciune. Cititorul are să mi-o ierte că pentru o clipă l-am dat uitării pe Bim al nostru şi m-am pomenit vorbind despre un om aflat în cîmp pe vreme de toamnă tîrzie.

Aşadar, într-un foşnet general, oile păşteau iarba scurtă şi o ronţăiau la unison, încît totul se contopea într-un sunet compact, potolit, egal, liniştitor. Acum Tătuca şi Alioşa sînt aproape unul de altul şi stau de vorbă calm, fără să mai strige de departe, ca adineaori.

Alioşa întrebă :

— Tătucă, îl dezlegăm pe Ureche neagră ?

— Hai, să încercăm. Parcă n-ar mai avea acum de ce fugi : de libertate nu fuge nimeni. Dă-i drumul. Da' mai întîi aţin-te pe lîngă dînsul, joacă-te cu el, nu cumva să rupă vreo oaie.

Alioşa aşteaptă pînă ce turma se îndepărtează, desface funia şi strigă plin de veselie :

— Ureche neagră ! Fuga după mine ! Şi o tuleşte de pe deal în rîpă, tropăind cu cizmele şi sărind iepureşte.

Bim să înnebunească de bucurie. O porneşte şi el în salturi, străduindu-se să-l lingă din fugă pe Alioşa pe obraz, aleargă într-o parte şi revine ca o

săgeată, încîntat de senzaţia libertăţii depline, după care înşfacă un băţ, dă o goană pînă la Alioşa, se aşază în faţa lui. Alioşa ia băţul, îl azvîrle cît colo şi spune :

— Adu-l, Ureche neagră !

Bim îl aduce şi i-l dă. Alioşa îl mai aruncă o dată, dar acum nu i-l mai ia din gură, ci urcă din rîpă la turmă, poruncindu-i lui Bim :

— Ureche neagră, ţine-l ! Du-l !

Bim o porneşte după dînsul cu povara. Cînd ajunge sus, Alioşa îi bagă în gură în locul băţului căciula. Bim o poartă şi pe asta cu plăcere. Alioşa sare pe lîngă dînsul şi nu-i mai tace gura :

— Du-o, Ureche neagră ! Du-o, voinicul meu. Straşnic. Straşnic.

Dar de turmă ei se apropiară în linişte („Nu cumva să rupă vreo oaie".) Alioşa îi porunceşte :

— Dă-i lui Tătuca !

Hrisan Andreevici întinse mîna. Bim îi dădu căciula lui Alioşa. Noua lui însuşire se dezvălui păstorilor pe neaşteptate. Tustrei erau în extaz.

Şi nu se scurse decît o săptămînă şi Bim însuşi, cu mintea lui, ajunse la concluzia că are o obligaţie de îndeplinit : să aducă înapoi la turmă oile care o luau după capul lor, să le supravegheze cînd stau rînduite în şir, dar să nu facă obiecţii atunci cînd, reintrînd pe înserate în sat, ele se răzleţesc în cîrduri mici pe la casele lor.

Bim făcu cunoştinţă cu cei doi cîini care străjuiau turma uriaşă a colhozului... Turma asta avea trei păstori şi toţi oameni în toată firea, înfăşuraţi şi dînşii în mantale. Deşi cele două turme, a colhozului şi a colhoznicilor, nu se apropiau şi nu se

amestecau niciodată, totuşi, în timpul scurtelor popasuri de toamnă pe la tîrlă, Alioşa mai dădea cîte-o fugă pe la păstorii colhozului, iar Bim, care-l însoţea, pe la cîinii colhozului. De treabă cîini ; galbeni ca paiul, flocoşi, mătăhăloşi, dar paşnici, linîştiţi ; ba se şi jucau cu Bim, calm şi condescendent, iar pe lîngă turmă umblau agale şi nu ca Bim, în salturi sau în galop întins ; cîini cu sentimentul demnităţii proprii, ce mai... Lui Bim îi plăceau. Şi oile erau cumsecade.

Începu şi pentru Bim o viaţă de muncă liberă. Cu toate că tustrei se întorceau obosiţi şi de aceea tăcuţi, erau liberi şi încrezători unul în altul. De o astfel de viaţă nu fug nici măcar cîinii.

Odată însă, pe neaşteptate parcă, dădu zăpada, începu să se învîrtejească vîntul, prinse să viscolească. Hrisan Andreevici, Alioşa şi Bim strînseră oile în cerc, îşi traseră sufletul oleacă şi apoi se apucară să mîie turma spre sat ziua-n amiaza-mare. Zăpadă albă pe spinările oilor, zăpadă pe umerii oamenilor, zăpadă pe pămînt. Zăpadă albă pretutindeni, cît vezi cu ochii pe cîmp numai zăpadă şi altceva nimic. Venise iarna, se pogorîse din ceruri.

Fie că Hrisan Andreevici ajunse la încheierea că nu se cuvine ca un cîine ca Bim să doarmă laolaltă cu purceii sau să stea în lanţ, fie dintr-o altă pricină, fapt e că Bim îşi schimbă culcuşul într-un coteţ călduros (înjghebat într-un ungher al aceluiaşi cerdac), înţesat cu fîn moale. Iar serile intra în casă ca un membru al familiei şi rămînea înăuntru cît ţinea cina.

— Nu se poate să fi venit de-acum iarna. E prea devreme, spuse odată Hrisan Andreevici nevestei-si.

Cuvîntul „iarnă" ei îl repetau adesea în discuțiile lor și se părea că ceva le stîrnește neliniștea. Dealtfel, Bim știa : iarna e zăpada aceea albă, rece.

În seara aceea Petrovna apăru acoperită toată de zăpadă, udă, cu fața umflată, bătută de vifor. Bim o văzu cum se dezbracă și-și scutură mîinile amorțite, o auzi gemînd. Mîinile îi erau brăzdate de crăpături sîngerii și acoperite de pete de culoare pămîntie, asemănătoare pernițelor de la degetele lui Bim. Apoi ea își ținu mîinile în apă caldă, le spălă îndelung și, văietîndu-se, le frecă multă vreme cu grăsime. Iar Hrisan Andreevici se uita la Petrovna și parcă se necăjea de ceva. (Ceea ce Bim nu putu să nu observe pe chipul omului.)

A doua zi de dimineață, el ascuți niște cuțite și ieșiră din casă tuspatru : Petrovna, Hrisan Andreevici, Alioșa și Bim. La început merseră pe cîmpia albă și netedă, acoperită de zăpadă puțină — cam de grosimea unei jumătăți de labă, nu mai mult, așa că înaintau cu ușurință. În jur era liniște, dar frig. Apoi ei se pomeniră pe un cîmp, presărat cu rînduri-rînduri de mormane de căpățîni de sfeclă, strînse cu frunzele în afară și acoperite tot cu frunze. La fiecare morman se aflau femei, îmbrăcate la fel cu Petrovna, și moșmondeau ceva, fără să scoată o vorbă, concentrate asupra lucrului.

Tuspatru se apropiară de un astfel de morman, se așezară împrejurul lui, și Bim începu să urmărească atent ce se petrece. Petrovna se apucă de un curpen, trase o sfeclă din morman, o suci cu dibăcie cu rădăcina spre piept și harșt ! — cu cu-

ţitul : frunzele zburară cît colo. Apoi iar harşt-harşt ! peste căpăţîna de sfeclă : căpăţîna-i curată şi ea o lasă deoparte, alături de dînsa. Hrisan Andreevici repeta totul după ea, punct cu punct. Alioşa — aşijderea, ba chiar cu mai multă îndemînare decît Tătuca. Şi treaba mergea strună ! Harşt-harşt ! — jos curpenul ! Harşt-harşt ! — căpăţîna e şi curăţată. Buf ! — sfecla e zvîrlită în lături, unde a şi apărut o grămăjoară nouă, curată.

În preajmă, tot lîngă un morman de sfeclă, şedea o femeie de una singură şi făcea şi ea acelaşi lucru. La următorul — la fel, numai că erau doi-trei oameni laolaltă. Şi aşa cît ţinea cîmpul : mormane ţuguiate de sfeclă, femei îmbrobodite, cu palmele crăpate şi chipurile umflate de frig. Cu toţii lucrau fie cu mănuşi uşoare din foaie de cort, fie cu mîinile goale. Harşt-harşt ! — jos curpenul. Harşt-harşt ! — jos curpenul ! — Harşt-harşt ! — omul lasă cuţitul şi-şi suflă în palme, şi le freacă una de alta şi iarăşi : harşt-harşt ! — şi căpăţîna-i curată. Ceas, nu alta !

Şi e frig. Urmărind cuţitele cu privirea, Bim începuse să îngheţe, dar apoi se învioră şi se apucă să cerceteze împrejurimile avînd grijă să nu se îndepărteze peste măsură. Încălzindu-se, se întoarse la ai săi, cu toate că pe drum şi alte femei îl poftiseră să vină lîngă ele (toţi în sat, toată lumea ştia acum cine-i Ureche neagră).

Apoi se apropie de ei femeia aceea care şedea şi muncea singură-singurică. Era tînără, da' numai piele şi oase. Ea se plîngea de ceva şi, după ce-şi suflă nasul drept pe pămînt, se aşeză lîngă Petrovna şi-şi arătă mîinile. Şi Petrovna îşi întinse spre ea palmele. Femeia se posomorî, începu să tuşească şi-şi

apăsă pieptul cu mănuşa din foaie de cort. Apoi se linişti. Îi spuneau Natalia.

Petrovna — harşt-harşt! Hrisan Andreevici — harşt-harşt! Alioşa — harşt-harşt! Şi-şi suflă în pumni, şi-şi freacă obrajii. Petrovna — harşt-harşt!... Şi deodată — pic!... Din ochii acelei femei amărîte căzu pe o frunză o picătură. Ea îşi acoperi faţa cu mîneca şi-şi văzu de drum la sfecla ei.

— Să nu răceşti, Doamne fereşte, îi spuse Petrovna lui Alioşa. Se apropie, îi îndreptă basmaua călduroasă sub căciulă, i-o strînse mai bine pe gît, apoi îşi scoase brîul de pînză şi-l încinse cu el peste cojocelul de blană.

Şi Bim îşi vîrî botul în cojocelul lui Alioşa, să-i vie în ajutor Petrovnei. Dar, după cum putu să constate, copilul nu era nici pe departe atît de îngheţat precum părea; dimpotrivă, era cu mult mai cald decît Tătuca sau decît Petrovna (doar Bim simţea asta mai bine decît oamenii).

— Ian ascultă, Alioşa, spuse Hrisan Andreevici făcînd cu cuţitul treabă cît pentru doi. (Bim ciuli urechile.) Hai, dă o fugă cu Ureche neagră, vă mai încălziţi olecuţă.

Şi Bim o porni în goană alături de copil prin cîmpul de sfeclă de zahăr. Pămîntul se făcuse bocnă de ger. Cei doi tăiară cîmpul de-a curmezişul şi lui Alioşa i se făcu cald, de-şi scoase căciula şi-şi desfăcu basmaua, pe care o băgă în sîn. Căciula şi-o puse însă, după ce-i ridică urechile. Lîngă liziera pădurii, în iarba galbenă, deasă, Bim se opri, trase aer în piept şi prinse să alerge ca o sfîrlează de colo-colo. Şi cînd Alioşa nici nu se aştepta, Bim încremeni ca o statuie. Alioşa se apropie în fugă:

— Ce-i, Ureche neagră? Bim stătea nemişcat în aşteptarea ordinului. Alioşa se dumiri totuşi despre ce-i vorba: Şo pe el! Şo pe el!

Bim aştepta cuvîntul magic: „Înainte!" Dar Alioşa strigă încă şi mai aprig:

— Şo pe el!

Bim acceptă falsul ordin şi stîrni un stol de potîrnichi.

Fără să stea mult pe gînduri, Alioşa însoţit pe Bim o porni în goană înapoi. Bim pricepu că din nou ei doi nu se pot înţelege unul pe altul — Alioşa nu cunoştea cuvintele lui Ivan Ivanîci; cu toate acestea însă alerga alături de Alioşa. Iar băiatul îmbujorat, gîfîind, povesti părinţilor cum dăduse Ureche neagră peste potîrnichi şi cum le stîrnise.

— Cîinele *vreunui vînător* o fi Ureche neagră asta, şcolit, încuviinţă Hrisan Andreevici. De-am avea o *puşcă,* Alioşka băiete! Şi la *vînătoare!* Ce zici?

Puşcă? Vînătoare? Cuvinte cunoscute, cuvinte scumpe pentru Bim! El le ştie, le cunoaşte tîlcul.

Bim începu să dea din coadă, să se gudure pe lîngă Alioşa, apoi pe lîngă Hrisan Andreevici, pe lîngă Petrovna, le vorbea pe limba sa, cît se poate de limpede. Dar aici nimeni nu-l înţelese, nimeni nu se duse după puşcă şi nimeni nu plecă la vînătoare, chiar şi fără puşcă. Bim se aşeză în spatele lui Alioşa, strîngîndu-se în cojocul băiatului, şi căzu pe gînduri, cel puţin aşa avea aerul.

Abia în amurg se întoarseră acasă, osteniţi şi îngheţaţi. Iar peste cîteva zile încetară cu totul să mai meargă la sfeclă, îşi isprăviseră lotul.

Acum Petrovna nu se mai dezlipea de casă şi asta, se vedea cît de colo, o bucura. În fiecare zi

își găsea cîte ceva de făcut: să țesale vaca, să spele rufele, să frece dușumelele, să toace varza, să bată untul, să aprindă focul, să gătească, să coasă la mașină, să cîrpească îmbrăcămintea, să care ciubărul la vacă. Da' parcă poți să le înșiri pe toate? Bim urmărea atent munca Petrovnei.

După Alioșa veni o femeie curățică cu niște cărți în mînă, care o dojenea pe Petrovna (dar fără mînie, după cum putu Bim să observe), amîndouă repetînd aceleași cuvinte: „Alioșa", „oi", „sfeclă". A doua zi dimineață, Alioșa plecă de-acasă cu niște cărți la el, și apoi începu să dispară așa în fiecare zi. Hrisan Andreevici se ducea la un anume ceas undeva, cu furca, iar cînd se întorcea, de la dînsul mirosea a bălegar.

Într-una din serile obișnuite, cînd se strînseseră cu toții la cină, intră un om: înalt, lat în spate, ciolănos, cu obrazul mare, dar cu ochii mici, vicleni. Purta o căciulă din blană de vulpe. Bim remarcă că Hrisan Andreevici privi la omul care intrase fără zîmbet și fără să se ridice de la masă în întîmpinarea lui, cum proceda în asemenea împrejurări, și nici mîna nu i-o întinse.

— Hai, să trăiești, rosti indiferent și fără să-și scoată căciula musafirul.

— Noroc, Klim, răspunse Hrisan Andreevici. Șezi.

Omul se așeză pe laviță, își răsuci o țigară cît toate zilele și, cercetîndu-l pe Bim cu privirea, întrebă:

— Va să zică, ăsta-i Ureche neagră? Bim ciuli urechile. Fără vînătoare cîinele se prăpădește sau o ia din loc. Vinde-l: îți dau douăzeci și cinci de ruble.

— Nu-i de vînzare, spuse Hrisan Andreevici și, isprăvind cina, se ridică de la masă.

De la trei pași de musafir, Bim înțelese cu ușurință : omul mirosea a iepure. Se apropie de dînsul, îl adulmecă, dădu din coadă și privi drept în față căciula din blană de vulpe, ceea ce pe limba lui Bim însemna : „Înțeleg, e vînător".

— Vezi ? întrebă Klim. Simte Ureche neagră cu cine are de-a face. Vinde-l, ascultă-mă pe mine.

— Nu-l vînd, Klim, nu-l vînd. Mai zilele trecute (nici măcar Alioșa n-a știut la început), am trimis trei ruble la redacție, la gazeta regională, și am făcut un anunț : „S-a pripășit la mine cîinele unui vînător, alb, cu o ureche neagră". Am primit și răspuns : „Nu dați anunțul, vă rugăm. Să mai stea la voi un timp !" Despre ce-i vorba, habar n-am, dar mirosul nu mă înșală — e un cîine important, trebuie să am grijă de el.

— Ba tu ai să-l nenorocești. Vinde-l, stăruia Klim, începînd să se aprindă.

— Nu facem tîrgul, i-o tăie Hrisan Andreevici. Da' de luat la vînătoare poți să-l iei și să-l aduci în aceeași zi. Asta ca Ureche neagră să nu-și piardă soiul, așa cum scrie la carte.

— Așa că... nu-i de vînzare, se băgă-n vorbă și Alioșa.

— Ei, dacă nu-i, nu-i, încheie Klim nemulțumit, mîngîie cîinele pe grumaz și se duse.

După cină, la lumina unui felinar, Hrisan Andreevici înjunghie un berbecuț și, răstignindu-l de labele dindărăt, îl jupui și îi scoase măruntaiele, după care spălă carnea și o lăsă în magazie pînă dimineața.

În tot timpul serii, Petrovna ba punea ouă în coş, ba umplea borcanele cu unt sau cu unt topit. Apoi le aşeza toate cu grijă în coşuri mari de piaţă, din nuiele albe, împletite.

Şi iată, Bim simţi că de la toate astea (berbecuţul fără blană, untul, coşurile) miroase a piaţă de oraş. El să nu ştie asta? Tot căutîndu-l pe Ivan Ivanîci, studiase oraşul de la un capăt la altul. Şi Bim fu cuprins de tulburare: piaţă, oraş, coşuri, propria sa locuinţă, totul se împletea într-un singur gînd: acolo e Ivan Ivanîci. Noaptea nici nu închise ochii.

Dis-de-dimineaţă, Hrisan Andreevici înfăşură berbecuţul îngheţat într-o pînză de sac curată, îl legă cu sfoară şi îl aruncă în spate. Petrovna fixă de cobiliţă două coşuri, le ridică şi le puse pe umeri. Cum s-a mai rugat Bim să-l ia şi pe dînsul! Doar le vorbea clar, le explica stăruitor: „Trebuie să merg cu voi. Trebuie să mă duc acolo. Luaţi-mă!"

Nimeni nu înţelegea ce se petrecea în sufletul lui. Mai mult chiar, Hrisan Andreevici, în timp ce-şi aşeza mai bine povara în spinare, spuse:

— Ia ţine-l un pic, Alioşa, pe Ureche neagră, nu cumva să se ia după noi.

Alioşa îl apucă de zgardă şi-l opri în cerdac. Iar Tătuca şi Mămuca, amîndoi încărcaţi cu poveri, o porniră agale spre şosea, la staţia de autobuz. Bim îi urmărea cu privirea, fără să-i pese de Alioşa, care încerca să-l mîngîie, să-l înduplece. Îi petrecu din ochi pînă cînd cei doi se făcură nevăzuţi.

Curînd apăru şi Klim cu puşcă şi raniţă. Nu avea nici taşcă de vînătoare şi nici cartuşieră (Bim remarcă pe dată lipsurile echipamentului). Dar

oricum, avea puşcă ! — şi asta era cel mai important. Bim se apropie încrezător de vînător şi băgă de seamă numaidecît că acesta îşi ţinea cartuşele risipite prin buzunare. Ceea ce constituia încă o abatere serioasă. Principalul era însă că avea puşcă. Dacă-i vorba de un om cu o puşcă, apoi Bim se duce cu el oriunde. Pentru multă vreme, pentru puţină, dar de mers tot merge. Asta-i firea prepelicarilor, n-ai ce-i face, iar Bim nu era o excepţie : tristeţea, care pusese stăpînire pe dînsul în ultima zi, se mai ogoise pentru un timp — chiar aşa, se mai ogoise. În prezenţa puştii, Bim nu era decît un obişnuit cîine de vînătoare. Să nu-l învinuim de lipsă de logică, el ajungea la adevăr numai pe calea practicii, deşi, între cîini, era cel mai inteligent. Mai avea încă multe de tras în viaţă, şi numai pentru faptul că e cîine. Aşa că să nu-l condamnăm.

— Hai, Ureche neagră, la vînătoare, spuse Klim.

Bim începu să sară în sus în faţa lui : „La vînătoare, la vînătoare !"

Klim îl luă de lesă, iar Alioşa îl preveni :

— Nene Klim, cînd Ureche neagră se opreşte, se trage şi apoi încremeneşte, păi să ştii că a dat de potîrnichi. Trebuie să strigi atunci : „Şo pe el !" Altminteri nu-l urneşti din loc.

— Nu zău !...

— Ei, ce naiba ! Doar ştiu, răspunse plin de importanţă Alioşa. Am de făcut lecţiile, că aş merge să-ţi arăt.

— Ne mai pricepem şi noi la cîte ceva. Doar nu merg pentru întîiaşi dată, îl asigură Klim.

Şi aşa, după o întrerupere îndelungată şi multe suferinţe, Bim plecă la vînătoare. La început nu-i

ieşi nimic în cale, în afară de o vizuină de dihor puturos.

— Răscoleşte, porunci Klim. Bim nu înţelegea. Se trase la o parte şi aşteptă nedumerit.

Spre amiază se încălzi tare. Ieşi soarele, pătura subţirică de zăpadă începu să se moaie, încît Bim ajunsese să calce cu labele într-o adevărată fleşcăială ; smocurile de păr de la picioarele lui Bim se umeziseră şi se umpluseră de noroi, el însuşi parcă se jigărise, căpătase o înfăţişare jalnică, ca orice prepelicar plouat. Dar Bim căuta după toate regulile artei, alergînd ca o sfîrlează înaintea lui Klim, apoi de-a curmezişul şi cu ocoluri de control. La marginea unui mărăciniş, Bim dădu de potîrnichi. Klim urlă cu o voce groasă :

— Şo pe el !

Bim tresări la auzul urletului şi, smucindu-se, neţinut de lesă (vai ce greşeală !) împrăştie potîrnichile. Dar nu urmă nici o împuşcătură, Bim se întoarse. Vînătorul încerca să bage un cartuş pe ţeavă. Aş !... Apoi se căzni să-l tragă afară — nici gînd. Bim se aşeză chiar pe locul de unde se ridicaseră potîrnichile şi, fără ca totuşi să se apropie de vînător, nu-l scăpa din ochi. Iar Klim se puse să înjure aşa cum înjură seara pe trotuare beţivanii : se clatină pe picioare şi se ocărăsc între ei, sau pur şi simplu înjură aiurea în puterea nopţii. Ăsta nu se clătina, dar suduia întruna.

Cu toate că pînă la urmă Klim izbuti să scoată cartuşul, să pună altul şi să închidă puşca, era totuşi furios şi aducea cumva cu Cenuşiul.

— Ei, dă-i drumul ! îi porunci lui Bim. Caută, Ureche neagră !

Întorcîndu-i spatele, Bim o porni ca o sfîrlează, împotriva vîntului, cu un aer care parcă spunea: „Ei, ce mai, am să caut".

Dar în goana lui șchiopătată își făcu loc o anumită apatie în comparație cu zelul manifestat pînă să stîrnească potîrnichile. Klim luă asta drept slăbiciune fizică la cîine, fără să înțeleagă că la Bim începuse să se manifeste astfel îndoiala față de omul de lîngă dînsul: chiar așa, din felul în care-l privește, pieziș, fără să se oprească și fără să se apropie, după cum se ține la o distanță respectabilă. Nu prea părea să caute, ci urmărea numai din ochi pe vînător. Era doar o părere, pentru că patima de nebiruit, patimă care nu se stinge cîtă vreme există cîini de vînătoare, își ceru drepturile. De fapt, Bim se ținea după pușcă și nicidecum după Klim.

Pe neașteptate adulmecă urma iepurelui. Ivan Ivanîci nu umbla cu Bim după animalele astea, deși de vreo două-trei ori Bim făcuse aretul și în apropierea lor. Iepurii ăștia nu fac față deloc aretului: numai ce te-ai oprit lîngă dînșii, că ei, țuști, o și iau la sănătoasa. Și să te iei după ei nu se poate, stăpînul nu îngăduia așa ceva. În timpul verii, ce-i drept, ei mai zăbovesc cumva în aret, dar Ivan Ivanîci îl chema întotdeauna pe Bim înapoi; iar pe un iepuraș cît palma i-l smulsese chiar de sub labă și-i dăduse drumul. Așa că iepurele nu-i pasăre. Totuși își potrivi nasul pe direcția mirosului care-i venea de la iepure, se duse drept la locul lui și făcu aretul, așa ud, puțin lăsat pe laba vătămată. Nu, ce mai, nu mai făcea, el, schilodul, aretul de odinioară. Nu mai era poza aceea a lui artistică.

— Şo pe el ! începu să zbiere Klim.

Trebuie să facem remarca că pe vreme moale, şi cu atît mai mult în fleşcăraie, iepurele se ţine zdravăn, iar Bim deocamdată nici nu apucase să se urnească din loc, de parcă-ar fi vrut să spună : degeaba mai urli.

— Şo pe el, drac şchiop ! mugi Klim.

Bim stîrnise iepurele şi se întinsese pe jos, aşa cum se cuvine înaintea împuşcăturii.

Puşca lui Klim bubui ca tunul. Iepurele fugea, dar din ce în ce mai încet. După aceea se aşeză, apoi se piti în brazdă şi se pierdu din vedere.

Klim urla sălbatic.

— Săi, săi pe el ! Ala-ala-la-la ! Săi ! şi o porni în goană în direcţia în care dispăruse iepurele.

Deşi începuse şi el să sară alături de Klim, Bim ştia fără greş că toate se petrec acum altfel decît după regulă : vînătorul nu trebuie să alerge ca un cîine. Bim ar putea găsi şi singur chiar şi un iepure, dacă ar fi nevoie, dacă i-ar porunci Ivan Ivanîci.

Klim se oprise, abia trăgîndu-şi sufletul, şi continua să urle turbat :

— Caută, nătărăule ! Schilod afurisit !

Oarecum jignit, Bim se supuse. Şi aşa mirosul iepurelui nu-i prea trezea nici înainte interesul, darmite acum, cînd în urma lui tropăia Nătărăul. Da' totuşi — urma-i urmă — Bim o prinse, făcu aretul în aşteptarea acelui dezgustător „Şo pe el !" şi-şi făcu vînt după iepure. Acesta însă ieşi tîrîş din brazdă şi începu să şontîcăie ca beteag. Klim trase, şi iepurele o luă la goană. Mai trase o dată, iar iepurele o porni acum şontîc-şontîc, oprindu-se

din cînd în cînd. În ciuda noroiului, Bim sta întins, aşa cum se cuvine, şi aştepta porunca.

Iar Klim răgea :

— Săi, nemernicule ! Săi pe el, nătărăule ! Şi-i arătă spre iepure.

Din nou dădu Bim peste animalul rănit, care se ascunsese, şi iar luă poziţia de aret. Pentru a treia oară ! Şi Nătărăul dădu chix din nou. Şi iarăşi iepurele o şterse.

Aşa, în turbarea lui, Klim nu se dovedi în stare să înţeleagă că Bim nu-i învăţat să sfîşie animalele rănite şi să le sugrume, că aceasta este mai prejos de demnitatea unui setter inteligent, că setterul nu poate să sufere asemenea vînători cum era dînsul. Cînd iepurele dispăru pentru ultima oară (începuse să umble mai vioi, pesemne rana era superficială), pe Klim iar îl apucară pandaliile : se apropie de Bim şi, repetînd mereu cuvîntul „mă-ta", se porni să-l blesteme cu răutate şi ură.

Aşa, şezînd, Bim se întoarse, cu intenţia să se ferească de puşcă. Şi în clipa aceea, făcîndu-şi vînt cu vîrful cizmei sale uriaşe, Klim îl izbi în piept din toate puterile, de jos...

Bim gemu. Ca un om gemu.

„O-o-h ! ţipă prelung Bim şi se prăbuşi. Vai, vai... spunea acum în grai omenesc Bim, vai... Ce-am făcut ? !" şi se uita la om cu privirea încărcată de chin şi de durere, fără să priceapă, cuprins de groază.

Apoi se ridică cu greutate, făcu clătinîndu-se cîţiva paşi şi se prăvăli din nou, agitîndu-şi labele.

— Am făcut-o de oaie ! zise Klim, luîndu-se de cap. Acu o să trebuiască să dau cele douăzeci şi

cinci de ruble. S-au dus bănişorii ! şi o întinse în graba mare, fugind parcă de privirile lui Bim.

În ziua aceea Klim nu se arătă prin sat, ci umblă pe undeva brambura pînă se lăsă întunericul. La miezul nopţii, furişîndu-se prin grădini, se strecură pînă la coliba lui de la marginea satului.

Dar Bim ? El unde-i ?

Rămăsese singur pe pămîntul umed şi rece, singur-singurel în toată lumea asta mare. Înlăuntrul lui ceva se rupsese din cauza loviturii şi acest „ceva" deveni cald, îi tăie răsuflarea, îi strivi pieptul ; Bim îşi pierdu cunoştinţa. Apoi tuşi şi simţi că i se face greaţă, încercă să respire şi răsuflarea îl durea. Apoi mai luă o gură mare de aer şi tuşi. Îşi ridică cu greutate capul : cîmpul se legăna, de parcă Bim ar fi plutit pe valurile unei revărsări de ape. Bim se opinti, se aşeză : cîmpul se legăna, ca spînzurat de-o funie se legăna şi soarele.

Azi lui Bim i se impusese să facă mai mult decît era el în stare : tu *trebuie,* tu eşti *obligat* să faci ceea ce *nu poţi* să faci, şi asta împotriva cinstei tale canine, împotriva conştiinţei tale. Şi pentru neexecutare a fost bătut crunt, cu sălbăticie. Iar el, Bim, nu-şi poate îngădui să sugrume un animal rănit, nu e în stare.

„De ce-e-e ?... De ce-e-e ? scheuna Bim încetişor. Unde eşti tu, bunul meu prieten... Unde-e ? unde ?..." şi plînse tot mai încet, tot mai încet şi în cele din urmă glasul i se stinse.

La prima vedere s-ar fi părut că în mijlocul cîmpului gloduros zace un cîine mort. Era doar o impresie.

Iată, îşi ridică partea dinapoi, se propteşte în picioare, nu cade. Face un pas, nu cade. Se ţine

pe picioare. Mai face un pas şi apoi porneşte tîrîş peste brazde, trăgîndu-şi labele, ştergîndu-şi propriile sale urme.

...O, de ce bărbăţie măreaţă poate da dovadă un cîine, cît nu poate el îndura ! Ce forţă te-a plămădit atît de puternic, atît de rezistent, încît chiar în ceasul morţii îţi porţi trupul înainte ? Un pas măcar, dar înainte. Înainte, într-acolo unde, cine ştie, vei găsi încredere şi bunătate faţă de un cîine nenorocit, singuratic, uitat, dar cu sufletul curat.

Şi Bim mergea. Abia, abia, dar mergea. Pe bot i se ivise sîngele, dar mergea. Scuipa sînge, dar mergea. Se poticnea, cădea în genunchi, şi mergea. Sfîrşit de puteri, se întindea pe pămîntul rece, se ridica şi o pornea iar mai departe.

La un pîrăiaş bău cu lăcomie şi pe săturate. Se simţi ceva mai bine. Ceva îi şoptea : nu trebuie să te îndepărtezi de apă. Într-adevăr, se tîrî pînă la cea mai apropiată căpiţă şi, biruindu-şi pentru o clipă sfîrşeala, se vîrî în paie şi se linişti. Aşa obişnuiesc cîinii să zacă de vreun beteşug, ferindu-se de privirile oamenilor şi ale animalelor ; asta i-a învăţat natura însăşi. Slăvită fie ordinea ei înţeleaptă şi caracterul ei raţional !

Cît a zăcut fără cunoştinţă Bim nu ştia, dar venindu-şi în fire, simţi că îl încearcă o durere ascuţită în piept. Capul începu să i se învîrtească şi, simţind dinlăuntrul său că urmează să se întîmple ceva cu dînsul, se tîrî afară dintre paie. Zăcu cîtăva vreme la aer. Îşi dădu seama că blana i se zvîntase. Se aşeză. Iarba de toamnă îşi contenise legănatul, nici căpiţa nu se mai legăna, nici soarele, care acum încălzea puţin pămîntul. Bim se tîrî pînă la pîrăiaş şi se puse pe băut ; şi bău,

bău. Se odihni oleacă şi începu să bea din nou, cu înghiţituri mici de astă-dată. Zări în apropierea pîrăiaşului nişte rogoz de stepă, mărunt şi verde încă, semănînd cu pirul (gerurile nu-l răpun prea curînd). Bim începu să mănînce rogoz. Ce ştia el despre această ierbuşoară prăpădită oamenii nu vor afla niciodată, dar de ştiut ştia : trebuie neapărat să mănînce tocmai rogoz. Şi continuă să mănînce. Apoi găsi nişte romaniţă tîrzie uscată, cu florile pe jumătate veştejite de toamnă. Mîncă şi romaniţă. Mai reveni la pîrăiaş, bău iar pe săturate şi plecă către sat. O ţinea tot înainte, mereu înainte.

Şontîc, şontîc, ajunse cînd cobora amurgul. Dar nu în sat, acolo Bim nu intră. Da' cum ar fi putut ! Într-acolo o ştersese Klim... Nu, după dînsul n-are de gînd să se ducă. Klim l-ar putea lua iarăşi de zgardă şi atunci... Nu, aşa ceva nu se va întîmpla.

Bim se cuibări în rămăşiţele unei căpiţe, să se mai odihnească oleacă. Simţi în preajmă o tulpină de brusture, o gustă — era uscată. Atunci o reteză de la pămînt şi se apucă să tragă de rădăcină şi să-i ronţăie miezul. Şi asta ştia : dacă dă de un brusture trebuie neapărat să-l mănînce.

Uimitoare şi variate sînt cunoştinţele cîinelui în ce priveşte leacurile. La primele semne de turbare, daţi drumul cîinelui în pădure : după două-trei săptămîni se va întoarce în ultimul hal de istovit, dar zdravăn. S-a îmbolnăvit cîinele de stomac, duceţi-l în pădure sau în stepă şi staţi acolo cu dînsul două-trei zile : se tămăduieşte singur cu ierburi. Tocmai de la cîine trebuie să învăţăm să-l lecuim. Natura i-a dăruit cîinelui asemenea „cunoştinţe",

că oamenii nu încetează niciodată să se minuneze de ele.

...Trecu şi noaptea. O noapte de toamnă, lungă, tînguitoare.

Răsună şi întîiul cîntat al cocoşilor. Bim nu mai zăbovi să aştepte pe cel de-al doilea, nici pe cel de-al treilea, ultimul şi vestitorul zorilor. Se ridică, fără să izbutească să se urnească din loc din cauza durerilor din piept. Cu o sforţare, întinzîndu-se de două ori şi ridicîndu-se din nou, se dezmorţi totuşi şi începu să se tîrască binişor.

Astfel izbuti să ajungă la Hrisan Andreevici, se căţără peste cele două praguri în cerdac şi se întinse. În casă era linişte.

Poate că, cine ştie, Bim n-ar fi plecat de acolo chiar în aceeaşi zi, dar aproape, foarte aproape, trecu fără zgomot Klim, furişîndu-se hoţeşte. Bim fu cuprins de un tremur. Bim ar fi fost gata să se apere pînă la ultima suflare. În el se deşteptase mîndria condamnatului, care nu mai are ce pierde. Dar Klim se aplecă peste parmaclîc şi spuse în şoaptă :

— Te-ai întors, Ureche neagră. Şi, grăbit, cu frică, o şterse de unde venise, ceva mai vesel parcă.

Bim nu mai avea putere să-l ajungă şi să se răzbune pentru lovitura crudă şi perfidă de cizmă, şi nici de lătrat nu putea să latre, fiindcă, deşi încercase s-o facă, din pieptul lui schilodit nu ieşise decît un horcăit şi nimic altceva. Dar Bim nu dorea ca, întorcîndu-se, Klim să încerce să pună din nou mîna pe dînsul. Aşa încît se sculă şi, dînd fără zgomot o raită prin curte, adulmecă purceluşii, vaca, oile. Mai zăbovi o clipă şi părăsi satul. Şi

cum ar mai fi vrut să se culce printre purceluşi, prietenii săi !

...Răsună şi al treilea cîntat al cocoşilor. Se crăpa de ziuă.

În direcţia şoselei mergea un cîine. Cu capul plecat, cu coada atîrnînd fără viaţă, ca la un cîine turbat. La prima vedere ar fi putut chiar să pară turbat, în ultimul stadiu al bolii : gata-gata să se prăvălească la primul obstacol întîlnit în cale, şi să-şi dea duhul. Era Bim al nostru, bunul şi credinciosul nostru Bim. Se ducea să-şi caute stăpînul, pe Ivan Ivanîci. Mergea pe acelaşi drum pe care fusese adus încoace.

Din sat pînă la staţia de autobuz să tot fi fost vreo cinci-şase kilometri, dar undeva, la jumătatea drumului, pe Bim iar îl părăsiră puterile, aşa că abia fu în stare să se tîrască pînă la un stog de fîn. Vreun individ care se ţinea noaptea de furtişaguri făcuse o gaură în stogul acela. Aici se vîrî şi Bim. Zăcu acolo multă vreme, aproape toată ziua, iar înainte de asfinţitul soarelui, ieşi din ascunziş. Ar fi vrut să bea, dar nu găsea apă. Deşi începuse să răsufle mai uşor, durerea îi sfredelea pieptul, iar cînd o porni la drum, nu mai simţi ameţelile obişnuite. Acum îi ieşi în cale o tufă de plevaiţă... Mîncă şi din floricelele astea gălbui, uscate, care nu-şi schimbă culoarea de cînd înfloresc şi pînă la maturizare, şi chiar după aceea, în tot timpul iernii, pînă în primăvară. Mai ciuguli şi o tufă de romaniţă, dar măciuliile ei se dovediră coapte, şi i se risipiră în gură, iritîndu-i gîtlejul. Ceea ce îi înteţi setea. Traversînd un drumeag peste cîmp, dădu de o băltoacă, rămasă după topirea zăpezii într-o urmă de car. Drumeagul păstrase puţină

apă pentru Bim. Bău pe săturate şi o porni încet-încet mai departe.

Cînd căzu noaptea ajunse în cele din urmă la şosea. Stătu puţin să-şi tragă sufletul, petrecînd din ochi cîteva maşini care trecură cu luminile lor orbitoare. Acum ştia : într-acolo trebuie mers. Dar nu noaptea ! Dar dacă apare Klim ? Sau Unchiaşul Cenuşiu ? Sau lupul ?

Bim hotărî să nu se depărteze de autostradă şi să-şi caute adăpost peste noapte prin apropiere, undeva în preajmă. Se tîrî pînă la staţia de autobuz, unde se găsea o căscioară lipsită de-al patrulea perete, dar cu nişte laviţe largi înăuntru ; acolo se cuibări într-un ungher, sub o laviţă, şi se puse să aştepte.

Toată noaptea nu închise ochii, în ciuda nemaipomenitei sale slăbiciuni. Maşinile goneau, una după alta, şoseaua era şi noaptea plină de viaţă. Autobuzul încetini în apropierea staţiei unde zăcea Bim, dar, în lipsa călătorilor, îşi văzu mai departe de drum.

Noaptea a trecut pentru Bim într-o stare de veghe încordată şi plină de suferinţă, dar caldă, slavă Domnului : toamna mai izbutise încă o dată să izgonească iarna.

Ce se petrecuse în sat în ziua în care Bim lipsise ?

Hrisan Andreevici şi Petrovna se înapoiară de la piaţă pe înserat. Pe Alioşa nu-l găsiră acasă, casa era închisă cu lacătul. Intrară în casă, îşi numărară banii cîştigaţi la oraş, îi ascunseră deocamdată într-un cufăraş, pentru ca a doua zi să-i depună la casa de economii. În momentul acela apăru şi Alioşa.

— Pe unde ai hoinărit ? îl întrebă tatăl.
— Am fost pe la Klim.
— Adică, nu l-a adus încă pe Ureche neagră ?
— Iacă, n-a venit încă de la vînătoare.
— O să vină. O să-l aducă, n-are unde să se ascundă, căuta să-l liniştească Petrovna, în timp ce încerca pe Alioşa un pulover nou.
— Se poate, se poate, îşi dădu cu părerea, nu prea convins, Hrisan Andreevici. Numai că Klim ăsta se cam ţine de furtişaguri... Dac-ar lua numai de la colhoz, treacă-meargă, acolo e al nimănui, da' ăsta şterpeleşte şi de la colhoznici. O, e mai bine să n-ai de-a face cu unul ca ăsta, îţi aduce numai necazuri. Fiştecare se teme de dînsul. Lasă-l să-l ia pe Ureche neagră la vînătoare, lua-l-ar pe el dracul, pe Klim ăsta.
— Adică cum vine asta „al nimănui" ? întrebă Alioşa. Nu-i al nostru ?
— Da, fireşte, asta aşa e... M-a luat gura pe dinainte. Tu ai dreptate — e al nostru... Da' cum să-ţi explic eu ţie, ca să pricepi mai bine ? Acolo e al nostru, iar aici e al meu. Hai s-o luăm altfel : şcoala, bunăoară, e a noastră, şi copiii îs ai noştri, da' tu eşti al meu. Sau şi aşa : cîmpiile sînt ale noastre, dar gospodăria e a mea... Aşa şi oiţele, de bună seamă : care-s ale noastre şi care sînt şi ale mele. Ai priceput ?
— Cum să nu pricep ? ! Da' şi dumneata : „al nimănui"...
— Asta cam aşa-i, ai dreptate : cu totul al nimănui nu poate să fie.
Tatăl stătea întotdeauna de vorbă cu Alioşa, ca şi cu un om mare. Alioşa îi răspundea în acelaşi fel.

— Care va să zică, aşa şi cu Klim : să fi luat barem „dintr-al nostru“ şi nu „dintr-al meu“.

— Păi chiar aşa, încheie tatăl. Noi nu luăm... colea, fînişor sau sfeclişoară pentru vacă ? Luăm pe ascuns, să nu se ştie preşedintele, da' tot ciupim. Da' şi el, preşedintele, ştie, şi brigadierul ştie, toţi ştiu. Şi de asta n-ai cum să te fereşti : dintr-„al nostru“ luăm. Da' luăm cu măsură, din stogurile din anii trecuţi, sau adunăm sfecla rămasă. Da' cum ? Trebuie doar să dai de mîncat şi de băut la vite.

— Asta aşa-i, întări ţărănuşul de treisprezece ani, care poate la vîrsta asta şi să ducă turma la păscut, şi să se îngrijească de vitele „sale“, şi să bată untul, ajutîndu-şi mama, dacă nu-i ocupat, fireşte, şi să cureţe sfecla „noastră“ pe ger, şi să scoată cartofii „săi“ din pămînt.

Iar Hrisan Andreevici continuă să lămurească lucrurile :

— Cum scrie la statut, aşa şi facem : acolo e al nostru, iar aici e al meu. Iac-am dus berbecuţul la oraş. D-apăi cum ? Trebuie să hrănim poporul — ăsta ne e rostul. Şi mama a dus ouă. Şi unt. Totul după statut, totul după plan. Viaţa, Alioşa, s-a orînduit bine, sîntem încălţaţi şi îmbrăcaţi nu mai rău ca învăţătorul sau ca preşedintele, avem televizor şi cîte şi mai cîte, şi bănişori cînd avem nevoie. Iar că muncim mult, asta ne dă puteri, asta nu e rău. Da' votcă să nu bei, îl povăţuia Hrisan Andreevici.

— Da' tu bei, observă judicios Alioşa. Dacă nu trebuie să bei, nu trebuie, şi gata. Ce rost are ?

— Asta aşa-i, ai dreptate, se învoi tatăl. Poate cel mult ca să-l ospătezi pe brigadier, aşa-i la noi

rînduiala... Da' Klim, ce ? Klim e un găinar. Cum adică vine asta, să intri în ograda vecinului şi să-i şterpeleşti pasărea ? Ca să poţi face una ca asta, chiar că trebuie să-ţi pierzi orice conştiinţă. Ce mai tura-vura ! Ca om nu mai face nici două parale.

În aşteptarea lui Ureche neagră, Alioşa şi Hrisan Andreevici tăifăsuiră pînă pe la unsprezece noaptea. Apoi dădură o raită prin curte, se uitară pe la purcei, sub cerdac (te pomeneşti c-a fugit de Klim şi s-a ascuns). Pînă la urmă Hrisan Andreevici se duse la Klim.

Natalia, nevasta lui Klim, o femeie tăcută şi oropsită de bărbat, aceea care vărsase lacrimi pe frunza de sfeclă, spuse cu amărăciune :

— Nu s-a întors încă, vagabondul. A înnoptat pe undeva, momîia. Sau s-a îmbătat, blestematul. Vai, ăsta-i nenorocirea mea ! Te pomeneşti c-abia mîine îşi face apariţia, derbedeul. Da' cîinele n-are să-l dosească, îl ştiu eu. Are să-l aducă...

Hrisan Andreevici se întoarse acasă şi le povesti cum au decurs lucrurile, şi amîndoi, el cu Alioşa, se culcară, continuînd să vorbească în şoaptă, ca să n-o trezească pe mama. N-au auzit nici cînd Ureche neagră s-a urcat în cerdac, nici cînd s-a furişat şi a fugit Klim şi nici cînd a plecat noul, bunul lor prieten ca să scape de omul cel rău.

În zori, tatăl îl deşteptă pe Alioşa :

— Scoală. În cerdac sînt urme proaspete. A venit Ureche neagră. Şi împreună începură să-l caute, să-l cheme, să-l fluiere, dar Ureche neagră nu mai putea să-i audă. Hrisan Andreevici se duse într-un suflet la Klim şi îl trezi din somn.

— L-am adus doar, l-am adus, spunea Klim, răguşit şi nemulţumit, cu vocea lui groasă. După miezul nopţii l-am adus, n-am vrut să te deştept... Dacă vrei, îţi arăt şi urmele pe care le-am lăsat. Şi tu mă trezeşti, îmi strici somnul. Cum socoteşti : te porţi omeneşte sau cum ? Şi unde mai pui că potaia ta nici nu-i bună de vînătoare. Nu-mi trebuie, nu mai vreau să-l iau.

Hrisan Andreevici nu se apucă să-l contrazică : cu ăsta să n-ai de-a face.

Împreună cu Alioşa, străbătură tot satul, grădinile, trecură şi pe la gospodăria colhozului (să nu fie cumva Ureche neagră în vizită pe la ceilalţi cîini). Nu, nimeni nu-l văzuse nicăieri pe Ureche neagră. Ureche neagră dispăruse.

— Se vede treaba, l-a bătut Klim, îşi dădu seama Hrisan Andreevici. A fugit Ureche neagră.

Iar Alioşa simţea cum i se strînge inima de milă şi de durere. Se puse să cerceteze cu atenţie duşumeaua în cerdac : urmele se zvîntaseră, dar locul unde zăcuse Ureche neagră era încă vizibil. Alioşa se aplecă şi apoi se năpusti în casă, ţipînd :

— Tătucă ! Sînge !

Acesta ieşi în fugă şi privi cu atenţie : acolo, unde zăcuse capul lui Ureche neagră, rămăseseră pete mici uscate de bale, amestecate cu sînge.

— Fiara ! rosti Hrisan Andreevici. Stătu un timp pe gînduri, apoi îl preveni pe Alioşa : Ai grijă, să n-ai de-a face cu omul ăsta, altminteri te paşte nenorocirea. Uite ce-i : hai să mergem pe drum după Ureche neagră, n-are altunde să se ducă.

Aşa ajunseră la staţia de autobuz, chemîndu-l şi căutîndu-l pe Bim tot drumul. Stătură aici şi aşteptară multă vreme, apoi se duseră acasă gîndind că, dacă a trecut pe aici, Bim e acum destul de departe. În ziua aceea trecură pe lîngă stogul în care zăcuse Bim, Ureche neagră al lor.

Pe seară, Alioşa a mai ieşit de vreo cîteva ori în cerdac, a aşteptat, a chemat. După care s-a întors în tindă, s-a aşezat lîngă coteţul înţesat cu fîn şi a izbucnit într-un plîns sincer, de copil. Plîngea cu sughiţuri, întinzîndu-şi cu mîneca pe obraji lacrimile neascultătoare.

Plînsul lui ajunse la urechile lui Hrisan Andreevici. El ieşi în tindă, aprinse lumina.

— Hei, da' tu nu cumva de asta plîngi ? se minună el.

— De asta, răspunse Alioşa, cutremurat de plîns.

Tatăl îşi trecu palma aspră ca lemnul prin părul feciorului şi rosti :

— Asta-i frumos, Alioşa... Ai suflet în tine, băiete...

Ieşi şi Petrovna.

— Ţi-e milă de Ureche neagră ? îl întrebă ea.

— Mi-e milă, mămucă !... Mi-e milă...

— Mare necaz şi ăsta, tată, şi femeia îşi înghiţi lacrimile. Da' ce putem face, Alioşenka... Aşa a fost să fie... Şi pe mine mă doare.

Iar în timpul ăsta Bim zăcea sub o bancă din refugiul staţiei de autobuz.

Zăcea şi aştepta. Aştepta un singur lucru : să se lumineze de ziuă.

CAPITOLUL 13

Spitalul din pădure. Tatăl şi mama. Furtună în pădure

De îndată ce s-a crăpat de ziuă, Bim a încercat să se scoale, dar nu i-a venit deloc uşor, ci dimpotrivă, i s-a părut aproape cu neputinţă. Şi, mai cu seamă, încolăcit cum era, îi veni greu să se dezdoaie, de parcă ceva se împietrise şi se încleiase înlăuntrul său. Dar cum-necum, nu ca un cîine, îşi trase de sub dînsul, la început, unul din picioarele dinapoi, cum îşi trage o găină piciorul de sub aripă, apoi celălalt, se propti pe ele de perete şi se tîrî afară de sub banca de lemn. Îşi mai trase o clipă sufletul şi se strecură din refugiu. Se aşeză. Amorţeala din picioare îl mai lăsă. Învingîndu-şi durerile şi încercînd să le astîmpere printr-un chelălăit abia îngînat, ca pentru sine, se urni, la început cu trudă, tîrîndu-şi labele, apoi cu tot mai multă siguranţă.

Se încumetă chiar să grăbească puţin pasul, asta parcă-i mai ogoia durerile din piept. Şi iată, treptat-treptat, o porni la trap şi o ţinu tot aşa înainte. La prima vedere, s-ar fi părut, fireşte, că nici nu aleargă, şi nici nu merge la pas, ci pur şi simplu îşi mişcă picioarele, aproape fără să-şi scuture trunchiul. Aşa îi venea mai uşor lui Bim. Îşi dădea seama că, în general, se simte mai bine de la ierburi şi de la mişcare. Şi mergea, cu paşi mărunţi, mergea întruna pe marginea şoselei.

Umblă aşa vreme îndelungată — poate trei, poate patru ceasuri (mai mult, fireşte, dacă pu-

nem la socoteală opririle şi odihna repetată). Viteza lui nu depăşea viteza pietonului, poate, poate o întrecea cu puţin. Şi asta încă nu era rău !

Dar iată, fără să se aştepte singur, recunoscu staţia de autobuz unde cobora cu Ivan Ivanîci, cînd mergeau la vînătoare. O recunoscu !

Lîngă refugiu stăteau oamenii în aşteptarea autobuzului. Bim se opri fără să se apropie de dînşii, şi o coti la stînga, pe drumul pe care se duceau de obicei la vînătoare. Cineva fluieră în urma lui, altul începu să hăulească, al treilea strigă : „E turbat !" Bim nici nu-l băgă în seamă. Ba chiar încercă să grăbească pasul, dar fără succes... Nu izbuti să alerge mai repede, în schimb mersul deveni pentru el şi mai chinuitor.

Principalul era să ajungă acolo. Acolo unde poate se afla nu demult, sau se va găsi în curînd Ivan Ivanîci. Într-acolo, înainte.

Bim trepăda spre pădure. La marginea ei, se opri, o cercetă din privire şi pătrunse în pădure. Nu departe, dădu fără întîrziere peste poieniţa cunoscută şi, lîngă o buturugă mică, rămase încremenit. Stătu ce stătu, fără să părăsească locul, adulmecă preajma, dădu ocol buturugii, amuşinînd cu nasul lipit de pămînt. Şi deodată, parcă luă o hotărîre : se lungi pe frunzişul căzut lîngă buturugă. Aici, iată, aici obişnuia întotdeauna Ivan Ivanîci să şadă înainte de vînătoare. Bim îşi întinse capul şi se frecă mult de frunzele galbene pe locul în care stătuseră cîndva picioarele prietenului său, deşi de multă vreme toate mirosurile se risipiseră în vînt.

Ziua aceea însă fusese caldă, caldă !...

Se întîmplă uneori ca tîrziu, ba chiar şi după primele semne ale iernii, să se mai întoarcă vara şi să mai agaţe toamna pe ducă cu o trenă de flăcări. Şi toamna se moaie, se alintă şi se potoleşte, întocmai ca un cîine blînd, mîngîiat de o mînă de femeie. Şi atunci pădurea începe să răspîndească aroma de bun rămas a frunzişului căzut, a roadelor rubinii de măceş şi a chihlimbarului de berberiţă, parfumul aspru şi iute ca ardeiul al mînătărcii, de care nu s-a atins nimeni, intrată acum în descompunere, îmbibată de apă, dar încă mirositoare, amintind de celelalte anotimpuri ; şi pluteşte în aerul pădurii o adiere blîndă şi surîzătoare dinspre pin către mesteacăn, de la mesteacăn la stejar, căruia acesta îi răspunde prin miresmele pline de vigoare şi de tărie ale codrului, prin miresmele veşniciei. În miresmele pădurii e cuprins ceva nemuritor, etern, palpabil, mai cu seamă în ultimele zile, calde, dulci şi mîngîietoare, în zilele de bun rămas ale toamnei care se duce ; e toamna care s-a smuls din strînsoarea ploilor apăsătoare, a celor dintîi şi răutăcioase atacuri ale iernii... Ea a scăpat acum şi de chiciura care, cu acele ei sîcîitoare, învăluia totul. Toate acestea s-au dus, sînt acum de domeniul amintirii. Şi toamna picoteşte parcă, visînd un vis de vară, şi ne dezvăluie toate dumnezeieştile ei vedenii, în întreaga măreţie a unei inspirate frumuseţi şi în miresmele dătătoare de viaţă ale pămîntului. Fericit e acela care a ştiut să se adape la toate acestea încă din copilărie şi şi-a urmat drumul vieţii, fără să risipească nici o picătură din darurile mîntuitoare ale naturii !

În astfel de zile, în codru, inima ţi se face atotiertătoare, dar şi exigentă faţă de tine însuţi. Împăcat, te contopeşti cu natura. În aceste clipe solemne, pline de nălucirile toamnei, doreşti cu putere ca nedreptatea şi răul să nu mai aibă loc pe pămînt. Şi în tăcerea toamnei care se duce, învăluită în picoteala ei mîngîietoare, în zilele în care dai uitării pentru o clipă iarna ce bate la uşă, începi să înţelegi : doar adevărul, doar cinstea, doar conştiinţa curată sînt importante, şi toate acestea exprimate printr-un singur cuvînt. Un cuvînt pentru omuleţii care mai tîrziu vor fi oameni în toată firea, un cuvînt pentru cei maturi, care n-au uitat că şi ei au fost cîndva copii.

Poate de aceea m-am apucat să scriu despre soarta unui cîine, despre credinţa, despre cinstea şi devotamentul lui. Chiar despre cîinele acela care zăcea într-una din zilele calde-calde de toamnă în codru, lîngă o buturugă. Şi care se sfîrşea de dor.

Aşadar, într-una din zilele fericite ale naturii, în codru zăcea un cîine nefericit, pe nume Bim. Iar ziua era — Doamne, Dumnezeule ! — caldă, caldă.

Pămîntul însă era rece. De aceea, Bim se făcu colac lîngă buturugă, de parcă s-ar fi aflat la picioarele stăpînului, se odihni puţin şi o porni încetinel prin pădure, căutînd parcă ceva. Ar fi vrut să mănînce. Dînd peste un plop negru, doborît de curînd, începu să ronţăie coaja mustoasă şi bună la gust, hrana preferată a elanilor. Bănuia oare Bim că scoarţa asta e bună de leac pentru dînsul ? Greu de crezut.

De altminteri, oamenilor poate nici nu le trece prin minte că simţul fin al cîinilor e în stare să deosebească mirosurile folositoare de cele dăunătoare. Bunăoară, Bim nici nu s-a atins de ciuperca cea otrăvită, în schimb s-a oprit la o rădăcină de odolean. De ce oare le place cîinilor şi pisicilor mirosul lui ? Nici asta nu se ştie. Dar Bim scurmă cum putu pămîntul moale, pufos, reteză o rădăcină şi o înghiţi. Şi mai mîncă şi pe urmă. Rădăcina de odolean creşte aproape de suprafaţă, nu e deloc greu să dai de ea. El mîncă atît cît trebuia, nici un pic mai mult, se învîrti pe loc, bătătorind parcă pămîntul şi pregătindu-şi culcuşul, dar locul nu-i fu pe plac (iarăşi n-am putea spune de ce). Făcu un ocol nu prea mare, îl micşoră apoi şi mai mult şi se opri la o veche tranşee, plină pînă sus cu frunze. Bim coborî în tranşee şi iarăşi se învîrti pe loc. De data aceasta îşi bătători un culcuş adînc şi moale, dar, pesemne, nu voia să se culce, parcă luptîndu-se cu somnul. Totuşi, căzu cu o smucitură în culcuşul unde, pe dată, adormi adînc. Odoleanul îşi făcuse efectul... Planta asta are cele mai diverse denumiri în diferite locuri din ţară. Dar nicăieri, pe tot cuprinsul ţării, cîinii sănătoşi n-au mîncat şi nici nu mănîncă vreodată rădăcină de odolean, poate doar dacă-şi freacă vreunul botul de dînsa. Cîinii bolnavi o mănîncă însă. În acest sens Bim nu era mai prejos de ceilalţi cîini, deşi era un cîine de oraş. Aşa că şi el a mîncat. De aceea, vă rog foarte mult, linişte. Linişte. În groapa aceea doarme bunul nostru Bim.

De trei zile, Bim nu mai pusese nimic în gură, în afară de ierburi, iar de durere şi de teamă nu

mai închisese ochii, sau, dacă vreţi, de mult nu mai dormise atît de adînc. În groapă era cald şi bine. Codrul, tăcut cum e în vreme de toamnă, veghea odihna bolnavului, îl lecuia cu ierburile sale şi cu aerul său tămăduitor. Mulţumescu-ţi ţie, codrule !

Bim se deşteptă tocmai către seară. Ieşi afară. Cu toate că încă nu-i venea uşor să meargă, nu-i mai era nici pe departe atît de greu ca dimineaţa. Nu-l mai chinuia aşa durerea pe dinăuntru. Numai că tot sfîrşit de puteri se simţea. Dădu o raită pe la buturuga dragă, şezu un timp în preajma ei, apoi se înapoie la culcuşul său. Mai stătu niţeluş. Şi iarăşi adulmecă în jur, şi cercetă din ochi locul : peste tot domnea liniştea. Şi iarăşi se culcă în groapa adîncă, şi caldă, şi confortabilă. Pesemne, Bim avu un vis frumos. Ba chiar e sigur, pentru că dădu uşurel din coadă.

Aşa dormi toată noaptea. Fără să simtă frigul. În zori fu deşteptat de un foşnet uşor. Înălţă capul şi îşi ascuţi auzul : cineva se foia prin frunziş. Bim sări afară, încercînd să desluşească prin miros nişte adieri slabe, aproape insesizabile pe vreme liniştită. Şi stabili fără greş : sitarul !

Patima nebiruită a vînătorului îi încordă trupul slăbit şi înăbuşi durerea apăsătoare dinlăuntru. Sitarul se găsea la vreo cinci paşi, nu mai mult. El sfîşia cu picioruşele frunzişul, îşi vîra ciocul în pămîntul moale, înfigîndu-l cu cea mai mare precizie în gaura rîmei pe care-o trăgea afară şi-o înghiţea plin de desfătare. Una din aripile păsării mătura pămîntul (astfel rămîn sitarii răniţi de vînătorii ageamii, trăiesc pînă dă iarna, după care ajung prada vulpilor, sau pier oricum, chiar dacă

izbutesc s-o scoată la capăt pînă la gerurile mai puternice).

Bim îşi mută o labă înainte, dar absorbit de treabă sitarul nu prinse de veste. Îşi mai mută şi altă labă, pasărea — nimic, îşi vedea înainte de ale ei. Sitarul n-are timp de pierdut : căldura trage viermele spre suprafaţă, ba îl aduce chiar sub frunzişul des. Aşa se furişă Bim de după copac şi încremeni în aret. Nimeni nu-i poruncise „Înainte !", se pornise din proprie iniţiativă, dorind să se năpustească asupra păsării şi s-o strivească cu labele. Dar săritura nu-i izbuti : se prăvăli pur şi simplu şi înşfăcă sitarul cu colţii. Îl ţinu aşa, zăcînd pe o coastă, apoi se răsuci pe burtă şi... înfulecă vînatul. Cu totul. Nu lăsă decît penele. Pînă şi pliscul, cît se poate de moale, cum putu să constate Bim, îl devoră în întregime.

Cum s-a putut întîmpla ca un cîine dresat, instruit de un vînător experimentat, un cîine ca Bim, să încalce cinstea şi să mănînce vînatul ? Tocmai la asta mă gîndesc şi eu. S-a întîmplat aşa pentru că şi cîinele vrea să trăiască. E puţin probabil să putem găsi vreo altă explicaţie.

Bim mai prinse puteri şi ăsta-i esenţialul. I se făcu sete. Bim descoperi o băltoacă, din acelea de care găseşti cîte vrei în orice codru ospitalier. Îşi astîmpără setea. Pe drumul de întoarcere adulmecă urma unui şoarece : îl mîncă, adaos la primul fel. Şi începu să umble în căutarea unor ierburi. Mai întîi smulse cîteva tulpiniţe de usturoi sălbatic pe jumătate uscate, le scuipă, oprind în schimb căpăţîna. O mîncă, strîmbîndu-se (cum-necum, tot usturoi era). Hoinări prin pădure, găsind toate cele căutate. Dumnezeu ştie de unde aflase

că în usturoi se găsesc două sau trei zecimi de procent de iod ? Nimeni n-ar putea da răspuns la această întrebare. Putem numai să presupunem că în clipele grele, din urmă cu două zile, cînd se găsea aproape în pragul morţii, i s-a revelat experienţa îndepărtaţilor săi strămoşi, experienţa acumulată cu nenumărate veacuri în urmă, încă de pe timpul lui Moise. Şi asta era încă o minune a naturii !

S-a mai îngrijit Bim încă cinci zile. S-a hrănit cu ce-a dat Dumnezeu, dar s-a îngrijit stăruitor. Dormea în gaura cu care se deprinsese şi care devenise pentru un timp casa lui. Odată dădu chiar peste un iepuraş adormit, dar al cărui gust nu izbuti să-l încerce : iepurele sări în sus şi o luă la sănătoasa. Bim nu-şi dădu osteneala să-l ajungă din urmă. N-ar fi putut să se ţină după iepure nici măcar un setter sănătos, cît despre Bim, ce să mai vorbim. Îl petrecu din ochi, îşi linse botul, şi cu asta basta. Cu toate acestea pădurea nu-l oropsea pe Bim, cumva tot îi dădea de mîncare, nu pe săturate, fireşte, dar îi dădea. Cu toate că se jigărise de boală şi de nemîncare, ierburile îşi făcuseră totuşi efectul : Bim nu numai că rămase în viaţă, dar găsi puterea de a-şi continua drumul în căutarea omului-prieten. Şi toate acestea se petrecură nu în urma unui efort deosebit al minţii, ci numai datorită inimii lui Bim, din devotament şi credinţă.

În timpul cercetării obişnuite a poieniţei cu buturuga, Bim se culcă, se sculă, se culcă iarăşi şi iarăşi se sculă. Pesemne că ajunsese totuşi la concluzia că aici îl aştepta degeaba pe Ivan Ivanîci. Se întoarse la culcuş, de acolo reveni din nou la

buturugă ; şi colo, şi colo, nu zăbovea decît cîteva clipe, pentru ca apoi să se întoarcă. O mare nerăbdare se manifesta în această alergătură încolo şi încoace ; neliniştea îi sporea din ce în ce. In cele din urmă trecu în goană pe lîngă buturugă şi, fără să se oprească, în trap uşor, o porni spre şosea. Asta se petrecu în amurg, cînd soarele se pregătea să se ducă la culcare.

În oraş Bim ajunse în puterea nopţii. Aici era lumină, nu aşa ca noaptea în pădure, dar tocmai această iluminaţie îl şi tulbură pe Bim. Ceea ce nu se întîmplase cu dînsul încă niciodată. Şi mergea cu băgare de seamă şi totodată cu grabă, în măsura în care i-o îngăduia starea sănătăţii sale, îndreptîndu-se, fireşte, spre casă, la stăpînul său, la Stepanovna, la Liusea, la Tolik : cu toţii erau, desigur, acolo. Dar pe neaşteptate chiar pentru el însuşi, de la noul cartier mărginaş, printre casele acelea gemene, Bim hotărî să ocolească un anume sector primejdios, ca să evite casa Cenuşiului. Făcu un ocol, o coti pe o stradă laterală şi dădu cu nasul într-un gard. Se pregăti să ocolească gardul cînd, în faţa portiţei, înmărmuri : urma lui Tolik ! Băiatul pe care Bim îl îndrăgise atît de mult şi care, la rîndu-i, îl îndrăgise în aceeaşi măsură pe Bim, trecuse pe aici. Chiar adineauri trecuse. Portiţa era încuiată, dar Bim, fără să stea pe gînduri, se strecură pe dedesubt şi porni pe urmele micului său prieten. Ei, acum o clipă, chiar adineaori, Tolik trecuse pe aici ! Era un parc minuscul, în mijlocul căruia se înălţa o căsuţă cu două etaje. Într-acolo îl conduceau urmele pe Bim.

Bim se apropie de uşa prin care cu foarte puţin timp în urmă intrase Tolik. Învăţat de mic să se apropie de orice uşă cu încredere, începu să zgrepţăne şi aici. Nu căpătă nici un răspuns. Lui Bim nici nu-i dădea prin minte că purtarea aceasta a lui faţă de uşa respectivă ar fi putut fi considerată drept o obrăznicie a naivităţii. Şi zgrepţănă din nou, mai tare de astă dată.

De dincolo de uşă răsună glasul unei femei :

— Cine-i acolo ?

„Eu, răspunse Bim. Ham !"

— Asta ce mai e ? Tolik ! Te caută cineva, cu un cîine. Asta ne mai lipsea !

„Eu, eu ! spuse Bim. Ham ! Ham !"

— Bim ! Bim ! începu să strige Tolik şi deschise uşa. Bim, dragule, Bim, Bimka ! Şi-l cuprinse în braţe.

Bim lingea mîinile băiatului, hăinuţa, papuceii şi nu-şi lua ochii din ochii lui. Cîtă speranţă, cîtă credinţă şi iubire erau în privirile cîinelui care îndurase atîtea suferinţe !

— Mamă, mamă, uită-te la el, ce ochi are. Omeneşti ! Bimka, isteţule, Bimka, m-ai găsit tu singur. Mamă, el singur m-a găsit...

Dar mama nu scoase o vorbă cîtă vreme prietenii continuau să se bucure de regăsirea lor. Cînd însă entuziasmul se mai domoli, întrebă :

— E chiar ăla ?

— Da, răspunse Tolik. Ăsta-i Bim. E bun.

— Să-l goneşti numaidecît.

— Mamă !

— Numaidecît !

Tolik îl strînse pe Bim lîngă dînsul :

— Lasă-l, mamă. Te rog ! Şi izbucni în plîns.

Răsună o sonerie muzicală. Intră un om. Cu un glas blînd, dar ostenit, întrebă :

— Ce-i cu ţipetele astea aici ? Tolik, tu plîngi ? Îşi scoase paltonul, se descălţă, îşi puse papucii şi, apropiindu-se de băieţaşul cu cîinele, spuse : Ei, ce-i cu tine, prostuţule ? Şi-l mîngîie pe Tolik pe cap, îl trase de o ureche pe Bim : Ia te uită ! Un căţel. Ia te uită ce căţel... slab.

— Tăticule, tăticule, Bim e bun. Nu-l goniţi !

Acum mama începuse să ţipe :

— Uite, aşa se întîmplă mereu ! Eu spun una, iar tu — alta. Şi asta se numeşte educaţie ! Schilodeşti copilul ! Şi trecu la dumneavoastră : O să vă muşcaţi degetele, Semion Petrovici, dar o să fie prea tîrziu.

— Stai niţel, stai niţel, nu ţipa. Fii calmă. Şi o luă în altă cameră, unde ea continuă să ţipe şi mai abitir, pe cînd el căuta s-o înduplece.

Din toate acestea Bim înţelese că Mama e împotriva lui, iar Tăticul „pentru" — şi că deocamdată are să rămînă cu Tolik. Om să fi fost şi tot n-ar fi avut nevoie de cuvinte ca să priceapă, ar fi înţeles oricum, să fi avut chiar şi vată în urechi. Cu atît mai mult un cîine cu urechile desfundate şi ochi inteligenţi. Cum să nu priceapă ! Şi într-adevăr, Tolik îl duse pe Bim în camera sa (acolo mirosea a Tolik în exclusivitate).

Nici Bim şi nici Tolik nu mai auziră continuarea discuţiei dintre Mama şi Tăticu.

Dar iată ce se petrecea acolo.

— De ce foloseşti astfel de expresii în prezenţa lui Tolik : „Schilodeşti copilul" şi altele ! Este un lucru dăunător pentru băiat.

— Şi asta nu-i dăunător : un cîine evident bolnav, un cîine vagabond, şi încă într-o casă ca a noastră, unde domneşte o curăţenie exemplară ! Ce-i cu tine, ţi-ai ieşit cumva din minţi ? Ca mîine ia de la cînele ăsta dracu ştie ce boală. N-am să permit aşa ceva ! Numaidecît să goneşti javra, numaidecît !

— Of, mamă, mamă ! oftă Semion Petrovici. N-ai nici cea mai mică idee de tactică.

— Mai slăbeşte-mă cu tactica ta cu tot, Semion Petrovici !

— Ei vezi, tu tot cu ale tale... Aici trebuie procedat cu înţelepciune : nici pe Tolik să nu-l traumatizezi, dar şi cîinelui să-i faci vînt. După care îi şopti ceva şi încheie : Aşa vom proceda : îi facem vînt.

— Aşa să fi spus de la bun început, se linişti Mama.

— Nu puteam faţă de Tolik... Iar tu, prostuţo, îi tot dai zor cu „slăbeşte-mă cu tactica". O lovi uşurel pe obraz (care va să zică se împăcaseră). Intrară împreună la Tolik. Mama spuse :

— Fie, las' să stea aici, ce mai...

— Fireşte, lasă-l, o susţinu Tăticu.

Tolik sări în sus de bucurie. Îi privea cu recunoştinţă pe Mama şi pe Tăticu, povestindu-le despre Bim şi demonstrîndu-le toate talentele cîinelui. Era o familie fericită, în care toţi erau acum mulţumiţi de viaţă.

— Cu o singură condiţie, Tolik : Bim are să doarmă în antreu şi în nici un caz cu tine, încheie Tăticu.

— Fie, fie, se învoi Tolik. Bim e foarte curat. Ştiu bine.

Bim remarcase, desigur, că Tăticu e un om bun, liniştit, sigur de sine şi chibzuit. Iar cînd, ceva mai tîrziu, Tolik l-a condus pe Bim prin diverse camere, prezentîndu-i apartamentul, Bim a băgat de seamă că Tăticu mănîncă de unul singur, cu ziarul în mînă — şi tot aşa de calm şi sigur de sine. Omul de treabă era Tăticu, pe nume Semion Petrovici.

Pînă tîrziu s-a tot căznit Tolik cu Bim : l-a pieptănat, i-a dat de mîncare (nu prea multă, după cum îi poruncise Tăticu : „Un cîine flămînd n-are voie să mănînce mult, asta poate să-i dăuneze"), s-a rugat de Mama să-i dea o salteluţă (nouă-nouţă !), i-a aşternut-o într-un colţ al antreului şi i-a spus :

— Iată locul tău, Bim. Stai jos !

Bim se întinse fără să crîcnească. Pricepuse totul : deocamdată va locui aici. Iar duioşia şi atenţiile omuleţului îi picuraseră înlăuntrul fiinţei o căldură binefăcătoare.

— E timpul de culcare, Tolik. E timpul. E zece şi jumătate. Du-te, culcă-te, căuta să-l înduplece Tăticu.

Tolik se întinse în pat. Adormi cu gîndul la a doua zi : „Mîine mă duc la Stepanovna şi-i spun să-l lase pe Bim la mine pînă se întoarce Ivan Ivanîci"... Şi mai apucă să-şi mai aducă aminte : atunci cînd povestise acasă că obişnuieşte să meargă pe la Stepanovna şi că acolo există şi Liusea şi că el îl plimbă pe Bim, mama izbucnise în ţipete, iar tata îi spusese lui Tolik : „N-ai să te mai duci pe-acolo". Cînd însă Tolik se puse pe plîns, tata îi spuse mamei : „Noi doi am uitat ce-i aia tactică". Şi, mîngîindu-l pe Tolik pe cap, adăugă :

„Asta-i treabă ! Doar trebuie să creşti, să te faci om mare şi nu vreun crescător de cîini, şi nici să umbli pe la cine ştie ce bunicuţe. N-ai ce-i face !" Dar iată că acum Bim va sta la dînsul, şi pe „la bunicuţa" nu va mai avea nevoie să se ducă... Va trece o dată pe la Stepanovna, doar o singură dată, ca să-i povestească totul... şi pe la Liusea... E o fetiţă drăgălaşă Liusea asta... Iar Bim pesemne doarme. Dragul de el !

Cu gîndul acesta Tolik se cufundă într-un somn împăcat, fericit, luminos.

...În toiul nopţii, Bim auzi nişte paşi. Fără să ridice capul, deschise ochii şi privi. Tăticu se apropiase încetişor de telefon, stătu puţin să tragă cu urechea, apoi ridică receptorul şi rosti în şoaptă doar trei cuvinte :

— Aduceţi maşina... Numaidecît.

Fireşte, Bim nu prinse tîlcul acestor cuvinte. Dar băgă de seamă că Tăticu se uita agitat spre uşa lui Tolik, arunca priviri neliniştite şi în direcţia lui Bim, după care intră în bucătărie, de unde ieşi în vîrful picioarelor cu o frînghie şi cu o boccceluţă în mînă. Bim îşi dădu seama : ceva nu-i în regulă, ceva la Tăticu se schimbase, nu mai părea acelaşi. Instinctul îi spunea că trebuie să latre, că trebuie să fugă la Tolik ! Şi, fără nici o îndoială, Bim ar fi procedat întocmai aşa, dar Tăticu se apropie şi începu să-l mîngîie (aşadar, totu-i în ordine), apoi îi legă sfoara de zgardă, îşi îmbrăcă paltonul, deschise binişor uşa şi-l scoase afară pe Bim.

La scară stătea zumzăind o maşină cu motorul în funcţiune.

Şi iată-l pe Bim călătorind aşezat pe bancheta din spate. În faţă un om la volan, alături de el — Semion Petrovici. Din bocceluţa lăsată lîngă Bim, mirosea a carne. De gît, frînghia. Oamenii nu scot o vorbă. Tace şi Bim. E noapte. Noapte adîncă, noapte neagră. Cerul acoperit de nori e de nepătruns şi negru ca ceaunul din casa lui Hrisan Andreevici. Într-o asemenea noapte, un cîine nu poate să urmărească din maşină pe unde merge şi să-şi întipărească în minte drumul înapoi. Şi unde-l duceau ? Bim nici asta n-o ştia. Da' ce, asta e treaba unui cîine ? E dus şi... gata. Numai frînghia, ce rost are frînghia ? Neliniştea puse pînă la urmă stăpînire pe Bim, cînd ajunseră în apropierea pădurii şi se opriră.

Semion Petrovici îl duse pe Bim de sfoară în inima pădurii, după ce avusese grijă să-şi ia cu el şi puşca. Cei doi coborau în rîpă. O lanternă le lumina poteca. Cărarea se sfîrşea într-o poieniţă, înconjurată de stejari uriaşi. Aici Semion Petrovici îl legă pe Bim de un copac, desfăcu bocceluţa, de unde scoase o strachină cu carne şi, fără o vorbă, o aşeză în faţa lui Bim. Şi porni înapoi. Dar, depărtîndu-se cîţiva paşi, se întoarse şi, orbindu-l pe Bim cu lanterna, rosti :

— Ei, cu bine. Asta-i.

Bim petrecu din ochi lanterna care se îndepărta ; tăcea uimit, pierdut şi adînc jignit. Nu înţelegea, nu înţelegea pur şi simplu nimic. Şi dîrdîia de emoţie, cu toate că era cald, ba chiar un zăduf neobişnuit pentru toamnă.

Maşina plecă. Plecă „într-acolo", stabili Bim după zgomotul care se îndepărta devenind din ce în ce mai slab, pentru ca în cele din urmă să

se stingă cu totul ; zgomotul îi arăta lui Bim direcția în care ar fi trebuit, la o adică, să o apuce.

Pădurea tăcea.

Într-o noapte neagră-neagră de toamnă, şedea în codru sub copacii seculari un cîine legat cu o frînghie.

Şi a fost dat ca asta să se petreacă tocmai în noaptea aceea ! Rar, foarte rar se întîmplă aşa ceva, dar uite că se întîmplă : la sfîrşitul lui noiembrie, pe o căldură atît de neobişnuită, undeva, departe-departe, bubui un tunet.

La început Bim stătea şi asculta pădurea, adulmecînd în jur cît îl ținea mirosul. Pentru un cîine nu e greu să stabilească în ce pădure se află, dacă a mai fost pe-acolo măcar o singură dată. Curînd Bim îşi dădu seama că se află în pădurea în care mai fusese cîndva cu stăpînul la o „bătaie". Era chiar aceeaşi pădure. Dar deocamdată prin apropiere nu mirosea a lup. Bim se lipi de copac cu coastele, se pierdu în bezna de nepătruns, se făcu una cu întunecimea, singur şi lipsit de apărare, părăsit de un om căruia nu-i pricinuise nici un rău.

În sinea lui, undeva în străfundurile ființei sale, din instinct, Bim înțelegea că acum la Tolik nu trebuie să se mai ducă, că de-aici încolo are să meargă numai la uşa „părintească", numai acolo şi nicăieri aiurea. Şi uşa aceea îl chema cu atîta forță, încît, uitînd de frînghie, se smulse de lîngă copac cu restul de puteri ce-l mai avea şi se prăvăli : durerea din piept îl fulgeră prin tot trupul şi-l seceră din picioare. Acum zăcea nemişcat, cu labele întinse. Dar asta nu ținu mult ; se ridică

din nou şi se sprijini de copac, părînd să se fi împăcat cu soarta.

În noaptea neagră tunetul bubui din nou, de astă dată mai aproape, rostogolindu-se apăsător şi prelung peste pădurea desfrunzită.. Se stîrni vîntul, ramurile copacilor prinseră să geamă, presimţind parcă o nenorocire, trunchiurile mai firave porniră să se clatine, pentru ca în cele din urmă totul să se contopească într-un huiet negru, neliniştit. Limpede se putea deosebi doar vaierul unui plop tremurător, care începuse să se usuce... Era un scîrţîit ritmic, un scîrţîit din rădăcini frînte, vlăguite ; geamătul lor surd, trist, îl înfricoşa pe Bim mai mult decît întreg huietul pădurii.

Iar pădurea vuia, vuia, vuia. Şi vîntul se dezlănţuia mereu, unic şi deplin stăpîn în bezna de iad, se năpustea cu atîta turbare, că pînă şi stejarii porniră să geamă. Lui Bim i se părea că cineva negru-negru, uriaş, se lăţise peste puternicii stejari, peste bătrînul plop de munte agonizînd deznădăjduit, peste el însuşi, cîinele pierdut în mijlocul acestor aprige stihii ; şi acest cineva negru plesnea pădurea cu poalele mantiei sale, înşfăca arborii şi-i scutura într-un joc nebunesc, boscorodea ca un vrăjitor, tresărind, încolăcindu-se, zbierînd şi urlînd sălbatic, cu o sută de glasuri.

Lui Bim i se făcu atît de frică, încît uită o vreme pînă şi de durerea care-i chinuia trupul. Se lipi de trunchiul copacului, se făcu una cu el. Vîntul începuse să reverse asupra pădurii valuri de frig... O undă îngheţată se scurse de-a lungul rîpei şi-l pătrunse pe Bim pînă la oase. Aşa se întîmplă întotdeauna : căldura face loc după un timp unei răciri bruşte. Bim se trase de cealaltă

parte a trunchiului, ca să se apere de vînt şi în aşa fel încît să poată adulmeca împotriva vîntului, iar pe direcţia vîntului să poată urmări cu privirea. Dar în faţa ochilor era un întuneric de nepătruns. Bim tremura.

Deodată, ca un cuţit subţire de foc, un fulger spintecă bezna, luminînd pentru o clipă codrul care, încăpăţînat, nu-şi mai domolea vuietul. În urma fulgerului, răsună din tării un bubuit, o izbitură cumplită, şi un zăngănit de sticlărie spartă, care apoi se prăvăli pe pămînt, rostogolindu-se peste pădure în toate părţile. Fulgerul şi tunetul parcă băgaseră groaza în vrăjitorul de adineauri, care o luă la fugă şi, după ce alergă ce alergă, se potoli cu totul. Şi atunci începură să bată de sus darabana picăturile de ploaie. Ploaia fu scurtă, puternică, rece. Apoi conteni şi ea.

Acum pădurea bolborosea, scuturîndu-se şi îndreptîndu-şi, ca după o luptă, ţinuta. Dar, pe neaşteptate, plopul de munte scîrţîi, începu să trosnească, să se agaţe de alţi copaci. Apoi, luîndu-şi bun rămas de la vecini, se porni să vuiască de spaimă şi se prăvăli la pămînt, frîngîndu-şi crengile, în cumplita deznădejde dinaintea morţii : se ţinuse în cea din urmă bătălie cît putuse şi acum pierea. Plopul de munte se afla în apropierea lui Bim. Acesta urmărea cu nelinişte agonia copacului, cu groază chiar, pentru că, aşa cum i se păruse la început, arborele cădea tocmai peste el ; în clipele acelea Bim se trase de-a-ndăratelea de la stejarul său fatal, întinzînd frînghia ; dar... frînghia e frînghie.

Bim stătu aşa pînă în zori, rebegit de frig, bolnav, chinuit. În faţa lui se afla strachina cu carne, de care nici măcar nu se atinsese.

Spre dimineață, un lup începu să urle în depărtare. Unul singur : în pădure nici un altul nu-i răspunse. Era chiar lupul cel isteț, acela care scăpase atunci la „bătaie". Lui Bim blana de pe grumaz i se zbîrli și el începu să scrîșnească... Asculta cu încordare, ciulindu-și urechile, adulmeca aerul, trăgîndu-l adînc în piept. Se pregătea pentru întîlnire, fără să bănuiască cîtuși de puțin că ființa sa dispune de vitejia necesară autoconservării, care poate fi denumită și eroismul disperării (doar tot el îl mușcase pe Unchiașul Cenușiu, gata-gata să-l pună la pămînt !). Dar de data asta, lupul nu se arătă. Vîntul stătuse, așa încît fiara nu-l putu simți pe Bim din depărtare, iar sorocul hoinărelii prin domeniul său, pesemne, încă nu venise. Totuși, așteptînd cu încordare, fără să-și dea seama, Bim întinsese atît de tare frînghia, încît zgarda începu să-l strîngă, să-l sugrume, nu alta. Atunci Bim reveni la copac de-a-ndăratelea, se propti cu spatele de trunchi, apucă frînghia cu măselele și... o roase. Parcă o reteză cu cuțitul !

O văzu și pe asta !

Bim era liber, deși singur în desimea codrului.

Așa și procedează pînă la urmă orice cîine, deși la diversele rase, lucrul se petrece în moduri diferite : cîinii de curte își rod fără zăbavă frînghia, lor fiindu-le pe plac numai lanțurile zdravene ; mopsul nu-și roade frînghia, dar, simțindu-se legat, începe să se zbată, să se învîrtească, să urle, ajungînd chiar să se stranguleze ; copoii stau multă vreme pe gînduri, dar tot își rod frînghia ; un cîine inteligent, de vînătoare, fiind legat, își va aștepta multe zile stăpînul, iar frînghia și-o va roade numai în clipe de primejdie sau de disperare,

cînd va simţi clar că nimeni nu-i mai poate sări în ajutor. Aşa şi cu Bim : venise sorocul şi el făcu ceea ce se cuvenea să facă.

Bim se îndepărtă de copac cu prudenţă, cercetînd din ochi împrejurimile, trăgînd cu urechea la zgomotele pădurii. Deodată, în preajmă, începu să cîrîie o coţofană : „Care-i ! Care-i ! Care ! Care ! Care-i !" Încă de la primul avertisment al coţofenei, Bim se opri într-un stejăriş tînăr, care crescuse des în jurul unui uriaş stejar secular. Durerea aproape că n-o mai simţea, se pitise undeva înlăuntrul fiinţei sale. Cîinele se lungi pe frunziş, întinzîndu-şi gîtul şi lipindu-şi capul de pămînt. Coţofana ţipă aproape de dînsul — Bim o şi zări pe un copac înalt. Fireşte, ar fi mers mai departe, fără să mai piardă nici măcar o clipă, dar coţofana îi semnala primejdia tocmai acolo, încotro se îndrepta Bim. Aşteptă cu nelinişte, dar şi cu o hotărîre însoţită de recunoştinţă faţă de coţofana care-l vestise din vreme despre duşman. Îţi mulţumesc, coţofano ! Numai animalele răpitoare ocărăsc această pasăre, admirabilă purtătoare de veşti, înzestrată din naştere cu un telegraf în coadă, slujitoare voluntară a locuitorilor paşnici ai pădurii. Dacă n-ar fi coţofana, populaţia alergătoare şi zburătoare ar fi pînă la urmă lipsită de orice fel de ştiri despre viaţa pădurii.

Lupoaica ieşi la marginea poienii şi se opri. Una din labele din faţă îi era strîmbă (ceea ce înseamnă că fusese rănită cîndva de oameni). Şchiopătînd, mai făcu cîţiva paşi, îşi întoarse capul drept spre Bim şi, făcîndu-şi vînt... se năpusti asupra lui. Dar dădu greş, piciorul cel strîmb îi stătuse împotrivă. Bim îi scăpă în ultima clipă, făcînd un salt într-o

parte. Fiara se întoarse şi, sărind parcă pe trei picioare, se repezi din nou la Bim care, ca o sfîrlează, se rostogoli în dosul unui stejar. Bim simţi îndărătul lui o gaură : scorbura. Şi, pe loc, în momentul celui de-al doilea eşec al lupoaicei, chiar în aceeaşi clipă, se strecură în scorbură, îşi arătă colţii, începînd să mîrîie cu furie, să latre, cum încă niciodată în viaţă nu mai lătrase — ca un copoi în faţa urmelor, ca un cîine în preajma bîrlogului, să latre fără răgaz.

Prin glasul lui Bim răsună în tot codrul un singur cuvînt, pe înţelesul tuturor : „Năpastă-ă ! Năpastă-ă !"

Năpastă-ă ! Năpastă-ă ! ! ! relua codrul cu un puternic ecou. Mulţumescu-ţi ţie, codrule !

Şi din coţofană în coţofană, mai iute decît telegraful, s-a întins un zvon neliniştitor : „Care pe care mănîncă, care pe care mănîncă, care pe care, care pe care..." Pădurarul de la pichet îşi dădu seama că şi lătratul furios al cîinelui, şi agitaţia nemaipomenită a coţofenelor sînt semn rău. Îşi luă puşca, o încărcă cu gloanţe şi se adînci în pădure. Omul umbla plin de curaj, fiindcă pădurea era ca şi propria lui casă, iar locuitorii ei îl cunoşteau. Da' şi el îi ştia pe mulţi dintre ei, o ştia şi pe lupoaică, însă, nu se ştie de ce, n-o ucidea. „Nu care cumva s-a strecurat vreun vînător din cei tineri pe teritoriul-proprietatea de drept a lupoaicei ? Nu l-o fi băgat lupoaica în sperieţi, silindu-l să se caţere într-un copac şi să-şi părăsească cîinele în colţii fiarei ?" se întreba el, iuţind pasul. Lătratul se auzea de departe, chiar de la capătul celălalt al Rîpei Lupului, dar deodată încetă. „L-a dat gata ! îşi zise şi păşi mai departe, fără zgomot,

în aceeaşi direcţie. Ei, trebuia să mă fi grăbit. Să mă fi grăbit !"

Dar ce se petrecuse acolo, lîngă stejarul secular ?

Lupoaica era din acelea trecute prin ciur şi prin dîrmon : se îndepărtă de scorbură pentru ca Bim să tacă. Ştia, vezi bine, că, o dată cu lătratul cîinelui, răsare şi omul cu puşca. Bim de aceea şi tăcu, pentru că lupoaica renunţase să-l mai atace. După un răstimp, ea mai făcu cîţiva paşi spre Bim şi se aşeză, fără să-l scape din ochi. Aşa că doi cîini se priveau ochi în ochi unul pe altul : un cîine sălbatic, rubedenie îndepărtată de-a lui Bim şi duşman al omului, şi un cîine domesticit, care nu poate trăi lipsit de bunătatea omenească ; lupul urăşte pe toţi oamenii, iar Bim i-ar iubi pe toţi, dacă aceştia ar fi cu toţii buni ca dînsul ; un cîine-prieten al omului şi un cîine-duşman al omului se priveau ochi în ochi.

Lupoaica înţelegea că n-are cum să pătrundă în gaura scorburii, dar de apropiat se apropie de ea, cu botul înainte. Bim se trase în adîncul scorburii, arătîndu-şi colţii, dar de lătrat nu mai lătra, ştiindu-se invulnerabil în fortăreaţa sa.

Cît ar mai fi durat povestea asta, n-avem de unde şti. Iată însă că, adulmecînd în jur, lupoaica se răsuci brusc cu spatele spre scorbură şi, gîrbovindu-se ca la presimţirea unei primejdii, începu să se retragă pas cu pas spre stejarul de care fusese legat Bim. Păşea cu coada între picioare, stăpînită de o anumită spaimă.

Absorbită de vînarea lui Bim, îi scăpase tocmai locul acesta, pentru că ploaia din noaptea trecută spălase fără urmă toate mirosurile, iar acum, după ce se zvîntase, lupoaica le descoperi : iată frînghia

rămasă pe copac, iată strachina cu carne. O, ştia prea bine ce înseamnă toate astea : pe aici trecuse omul ! A om mirosea frînghia, a fier obiectul acela rotund, iar urmele sînt tot ale omului ; iar carnea, carnea nu-i decît o amăgire, o trădare, o capcană. Zăbovi o clipă, apoi sări într-o parte şi o luă la fugă, ca din faţa unei mari nenorociri. Aşa fuge lupul de o capcană aşezată cu stîngăcie, insuficient camuflată în exterior sau care se dă de gol prin mirosul ei.

Fugea de Bim o lupoaică vitează şi mîndră, ultima lupoaică a pădurii.

...Singura fiinţă de pe pămînt pe care lupul o urăşte este omul. Pe pămînt îşi duc zilele ultimii lupi, iar omul îi ucide, îi ucide pe aceşti sanitari ai pădurii şi cîmpiei, iubitori de libertate, pe lupii care curăţă pămîntul de necurăţenii, de stîrvuri, de molime şi care fac rînduială în viaţă, astfel ca să trăiască numai urmaşii sănătoşi. Umblă pe pămînt ultimii lupi... Umblă ca să nimicească vulpile rîioase, apărîndu-le de contagiune pe celelalte, umblă şi pentru ca iepurii istoviţi de echinococus să nu răspîndească boala în păduri şi pe cîmpii şi să nu dea naştere la urmaşi plăpînzi şi degeneraţi ; umblă şi pentru ca, în anii cînd se înmulţesc şoarecii purtători de tularemie, să-i extermine în masă. Pe pămînt îşi duc zilele ultimii lupi.

Cînd răsună în noapte urletul lor trist, sfîşietor, sufletul tău, omule, se cutremură... E lupul, care-şi vesteşte prezenţa, sincer, făţiş, meleagurilor din jur : „Eu sî-î-înt ! Eu sî-î-înt !“ Şi doar tu, omule, ştii că lupoaica nu se atinge de căţeluşul-sugaci, ci-l ia în grijă ca pe propriul său pui ; şi mai ştii că ea nu face nici cel mai mic rău nici puiului de om,

ci-l trage în bîrlog, dîndu-i să sugă din ţîţele ei. Cîte cazuri n-au fost cînd lupul a crescut din puiul de om un om-lup ! Şacalii nu-s în stare de aşa ceva. Nici măcar cîinii. Sau : se atinge cumva lupul de vreo oaie dintre acelea care trăiesc pe meleagurile sale ? Niciodată. Dar ţie, omule, oricum ţi-e frică de lup. Aşa se face că ura care întunecă raţiunea (cîtă deosebire de animale !) poate uneori să pună în aşa măsură stăpînire pe făptura ta, încît ajungi să socoteşti dăunător ce e în realitate aducător de foloase, şi folositor — un lucru ce aduce daune.

Dar ultimii lupi mai străbat deocamdată pămîntul.

Unul dintre ei fugea de mirosul detestabil şi primejdios al omului, şi nu de Bim. Nu ştim cum s-ar fi sfîrşit întîlnirea celor doi şi cîtă vreme ar mai fi zăbovit lîngă scorbură lupoaica. Poate că, mirosindu-se, ar fi căzut la învoială, doar ea era o lupoaică singuratică, iar Bim un mascul. Să nu ne ocupăm de ceva care nu s-a petrecut, am vrea doar să menţionăm că oamenilor le-a fost dat să zărească, şi nu odată, cîini în mijlocul unor haite de lupi. Dar pe Bim soarta l-a cruţat de asta.

După ce lupoaica s-a făcut nevăzută, pieptul vătămat al lui Bim a fost fulgerat, ca din senin, de o durere ascuţită. Începu să se sufoce, ceea ce îl sili să se tîrîie afară din scorbură, unde se şi prăvăli la pămînt, fie ce-o fi ! Şi totuşi nu se atinse de carne nici după ce, zăcînd cîtăva vreme, fu din nou în stare să stea pe picioare. Un singur lucru îi mai rămînea de făcut : să meargă înainte cît îl vor ţine puterile.

Şi Bim porni. S-a căţărat mult şi chinuitor pe urcuşul abrupt, imens, lung de un kilometru. Undeva, pe la jumătatea povîrnişului, dădu de urma lupoaicei peste care nu se putu hotărî să treacă (doar de aici venise fiara !) ; de aceea o coti spre un mărăciniş des, de nestrăbătut şi... zări un lup. Chiar în faţa lui, mort. Era lupul care, rănit de moarte, se ascunsese în centrul cercului de „bătaie“, lupul căruia îi mai dăduse tîrcoale o vreme lupoaica, urlîndu-şi din cînd în cînd, în auzul întregului meleag, durerea ei atît de înspăimîntătoare pentru om. Un lup mort. Blana i se desprinsese smocuri-smocuri. Rămăsese doar o parte din fiara care se topea şi se descompunea încetul cu încetul. Numai ghearele se lungiseră, devenind sinistru de albe, fioroase. Bim le văzu : chiar la lupul mort, intrat în putrefacţie, ghearele rămîn neatinse. Şi îţi inspiră groază.

Bim se răsuci în grabă şi porni, cît îl ţineau puterile, înapoi, pe drumul pe care venise ocolind urma de care s-a ciocnit.

În cele din urmă ajunse sus şi se opri în locul unde cu o zi înainte stătuse maşina. Privi în jur, după care o luă chiar în direcţia cuvenită : acasă. Şi iarăşi se întîmpla ca pe drum să-l mai lase puterile, iarăşi se întindea din cînd în cînd să se odihnească ba într-o căpiţă de fîn, ba în vreun culcuş de cetină, iarăşi căuta ierburi din mers, ca să le mănînce.

Pe şosea alerga un cîine jigărit şi şchiop. Fugea înainte, numai înainte, nu prea repede, cu destulă greutate, dar înainte, spre uşa aceea unde se afla bunătatea, spre uşa în faţa căreia Bim voia să se întindă şi să aştepte, să-şi aştepte stăpînul, să aş-

tepte primind cu încredere mîngîierea cea mai obişnuită, cea mai simplă dezmierdare omenească.

... Da' ce-i cu Tolik? Ce s-a întîmplat cu el, după ce s-a trezit dimineaţa din somn?

Înainte de a se îmbrăca, încă în cămăşuţa de noapte, s-a repezit după Bim şi deodată a început să ţipe:

— Mamă! Unde-i Bi-im?! Unde?!!

Mama a încercat să-l liniştească:

— Bim s-a cerut afară pentru nevoile lui, tăticu i-a dat drumul; nu s-a mai întors. A fugit. Tăticu l-a strigat, l-a tot strigat, dar el a fugit.

— Tăticu! izbucni în hohote de plîns Tolik. Nu-i adevărat, nu-i adevărat, nu-i adevărat! şi se prăbuşi pe pătuţul său — un băieţaş în cămăşuţă de noapte, strigîndu-şi reproşurile, rugăminţile, tot sperînd că poate nu-i aşa: Nu-i adevărat, nu-i adevărat, nu-i adevărat!

Acuma se străduia să-l împace Semion Petrovici:

— Vine el, las' că vine... Şi dacă n-are să vină, îl căutăm şi-l luăm la noi. Îl luăm negreşit. Dăm noi de el. Un cîine nu-i un ac de gămălie.

Tolik conteni din plîns, fixîndu-şi privirile într-un punct oarecare. Apoi se uită la părinţii săi, îşi şterse lacrimile şi le declară cu hotărîre:

— Oricum, am să-l găsesc.

Rosti cuvintele acestea cu atîta siguranţă, încît tatăl şi mama schimbară nişte priviri neliniştite, spunîndu-şi din ochi unul altuia: „Băiatul are păreri personale".

Din acea zi, Tolik deveni tăcut acasă ca şi la şcoală, închis, precaut faţă de cei apropiaţi.

Îl căuta pe Bim. Adeseori puteai vedea prin oraş cum un băieţaş curăţel, dintr-o familie aşezată, fe-

ricită, oprește pe cîte un trecător, ales numai după ochi, și-l întreabă :

„Nene, nu cumva ați zărit un cîine alb cu o ureche neagră ?“

CAPITOLUL 14

Drumul spre ușa casei părintești. Trei vicleșuguri

Pe cînd se apropia de oraș, picioarele aproape că refuzau să-i mai dea ascultare. Doar era din nou chinuit de foame. Și, pe urmă, ce ar fi putut să găsească de mîncare de-a lungul șoselei ? Nimic. Cel mult o coajă de pepene verde aruncată în drum, dar asta numai hrană nu se poate numi, e doar o amăgire. Unui astfel de cîine îi trebuia carne cu o cașă bună, un borș cu pîine (dacă rămîne de la masă), într-un cuvînt, tot ceea ce mănîncă un om obișnuit. Iar Bim care de aproape două săptămîni mînca atît cît să nu moară de foame ! Cu pieptul lui bolnav, zdrobit de lovituri de cizmă, un asemenea regim de înfometare nu era altceva decît o moarte lentă. Și dacă mai adăugăm că în lupta cu lupoaica își stîlcise rău laba dinapoi, și așa strivită de macaz, și că acum șchiopăta pe trei picioare, putem să ne închipuim ce înfățișare avea Bim cînd își făcu intrarea în orașul său natal.

Dar lumea nu duce lipsă de oameni cumsecade. Chiar la periferie el se opri lîngă o căsuță, cu o singură ușă și o ferestruică. În jurul căsuței zăceau

munţi de cărămizi, bolovani, lespezi de piatră, scînduri, bîrne, fier şi fel de fel de alte materiale, iar alături, de cealaltă parte, se înălţase pînă la jumătate o casă nouă, uriaşă, dar fără ferestre, fără uşi şi fără acoperiş. Vîntul se încurca în orbitele goale ale ferestrelor, şuiera prin balcoanele de piatră şi cărămidă, cînta printre stivele de cherestea şi începea să urle cînd dădea de cabina macaralei, şi în fiecare loc pe altă voce. În tabloul acesta pentru Bim nu era nimic surprinzător (se construia pretutindeni, se construia fără răgaz), iar în timpul peregrinărilor sale, Bim se rugase şi nu o dată de constructori : „Daţi-mi, băieţi, ceva să îmbuc". Oamenii îi pricepeau graiul, căci îi dădeau să mănînce. Într-un rînd, unul mai pişicher, în pauza de la prînz, turnă într-un borcan de conserve o lingură de votcă şi i-o oferi lui Bim :

— Hai, trage o duşcă, cuţulache, în sănătatea celor care nu se ţin pe-aicea de furtişaguri.

Jignit, Bim îi întoarse spatele.

— Întocmai ! exclamă pişicherul. N-ai pentru cine să bei, isteţule. Las' că ştiu eu ce ştiu.

Toţi cei de faţă rîdeau cu poftă şi îl strigau pe flăcăul pişicher Şurik. În schimb, acelaşi Şurik tăie cu cuţitul o bucată de salam — proaspăt cumpărată de la magazin, nu scoasă din găleata cu lături ! — şi o puse în faţa lui Bim.

— Ţi-o dăruiesc pentru că ţii la adevăr, Ureche neagră. Ia-o, înţeleptule !

Şi iarăşi rîseră oamenii în salopete murdare. Iar Şurik adăugă lucrul cel mai hazliu pesemne :

— Altminteri, frăţioare, noaptea trecută cheresteaua s-a mai uscat preţ de o treime.

Şi iarăşi rîseră, deşi flăcăul nostru nici măcar nu zîmbi de data asta.

Bim înţelese discursul lui Şurik în felul său : în primul rînd, votca pentru cîine e un lucru rău, şi dacă nu te atingi de ea, atunci ţi se oferă nişte salam ; în al doilea rînd, toţi băieţii ăştia, mirosind a cărămizi, a scînduri şi a ciment, sînt buni la suflet. Chiar aşa i se şi păru lui Bim, şi anume că Şurik tot timpul numai despre asta vorbise.

Aducîndu-şi aminte de toate acestea şi conducîndu-se după mirosurile cunoscute din trecut, adică pe bază de memorie, vlăguit într-un hal fără hal, Bim se culcă la uşa căsuţei celei mici, adică la ghereta paznicului.

Era dis-de-dimineaţă. Cu excepţia vîntului, nu era ţipenie pe-acolo. Intr-un tîrziu, în gheretă cineva tuşi şi începu să vorbească de unul singur. Bim se ridică puţin şi, iarăşi pe bază de memorie, se apucă să zgrepţăne la uşă. Se deschise, desigur, ca şi în alte dăţi. In prag răsări un om cu barbă, una din urechile căciulii îi atîrna în jos, cealaltă era ridicată în sus ; mantaua abia îl încăpea peste cojoc. O persoană care-i inspiră lui Bim o încredere deplină.

— Ei, nu cumva am musafiri ! ? In ce hal ai ajuns, sărmanul de tine. Se vede că n-ai stăpîn. Acu' ce mai... Hai, intră înăuntru.

Bim se strecură în gheretă şi se întinse tăcut ; aproape că se prăvăli lîngă prag. Paznicul tăie o bucată de pîine, o vîrî într-o căldăruşă, o înmuie în apă şi o puse în faţa lui Bim, care mîncă plin de recunoştinţă. Apoi îşi aşeză capul pe labe, aţintindu-şi privirile asupra bătrînului.

Şi se înfiripă între cei doi o discuţie pe teme de viaţă.

Îi e urît paznicului, oriunde şi-ar face slujba. Acum însă o făptură vie îl priveşte cu nişte ochi uimiţi, omeneşti, zbuciumaţi, încărcaţi de o vădită suferinţă şi, tocmai de aceea, atît de suprinzători.

— Păcătoasă e viaţa de care ai parte, Ureche neagră, se vede cale de-o poştă... Care-i necazul ? îl întrebă el : Nu cumva nu ţi-a venit încă rîndul să capeţi casă ? Sau e altceva ? Ai ?... Uită-te, la mine, frăţioare, şi eu tot aşa : rîndul vine, rîndul trece, Mihei rămîne. Cîte case n-am construit, iar eu tot cu ghereta, mă mut dintr-un loc în altul. Să zicem că speli putina şi de-aici, ia încearcă să-mi scrii o scrisoare : n-ai unde. Uite, sînt cinci ani de cînd n-am adresă : „SMU — 12, lui Mihei". Şi cu asta, basta ! Să scrii aşa ceva pe plic e de-a dreptul umilitor. Beau, mănînc — mă rog, din legăturică ; mă încalţ, mă îmbrac, merge, chiar şi cîte o *crevată* îmi mai atîrn de gît şi-mi mai pun şi cîte o pălărie pe frunte ; da' de locuit n-am deocamdată unde să locuiesc, pricepi tu ? N-ai ce-i face... Sînt greutăţi trecătoare... Iar mie-mi spune Mihei. Eu sînt Mihei, zicea arătînd cu degetul spre pieptul său şi trăgînd din cînd în cînd cîte o duşcă din gîtul clondirului (ceea ce făcea de fiecare dată cînd ducea la bun sfîrşit cîte un fragment din cuvîntare).

Bim interpretă cu toată convingerea monologul lui Mihei în felul său, cum o poate face un cîine, adică după înfăţişarea interlocutorului, după intonaţie, după bunătate şi simplitate : de treabă om Mihei ăsta. Dealtfel, nu e deloc important să înţelegi cuvintele (ceea ce pentru cîine e de-a dreptul inutil), principalul e să înţelegi omul. Bim îl înţelese, şi pe loc începu să picotească, lăsînd restul con-

versaţiei să i se scurgă pe lîngă urechi. Totuşi, din consideraţie pentru interlocutor, mai închidea ochii, ba îi mai deschidea, străduindu-se să-şi biruie somnul.

Iar Mihei îi dădea înainte, pe acelaşi ton :

— Iaca, tu ai adormit, şi cu asta basta. Da' eu n-am voie. Dă vreun control peste mine : „Unde-i Mihei ? Ia-l de unde nu-i. Afară cu Mihei. Negreşit." Cam asta-i socoteala. Dacă se întîmplă să nu te afli în post sau să adormi — ţi-o şi aruncă în obraz : „Unde-i Mihei ? Ia-l de unde nu-i. Afară cu Mihei !" Şi cu asta basta.

Toropit, Bim izbutea să distingă numai : „Mihei... Mihei... Mihei... Şi cu asta basta".

Iar Mihei mai dădu pe gît o duşcă, două, îşi şterse mustăţile, îşi presără puţină sare pe pîine şi începu să mestece, fără să-şi întrerupă cuvîntarea :

— Şi uite ce mai spun eu, măi Urechiuşă neagră, e chiar mai bine să-ţi deschizi sufletul faţă de un cîine : nici nu dai de bucluc, că ăsta nu se duce să spună şi altcuiva, iar tu îţi mai descarci inima... Iacă eu, Mihei, eu sînt paza. Cu puşcă. Şi acum se pune întrebarea : dacă-s mai mulţi ăi de fură ? Ce să facă Mihei ? Nu poate să facă nimic. Şi cu asta, basta... Îi aplici legea — mi se spune. Legea — foarte bine : am pus mîna pe el, ia cinci ani, ticălosul ! Aşa ! Numai că trebuie să pui mîna pe el, iacă, aici e buba. Cum să-l înhaţi ? Tocmai asta-i. Iaca tu, de pildă, care eşti cîine. Bag într-un săculeţ iepuri, douăzeci, să zicem, şi le dau drumul la toţi deodată, şi eu îţi cer să nu-ţi scape unul. Ei se împrăştie ca stropii în toate părţile, şi cu asta basta. Hai să zicem că pe unul tot îl înşfaci. Da' cu ceilalţi ce faci ? Le pui sare pe coadă ! Mihei iz-

bucni într-un rîs atît de molipsitor, că Bim înălţă capul ; ar fi putut şi el să zîmbească măcar.

Dar lui Bim nu-i ardea de asta.

Uşa se deschise. Intră un om, paznic şi el, şi spuse :

— Schimbul. Culcă-te, Mihei, să mai tragi un pui de somn.

Mihei se trase pînă la culcuş şi adormi cît ai clipi. Iar Schimbul se aşeză la masă în locul lui Mihei, dar în clipa următoare îl şi zări pe Bim.

— Ce-i cu bufniţa asta aici ? îl întrebă pe Bim, remarcînd, pesemne, ochii mari ai cîinelui.

Bim se aşeză, aşa cum cere buna-cuviinţă, şi începu să dea ostenit din coadă („Sînt, adică, bolnav. Îmi caut stăpînul."). Schimbul nu pricepu nimic, aşa cum mulţi alţi oameni nu înţeleg cîinii, iar în loc de răspuns deschise uşa şi, cu piciorul, îl îmbrînci pe Bim afară.

— Cară-te de aici, pocitanie !

Bim ieşi stăpînit de o anumită convingere : Schimbul e o scîrbă de om. Să pornească mai departe însă nu se simţea în stare : după ce se îndopase cu terciul lui Mihei, parcă-şi pierduse şi restul de putere, iar somnul îl dobora literlamente din picioare. Luptîndu-se cu toropeala, Bim se aciui în construcţia neterminată şi, cuibărindu-se într-o grămăjoară de talaj mirosind a pin, se cufundă într-un somn adînc.

În cursul zilei nimeni nu l-a tulburat. Zăcu aşa pînă pe seară. În amurg, dădu o raită pe la parter şi găsi pe o fereastră aproape o jumătate de pîine. Înfulecă cea mai mare parte (pe săturate), partea cea mai mică o scoase din casă şi o îngropă în pămîntul moale de lîngă un şanţ ; toate astea le

execută cu temei, aşa cum se cuvine : chiar dacă eşti sfîrşit de puteri, legea oricărui cîine — „îngroapă o bucată pentru zile negre“ — trebuie s-o respecţi. Acum simţea că-şi poate continua drumul. Şi o porni către uşa casei părinteşti.

Către uşa dragă, către uşa pe care o cunoscuse din primele lui zile de viaţă, către uşa dincolo de care încrederea, adevărul simplu şi sfînt, mila, prietenia şi compasiunea erau într-atît de fireşti, de o atît de desăvîrşită simplitate, încît definirea acestor noţiuni devenea cu totul lipsită de sens. Da' şi la ce să-şi fi bătut Bim capul să priceapă toate acestea ? Mai întîi, ca reprezentant al rasei canine ce era, n-ar fi fost în stare de aşa ceva, iar, în al doilea rînd, chiar dacă ar fi încercat să se ridice pînă la culmea — inaccesibilă lui — a înţelepciunii lui Homo, tot ar fi pierit măcar şi datorită faptului că oamenii ar fi considerat naivitatea lui drept nemaivăzută obrăznicie, dacă nu cumva chiar criminală. Într-adevăr, într-un ticălos Bim şi-ar fi înfipt negreşit colţii ; şi într-un laş, de asemeni ; într-un mincinos, fără să stea pe gînduri ; pe un birocrat l-ar fi sfîşiat în bucăţi ş.a.m.d. Şi i-ar fi muşcat pe deplin conştient, îndeplinindu-şi o datorie, şi nu aşa cum îl muşcase pe Cenuşiul, şi asta încă după ce individul îl pocnise în cap cu atîta cruzime. Nu, uşa aceea către care se îndrepta Bim era o parte din fiinţa sa, era însăşi viaţa sa. Şi asta-i tot. Astfel, nici un cîine pe lumea asta nu consideră devotamentul atît de obişnuit la cîini drept ceva neobişnuit. Dar oamenilor le-a dat prin minte să preamărească acest simţămînt al cîinelui ca pe-un adevărat eroism, şi asta numai pentru că un asemenea devotament faţă de prieteni şi un ast-

fel de simţ al datoriei nu le stăpînesc chiar toţi şi nici chiar atît de frecvent, şi nici în măsura în care aceste sentimente să fi putut deveni rădăcina vieţii, temelia firească a făpturii însăşi, cînd nobleţea sufletească ajunge o stare de la sine înţeleasă.

Uşa către care se îndrepta Bim era uşa prietenului său şi, prin urmare, propria sa uşă. Mergea către uşa încrederii şi a vieţii. Bim ar fi vrut să ajungă în faţa ei şi sau să-şi regăsească prietenul, sau să moară: să-l mai caute prin oraş nu mai avea putere. Mai putea doar să aştepte. Doar să aştepte.

Da' ce putem noi face dacă în noaptea aceea Bim n-a izbutit să ajungă chiar la uşa casei sale? Trebuia mai întîi să ocolească cartierul Cenuşiului, dar pentru asta urma să se abată pe lîngă casa lui Tolik. Chiar aşa se şi petrecură lucrurile. Bim se pomeni la portiţa micului său prieten şi nu putu, pur şi simplu nu se simţi în stare să treacă mai departe, ca pe lîngă o portiţă străină. Se întinse lîngă gardul înalt de cărămidă şi se făcu colac, cu capul lăsat într-o parte. Trecătorul şi-ar fi zis despre Bim că e rănit, muribund sau chiar mort de-a binelea.

Oricum însă Bim nu se va mai apropia, categoric nu, de uşa acestei case. La gardul acesta însă îşi va oferi un răgaz, ca să-şi mai ostoiască durerea şi dorul, iar apoi va porni mai departe spre casă. Sau poate... poate are să se ivească Tolik... Am putea noi oare să-i reproşăm lui Bim lipsa de logică, dacă aceasta îi este inaccesibilă? Iată de ce el zăcea fără nici o logică, în poziţia caracteristică a unui cîine abătut.

Era o seară întunecoasă.

Se apropie o maşină. Ea smulse beznei o porţiune a gardului, după care, pipăind gardul întreg, îşi holbă doi ochi orbitori drept asupra lui Bim. Cîinele înălţase capul şi privea printre pleoapele aproape închise. Maşina hîrîi încetişor, apoi se deschise portiera... În mirosul de fum nu puteai deosebi pe acela al omului care se apropia de Bim... Cînd însă intră în ochii de lumină ai maşinii, Bim se aşeză : spre el venea Semion Petrovici ! Se apropie de el şi, convingîndu-se că e într-adevăr Bim, spuse :

— Ai ieşit la liman ! Asta-i bună...

Din maşină mai coborî cineva (era omul care, înaintea furtunii, îl dusese pe Bim la lupoaică). Privi cîinele şi zise cu bunăvoinţă :

— Deştept cîine. Ăsta nu moare.

Descingîndu-şi cureaua, Semion Petrovici păşi spre Bim.

— Bimka, Bimka... Drăguţule, Bimka... Vin' la mine, la mine...

O, nu-u ! Bim nu mai avea încredere, Bim îşi pierduse încrederea, şi nu se va apropia de omul acesta, chiar dacă acuma îl lua cu duhul blîndeţii. Se prea poate ca Semion Petrovici, înţelegînd starea sufletească a feciorului său, să fi avut intenţia să-l ducă pe Bim la Tolik. Numai că nu i-a mers : Bim o rupse la fugă. Chiar aşa : o rupse la fugă de-a lungul gardului pe drumul luminat, ca să scape de Semion Petrovici. De unde a mai găsit puterea ?

Semion Petrovici, după el. Celălalt — să-i taie calea. Bim alunecă din lumină în întuneric, se lăsă tîrîş în şanţ şi aici o porni la pas, abia miş-

cîndu-şi labele. Dar Bim nu porni în direcţia în care, pe lumină, alergase spre şanţ, ci în sens opus.

Şi iarăşi, în ceas de primejdie, ajunse pînă la Bim una din descoperirile strămoşilor : încurcă urmele ! Aşa procedează iepurii, vulpile, lupii şi alte fiare : e vicleşugul numărul unu în caz de urmărire. Vulpea şi lupul, în astfel de împrejurări, pot merge îndărăt pe propriile lor urme cu atîta iscusinţă, încît numai un vînător cu experienţă, şi asta numai după un timp, îşi poate da seama, după urma ghearelor, că a fost tras pe sfoară ; vicleşugul numărul doi e nodul (te duci spre stînga şi vii în dreapta) sau însăilatul (de pe propria-ţi urmă dindărăt — o săritură laterală) ; vicleşugul numărul trei — te culci fără să sufli : după ce ai încurcat urma, te întinzi într-un loc înfundat şi tragi cu urechea (dacă urmăritorii au trecut de tine, să nu te mişti, dacă vin spre tine, atunci o iei de la început, încurcînd urmele). Toate aceste trei vicleşuguri ale fiarelor sînt bine cunoscute adevăraţilor vînători, dar Semion Petrovici n-a fost niciodată vînător, cu toate că ţinea o puşcă în casă, ba chiar se şi ducea în fiecare an la deschiderea sezonului de vînătoare.

În general, lucrurile se petrecură astfel : Semion Petrovici alerga într-o anumită direcţie, luminîndu-şi calea cu lanterna, în timp ce Bim gonea în sens contrar, la adăpostul şanţului salvator.

Iată însă că şanţul ajunse la capăt şi Bim se izbi de un zid de calupuri de lemn, lîngă care atîrna cupa unui excavator. Îşi dădu seama că din această capcană n-are cum să iasă ; să se lase mai jos a putut, dar să se caţere sus nu avea putere : pe laturi — pereţi, în faţă — aşijderea. De-ar fi fost

zdravăn, pe cele patru picioare ale sale, atunci ar fi fost altceva, acum însă e în stare doar să iasă afară, fără să sară, fără să escaladeze, să iasă pur şi simplu.

A stat Bim ce a stat, s-a uitat în sus la excavator, s-a ridicat, cu chiu cu vai, pe una din labele dindărăt, sprijinindu-se de perete cu cele din faţă, a cercetat panta peretelui şi s-a aşezat din nou. Părea că chibzuieşte... De fapt, asculta doar : contenise oare hăituiala ? Apoi s-a ridicat în acelaşi mod pe peretele opus, drept spre deosebire de celălalt, şi a băgat de seamă că lanterna se foieşte pe loc, legănîndu-se dintr-o parte în alta, după care se stinge. A mai observat şi că maşina dă înapoi şi porneşte spre dînsul dintr-o latură. Bim s-a strîns într-un colţ al şanţului şi a ascultat, străbătut de fiori. Maşina a trecut pe lîngă el, undeva aproape de tot.

În preajmă totul se cufundă în linişte. Din depărtare însă răzbăteau încoace, destul de slab, măcăitul scurt al maşinilor, scrîşnetul tramvaielor — sunete pe care le cunoştea, care nu erau periculoase.

Într-o noapte întunecoasă şi rece de toamnă un cîine şade într-un şanţ. Şi nu se găseşte nimeni pe lume care în clipa asta să-i dea o mînă de ajutor. Şi el trebuie, trebuie neapărat să ajungă la uşa casei părinteşti. Bim încercă să sară afară, dar se prăvăli înapoi. Da' de unde ! Şi o porni îndărăt pe propriile sale urme, cu un mers tăcut, prudent, ascultînd cu încordare şi pipăind din cînd în cînd pereţii. Într-un loc, descoperi o mică surpătură, se căţără pe ea şi se ridică pe laba dinapoi... Acum, cu cele dinainte, putea ajunge la buza şanţului. Şi Bim se apucă să sape pămîntul, de sus în jos, îngrămădindu-l sub el : cu cît lucra mai mult, cu

atît surpătura se înălţa. Bim stătea să-şi tragă puţin sufletul şi se apuca din nou de treabă. În cele din urmă, putu să-şi sprijine pieptul pe marginea şanţului, în schimb pierdu posibilitatea de a săpa în continuare. Atunci se lăsă în jos pe pantă, şi se întinse. Se simţea ispitit să urle, să-şi cheme stăpînul sau pe Tolik, să urle sălbatic, de să răsune întregul oraş ! Dar Bim e silit să tacă ; abia încurcase urmele şi izbutise să se tupileze aici. Deodată, se ridică plin de hotărîre, se îndepărtă de-a-ndăratelea de moviliţă şi, dînd uitării durerea, îşi făcu vînt cu tot corpul care se săltă moale ca o cîrpă ; sărind pe moviliţă cu amîndouă labele dinapoi, se pomeni chiar pe buza şanţului, în adîncitura pe care o săpase el însuşi, aruncînd pămîntul sub dînsul.

Cum de-a putut să-şi biruie durerea aprigă şi sfîrşeala ? Da' cine ar putea şti ? Bunăoară, lupul... Lupul îşi retează laba prinsă în capcană. E în stare oare cineva să explice cum e cu putinţă să-ţi rozi cu proprii tăi dinţi propriul picior ? Putem doar să presupunem că lupul procedează astfel din năzuinţa sa instinctivă către libertate... Iar Bim a uitat de sine din năzuinţa irezistibilă care-l mîna spre uşa bunătăţii şi a încrederii. Oricare ar fi explicaţia, important e că Bim izbutise să scape din capcană şi stătea lungit sus, în groapa aceea mică.

Noaptea era rece. Oraşul dormea, oraşul din beton şi oţel dormea, scrîşnind surd pînă şi în somn. Bim a mai stat multă vreme să asculte. Apoi, pătruns de frig, a pornit totuşi mai departe.

Pe drum, s-a abătut pe la intrarea deschisă a unei case. Şi asta numai pentru că simţea neapărat nevoia să se odihnească, cît de puţin, într-atîta era

de vlăguit. Să se întindă chiar în mijlocul şoselei nu putea, asta ar fi însemnat pieirea (văzuse nu o dată cîini striviţi de maşini). Şi pe urmă, pe asfalt mai e şi rece. Pe cîtă vreme acolo la intrare, putu să se cuibărească lîngă radiatorul cald şi să adoarmă.

La o intrare străină, în puterea nopţii, dormea un cîine străin.

Se mai întîmplă.

Nu faceţi vreun rău unui asemenea cîine.

CAPITOLUL 15

La ultima uşă. Secretul furgonului de fier

Bim se deşteptă încă înaintea zorilor. Inima nu-i da ghes să părăsească locul atît de cald, de ospitalier, unde nimeni nu-i tulburase somnul. I se părea că puterile îi sporiseră, dar, încercînd să se ridice în picioare, nu izbuti de la început. De aşezat însă putu să se aşeze, dar capul începu să i se învîrtească (tot aşa cum i se întîmplase după lovitura primită în piept) : pereţii se lăsară parcă într-o parte, balustrada scării începu să joace, iar treptele prinseră ba să se contopească într-un urcuş continuu, ba să se desfacă ca o armonică, în timp ce becul se legăna împreună cu plafonul. Bim şedea şi aştepta să vadă ce are să fie cu el mai departe, şedea acum, cu capul plecat.

Ameţeala se sfîrşi tot aşa de brusc precum începuse. Şi Bim se tîrî pe burtă afară, peste treptele

intrării. Uşa era deschisă. Zăbovi o clipă în frigul înviorător şi se puse pînă la urmă pe picioare. Aflîndu-se în pragul pierderii depline a cunoştinţei şi de aceea nesimţind durerea, Bim se supuse unei voinţe interioare canine, ignorate de oameni, şi ieşi din curte, clătinîndu-se ca lovit de ciumă.

E îndoielnic că ar fi ajuns acasă, dacă nu i-ar fi ieşit în cale o ladă de gunoi în care cotrobăia o căţeluşă. Bim se apropie şi se aşeză. Căţeluşa, flocoasă şi murdară, îl mirosi şi-şi mişcă coada :

„Încotro ?“ îl întrebă astfel Ciufulita.

Bim o recunoscu numaidecît — făcuse cunoştinţă cu ea în luncă, cînd o văzuse ronţăind o rădăcină de trestie. De aceea îi răspunse încrezător şi trist, doar din ochi :

„E rău de mine, prietenă“.

Căţeluşa se înapoie la lada de gunoi şi, invitîndu-şi parcă oaspetele, tot întorcea capul spre Bim şi da din coadă, ceea ce însemna de fapt :

„Pe-aici e cîte ceva de mîncare. Hai, vino“.

Şi ce credeţi ? Din una, din alta, cu o bucăţică de ici, cu o cojiţă de colo, cu un cap de scrumbie de dincolo — Bim ajunse totuşi să se sature. Treptat puterile îi reveneau şi, în curînd, după ce îşi linse botul şi îi mulţumi Ciufulitei, o porni mai departe, de astă dată cu mult mai multă siguranţă.

Nu, orice aţi spune, şi lăzile de gunoi pot însemna mare lucru în momentele grele ale vieţii ! Din clipa aceea, Bim ar fi putut să adopte o atitudine plină de consideraţie faţă de asemenea locuri dacă...

Îmi vine greu să vă povestesc despre asta.

Într-o dimineață cenușie, încă înainte de a se crăpa de ziuă, cînd rămășițele pîclei din ajun izbutiseră să pogoare pe pămînt ca un văl străveziu-albastru, Bim ajunse în sfîrșit în fața casei sale... Iat-o ! Iată și fereastra, de la care, cîndva, împreună cu Ivan Ivanîci, se uita la soarele care răsărea. Ce-ar fi să iasă chiar el în clipa asta la fereastră ? Bim se așezase peste drum și privea, privea, privea acum cu bucurie și nădejde. Se simțea bine. Traversă strada și, măcar că nu se grăbea, își înălțase capul, surîzînd parcă la gîndul că uite, uite, acuma chiar, are să-l reîntîlnească pe neuitatul său prieten. Era clipa în care adăsta fericirea. Da' ce făptură vie nu-i mai fericită în frigurile așteptării, decît în momentele fericirii însăși ?

Așa se face că, în mijlocul străzii, în fața casei natale, nu departe de ușa aceea, speranța renăscută îl făcea pe Bim să se simtă fericit.

Dar deodată zări ceva înspăimîntător : la intrarea casei apăruse Mătușica ! Bim se așeză, cu ochii măriți de groază și tremurînd din toate mădularele. Mătușica azvîrli într-însul cu o cărămidă. Bim făcu grăbit cale întoarsă pe trotuarul opus.

La ora aceea atît de matinală, nu se vedeau oameni pe stradă. Nici măcar portarii cu măturile lor nu apucaseră încă să iasă.

Doar Mătușica și Bim se priveau unul pe altul. Ea era evident hotărîtă să nu se miște din loc și să nu-i dea drumul să intre, ba chiar își depărtase picioarele pentru mai multă siguranță și se proțăpise ca o statuie în mijlocul ușii, proptindu-se cu pumnii de laturile ei ; pe Bim îl privea de sus, disprețuitor, ucigător și trufaș, stăpînită de simțul demnității personale, al superiorității și al dreptății sale. Bim

însă era neajutorat, îi rămăseseră doar colţii pe care se putea pe deplin bizui, colţi de temut în cazul unei încleştări pe viaţă şi pe moarte. El ştia asta, el nu uitase. De aceea se aplecă şi-şi ridică buza superioară, dezgolindu-şi colţii din faţă. Om şi cîine se priveau ţintă unul pe altul. Clipele îi păreau lui Bim ceasuri.

... Dar cît timp omul şi animalul nu se slăbesc din ochi, urmărindu-şi pînă şi cea mai mică mişcare, să ne ocupăm puţin de Mătuşică, deşi în parte o cunoaştem deja din încurcăturile mai vechi pe care Bim le avusese cu ea. Mătuşica era o femeie cu totul şi cu totul liberă : liberă de exploatarea capitalistă, liberă de cea mai elementară noţiune asupra vreunei îndatoriri faţă de socialism, liberă de muncă. Cu toate acestea, rămăsese roaba stomacului, fără să-şi dea seama că poartă jugul acestei sclavii. În afară de asta, avea totuşi nişte obligaţii. Bunăoară, se scula mai devreme decît toţi ceilalţi locatari ai acestei clădiri foarte populate, încă înainte de a se lumina de ziuă. Considera că cea dintîi datorie a sa era următoarea : să urmărească ce străin a ieşit în zori de la o scară sau alta ; să observe la cine arde lumina, în timp ce ceilalţi se află pradă somnului adînc din pragul dimineţii ; să ştie care s-a dus la pescuit sau la vînătoare şi cu cine ; să afle cine va duce primul, încă pe întuneric, ceva la gunoi. Judecînd după gunoi, ea urma să cerceteze apoi şi să stabilească ce s-a întîmplat : e vorba de sticle goale — înseamnă că un bărbat le-a dosit de nevastă ; dacă ajunge la gunoi un palton, o vechitură bună de nimic, înseamnă că un zgîrcit a ţinut în casă o cîrpă nefolositoare ; se aruncă o bucată de carne stricată — gospodina e o neprice-

pută, şi aşa mai departe. Iar o fată venind acasă spre dimineaţă constituia pentru Mătuşică culmea triumfului. Pe cîini şi pe stăpînii lor îi ura, drept care urmărirea acestora însemna pentru Mătuşică, dacă vreţi, una din cele mai importante măsuri, cu care prilej ea le adresa nişte cuvinte murdare. Din acestea avea o rezervă inepuizabilă, mărturie a prodigioasei memorii şi a vastei erudiţii ale acestei persoane.

Toate acestea îi erau absolut necesare pentru informarea cotidiană, cînd, împreună cu alte femei tot atît de libere ca şi dînsa, va sta la taifas în cursul zilei pe nişte bănci vopsite cu grijă şi va raporta despre unul şi despre altul ce hram poartă, cu care prilej nimeni nu va fi uitat, nimic nu va fi trecut cu vederea. E şi ăsta un talent ! Un asemenea buletin netipărit ea îl edita cu regularitate. Ceea ce considera a fi a doua îndatorire a sa faţă de societate. Această documentare a Mătuşichii nu ocolea nici chiar evenimentele internaţionale (chiar ea a auzit : războiul bate la uşă, trebuie făcute rezerve de crupe, de sare) ; zvonul se lăţea cu concursul zelos al altora asemenea ei, dar cu referiri de astă-dată la „cutare“, care e docent şi nu toarnă gogoşi, care „a auzit“ chiar el, în persoană.

Cu toate acestea, precum se ştie, Mătuşica îşi zicea nu altfel decît „femeie sovietică“, era cu toată convingerea mîndră de asta, socotindu-şi conştiinţa adormită nici mai mult, nici mai puţin, drept pildă de urmat. Să fi avut un copil, ce probă de om ar fi scos dintr-însul !

Dar două zile pe săptămînă ea le avea libere : duminica tîrguia cîte ceva în piaţă, de pe la colhoznici, pentru ca luni să revîndă ceea ce cumpărase.

De aceea, fără să aibă găini, grădină de zarzavaturi, plase de prins peşte, ea vindea ouă, ba şi găini, roşii, peşte proaspăt şi de toate cele trebuitoare pentru viaţa omului. Datorită acestei celei de a treia îndatoriri (în zilele libere), Mătuşica avea libret la Casa de economii şi trăia în belşug, din care cauză n-a fost nevoită să lucreze niciodată, nicăieri. Locuia într-un apartament prevăzut cu tot confortul corespunzător înaltului ei grad de cultură (două şifoniere, trei oglinzi, un tablou *Fata şi lebăda*, achiziţionat la piaţă, un uriaş vultur de argilă, flori artificiale din talaj, frigider, televizor). Avea tot ce-i era necesar şi-i lipsea doar ce nu avea nevoie...

Aşadar, Mătuşica se proţăpise la intrare, iar Bim nu avea cum s-o ocolească. Ar fi trebuit să plece, să plece neapărat, dar era peste puterile lui să se îndepărteze de casa natală. Se hotărî să aştepte cu colţii rînjiţi, să aştepte plecarea duşmanului, să aştepte oricît ar fi fost nevoie. Care pe care!

Dar iată că în negura cenuşie şi rece îşi făcu apariţia un furgon singuratic, care se opri brusc între Mătuşică şi Bim. Furgonul era negru-cenuşiu, învelit în tablă, fără ferestre. Din maşină coborîră doi inşi, care se îndreptară spre Mătuşică. Bim îi urmărea cu încordare din ochi, fără să se urnească din loc.

— Al cui e cîinele? întrebă unul, mustăcios, arătînd spre Bim.

— Al meu, răspunse de sus Mătuşica, fără să stea pe gînduri.

— Şi de ce nu-l ţii pe lîngă dumneata? o întrebă celălalt, un flăcăiandru.

— N-ai decît, încearcă de-l ţine. Nu vezi, i-a rămas doar un capăt de frînghie la gît, a ros-o. Şi muşcă pe toată lumea. A turbat ticălosul, a turbat, nici vorbă.

— Leagă-ţi-l, zise mustăciosul, altminteri ţi-l luăm.

— Chiar eu am făcut o cerere. Şi-am umblat, şi m-am rugat : luaţi-mi-l. Ţi-ai găsit ! Numai birocraţi ! Mătuşica începuse acum să ţipe : Sufletul mi l-au scos birocraţii ăştia.

— Hai, se adresă mustăciosul către cel fără mustăţi.

Acesta scoase din maşină o armă de calibru redus, iar mustăciosul trase dintr-un suport aflat pe o latură a furgonului o prăjină lungă, prevăzută la capăt cu un cerc şi cu o plasă, ca un săculeţ de prins fluturi. Numai că în el ar fi putut să încapă şi o oaie. Cel dintîi se apropie de Bim flăcăul cu arma, după care venea, cu plasa pregătită, celălalt.

Bim zări arma. Începu să dea din coadă, voind prin acest gest să spună : „O puşcă ! O puşcă ! Eu ştiu ce-i aceea o puşcă !"

— Se gudură, zise flăcăul. Nici gînd să fie turbat. Treci.

Mustăciosul ieşi în faţă. Bim simţi că de la el miroase a cîine.

„Ei, fără îndoială, voi sînteţi oameni cumsecade !" părea să spună toată înfăţişarea lui.

Dar deodată, dinlăuntrul furgonului, începu să scheaune trist, disperat, dureros, un cîine. Bim înţelese totul : e înşelătorie ! Pînă şi puşca e tot înşelătorie. Totul e înşelătorie ! Încercă să se arunce într-o parte, dar... prea tîrziu : cercul plasei îl ajunse. Sări în sus şi nimeri în plasa, împinsă de el însuşi peste marginea cercului...

Bim rodea sforile, scrîşnea din dinţi, horcăia fără încetare şi se zbătea, se zbătea spasmodic, parcă lovit de epilepsie. Aşa îşi irosi şi ultimele puteri şi, curînd, se potoli. Hingherii băgară săculeţul pe uşa furgonului şi-l deşertară pe Bim pe duşumea. Apoi trîntiră uşa.

Mustăciosul se adresă Mătuşichii, care se înveselise pe neaşteptate :

— Ce te hlizeşti ? Dacă nu te pricepi să ţii un cîine, barem să nu-l chinuieşti. Ea se îmbuibă, mutra asta de broască, iar pe cîine îl lasă să crape de foame... Ţi-e şi groază să te uiţi la el : nici nu mai seamănă a cîine. (Omul dovedi spirit de observaţie : cu colţurile buzelor ei mari lăsate, cu nasul lătăreţ şi cu ochii bulbucaţi, Mătuşica avea într-adevăr o mutră de broască.)

— Mă jigneşti pe mine, femeie sovietică, tu, un hingher împuţit, spurcăciune ! Şi-şi dădu drumul, se porni fără să se jeneze în alegerea expresiilor, ca întotdeauna. Cuvinte care nu pot fi trecute pe hîrtie ieşeau din gura ei cu uşurinţă şi fără nici o piedică, mai mult chiar — lin, amplu, fiindcă, se pare, acestea erau pregătite : o apăsare pe buton şi s-au şi pus în mişcare !

— Tu să nu-ţi faci de cap ! urlă flăcăul. Altminteri te bag în sac şi... în furgon cu tine ! Pe cei de teapa ta n-ar strica să-i ţinem barem o săptămînă pe an într-un furgon ca ăsta. Şi, apucînd de-a binelea prăjina cu cercul, păşi cu hotărîre spre femeie.

Mătuşa dădu fuga să depună o plîngere pentru ultraj. Şi o adresă preşedintelui sovietului orăşenesc, aducîndu-i şi lui nişte învinuiri tot atît de grave ca şi acelea puse pe seama hingherilor. Ea nu purta

nici un fel de răspundere, nu dădea socoteală de nimic în fața societății, în schimb însă pretindea răspundere din partea tuturor. Era și asta o parte din obligațiile ei, cum consideră dealtfel orice parazit social.

...În dimineața aceea soarele răsări imens și galben, cu chipul trist și rece, prevestitor de iarnă. Se eliberă de perdelele de ceață ale dimineții cu atîta indolență și parcă fără chef, încît pe-alocuri continua să atîrne deasupra orașului o negură ușoară, albăstruie, ca o muselină zdrențuită : o stradă se luminase, alta rămăsese învăluită într-un abur tulbure, plumburiu.

Furgonul cenușiu închis, învelit în tablă, ieșise din oraș și acum o cotea în direcția unei clădiri singuratice, împrejmuite de un gard înalt, Deasupra porții se lăfăia o tăbliță : „Intrarea străinilor interzisă — pericol de boală“. Aici era carantina unde erau aduși cîinii turbați pentru a fi prefăcuți în scrum, tot aici nimereau și cîinii vagabonzi capturați, ca potențiali răspînditori de molime. Aceștia din urmă nu erau arși, ci destinați cercetărilor științifice sau jupuiți de piele ; alte animale, suferind de diverse boli infecțioase, erau tratate tot aici, dacă, firește, existau șanse de reușită ; caii, bunăoară, primeau medicamente pînă-n ultima clipă, iar de exterminat nu erau exterminați decît cu o condiție, una singură : dacă se îmbolnăveau de răpciugă. Boala asta a devenit în prezent foarte rară, pentru că și caii au devenit o raritate, și să se îmbolnăvească de răpciugă nu prea mai are cine.

Cei doi oameni care-l capturaseră pe Bim erau simpli muncitori în curtea aceasta. Și nu erau deloc oameni răi. Mai mult chiar, ei se expuneau veșnic

pericolului de a se molipsi de vreo maladie gravă sau de a fi muşcaţi de vreun cîine turbat. Ei erau aceia care curăţau din cînd în cînd oraşul de cîini vagabonzi sau ridicau cîinii la cererea personală a stăpînilor. Considerau neplăcută şi grea această obligaţie, cu toate că pentru fiecare cîine prins căpătau, peste salariul de bază, o îndemnizaţie suplimentară.

Bim n-a auzit nici cînd furgonul de fier a pătruns în curte, nici cînd cei doi au ieşit din cabină şi s-au dus undeva : zăcea fără cunoştinţă.

Bim al nostru îşi veni în fire peste vreo două-trei ceasuri. Lîngă el se afla chiar Ciufulita, vechea lui cunoştinţă, cu care se întîlnise în zori la gunoi. Acum ea îi lingea lui Bim nasul şi urechile...

Uimitoare făptură e şi cîinele ! Iată, de pildă, mamei îi moare un căţel, dar ea continuă să-i lingă nasul, îi linge urechiuşele, îl linge, îl linge la nesfîrşit, vreme îndelungată, îi masează burtica. Şi se întîmplă uneori ca puiul să revină la viaţă. Cît despre masaj, în general, este socotit de cîini o condiţie obligatorie a îngrijirii noilor născuţi. Minunat şi uimitor lucru.

Ciufulita îl lingea pe Bim tot în virtutea unui instinct necunoscut de om. Pesemne, datorită peregrinărilor sale, devenise expertă în materie şi, probabil, nu se găsea aici pentru prima oară. Cine poate şti ?

O rază subţirică-subţirică de soare se strecură prin crăpătura uşii şi se opri asupra lui Bim. El îşi înălţă capul. În închisoarea de fier nu erau decît ei doi : Bim şi Ciufulita. Înfrîngîndu-şi durerea din piept, Bim căută să-şi schimbe poziţia corpului, ceea ce nu-i reuşi de la prima încercare. A doua oară totuşi, izbuti să-şi tragă sub dînsul toate cele patru labe, eliberîndu-şi trupul de contactul cu fierul rece pe

care zăcea. Ciufulita, pătrunsă şi ea de frig, se lipi strîns de Bim şi se făcu colac. Amîndoi se mai încălziră puţin.

Doi cîini zăceau într-o închisoare de fier şi îşi aşteaptau soarta.

Bim privea tot timpul la uşă, fără să-şi ia ochii de la raza firavă de soare, unic vestitor al luminii. Dar iată că, undeva, prin apropiere, răsună o împuşcătură puternică. Bim tresări. O, cît de bine cunoştea zgomotul acesta ! El i-l readuse în minte pe stăpînul său, pe Ivan Ivanîci, el îi amintea de vînătoare, de pădure, de libertate, el era şi chemarea pentru cîinele rătăcit sau furat de urma pasării sau a iepurelui. De unde luă el atunci, după împuşcătură, noi puteri ? Se ridică şi, clătinîndu-se, se apropie de uşă, îşi vîrî nasul în crăpătură şi trase adînc în piept aerul libertăţii. Părea că reînviase. Şi începu să umble încet, de colo-colo, prin furgon. Apoi iată-l din nou la uşă, iată-l mirosind din nou prin crăpătură şi stabilind în cele din urmă după mirosuri : afară se petrece ceva îngrijorător. Şi iarăşi se porni să umble ; şi umbla, umbla scrijelind tabla cu ghearele, încălzindu-se, pregătindu-se parcă de ceva şi încercînd să se dezmorţească.

E greu de spus cîtă vreme s-a scurs astfel. Dar Bim... se puse să zgrepţăne la uşă.

Uşa asta nu semăna defel cu acelea pe care le ştia Bim : era bătută cu tablă, ici-colo scrijelită. Dar era totuşi o uşă, acum singura uşă prin care puteai să strigi după ajutor şi îndurare.

Căzu noaptea. O noapte rece, geroasă.

Ciufulita începu să urle.

Iar Bim zgrepţăna. Rodea cu colţii bucăţile de tablă şi zăcînd continua să zgrepţăne. Chema. Implora.

Spre dimineaţă în furgon se făcu linişte : Ciufulita încetase să urle, Bim se potolise şi el. Poate rar, aşa, cîteodată, dacă mai rîcîia fierul cu laba. Se vlăguise oare cu totul sau pierzîndu-şi orice speranţă se resemnase, şi acum îşi aştepta fără cîrtire soarta — n-avem de unde şti. Pentru moment, asta rămîne o taină a furgonului de fier.

CAPITOLUL 16

Intîlniri în cursul căutărilor.
Urmele lui Bim pe pămînt.
Patru împuşcături

Duminica e mult mai multă lume în oraş decît în zilele celelalte : oamenii bat străzile, călătoresc, aleargă, cumpără, vînd, se înghesuie ca sardelele în cutie, în trenuri, în autobuze, în troleibuze, se grăbesc ca opăriţi să iasă din oraş. Pe la amiază îmbulzeala se mai potoleşte întrucîtva, dar pe seară, o iau de la capăt : unii se întorc de la ţară şi de la pădure în oraş, alţii pleacă de la oraş acasă, la ţară şi în pădure.

De aceea, nu-i de mirare că într-una din duminici a sosit în oraş, împreună cu Alioşa, şi Hrisan Andreevici. Se înţeleseseră ca Alioşa să încerce să dea de urma lui Ureche neagră, în timp ce taică-său îşi va desface la piaţă produsele. Şi în alte dăţi, Hrisan Andreevici îl mai luase pe Alioşa cu dînsul şi-i dăduse voie, fără grijă, să se plimbe prin oraş (el ştia numărul tramvaiului, cunoştea şi staţia „sa“ de auto-

buz, cît despre şotii, nici vorbă, copilul era cuminte). În astfel de cazuri Alioşa căpăta trei ruble şi putea să-şi cumpere ce-i poftea inima sau să se ducă în orice colţ al oraşului — chiar şi la cinema, ba chiar şi la circ. De data asta, Hrisan Andreevici îi băgă lui Alioşa în „buzunarul dinlăuntru“ cincisprezece ruble şi-i spuse :

— În caz că dai de Ureche neagră şi n-or să vrea să ţi-l dea, vîră-le şi tu o hîrtie de zece. Dacă nu merge, dă-le douăsprezece. Dacă nici aşa nu ţi-l dau, lasă-le toate cincisprezece. Şi dacă nici atunci nu se înduplecă, scrie-ţi adresa, şi dă fuga la mine : mă duc chiar eu. Să nu baţi mult drumurile : către ceasurile patru — la autobuz, ziua s-a făcut mai scurtă, plecăm pe întuneric. Iar de Ureche neagră ai grijă să întrebi politicos : „Îmi îngăduiţi o întrebare, tovarăşe ?“ Abia după aceea îi dai drumul : să vedeţi, adică, noi sîntem păstori, de la ţară, şi fără cîine n-avem cum s-o scoatem la capăt, şi cîinele a dispărut. A şters-o, cum s-ar zice, la oraş. Oameni de treabă sînt destui : tu să ştii numai să întrebi !

...Prin oraş umblă un flăcăiandru voinicuţ şi serios. Din cînd în cînd, se adresează acelor trecători care, după părerea lui, sînt demni de încredere :

— Îmi îngăduiţi o întrebare, tovarăşe ? Să vedeţi, adică, noi sîntem păstori...

Îi ieşeau în cale nemaivăzut de mulţi oameni graşi, mai cu seamă femei. Pe aceştia îi ocolea (ăştia, pesemne, nu muncesc, de aceea şi sînt aşa de graşi). Dar tocmai un tovarăş gras, auzind întrebarea băiatului adresată altcuiva, se opri şi-l sfătui să se ducă la gară (cică acolo, prin poarta gării, se scurge într-o zi tot tineretul — careva trebuie negreşit să

ştie). Dintre băieţi însă, Alioşa avea grijă să nu scape vreunul.

Chiar în acelaşi timp cu Alioşa ieşise şi Tolik din casă să-l caute, ca de obicei, pe Bim. Îl căuta cu perseverenţă de trei zile, dar după orele de curs, iar azi se hotărîse s-o ia de dimineaţă : era duminică şi nu avea şcoală.

Prin oraş umblă un băieţaş îngrijit, de familie bună, umblă şi cercetează cu atenţie chipurile trecătorilor, studiindu-i parcă, după care îi întreabă, de la caz la caz :

— Nene, spuneţi-mi, vă rog, nu cumva aţi zărit un cîine cu o ureche neagră ?... Alb, cu pete galbene... Da, nu aţi văzut. Îmi pare rău. Scuzaţi-mă.

Tolik fusese deja o dată la Stepanovna, în pofida interdicţiei impuse de părinţi, îi dăruise deja Liusei creioane cehoslovace, de care nu se găseau în nici un magazin, şi un album de desen, apucase deja să-i povestească cum Bim fusese pe la el, că înnoptase acolo, după care a dispărut ; de la Stepanovna află că Ivan Ivanîci, pe care nu-l văzuse în viaţa lui, trimisese o scrisoare : urma să sosească în curînd. Astăzi spre seară Tolik va trece neapărat pe acolo să vadă dacă nu sînt ceva veşti despre Bim ; dealtfel, Liusea îi făgăduise să-i ofere un tablou făcut de mîna ei : „Bim al nostru".

Pe o stradă din preajma gării, se apropie de Tolik un băiat de vreo treisprezece ani, zdravăn, ars de soare, îmbrăcat într-un costumaş nou cu pantaloni lungi, şi-l întrebă :

— Îmi îngăduiţi o întrebare, tovarăşe ?

Modul acesta de a i se adresa, ca unui om mare, îi făcu plăcere lui Tolik şi el răspunse cu dragă inimă :

— Se poate. Şi întrebă la rîndu-i : Da' ce voiai să întrebi ?

— Sîntem păstori. Şi ne-a dispărut cîinele, a fugit în oraş. Nu cumva l-aţi zărit, din întîmplare ? E alb, cu petişoare galbene, şi cu o ureche neagră, neagră. Iar un picior...

— Cum îl cheamă ? strigă Tolik.

— Ureche neagră, răspunse Alioşa.

— Bim, zise Tolik. El e !

E uşor de înţeles cum s-au lămurit băieţii : Tolik stabili cînd şi unde a fost cumpărat Bim, cînd a părăsit satul... Alioşa înţelese că la Tolik venise chiar Ureche neagră, şi nu vreun cîine oarecare. Totul se potrivea : Bim se găsea pe undeva prin oraş. Cei doi nici măcar nu şi-au pus problema al cui va fi Bim, în cazul în care îl vor regăsi. Principalul era să-l caute, să dea de el cît mai curînd.

— La început ne aşezăm în faţa gării, propuse Alioşa. Aşa m-a sfătuit un om.

— Aici e o mulţime de lume, cineva trebuie negreşit să-l fi zărit pe Bim, se învoi şi Tolik.

Naivitatea unui asemenea mod de a-l căuta pe Bim ar fi fost evidentă pentru oricine, dar nu pentru Alioşa şi nici pentru Tolik. Ei se simţeau pur şi simplu uniţi de un spirit de camaraderie, legaţi de o singură dorinţă şi de dragostea lor pentru Bim, ei credeau, şi asta era principalul în comportarea lor. Ba imaginaţia le zugrăvea şi clipa în care Bim însuşi ar putea să le apară înaintea ochilor.

— Iar apoi vom merge la Stepanovna ta, hotărî în treacăt Alioşa. El n-are s-o ocolească. De fapt, el acolo se şi duce, acolo negreşit. Adică n-are cum altfel: acolo-i casa lui.

— Trecem şi pe-acolo, căzu de acord şi Tolik.

Prin tonul său serios, dar şi prin naivitatea şi simplitatea sa, Alioşa îşi atrăsese simpatia fără rezerve a lui Tolik. Asemenea cunoştinţe ca Alioşa nu le uiţi toată viaţa. Şi ferice de băiatul căruia strada îi dăruieşte un camarad bun şi nu un pungaş!

Copiii apucaseră să descoasă nu mai puţin de o sută de oameni şi continuau să selecţioneze pe aceia cărora s-ar fi cuvenit să li se adreseze.

În dimineaţa aceea, coborî dintr-un vagon al acceleratului în îmbulzeala generală de la gară un om cărunt, îmbrăcat într-un palton maro. Îşi roti privirile în jur, peste capetele oamenilor şi, sprijinindu-se în baston, se îndreptă spre ieşire. Părăsind clădirea gării, se mai opri pentru o clipă şi iarăşi se uită în toate părţile. Privea aşa cum priveşte cineva care, după o lungă despărţire de meleagurile natale, se întoarce acasă: se uită să vadă dacă e totul la locul lui, dacă nu cumva s-a schimbat ceva. În clipa aceea, s-au apropiat de el doi băieţaşi necunoscuţi. Unul dintre ei, evident de la ţară, i s-a adresat:

— Îmi îngăduiţi o întrebare, tovarăşe?

Bărbatul cărunt, înclinîndu-şi uşor capul într-o parte ca să-şi ascundă zîmbetul, răspunse:

— Fireşte că îngădui, tovarăşe.

Al doilea, evident de la oraş, continuă întrebarea:

— Spuneţi-ne, vă rugăm, n-aţi zărit un cîine cu o ureche neagră, alb cu pete...

Bărbatul cărunt îl luă de umăr pe băiat şi cu o vizibilă emoţie exclamă:

— Bim?!

— Da, Bim. L-aţi văzut? Unde?

Tustrei se aşezară pe o bancă în scuarul din faţa gării. Şi toţi trei se destăinuiră unul altuia fără nici un fel de reţinere, deşi băieţii nu-l cunoşteau defel pe omul acesta bătrîn, nu ştiau că el era Ivan Ivanîci, stăpînul lui Bim ; ba chiar nici nu şi-ar fi dat seama de asta prea curînd, dacă el însuşi nu le-ar fi mărturisit-o.

Dealtfel, nici măcar cunoscuţii nu l-ar fi recunoscut dintr-o dată. Se gîrbovise, se mai trăsese la faţă, îi mai apăruseră şi alte riduri (o operaţie la inimă nu-i o joacă), doar ochii îi rămăseseră neschimbaţi, atenţi, concentraţi, scrutîndu-te parcă pînă în străfundul fiinţei. Doar după ochii aceştia căprui ţi-ai fi putut da seama că stăpînul lor a fost cîndva brunet. Acum însă părul îi era alb ca zăpada.

Tolik îi relată tot ce ştia despre Bim, chiar şi faptul că era şchiop şi bolnav. Alioşa i-a povestit în mod inteligent şi concis despre viaţa lui Ureche neagră la ţară. Copiilor le plăcea totul la Ivan Ivanîci : le plăcea că li se adresa ca unor oameni în toată firea, punînd din cînd în cînd mîna pe umărul interlocutorului, le plăcea şi felul lui de a te asculta fără să te întrerupă, le plăcea şi faptul că era cu părul nins, le plăcea şi numele lui, şi mai ales că-i iubea pe ei, nişte necunoscuţi — ceea ce era cît se poate de concludent. Altminteri la ce le-ar fi spus în încheiere :

— Sînteţi nişte copii de treabă. Să fim prieteni adevăraţi... Iar acum, haideţi la mine. După toate semnele, Bim e deja acasă.

Pe drum îi descosea pe băieţi cu băgare de seamă, reuşind să afle cu uşurinţă cine sînt ei, de unde, din ce familii, care cu ce se ocupă, cui ce-i place.

— Duci oile la păscut... Asta-i frumos, Alioşa. Şi înveţi şi la şcoală ? Nu-i uşor, nu-i aşa ?

— Oii trebuie să ştii să-i dai de mîncare, vorbea ca taică-său Alioşa. Treabă grea. Turma trebuie s-o împrăştii în şir, altminteri îşi calcă nutreţul în copite... Şi asta n-o faci cît ai zice „peşte“, alergi de nu-ţi mai simţi picioarele. Sau să te scoli cu noaptea în cap. Numai griji. Dacă ai un cîine, e bine. Te ajută mai dihai decît vreun om care nu se pricepe la treaba noastră nici cît negru sub unghie. Iar fără cîine n-avem cum s-o scoatem la capăt. Păstori sîntem. N-avem ce-i face !

— Da' tu, Tolik, cu ce te ocupi ? îl întrebă Ivan Ivanîci.

— Eu ? se miră Tolik. Eu învăţ la şcoală.

— Vreun animal ţineţi pe lîngă casă ? îl întrebă Alioşa pe Tolik.

— Nici un fel de animale, răspunse Tolik. Am avut nişte cobai, da mama nu mi-a dat voie să-i mai ţin. Miros urît.

— Să vii la mine să-ţi arăt : o avem pe Milka — o vacă, o comoară, i te bagi sub burtă, nici un picior nu mişcă. Îţi linge şi căciula... şi mîinile. Avem şi un cocoş, cocoş între cocoşi, se cheamă că dă tonul, e cel dintîi care ţipă în zori, iar ceilalţi, după el. Asemenea cocoşi sînt o raritate... Da' un cîine iaca nu avem ! Am avut unul, da' a murit. L-am avut pe Ureche neagră, a fugit. Alioşa oftă : Îmi pare rău. Era atît de blînd...

Ivan Ivanîci sună la Stepanovna. Ea ieşi împreună cu Liusea şi începu să se tînguie :

— Vai, Ivan Ivanîci ! Cum am să-ţi dau eu matale seama ? Bim nu-i. Iacă a fost la Tolik acum trei zile, da' acasă n-a ajuns.

— N-a ajuns, repetă Ivan Ivanîci îngîndurat. Dar, încercînd să-i îmbărbăteze pe băieţi, adăugă : O să-l găsim, îl găsim neapărat.

Stepanovna înmînă stăpînului cheile, şi cei cinci intrară la dînsul. În cameră toate rămăseseră aşa cum le lăsase Ivan Ivanîci : acelaşi perete cu cărţi, care stîrni uimirea lui Alioşa, aceeaşi masă de scris ; era chiar mai curat (prin grija Stepanovnei), în rest, pustiu de tot : lipsea de-acolo Bim. În culcuşul său o foaie albă de hîrtie de scris, scrisoarea lui Ivan Ivanîci ; Stepanovna o păstrase chiar şi pe asta. Ivan Ivanîci se întoarse cu spatele la musafiri şi cu faţa la fereastră, coborînd privirile în pămînt. Stepanovnei i se păru că l-a auzit gemînd încetişor.

— Poate te întinzi puţin, Ivan Ivanîci, vii de la drum ? îl sfătui ea.

El se culcă în pat. Stătea întins, cu ochii în tavan, şi nimeni nu scotea un cuvînt. Doar Stepanovna care se străduia să-l ia cu vorba, ca să-l mai facă să-şi uite durerea.

— Înseamnă că operaţia a ieşit bine ? De vreme ce ai putut veni pe picioare, o să fie bine.

— Totu-i în regulă, Stepanovna, totu-i în regulă. Îţi mulţumesc, drăguţă, pentru tot. De-ar da Dumnezeu ca rudele să se poarte unele cu altele cum te porţi dumneata cu străinii.

— Iaca ! Ce-ţi trece prin cap ! Astea-s fleacuri ! Mare lucru să ajuţi un vecin. Măcar de-ar fi ieşit toate bine. (Stepanovna se simţea chiar stînjenită atunci cînd o lăuda cineva.)

Peste cîteva minute, Ivan Ivanîci se ridică, îi privi pe copii şi le spuse :

— Facem un plan, copilaşi : voi cercetaţi aici, în cartierul nostru, întrebaţi cu mai mult suflet, Bim

trebuie să fie pe-aici, pe aproape. Iar eu... Se gîndi niţel. Eu plec într-un anumit loc... să văd nu cumva s-a înhăitat cu nişte cîini de pază... pe undeva.

La plecare Liusea îi oferi lui Tolik tabloul „Bim al nostru". Tolik i-l arătă lui Alioşa, iar acesta se minună :

— Chiar tu l-ai făcut ?

— Chiar eu, răspunse Liusea.

— Tu eşti pictoriţă ?

— Nu-u, izbucni în rîs Liusea. Am intrat în a cincea.

În tablou Bim semăna foarte mult : cu o ureche neagră, cu un picior negru, cu puncte gălbui pe blana albă, cu ochii lui mari : numai că o ureche era, mă rog, mai lungă decît cealaltă, dar asta nu era deloc important.

Aşadar, Alioşa şi Tolik o porniră din nou în căutarea lui Bim. Tot ca şi mai înainte, îşi alegeau trecătorul după figură (acum se sfătuiau temeinic), tot aşa puneau aceeaşi întrebare şi, la fel, dădeau semnalmentele lui Bim.

Iar Ivan Ivanîci, încă întins în pat, hotărîse : cît mai repede la sectorul de carantină ! Să-i prevină pe hingheri, să le dea semnalmentele, să le ofere bani ca să-l anunţe dacă-l găsesc pe Bim. Sau poate Bim e deja acolo. A plecat de la Tolik în noaptea de miercuri spre joi... Trei zile. Mai iute, mai iute !

Luă un taxi şi în curînd ajunse la poarta sectorului de carantină. În afara paznicului, nu mai era nimeni (era sărbătoare). La întrebările lui Ivan Ivanîci, acesta răspundea cu bunăvoinţă şi cu lux de amănunte :

— Joi şi vineri nu s-au prins cîini, iar cei prinşi ieri se mai află încă în furgon. Cîţi sînt, ştie dracul,

eu unul habar n-am, da' sînt. Mîine vine doctorul şi hotărăşte : care — pentru ştiinţă, care — o injecţie să-i omoare şi pielea ; da' se întîmplă să-i îngroape cu piele cu tot. De asta şi sînt doctori. Da' cum ? Ba se întîmplă pe unii să-i şi ardă pîn' s-alege scrumul.

— Da' cîini de vînătoare se nimeresc pe-aici ? întrebă Ivan Ivanîci.

— Rar. Ăştia nu-s omorîţi şi nu sînt daţi ştiinţei pentru ciopîrţeală, ci mai întîi îi aşteptăm pe stăpînii lor sau dăm un telefon la Asociaţia vînătorilor : iată cum stau lucrurile, care va să zică, descurcaţi-le. Da' cum ? De asta şi sînt doctori. E un cîine de-ăştia acolo, al vreunui vînător, spunea Ivan, unul alb, jigărit, fără stăpîn, ziceau că îl dăduse chiar stăpîna lui pe mîna lor. Da' cum ! Poate că i-a răposat bărbatul.

„O fi sau n-o fi el ?“ se gîndea Ivan Ivanîci şi începu să se roage :

— Daţi-mi voie să mă uit în furgon, vă rog. Îmi caut cîinele, un cîine minunat. Poate că se află acolo. Daţi-mi voie, vă rog.

Paznicul era neînduplecat.

— Un cîine minunat nu e aruncat acolo. Îi bagă în furgon pe cei primejdioşi, ca să nu răspîndească vreo molimă, susţinu el, convins şi fără drept de apel. Şi pe loc, chipul lui îşi schimbă înfăţişarea : îşi împinsese bărbia înainte şi făcu un gest cu mîna, ca pentru a îndepărta pe solicitant de la poarta în faţa căreia acesta stătea abătut şi incapabil de a întreprinde ceva. Nici măcar paznicul nu era în stare să reziste ispitei de a se desfăta cu conştiinţa puterii sale, de aceea îi şi spuse cu asprime : Vezi ? „Intrarea interzisă“. Citeşte şi pricepe, zise arătînd la o

ramă cu geam, sub care stătea scris cu litere aurii „Intrarea interzisă — pericol de îmbolnăvire“.

Ivan Ivanîci îşi pierduse speranţa de a mai putea pătrunde în curte, totuşi mai adăugă :

— Ehei ! Omule, omule !... Am avut o operaţie. Purtam uite aici o schijă încă de la război. Cînd m-am întors, ia-l pe Bim de unde nu-i.

— Cum vine asta ? Adică ai purtat o schijă mai mult de douăzeci de ani ? Unde ? Aici ? Paznicul redevenise pe neaşteptate el însuşi, aşa cum fusese la începutul întîlnirii. Ia te uită ! Nici nu-ţi vine să crezi. De-aia eşti... şi fără să-şi mai ducă fraza pînă la capăt, trase zăvorul şi-l pofti îngăduitor : Treci. Numai să nu spui la nimeni.

Ivan Ivanîci dăduse drumul taxiului în speranţa că îl va duce pe Bim de lesă şi se îndreptă spre furgon. Mergea într-adevăr plin de nădejde : dacă Bim e aici, are să-l vadă îndată, are să-l mîngîie, dacă nu se află aici, înseamnă că trăieşte şi că o să-l găsească.

— Bim, Bimka, dragul meu... Băiatule... Bimka, prostuţule, şoptea el, străbătînd curtea.

Şi iată, paznicul deschise larg uşa furgonului :

Ivan Ivanîci se trase înapoi şi rămase împietrit...

Bim zăcea cu botul în uşă. Nasul şi gingiile îi erau sfîrşiate de marginile zdrenţuite ale tablei. Unghiile labelor din faţă îi erau pline de sînge.

Rîcîise îndelung la ultima uşă. Rîcîise pînă la ultima suflare. Şi cît de puţin cerea ! Libertate şi încredere — nimic mai mult.

Ciufulita, ghemuită într-un ungher, începu să urle.

Ivan Ivanîci puse mîna pe capul lui Bim, credinciosul, devotatul, iubitorul său prieten.

Începuse să fulguiască iar. Doi fulgi căzură pe nasul lui Bim şi... nu se topiră.

...În vremea asta, Alioşa şi Tolik, care se împrieteniseră şi mai strîns, umblau prin oraş. Întrebau ici, întrebau colo şi aşa nimeriră la secţia veterinară, unde Tolik îl dusese cîndva pe Bim. Aici aflară de la persoana care era de serviciu că n-aveau nici un cîine la ei şi că, dacă dispare vreun cîine, apoi trebuie să-l cauţi înainte de toate la sectorul de carantină, întrucît hingherii acolo lucrează.

Cei doi băieţi ai noştri erau cît se poate de descurcăreţi, nu se numărau deloc printre aceia care, aidoma eroului lui Cehov, ar fi putut să scrie o adresă în felul acesta : „Bunicului, la ţară". De aceea, peste un ceas, nu mai mult, mergeau în graba mare, străbătînd terenul viran dintre staţia de autobuz şi curtea sectorului de carantină.

Din poartă le ieşi în cale Ivan Ivanîci. Zărindu-i pe copii, iuţi pasul. Apropiindu-se, îi întrebă :

— Şi voi aţi venit aici ?

— Am fost îndrumaţi încoace, răspunse Alioşa.

— Bim nu-i aici ? întrebă Tolik.

— ...

— Nici n-a fost ? se grăbi să întrebe şi Alioşa.

— Nu, băieţi... Bim nu-i aici... şi nici n-a fost. Ivan Ivanîci făcea eforturi să nu-şi dea în vileag greutatea care-i apăsa sufletul, durerea care-i sfîşia inima ; ceea ce în starea în care se găsea îi venea tare, tare greu.

Şi atunci Tolik, ridicîndu-şi sprîncenele negre, dese, şi încreţindu-şi fruntea, zise :

— Ivan Ivanîci... nu ne amăgiţi... vă rog.

— Bim nu-i aici, băieţi, repetă Ivan Ivanîci, de astă dată cu mai multă siguranţă în glas. Trebuie să-l căutăm, să-l căutăm.

De sus se cernea zăpada. O zăpadă domoală. O zăpadă albă. Zăpada rece, care avea să înveşmînteze pămîntul pînă la următorul început de an al vieţii, pînă la primăvară.

Un om alb ca zăpada înainta prin pustietatea albă. Alături de el, ţinîndu-se de mînă, mergeau doi băieţi să-şi caute prietenul comun. Ei nu-şi pierduseră speranţa.

Şi minciuna poate fi uneori sfîntă, precum adevărul. Bunăoară, aşa e şi cu omul aflat în pragul morţii. El spune celor dragi : „Mă simt chiar foarte bine". Aşa e şi cu mama care, pentru copilul ei bolnav fără scăpare, cîntă un cîntecel vesel şi surîde.

Iar viaţa merge înainte. Merge înainte, pentru că există nădejdea, fără de care disperarea ar ucide viaţa.

În tot cursul zilei, băieţii au continuat să-l caute pe Bim. Iar seara, în amurg, Tolik îl conduse pe Alioşa cu tramvaiul la staţia „noastră" de autobuz.

— Iar dînsul e tătuca al meu, făcu Alioşa prezentările.

Hrisan Andreevici îi întinse mîna lui Tolik :

— Am înţeles : ţi-ai găsit, cum s-ar zice, un prieten. Ei, ce spui, n-ai vrea să fii oaspetele lui Alioşa ? Te rugăm să pofteşti pe la noi.

În locul lui Tolik răspunse Alioşa :

— Are să vină mai tîrziu. Şi eu am să mă duc... la Ivan Ivanîci. Noi o să ne continuăm căutările.

— Ei, bine. Cum vreţi. Acasă ai să povesteşti totul de-a fir-a-păr, dar acu' iacă şi autobuzul nostru.

Înainte de a se urca, Alioşa îi înapoie lui tătuca cele cincisprezece ruble :

— Nu m-am atins de bani. N-am avut nevoie.

— Am înţeles şi asta, spuse tatăl cu o umbră de tristeţe în glas.

Tolik îşi flutură mîna în urma autobuzului care pleca. Se simţea trist că se desparte de noul său prieten, dar şi bucuros la gîndul că el există. Acum Tolik va trăi şi în aşteptarea revederilor cu Alioşa. Şi doar Bim era acela care lăsase după el pe pămînt o asemenea urmă luminoasă.

Acasă, Tolik îi spuse cu convingere tăticului său :

— Bim e pe undeva prin oraş. O să-l găsim noi neapărat. O să-l găsim.

— Care „noi" ?

— Alioşa, Ivan Ivanîci şi eu... O să-l găsim. Ai să vezi.

— Cine-i Alioşa ? Cine-i Ivan Ivanîci ? întrebă mama.

— Alioşa e un băiat de la ţară, nenea Hrisan e tatăl lui, iar Ivan Ivanîci — nu ştiu cine-i... e un om bun... stăpînul lui Bim.

— Şi atunci de ce-ţi mai trebuie Bim, dacă s-a găsit stăpînul ? întrebă tăticu.

Tolik nu fu în stare să răspundă, el nu înţelegea o întrebare atît de neaşteptată şi prea complicată pentru dînsul.

— Nu ştiu, rosti el încet.

Iar seara tîrziu, cînd Tolik dormea visînd cum vaca lui Alioşa îi linge căciula, într-o cameră discutau cu aprindere tăticu şi mămica.

— Fiul tău creşte cu totul nesupravegheat, spunea cu asprime tăticu.

— Da' tu unde eşti ?

— Eu sînt la serviciu.

— Iar eu şi mai rău decît la serviciu. Tu ai plecat de-acasă, şi basta. Pe cînd eu... dac-ar fi numai curăţenia... numai asta, şi-mi mănîncă viaţa.

— Oricine şi oriunde ar lucra are nişte îndatoriri pe care trebuie să le îndeplinească conştiincios. Eu despre altceva vorbeam : cine trebuie să-i facă educaţia lui Tolik ? Tu sau eu ? Sau amîndoi ? Dacă-i aşa, trebuie neapărat să găsim un limbaj comun.

— Probabil nici tu şi nici eu.

— Cine atunci ? n-o slăbea tăticu.

— Toată speranţa ne e în şcoală, răspunse mama ceva mai împăciuitoare.

— Şi strada n-o pui la socoteală ? o strîngea tăticu cu uşa.

— Fie şi strada. Şi ce-i cu asta ? Toţi copiii sînt pe stradă.

— Da' cinstea, te întreb, cine are să educe în el cinstea ? ridică tăticu glasul.

— Na, citeşte. Las' că-ţi citesc eu. Ascultă. Mama citea fraze disparate din gazetă : „Programul organizat, supravegherea vigilentă, controlul sever, exigenţa — iată prin ce se educă cinstea la oameni"... „Omul cinstit trebuie lăudat, ridicat în slava cerului"... Auzi : în slava cerului ! Şi mai duceţi-vă la naiba ! Mama se trînti cu faţa în jos pe sofa. Tăticu n-avea deloc chef să agraveze discuţia, o iubea pe mama şi mama îl iubea, dar de cedat — el ceda întotdeauna primul. Iar neînţelegeri de lungă durată între ei aproape că nu existau. Şi de data aceasta el spuse împăciuitor :

— Ce mai, trebuie să aranjăm lucrurile. Să încerc eu să dau de Bim. Să încerc. Stăpînul s-a găsit, aşa încît Tolik n-are să mai care cîinele la noi. Iar dacă avem să-l găsim noi doi, atunci are să ne sporească autoritatea în ochii lui Tolik.

Nu, de fapt alte cuvinte decît cele spuse îi treceau prin minte, cu totul alte cuvinte. În seara aceea Semion Petrovici nu mai era atît de liniştit şi atît de sigur de sine : feciorul lui creştea, depărtîndu-se de tatăl său, iar el, tatăl lui bun, furat de grijile zilnice, nici măcar nu băgase de seamă lucrul acesta. Semion Petrovici medita. Îşi aminti că odată văzuse într-o berărie de pe malul rîului un flăcău, căruia încă nici nu-i dăduseră tuleiele : se sprijinea de perete, clătinîndu-se pe picioarele lui împleticite, şi striga, şi plîngea în hohote... Amintindu-şi scena, i se făcu frică. Cuprins de groază, Semion Petrovici şi-l închipui în berărie peste vreo cinci ani pe Tolik al său. I se tăie răsuflarea. Se apropie de nevastă, se aşeză lîngă dînsa şi o întrebă încetişor, conciliant şi cu totul neaşteptat pentru ea :

— Da' ce-ar fi să-i cumpărăm lui Tolik un căţel frumos ?... Sau să-l rugăm pe stăpînul lui Bim să ni-l dea ? Ce zici ? Plătim bine. Ce părere ai ?

— Of, nu ştiu, Semion, nu ştiu. Să-i cumpărăm... ştiu şi eu... Fireşte, Semion Petrovici pierdea din vedere un mic amănunt şi anume că prietenia şi încrederea nu se cumpără şi nu se vînd. De asemeni, Semion Petrovici nu ştia nici că Bim nu mai poate fi găsit, chiar dacă pentru Tolik ar fi vrut s-o facă cu adevărat. Dar Bim, bunul nostru Bim, lăsase o urmă şi în sufletul tăticului lui Tolik. Era poate o remuşcare. De conştiinţă nu scapă nimeni niciodată, în cazul cînd ea nu seamănă cu o nuia perfect

dreaptă pe care poţi s-o arcuieşti sau s-o îndrepţi după dorinţă. Pînă şi noaptea în somn Bim îl tulbura pe Semion Petrovici.

În noaptea aceea Bim mai zăcea încă în furgonul căptuşit cu tablă. Chiar de mîine tatăl lui Tolik va organiza căutarea lui Bim. Îl va găsi oare, va înţelege secretul furgonului de fier, va fi el în stare să priceapă toată forţa năzuinţei de neînvins a lui Bim spre lumină şi libertate, spre prietenie şi încredere ?

Nu, lucrul acesta nu s-a întîmplat dintr-un motiv foarte simplu. În dimineaţa zilei următoare, adică luni, Ivan Ivanîci îşi luă puşca, cu husă cu tot, şi se duse la sectorul de carantină. Acolo se întîlni cu cei doi hingheri, de la care află cu durere şi amărăciune că aceştia îl prinseseră pe Bim chiar lîngă casă. Amîndoi erau porniţi împotriva Mătuşichii pe care o ocărau cum le venea la gură, o făceau în toate felurile. Ivan Ivanîci îşi simţea inima grea pentru că Bim fusese o victimă a trădării şi a clevetirilor. Nu le imputǎ nimic celor doi muncitori, care nu făcuseră decît să-şi îndeplinească îndatoririle de serviciu, deşi flăcăiandrul, era evident, se considera vinovat măcar şi pentru faptul că-i dăduse crezare Mătuşichii.

— Dac-aş fi ştiut... Îşi lăsă vorba neterminată şi izbi cu pumnul în capota furgonului. Să mai dai crezare unei asemenea năpîrci.

Ivan Ivanîci îi rugă să-l transporte pe Bim în pădure, oferindu-le pentru acest serviciu cinci ruble. Cei doi se învoiră din toată inima. Porniră tustrei în cabina acelui furgon.

În poieniţa unde întotdeauna, înainte de vînătoare, Ivan Ivanîci obişnuia să se aşeze pe buturuga cea

mică şi să asculte pădurea, în poieniţa unde, în dureroasa-i aşteptare, Bim îşi frecase botul de frunzişul căzut, acolo, la cîţiva paşi de buturugă, îl îngropară pe Bim. Iar deasupra mormîntului împrăştiară lin frunze de un galben gingaş, amestecate cu zăpadă.

Pădurea vuia egal, surd.

Ivan Ivanîci scoase puşca din învelitoare, o încărcă şi, stînd parcă o clipă pe gînduri, trase în aer.

Pădurea răspunse detunăturilor cu un ecou trist, tomnatic, înfundat, fără foşnete. Ecoul se stinse în depărtare ca un geamăt scurt, gîtuit.

Şi mai trase o dată stăpînul. Şi iarăşi aşteptă ca pădurea să geamă.

Cei doi însoţitori priveau nedumeriţi la Ivan Ivanîci. Dar el, fără să se mişte din loc, vîrî în puşcă alte două cartuşe, şi cu gesturi la fel de măsurate mai trase de două ori la intervale absolut egale, determinate după felul cum murea răsunetul în depărtare. Apoi băgă puşca în husă şi se apropie de buturuga cea mică.

Cel mai în vîrstă dintre însoţitori îl întrebă :

— Da' de ce de patru ori ?

— Aşa se cade, răspunse Ivan Ivanîci. Trebuie să tragi de atîtea ori cîţi ani a numărat cîinele. Bim avea... patru ani. Orice vînător în asemenea clipe se descoperă şi stă cufundat în tăcere.

— Ia te uită ! se minună ca pentru sine flăcăiandrul. Ca în vremuri de restrişte... de nenorocire... Se îndreptă spre furgon, se urcă în cabină şi închise portiera în urma sa.

Ivan Ivanîci se aşeză pe mica buturugă.

Pădurea vuia, vu-i-ia, vu-i-ia monoton, cu un vuiet aproape ca de iarnă, un vuiet îngheţat, pustiu şi ne-

primitor. Zăpadă de-abia se zărea ici şi colo. Îi venise de mult sorocul, dar întîrziase peste aşteptări. Poate şi de aceea vuietul pădurii devenise bombănitor, plicticos, somnolent, încît îţi pierea orice nădejde că o să mai vină iarna, şi apoi primăvara.

Dar, pe neaşteptate, Ivan Ivanîci simţi că înlăuntrul său, în golul lăsat de pierderea ultimului prieten, se învolbura un ghem de căldură. Nu-şi dădu seama pe dată ce se întîmplă. Apoi gîndul îl purtă la cei doi băieţi pe care Bim, fără să bănuiască nimic, îi adusese lîngă dînsul. Şi ei vor mai veni, vor reveni, şi nu o dată.

Ciudat, foarte ciudat li se păru Ivan Ivanîci celor doi oameni simpli de lîngă dînsul, cînd, luînd loc în cabină, spuse parcă pentru sine :

— Nu-i adevărat. Are să ningă. Şi are să vină negreşit şi primăvara. Şi-or să fie şi brînduşe... În Rusia sînt şi ierni, sînt şi primăveri. Asta-i Rusia noastră — şi iernile, şi primăverile vin neapărat.

Pe drumul de înapoiere, flăcăiandrul opri deodată maşina în faţa unui sătuc aflat nu departe de şosea, deschise uşa furgonului şi-i dădu drumul Ciufulitei.

— N-am chef. Nu mai vreau ! exclamă el. Şterge-o, cuţulache, în sat, scapă, acolo ai să rămîi teafăr.

— Ce faci ? Ce faci ? ! Doar se ştie că au fost doi cîini, urlă din cabină hingherul mai în vîrstă.

— Unul a pierit, celălalt a fugit — şi cu asta, basta. Nu vreau. Nu vreau nimic. Nu mai am chef. Gata !

Ciufulita se îndepărtă fuga de şosea, se aşeză şi petrecu din ochi, cuprinsă de uimire, furgonul.

Apoi își făcu privirea roată și o luă la goană de capul ei, spre sat, spre oameni. Un cățel isteț, ce mai !

Încă din pădure Ivan Ivanîci aflase că pe flăcăiandru îl cheamă Ivan, iar pe cel mai în vîrstă — tot Ivan. Tustrei — Ivan, o coincidență rară. Ceea ce îi legă și mai mult, așa încît se despărțiră buni prieteni.

Iar ei nu aveau comun decît un singur lucru : trustrei îngropaseră un cîine care nu putuse să îndure închisoarea. Se întîmplă ca pe unii oameni să-i apropie cauze importante, pentru ca apoi ei să se despartă ; se întîmplă însă ca pe alții să-i lege și fapte mărunte, și asta pentru multă vreme, pentru toată viața.

Cînd Ivan Ivanîci, coborînd din cabină, îi întinse tînărului Ivan cele cinci ruble făgăduite, acesta îi dădu mîna la o parte și repetă aceleași cuvinte :

— N-am chef. Nu vreau. Și cu asta, basta !

Devenise cît se poate de limpede că se socotea vinovat și el de pieirea lui Bim ; pesemne că nu-i dădeau pace reproșurile celui dispărut. Ce-i de mirare ? Reproșurile morților sînt reproșurile cele mai îngrozitoare, pentru că de la ei nu te poți aștepta nici la iertare, nici la compătimire, nici la îndurare pentru răul făcut. Dar tînărul Ivan prea punea la inimă mica sa greșeală. Și asta îi făcea cinste. Iată încă o urmă lăsată pe pămînt de un cîine bun, devotat și credincios. În treacăt fie zis, celălalt Ivan, cel mai în vîrstă, nu încerca cine știe ce tulburări sufletești. Luă hîrtia de cinci ruble din mîna lui Ivan Ivanîci și o introduse, mulțumind, într-unul din bu-

zunarele laterale. Şi nu i se poate face absolut nici un fel de vină : a primit plata cuvenită pentru o muncă oarecare, iar prinzîndu-l pe Bim, n-a făcut altceva decît să-şi îndeplinească o obligaţie de serviciu.

...În aceeaşi zi Semion Petrovici dădu un caracter organizat investigaţiilor sale. În primul rînd, în gazetă apăru un anunţ : „S-a pierdut un cîine de rasă setter, alb cu o ureche neagră, răspunde la numele de Bim, un cîine dresat şi de o inteligenţă excepţională. Rugăm să comunicaţi unde se află, în schimbul unei frumoasce recompense, la adresa..."

Marele oraş prinse să vorbească de Bim. Ţîrîiau telefoanele, se porniră să curgă scrisorile de simpatie ale cititorilor, curierii făceau naveta în căutarea lui Bim.

Aşa că Bim cunoscu celebritatea în două rînduri : o dată, în viaţă fiind, ca turbat ; a doua oară, după moarte, ca „un cîine de o inteligenţă excepţională". În gloria postumă a lui Bim meritul lui Semion Petrovici era în afara oricărei îndoieli.

Dar chiar şi aşa, nimeni n-a dat de vreo urmă a lui Bim, nici în cursul iernii şi nici după aceea. Şi pe urmă de unde putea cineva să ştie ? Tînărul Ivan îşi încheiase socotelile cu sectorul de carantină şi, din motive lesne de înţeles, nu dădu vreun răspuns la anunţul publicat ; pe celălalt Ivan, cel mai în vîrstă, îl prevenise Ivan Ivanîci să nu sufle o vorbuliţă ! Iar altcineva nu avea de unde să ştie că Bim zace în pădure, în pămîntul proaspăt îngheţat, acoperit cu zăpadă, nu avea de unde să ştie că pe Bim nimeni nu-l va mai vedea niciodată.

Iarna a fost aspră în anul acela, cu două furtuni cumplite, care înnegriră zăpada pe cîmpuri.

Doar în poieniţa aceea din pădure, poieniţa bine cunoscută nouă, zăpada se păstrase albă, imaculată. O apărase pădurea.

CAPITOLUL 17

Răsuflă liber pădurea

(În loc de postfaţă)

Şi sosi din nou primăvara. Soarele silea iarna să bată în retragere. Moleşită de căldură, îşi lua tălpăşiţa pe picioarele-i aproape topite şi neputincioase, iar în urmă-i, puţin cîte puţin şi fără să piardă vremea, se înmulţeau zilele calde, lăsînd pe trupul bătrînei pete de arsură, sfîşiind-o în bucăţi alb-murdare. Faţă de iarna în agonie, primăvara este întotdeauna neîndurătoare.

Şi iată, pîraiele s-au liniştit. Nu se mai grăbesc, se fac din ce în ce mai mici, din ce în ce mai subţirele, pentru ca noaptea să moară de-a binelea. E o primăvară tîrzie, lină.

— O primăvară ca asta prevesteşte recoltă bogată, spusese deunăzi Hrisan Andreevici, cînd împreună cu Alioşa îşi petrecuse noaptea la Ivan Ivanîci.

În curînd aveau să scoată oile la păşune, dar deacum încolo, pînă la vacanţă, Alioşa va petrece dimineţile turma şi pe tatăl său, iar serile le va ieşi în cale dincolo de sat.

Alioşa mai venise şi singur de cîteva ori. În aceste zile, nu se despărţea de Tolik şi cei doi băieţi drăguţi porneau din nou, împreună, să-l caute pe Bim. Dar

odată, cînd sorbeau cu toţii ceaiul la Ivan Ivanîci, Hrisan Andreevici chibzui lucrurile în felul următor :

— De vreme ce s-a dat şi la gazetă şi nimeni nu s-a prezentat, care va să zică cineva l-a dus departe. Rusia e mare, maică-măiculiţă, caută acul în carul cu fîn. Dacă el ar fi pierit, atunci negreşit s-ar fi găsit careva să răspundă la anunţ : cică, aşa şi pe dincolo, cîinele s-a sfîrşit, am văzut chiar eu, cu ochii mei. Principalul e că trăieşte, asta-i problema. Nu toţi îşi găsesc cîinii. Şi dacă-i aşa, de fapt n-ai ce să faci. Îl privi semnificativ pe Ivan Ivanîci şi adăugă : Aşa că, măi copii, n-are rost să-l mai căutăm. Adevărat grăiesc, Ivan Ivanîci ?

Acesta dădu din cap a încuviinţare.

Din acea zi căutările se întrerupseră. Rămăsese doar amintirea şi ea li se întipărise în inimă băieţilor pentru tot restul vieţii, pînă la capătul zilelor. Poate că peste mulţi, foarte mulţi ani, băieţii noştri le vor povesti despre Bim copiilor lor. Doar oricare tată sau bunic, dacă a avut un cîine prieten, nu scapă prilejul de a le povesti copiilor sau nepoţilor despre isprăvile vesele sau triste ale cîinelui. Şi atunci în sufletul tînărului se va naşte dorinţa de a avea şi el un cîine al său.

Înainte de plecare, Hrisan Andreevici îşi băgă în sîn un căţeluş ciobănesc de o lună, darul lui Ivan Ivanîci. Alioşa era în al nouălea cer.

...În odaie se joacă cu o gheată veche un căţeluş tot cu numele de Bim. E un cîine de rasă, cu coloritul caracteristic setterului englezesc. De ăsta a făcut rost Ivan Ivanîci pentru amîndoi, pentru el şi pentru Tolik.

Dar pe vechiul său prieten nu-l va uita niciodată. Nu va putea să uite vînătorile din zori, pe care i le

dăruise Bim, nu va putea să uite bunătatea şi prietenia lui atotiertătoare. Amintirea prietenului credincios, a tristei sale soarte nu-i dădea pace bătrînului. Tocmai de aceea se duse el în poieniţa bine cunoscută. Aici se aşeză pe mica buturugă şi privi în jurul său. Venise să asculte pădurea.

Era o zi de primăvară nemaipomenit de calmă. Cerul stropise poiana cu puzderie de brînduşe (picături din seninul cerului împrăştiate pe pămînt). Această minune se repetase de multe ori în viaţă pentru Ivan Ivanîci. Şi iată, ea revenise, calmă, dar de neînfrînt în simplitatea ei, revenise uimitoare de fiecare dată prin ineditul renaşterii la viaţă. Era primăvară.

Pădurea tăcea, abia trezită din somn, stropită de picături de cer şi tulburată de petele călduţe de soare pe mugurii strălucitori şi gingaşi ai frunzuliţelor abia răsărite. Lui Ivan Ivanîci i se părea că se află într-un templu măreţ cu podea albastră şi boltă azurie, în care stejarii vii închipuiau coloanele. Totul era ca în vis.

Dar deodată... Ce putea să însemne asta ? Prin pădure se rostogoli un vuiet scurt, ca un suspin adînc. Era parcă un suspin de uşurare, ca după o îndelungată aşteptare ; viaţa copacilor se trezea iarăşi, dînd de veste prin mugurii care apucaseră să îmbobocească. Altminteri la ce-ar fi prins să se legene ramurile şi de ce, în urma lor, ar fi pornit să fluiere piţigoiul, în timp ce, bătînd vioi darabana, ciocănitoarea îşi chema prietena şi dădea de ştire pădurii că a venit vremea dragostei ? Ciocănitoarea e doar printre primele care, ca şi sitarul, dă semnalul de începere a solemnei simfonii a primăverii, dar numai sitarul e acela care, în amurg, cheamă de sus, încet,

cu băgare de seamă : „Oor-oor ! Oor-oor !“ — adică, e în ordine, e în ordine ! Iar ciocănitoarea, regăsindu-şi scorbura uscată de pe o creangă tăinuită, vesteşte neobosită, curajoasă, hotărîtă, cu cel dintîi instrument al bucuriei cunoscut pe lume : „Fr-r-r-r-r-r-r-r-r-umuseţe !“

E limpede : de aceea şi răsuflase codrul uşurat, pentru că se pornise minunea şi sosise vremea împlinirii nădejdilor. Şi păsările îi răspunseră lui, voinicului din basme, lui, mîntuitorului. Ivan Ivanîci auzea distinct toate acestea. Doar pentru asta şi venise încoace, să asculte codrul şi vieţuitoarele sale.

Şi, în asemenea clipe, ca în fiecare an, ar fi fost fericit dacă la marginea poieniţei nu s-ar fi conturat o pată golaşă, pe care cerul nu-şi aşternuse albastrul, o pată de pămînt proaspăt, amestecat cu frunzişul căzut în toamna trecută. Era dureros să priveşti această pată primăvara, şi încă în momentul bucuriei atotcuprinzătoare a naturii.

În schimb însă, de jos, îl priveau pe Ivan Ivanîci ochişorii buni, naivi, duioşi şi nevinovaţi ai celuilalt, ai micuţului Bim. Bimka apucase să-i cucerească inima lui Tolik, îl supusese cu bunătatea pe care o manifestase din primele momente ale vieţii, micuţul de el.

„De ce soartă va avea parte ? se întreba Ivan Ivanîci. Nu trebuie, nu, nu trebuie ca acest căţel, care face acum primii săi paşi în viaţă, să împărtăşească şi el soarta prietenului meu. Nu vreau să se întîmple asta. Nu trebuie.“

Ivan Ivanîci se ridică, îşi îndreptă statura şi se pomeni strigînd aproape :

— Nu trebuie !

Prin ecouri scurte pădurea îl îngînă de cîteva ori: „Nu trebuie... nu trebuie... nu trebuie“... şi amuţi.

Şi era primăvară. Cu fărîme de cer risipite pe pămînt. Şi era linişte, o linişte desăvîrşită... De parcă niciunde nu mai rămăsese vreo urmă de răutate.

Şi totuşi... în pădure, cineva... descărcase arma! De trei ori.

Cine? De ce? În cine?

Poate vreun om rău rănise frumuseţea aceea de ciocănitoare şi-i pusese capăt zilelor cu ultimele două focuri de armă...

Sau poate vreun vînător îşi îngropase cîinele. Şi acesta fusese în vîrstă de trei ani...

„Nu, nu e pace în templul acesta albastru cu coloanele din stejari vii“, gîndi Ivan Ivanîci... Stătea cu capul alb descoperit, cu privirea aţintită spre cer. Şi totul părea o rugă de primăvară.

Codrul tăcea.

CUPRINS

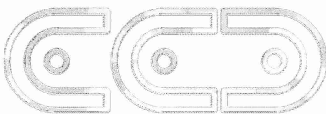
Lector: NATALIA STĂNESCU
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Tiraj 10150. Bun de tipar: 30.04.1974. Coli tipar 8,625



Tiparul executat sub comanda
nr. 1/213 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București
Republica Socialistă România







Scanare și prelucrare digitală



de





Anonim

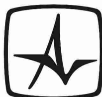




și



CAT Graur



Antwerpen





2023



